BISERICA
ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică.

ANUL AL XVI-lea, No. 11.

FEVRUARIE.

TABLA MATERIILOR.

BUCUREȘTI.

Tipografia Cărților Bisericescĭ

34. Str. Principatele-Unite, 34.

1893.

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Eclesiastică.

ANUL AL XVI-lea, No. 11.

FEVRUARIE.

TABLA MATERIILOR.

BUCUREȘTI.

Tipografia Cărtilor Bisericesci

34. Str. Principatele-Unite, 34.

1893.

INVĔȚATURA BISERICEASCA

A

VLĂDICAI [1]) ANTHIM.

CARTEA PĂSTORULUI CĂTRE PREOȚĬ [2]).

La acéstă stepenă înaltă a Arhieriei, întru care aŭ vrut Dumnedeescul dar să ne sue, grija cea maĭ mare, şi maĭ

[1]) Vladica este cuvent slavon. In timpurile vechi în Muntenia sub numirea de Vladica se înțelegea numai Mitropolitul Ungro-Vlahiei, de şi cuventul corespunde numireĭ de Arhiereu. Nicĭ un Episcop nu se numea Vladica. Aşa Mitropoliții se subscrieau Vladici: *Vlădica Stefan*, *Vlădica Teodosie*, (Vedi Condica Sfânta de Preasf. Ghenadie al Rîmniculuĭ, pag. 17—63). Dupe ce au ocupat Ierarhia Munteniei Episcopii Greci au început a se intitula al Ungro-Vlahiei=adica Mitropolit traducênd fidel Ὁ τῆς Οὐγγροβλαχίας.... Cu tóte acestea sa gaseşte şi numirea de Mitropolit în subscrierile lor. Cum vedem din acésta Invețatură Bisericească adresata Clerului, Anthim Ivireanul se intituleaza Vladică în loc de Mitropolit.

[2]) „*Cartea păstorului către preoți*“. Aşa intituleaza Anthim, nemuritorul Mitropolit al Ungro-Vlahiei, între anii 1709—1716, cartea sa sfatuitóre şi îndemnatóre spre îndeplinirea datoriilor pastorale de catra clerul Eparhiei Mitropolitane. Carte, din grecescul χάρτης aicea înseamna scrisóre pastorala adresata de un Episcop ori Mitropolit catra preoții de sub jurisdicția sa canonica, in care e

INVĚȚATURA BISERICEASCA

A

VLĂDICAI [1]) ANTHIM.

CARTEA PĂSTORULUI CĂTRE PREOȚĬ [2]).

La acéstă stepenă înaltă a Arhieriei, întru care aŭ vrut Dumneḑeescul dar să ne sue, grija cea maĭ mare, şi maĭ

[1]) Vladica este cuvent slavon. In timpurile vechi în Muntenia sub numirea de Vladica se înțelegea numai Mitropolitul Ungro-Vlahiei, de şi cuventul corespunde numireĭ de Arhiereu. Nicĭ un Episcop nu se numea Vladica. Aşa Mitropoliții se subscrieau Vladici: *Vlădica Stefan*, *Vlădica Feodosie*, (Veḑi Condica Sfânta de Preasf. Ghenadie al Rîmniculuĭ, pag. 17—63). Dupe ce au ocupat Ierarhia Munteniei Episcopii Greci au început a se intitula al Ungro-Vlahiei=adica Mitropolit traducênd fidel Ὁ τῆς Οὐγγροβλαχίας.... Cu tóte acestea sa gaseşte şi numirea de Mitropolit în subscrierile lor. Cum vedem din acésta Invețatură Bisericească adresata Clerului, Anthim Ivireanul se intituleaza Vladică în loc de Mitropolit.

[2]) „*Cartea păstorului către preoțĭ*“. Aşa intituleaza Anthim, nemuritorul Mitropolit al Ungro-Vlahiei, între anii 1709—1716, cartea sa sfatuitóre şi îndemnatóre spre îndeplinirea datoriilor pastorale de catra clerul Eparhiei Mitropolitane. Carte, din grecescul χάρτης aicea înseamna scrisóre pastorala adresata de un Episcop ori Mitropolit catra preoții de sub jurisdicția sa canonica, in care e

alésă ce avem nu ĭaste alta, fără numaĭ chivernisiréa [3]) Besériciĭ, şi spăseneia sufletelor oilor nóstre celor cuvêntătóre, pentru carele avem datorie să priveghem ḑioa şi nóptea, că avem să dăm séma, dupĕ cum ḑice Paveľ Apostolul: şi dupĕ asemănarea începătoriuluĭ păstorilor Iisus Christos, carele s'aŭ pus sufletul pentru oĭ, să ne dăm şi noĭ viaţa pentru paza turmeĭ nóstre, însă acéstă bună chivernisélă nu putem noĭ înşine să o săvârşim după cum să cade, de nu vom avea dinpreună lucrătorĭ, şi slujitorĭ, cariĭ să pótă ajuta la acest lucru mare, pentru căcĭ fiind secerişul mult, trebue şi lucrătorĭ mulţĭ, şi pentru căcĭ ĭaste turma mare, un păstotor singur măcar că ĭaste mare în vrednicie, şi de-ar fi cât de procopsit întru politie [4]), şi iscusit întru

tratează un sujet óre-care. Din cuventul ἐγκύκλιον s'a format *Enciclică* Circulară, din *Circulatio*, dar şi cuvêntul Carte în sens bisericesc are aceeaşi însemnare, şi s'a numit aşa, pentru ca dispoziţiile administrative şi povăţuirile spirituale Episcopii le scrieau pe hârtie—Χάρτης—Carte. *Păstoruluĭ—pastor* ποιμήν. Acest cuvênt este fórte vechiu în întrebuinţare în Biserica şi este luat din Evangeliul Sf. Ioan: „Eu sînt Pastorul cel bun", a ḑis Mântuitorul. Apoĭ Erma, unu din parinţii apostolici are şi o scriere intitulata: *Păstorul*—Ποιμήν, şi care trateaza şi despre datoriile pastorului sufletesc. Pentru acest cuvênt şi Anthim Mitropolitul intituleaza sfătuirea sa adresata preoţilor *„Cartea Păstoruluĭ"*.

[3]) *Chivirnisirea* din κυβερνάω—guberno—guvernarea, administrarea Bisericeĭ, conform canónelor şi tradiţiei Bisericei. Guvernarea Arhiereuluĭ în Biserică este tripla, doctrinala, administrativa şi judeciară. Aici cuvêntul se raporta la tóte aceste drepturi ale Ierarhuluĭ.

[4]) *Şi de-ar fi cât de procopsit întru politie..* Cuvêntul *procopsit* din προκόπτω=propăşit, progresat, înaintat în cultura, dupe cum adică era Anthim. Iar cuvêntul *politie* din πολιτεία însémna abilitate în administrarea uneĭ ţeri, cetaţi, orĭ oficiu. Acésta voeşte sa înţeleagă Mitropolitul Anthim prin aceste cuvinte; că adica ori cât a'şi fi de cult ori înveţat şi ori cât de experimentat în afacerile administrative ale Bisericei, tot nu pot eu singur numai face ceva, pentru că întinderea Eparhiei este mare şi nu se póte pastori de un singur păstor, şi dar dovedeşte că are absoluta nevoe de a'şi asocia conlucratorĭ şi conservitorĭ, carii sa-l póta ajuta la acest lucru mare, *pentru că secerişul este mult şi de aceea trebue şi lucrătorĭ mulţĭ.* Observ ca în tóta întroducerea acestei Carţi stilul este fórte îngrijit, frasele cursive, ideile uşóre de înţeles, aşa ca póte servi ca model de limba pentru acel timp.

alésă ce avem nu ĭaste alta, fără numaĭ chivernisiréa [3]) Beséricii, și spăseneia sufletelor oilor nóstre celor cuvêntătóre, pentru carele avem datorie să priveghem ḑioa și nóptea, că avem să dăm séma, dupě cum ḑice Pavel Apostolul: și dupě asemănarea începătoriuluĭ păstorilor Iisus Christos, carele s'aŭ pus sufletul pentru oĭ, să ne dăm și noĭ viața pentru paza turmeĭ nóstre, însă acéstă bună chiviernisélă nu putem noĭ înșine să o săvârșim după cum să cade, de nu vom avea dinpreună lucrătorĭ, și slujitorĭ, cariĭ să pótă ajuta la acest lucru mare, pentru căcĭ fiind secerișul mult, trebue și lucrătorĭ mulțĭ, și pentru căcĭ ĭaste turma mare, un păstotor singur măcar că ĭaste mare în vrednicie, și de-ar fi cât de procopsit întru politie [4]), și iscusit întru

tratează un sujet óre-care. Din cuventul ἐγκύκλιον s'a format *Enciclică* Circulară, din *Circulatio*, dar și cuvêntul Carte în sens bisericesc are aceeași însemnare, și s'a numit așa, pentru ca dispozițiile administrative și povățuirile spirituale Episcopii le scrieau pe hârtie—Χάρτης—Carte. *Păstoruluĭ—pastor* ποιμήν. Acest cuvênt este fórte vechiu în întrebuințare în Biserica și este luat din Evangeliul Sf. Ioan: „Eu sînt Pastorul cel bun", a ḑis Mântuitorul. Apoĭ Erma, unu din parinții apostolici are și o scriere intitulata: *Păstorul*—Ποιμήν, și care trateaza și despre datoriile pastorului sufletesc. Pentru acest cuvênt și Anthim Mitropolitul intituleaza sfătuirea sa adresata preoților „*Cartea Păstoruluĭ*".

[3]) *Chivirnisirea* din κυβερνάω—guberno—guvernarea, administrarea Bisericeĭ, conform canónelor și tradiției Bisericei. Guvernarea Arhiereuluĭ în Biserică este tripla, doctrinala, administrativa și judeciară. Aici cuvêntul se raporta la tóte aceste drepturi ale Ierarhuluĭ.

[4]) *Și de-ar fi cât de procopsit întru politie..* Cuvêntul *procopsit* din προκόπτω=propășit, progresat, înaintat în cultura, dupe cum adică era Anthim. Iar cuvêntul *politie* din πολιτεία însémna abilitate în administrarea uneĭ țeri, cetați, orĭ oficiu. Acésta voește sa înțeleagă Mitropolitul Anthim prin aceste cuvinte; că adica ori cât a'și fi de cult ori învețat și ori cât de experimentat în afacerile administrative ale Bisericei, tot nu pot eu singur numai face ceva, pentru că întinderea Eparhiei este mare și nu se póte pastori de un singur păstor, și dar dovedește că are absoluta nevoe de a'și asocia conlucratorĭ și conservitorĭ, carii sa-l póta ajuta la acest lucru mare, *pentru că secerișul este mult și de aceea trebue și lucrătorĭ mulțĭ*. Observ ca în tóta întroducerea acestei Carți stilul este fórte îngrijit, frasele cursive, ideile ușóre de înțeles, așa ca póte servi ca model de limba pentru acel timp.

învĕțătură, ĭar nu póte să le vadă tóte, nicĭ să le știe tóte, și pentru aceea dar are pre preoțĭ, și pre Părințiĭ ceĭ duhovnicești, cariĭ slujesc sfințituluĭ păstor, ca niște ochĭ să vadă tóte, ca niște mâĭnĭ să lucréze la céle trebuincĭóse, și ca neşte picĭóre să alérge cu mijlocul lor la trebuința tuturor. Drept aceea ajutătoriĭ la acest lucru mare al nostru sînteţĭ voĭ cucérnicilor Preoțĭ, cariĭ vĕ aflațĭ în Eparhia smereniei nóstre, cariĭ avețĭ datorie ne încetată, și cu cuvêntul și cu fapta, să lucrațĭ, și să vĕ nevoițĭ ḑioa și nóptea împreună cu păstoriul vostru pentru spăsenia aceștiĭ turme cuvêntătóre, carea aŭ dat'o Dumneḑeŭ în mâĭnile nóstre. Dar óre-ce aș putea nădăjdui de la voĭ, saŭ ce fél de ajutor aș putea să aștept din iscusirea vóstră? că între céle-l-alte scărbe ce am de mĕrăne(s)c la inimă, ĭaste acésta cea maĭ grea de mĕ întristez și mĕ mâhnesc maĭ mult, că vĕḑ între preoțiĭ mieĭ atâta prostie. atâta ne învĕțătură și atâta nedumirélă, cât cunosc că nu putețĭ face vre-un ajutor, saŭ vre un folos ticălóseĭ turmeĭ, și pentru aceea multă prostie a vóstră și neștiință la *Sfânta carte*, m'am îndemnat, fiind cuprins de frica Dumneḑeească, a vĕ înștiința cu acéstă mică cărticea [5]), carea o am împărțit în treĭ

[5]) „Ca veḑ între preoții mieĭ atâta prostie, atâta neînvĕțatură și atâta nedumereala, cât cunosc că nu puteți face vre-un ajutor sau vre-un folos ticalósei turme, și pentru aceea multa prostie a vóstră și neștiința *la Sfânta Carte*, m'am îndemnat, fiind cuprins de frica dumneḑeeasca, a ve înștiința cu acésta mica carticea..." In acéstă frasa Mitropolitul Anthim descrie figura preotului nostru din acele timpuri, atat fisica cât și intelectuala și morala. De aceea sa exprima așa de caracteristic aratân lu-șĭ durerea sufletească, ca n'are conducetori și conservitori pregatițĭ pentru lucrul mântuirei și desevêrșirei sufletelor creștinești! „Ca între cele-l-alte scârbe ca om de me ranesc la inima, acésta este cea maĭ grea, de mĕ întristez și me mahnesc maĭ mult"—, ignoranța în cler. In acésta stare era clerul nostru din causa lipsei de șcóle și care provenea din nestatornicia lucrurilor din Țerile Romanilor. N'am putut avea rĕpaus pentru a ne putea gândi și la desevêrșirea nóstră intelectuală, vrajmașii noștri, carii ereu vecinii noștri, erau și maĭ tarĭ și maĭ mulți la numer și când terminam resboiul cu unul, îl începem cu altul, numai și numaĭ pentru a ne apara moșia stramoșască—, neatârnarea țerei. Apoi slavismul nu puțin au contribuit la întârḑierea des-

învĕțătură, ïar nu póte să le vadă tóte, nicï să le știe tóte, și pentru aceea dar are pre preoțĭ, și pre Părințiĭ ceĭ duhovnicești, cariĭ slujesc sfințituluĭ păstor, ca niște ochĭ să vadă tóte, ca niște mâĭnĭ să lucréze la céle trebuincïóse, și ca nește picïóre să alérge cu mijlocul lor la trebuința tuturor. Drept aceea ajutătoriĭ la acest lucru mare al nostru sîntețĭ voĭ cucérnicilor Preoțĭ, cariĭ vĕ aflațĭ în Eparhia smereniei nóstre, cariĭ avețĭ datorie ne încetată, și cu cuvêntul și cu fapta, să lucrațĭ, și să vĕ nevoițĭ ḑioa și nóptea împreună cu păstoriul vostru pentru spăsenia aceștiĭ turme cuvêntătóre, carea aŭ dat'o Dumneḑeŭ în mâĭnile nóstre. Dar óre-ce aș putea nădăjdui de la voĭ, saŭ ce fél de ajutor aș putea să aștept din iscusirea vóstră? că între céle-l-alte scărbe ce am de mĕrăne(s)c la inimă, ïaste acésta cea maĭ grea de mĕ întristez și mĕ mâhnesc maĭ mult, că vĕḑ între preoțiĭ mieĭ atâta prostie. atâta ne învĕțătură și atâta nedumirélă, cât cunosc că nu putețĭ face vre-un ajutor, saŭ vre un folos ticălóseĭ turmeĭ, și pentru aceea multă prostie a vóstră și neștiință la *Sfânta carte*, m'am îndemnat, fiind cuprins de frica Dumneḑeească, a vĕ înștiința cu acéstă mică cărticea [5]), carea o am împărțit în treĭ

[5]) „Ca veḑ între preoții mieĭ atâta prostie, atâta neînvĕțatură și atâta nedumereala, cât cunosc că nu puteți face vre-un ajutor sau vre-un folos ticalóseĭ turme, și pentru aceea multa prostie a vóstră și neștiința *la Sfânta Carte*, m'am îndemnat, fiind cuprins de frica dumneḑeeasca, a ve înștiința cu acésta mica carticea..." In acéstă frasa Mitropolitul Anthim descrie figura preotuluĭ nostru din acele timpurĭ, atat fisica cât și intelectuala și morala. De aceea sa exprima așa de caracteristic aratân lu-șĭ durerea sufletească, ca n'are conducetorĭ și conservitorĭ pregatițĭ pentru lucrul mântuireĭ și desevêrșireĭ sufletelor creștineștĭ! „Ca între cele-l-alte scârbe ca om de me ranesc la inima, acésta este cea maĭ grea, de mĕ întristez și me mahnesc maĭ mult"—, ignoranța în cler. In acésta stare era clerul nostru din causa lipseĭ de școle și care provenea din nestatornicia lucrurilor din Țerile Romanilor. N'am putut avea rĕpaus pentru a ne putea gândĭ și la desevêrșirea nóstră intelectuală, vrajmașiĭ noștri, cariĭ ereu vecinil noștri, erau și maĭ tarĭ și maĭ mulțĭ la numer și când terminam resboiul cu unul, îl începem cu altul, numaĭ și numaĭ pentru a ne apara moșia stramoșască—, neatârnarea țereĭ. Apoĭ slavismul nu puțin au contribuit la întârḑierea des-

părțĭ. In partea cea dintăĭ, s'aŭ pus fórte pe scurt, óre carele din céle maĭ trebuincĭóse şi maĭ de folos ale sfinteĭ Beséricĭ şi ale sfintelor Taĭne, carele sânteţĭ dator sa le ştiţĭ şi să le păziţĭ nu numaĭ voĭ, ce şi bieţiĭ creştinĭ prin mijlocul vostru. In partea a doŭa s'aŭ pus învĕţătură asupra Ispovedanieĭ, ca să ştie fieşte-care duhovnic cum sà cade să îndreptéze, şi cu ce mijloc trebue să ispovedulască pre ceĭ ce vor veni la dânsul.

In partea a treĭa, s'au pus învĕţătură pentru câte lucrurĭ s'aŭ putut afla pănă întru acest ceas, carele să fac cu necuviinţă şi fără de cale, şi trebue ca de acum înainte să nu să maĭ facă, care o puiŭ înaintea Cucernicieĭ vóstre ca o masă duhovnicească fără de plată, în loc de blagoslo-

---

voltareĭ nóstre, pentru ca era ceva strein şi minţeĭ şi inimeĭ Romaneştĭ. A vorbi un popor într'a sa limba, acea a raseĭ, şi a se servi ca carturar în Stat şi Biserica de alta limba, acesta înséinna a se pune stavila graiuluĭ natural şi a cultiva ca literatura o limba streina! Fenomenul ce s'a întâmplat cu noĭ este identic la tóte popórele, pana când acele s'au servit ca carturarĭ de alta limba şi nu de a raseĭ lor. De unde dar putea sa ştie carte preotul Roman, cand tóte scrierile şi tóte serviciile biserceştĭ erau în limba slavona pe care n'o pricepea? Ş'apoĭ şi limba slavona pe acele timpurĭ era fórte seraca de literatura. Când şcólele greceştĭ s'au întrodus între Românĭ sub Vasile Lupu şi Mateiu Basarab. limba greaca fiind o limba cultă, formata şi bogata în literatura laica şi bisericeasca, de la acest timp întimpinam şi preoţĭ maĭ înveţaţĭ şi Ierarhĭ Românĭ erudiţĭ. Când pe atuncĭ cine-va ştia numaĭ slavoneşte, numaĭ carturar nu era, pe când ceĭ ce ştieau şi greceşte li se deschidea un orisont mult maĭ vast pentru cultivarea minţeĭ lor. Aşa un Varlaam. un Ştefan, un Dosoteiu, un Anthim, un Damaschin şi toţĭ ómeniĭ noştri culţĭ din vechime, nu ştieau numaĭ slavoneşte, ci şi alte limbĭ, şi numaĭ aşa au putut să cultive şi limba naţionala şi sa póta sta la vorba şi cu protivniciĭ neamuluĭ şi a legeĭ nóstre. Ţesătura cuvintelor, aşazarea frazelor şi frumuseţa ca şi gravitatea stiluluĭ bisericesc noĭ nu-l datorim, de cât póte numaĭ în partea rea slavismuluĭ, totul am primit de la grecĭ şi latinĭ, ceea ce avem bun şi frumos ca stil şi limba în vechia nóstră literatura. Ş'apoĭ este şi natural, pentru ca o limba imperfecta şi seraca nu putea sa ni servească de model pentru desvoltarea şi perfecţionarea limbeĭ nóstre Româneştĭ. Numaĭ aşa sa pricepe cu siguranţa pentru ce Anthim Mitropolitul se mâhneşte de ignoranţa Cleruluĭ, în care au aflat *„atâta prostie, atâta neînvĕţătură şi atâta nedumereală* când s'a suit pe Scaunul Mitropolitan al Ungro-Vlahieĭ.

părțĭ. In partea cea dintâĭ, s'aŭ pus fórte pe scurt, óre carele din céle maĭ trebuincĭóse și maĭ de folos ale sfinteĭ Besérici și ale sfintelor Taĭne, carele sânteţĭ dator sa le știţĭ și să le păziţĭ nu numaĭ voĭ, ce și bieţiĭ creștinĭ prin mijlocul vostru. In partea a doŭa s'aŭ pus învĕţătură asupra Ispovedanieĭ, ca să știe fieșce-care duhovnic cum să cade să îndreptéze, și cu ce mijloc trebue să ispovedulască pre ceĭ ce vor veni la dânsul.

In partea a treĭa, s'au pus învĕţătură pentru câte lucrurĭ s'aŭ putut afla până întru acest ceas, carele să fac cu necuviinţă și fără de cale, și trebue ca de acum înainte să nu să maĭ facă, care o puiŭ înaintea Cucerniciei vóstre ca o masă duhovnicească fără de plată, în loc de blagoslo-

---

voltarei nóstre, pentru ca era ceva strein și minței și inimei Romanești. A vorbi un popor într'a sa limba, acea a rasei, și a se servi ca carturar în Stat și Biserica de alta limba, acesta însémna a se pune stavila graiului natural și a cultiva ca literatura o limba streina! Fenomenul ce s'a întâmplat cu noi este identic la tóte popórele, pana când acele s'au servit ca carturari de alta limba și nu de a rasei lor. De unde dar putea sa știe carte preotul Roman, cand tóte scrierile și tóte serviciile bisericești erau în limba slavona pe care n'o pricepea? Ș'apoi și limba slavona pe acele timpuri era fórte seraca de literatura. Când șcólele grecești s'au întrodus între Românĭ sub Vasile Lupu și Mateiu Basarab. limba greaca fiind o limba cultă, formata și bogata în literatura laica și bisericeasca, de la acest timp întimpinam și preoţi mai învețaţĭ și Ierarhi Români erudiţĭ. Când pe atunci cine-va știa numai slavonește, numai carturar nu era, pe când cei ce știeau și grecește li se deschidea un orisont mult maĭ vast pentru cultivarea minței lor. Așa un Varlaam, un Ștefan, un Dosoteiu, un Anthim, un Damaschin și toţi ómenii noștri culţi din vechime, nu știeau numai slavonește, ci și alte limbi, și numaĭ așa au putut să cultive și limba naţionala și sa póta sta la vorba și cu protivnicii neamului și a legeĭ nóstre. Ţesătura cuvintelor, așazarea frazelor și frumuseţa ca și gravitatea stilului bisericesc noi nu-l datorim, de cât póte numai în partea rea slavismului, totul am primit de la greci și latini, ceea ce avem bun și frumos ca stil și limba în vechia nóstră literatura. Ș'apoi este și natural, pentru ca o limba imperfecta și seraca nu putea sa ni serveasca de model pentru desvoltarea și perfecţionarea limbei nóstre Românești. Numai așa sa pricepe cu siguranţa pentru ce Anthim Mitropolitul se mâhnește de ignoranţa Clerului, în care au aflat *„atâta prostie, atâta neînvĕţătură și atâta nedumerealĕ* când s'a suit pe Scaunul Mitropolitan al Ungro-Vlahiei.

venie, socotind cum că cu acéste puține învĕțăturĭ vețĭ putea să vĕ săturațĭ de lumina cunoștințeĭ, și să ajutorațĭ și pre creștiniĭ ceĭ lipsițĭ. Iară de vețĭ fi și cu acéstea așa de ne simțitorĭ, cât să nu vĕ putețĭ dumeri, nicĭ să vĕ puteţĭ îndrepta, fiind așa de puținéle, și fórte pre înțeles și prostéște, atuncea să va cunóște că nu vețĭ să vĕ nevoițĭ pentru dragostea luĭ Christos, pentru întemeĭarea Biséricĭĭ, pentru folosul creștinilor, și pentru cinstea vóstră, și maĭ vârtos pentru plata ce vĕ s'ar da de la Dumneḑeŭ pentru ostenéla ce ațĭ face, și pentru aceea voĭ vețĭ da séma la înfricoșata, și strașnica judecată a luĭ Christos; căcĭ eŭ v'am învĕțat câte sânt trebuincĭóse și de folos, și mĭ-am făcut datoria, dupĕ cum ḑice Christos la Ioan în 15 capete: „de n'așĭ fi venit, și de n'așĭ fi grăit lor pĕcat n'ar avea, ĭară acum pricină n'au pentru pĕcatul lor“. Iară de vețĭ socoti în gândul vostru cum că nu le putețĭ face acéstea, pentru nevoile și păsurile ce avețĭ, cu acésta nimic nu vĕ vețĭ folosi, nicĭ vețĭ putea să vĕ îndreptațĭ înaintea dreptuluĭ judecător, că ḑice Domnul Christos la Matheiŭ în 22 capete: „dațĭ ale Cesariuluĭ Cesariuluĭ, și ale luĭ Dumneḑeŭ luĭ Dumneḑeŭ“; că precum cére împĕratul dăjdi de la supușiĭ luĭ, așa cére și Dumneḑeŭ de la Creștinĭ, și maĭ vârtos de la preoțĭ, credință și fapte bune, de la unul mult și de la altul puțin, și de la fiește-carele dupĕ putința sa și dupe vrednicia ce i s'aŭ dat; drept aceea dară să lăsațĭ tóte pricinile într'o parte, că sânt dĕșărtăciunĭ, și nu vĕ ferițĭ de a face ostenélă, nicĭ vĕ dațĭ lenevieĭ, căcĭ vețĭ cădea în blestem, dupĕ cum ḑice Sfânta Scriptură la Ieremia, în 48 de capete: „Blestemat cela ce face lucrul Domnuluĭ cu léne“. Ce silițĭ în tot chipul cu pohtă și cu dragóste pentru speseniea noroduluĭ Creștinesc. Pentru ca să se învredniceească fieşte-carele dintru voĭ să auḑițĭ glasul cel fericit al dreptuluĭ platnic a luĭ Christos: „slugă bună și credincĭósă, pre puțin aĭ fost credincĭos pre maĭ mult te voiu pune, întră întru bucuria Domnuluĭ“.

venie, socotind cum că cu acéste puține învĕțăturĭ vețĭ putea să vĕ săturațĭ de lumina cunoștințeĭ, și să ajutorațĭ și pre creștiniĭ ceĭ lipsițĭ. Iară de vețĭ fi și cu acéstea așa de ne simțitorĭ, cât să nu vĕ putețĭ dumeri, nicĭ să vĕ putețĭ îndrepta, fiind așa de puținéle, și fórte pre înțeles și prostéște, atuncea să va cunóște că nu vețĭ să vĕ nevoițĭ pentru dragostea luĭ Christos, pentru întemeĭarea Biséricii, pentru folosul creștinilor, și pentru cinstea vóstră, și maĭ vârtos pentru plata ce vĕ s'ar da de la Dumneḑeŭ pentru ostenéla ce ațĭ face, și pentru aceea voĭ vețĭ da séma la înfricoșata, și strașnica judecată a luĭ Christos; căcĭ eŭ v'am învĕțat câte sânt trebuincĭóse și de folos, și mĭ-am făcut datoria, dupĕ cum ḑice Christos la Ioan în 15 capete: „de n'așĭ fi venit, și de n'așĭ fi grăit lor pĕcat n'ar avea, ĭară acum pricină n'au pentru pĕcatul lor". Iară de vețĭ socoti în gândul vostru cum că nu le putețĭ face acéstea, pentru nevoile și păsurile ce avețĭ, cu acésta nimic nu vĕ vețĭ folosi, nicĭ vețĭ putea să vĕ îndreptațĭ înaintea dreptuluĭ judecător, că ḑice Domnul Christos la Matheiŭ în 22 capete: „dațĭ ale Cesariuluĭ Cesariuluĭ, și ale luĭ Dumneḑeŭ luĭ Dumneḑeŭ"; că precum cére împĕratul dăjdi de la supușiĭ luĭ, așa cére și Dumneḑeŭ de la Creștinĭ, și maĭ vârtos de la preoțĭ, credință și fapte bune, de la unul mult și de la altul puțin, și de la fiește-carele dupĕ putința sa și dupe vrednicia ce i s'aŭ dat; drept aceea dară să lăsațĭ tóte pricinile într'o parte, că sânt dĕșărtăciunĭ, și nu vĕ ferițĭ de a face ostenélă, nicĭ vĕ dațĭ leneviеĭ, căcĭ vețĭ cădea în blestem, dupĕ cum ḑice Sfânta Scriptură la Ieremia, în 48 de capete: „Blestemat cela ce face lucrul Domnuluĭ cu léne". Ce silițĭ în tot chipul cu pohtă și cu dragóste pentru speseniea noroduluĭ Creștinesc. Pentru ca să se învredniceească fiește-carele dintru voĭ să auḑițĭ glasul cel fericit al dreptuluĭ platnic a luĭ Christos: „slugă bună și credincĭósă, pre puțin aĭ fost credincĭos pre maĭ mult te voiu pune, întră întru bucuria Domnuluĭ".

A căruia bucurie să vĕ învredniciască darul luĭ Dumneḑeŭ, şi cu rugăcĭunea smereniei nóstre [6]).

Crucea ĭaste un semn, şi o armă tare asupra vrăjmaşuluĭ. Căcĭ ĭaste şi să numéşte putérea şi înțelepcĭunea luĭ Dumneḑeŭ, dupre cum ḑice Pavel, la capul cel dintăĭ cătră Corinthénĭ, şi să cade Creştinuluĭ Pravoslavnic, a-şĭ face semnul sfinteĭ Crucĭ într'acestaş chip [7]).

Intăĭ să împreune céle 3 dégete ale mâĭniĭ drépte, (adică dégetul cel mare, şi cu céle 2 de lângă dânsul) şi puind în frunte să ḑică: In numele Tatăluĭ, apoĭ puind la buric să ḑică: şi al Fiuluĭ, apoĭ puind în umĕrul cel drept să ḑică: şi al Sfântuluĭ Duh apoĭ puind în umĕrul cel stâng, să ḑică: Amin.

---

6) Anthim Ivireanul împarte Cartea sa păstorală în treĭ parțĭ, în doctrinală, administrativă şi disciplinara. Declar însa ca Cartea este unul din rarile monumente religióse ale aceluĭ timp.

7) In partea întaĭa dupĕ ce da regula Ortodoxa cum trebue să ne facem sfânta Cruce; apoĭ explica simplu, dar fórte instructiv rugacĭunea dominicală „Tatăl nostru“, dupe care urmeaza înterpretarea mârturisireĭ credinţeĭ „Creḑul“... Terminând Creḑul, tratează cele 7 Misteriĭ, asupra cărora face şi observărĭ practice privitóre la preoţiĭ Românĭ. Dupe Misteriĭ trece la expunerea moraleĭ creştine, dar fórte pe scurt, maĭ mult insistă asupra celor noue poruncĭ marĭ. Atrag atenţiunea cititoruluĭ cu deosebire la porunca a V-a şi a VIII a. Transcrie decalogul, enumera cele 7 daruri ale Sf. Spirit şi vorbeşte pe scurt despre *Credinţă, Nădejde şi Dragoste*. In fine numără virtuţile principale ale sufletuluĭ şi corpuluĭ şi închee cu cele 7 pecate mortale, dupĕ care urméza cele 12 fructe ale miserioordieĭ. Aci să termina partea doctrinala a Cărţeĭ Păstoruluĭ.

A căruia bucurie să vĕ învredniciască darul luĭ Dumneḑeŭ, și cu rugăciunea smerenieĭ nóstre [6]).

Crucea iaste un semn, și o armă tare asupra vrăjmașuluĭ. Căcĭ iaste și să numéște putérea și înțelepciunea luĭ Dumneḑeŭ, dupre cum ḑice Pavel, la capul cel dintăĭ cătră Corinthénĭ, și să cade Creștinuluĭ Pravoslavnic, a-și face semnul sfinteĭ Crucĭ într'acestaș chip [7]).

Intăĭ să împreune céle 3 dégete ale mâĭniĭ drépte, (adică dégetul cel mare, și cu céle 2 de lângă dânsul) și puind în frunte să ḑică: In numele Tatăluĭ, apoĭ puind la buric să ḑică: și al Fiuluĭ, apoĭ puind în umĕrul cel drept să ḑică: și al Sfântuluĭ Duh apoĭ puind în umĕrul cel stâng, să ḑică: Amin.

---

[6]) Anthim Ivireanul împarte Cartea sa păstorală în treĭ parțĭ, în doctrinală, administrativă și disciplinara. Declar însa ca Cartea este unul din rarile monumente religióse ale aceluĭ timp.

[7]) In partea întaia dupĕ ce da regula Ortodoxa cum trebue să ne facem sfânta Cruce; apoĭ explica simplu, dar fórte instructiv rugaciunea dominicală „Tatăl nostru", dupe care urmeaza înterpretarea mârturisireĭ credințeĭ „Creḑul"... Terminând Creḑul, tratează cele 7 Misteriĭ, asupra cărora face și observărĭ practice privitóre la preoțiĭ Românĭ. Dupe Misteriĭ trece la expunerea moraleĭ creștine, dar fórte pe scurt, maĭ mult insistă asupra celor noue poruncĭ marĭ. Atrag atențiunea cititoruluĭ cu deosebire la porunca a V-a și a VIII a. Transcrie decalogul, enumera cele 7 darurĭ ale Sf. Spirit și vorbește pe scurt despre *Credință, Nădejde și Dragoste.* In fine numără virtuțile principale ale sufletuluĭ și corpuluĭ și închee cu cele 7 pecate mortale, dupĕ care urméza cele 12 fructe ale misericordieĭ. Aci să termina partea doctrinala a Cărțeĭ Păstoruluĭ.

Rugăciunea care aŭ învĕțat pre apostolĭ Domnul nostru Iisus Christos.

Tatăl nostru carele eștĭ în ceriurĭ.

Aicea ne învață să știm cum că n'avem alt Tată, fără numaĭ pre Dumneḍeŭ cel din Ceriurĭ, precum la Matheĭ în 25 de capete ḍice: și Tată să nu chĭemațĭ voĭ pre pă·mênt, pentru că unul ĭaste Tatăl vostru cel din Ceriurĭ.

Sfințéscă-se numele tĕŭ.

Numele luĭ Dumneḍeŭ să sfințéște cu lucrurile și cu faptele céle bune, precum la Matheĭ 21, 5 ḍice: Intr'acest chip să străluciască lumina vóstră înaintea ómenilor, ca să vază faptele vóstre céle bune, și să slăvéscă pre Tatăl vostru cel din Ceriurĭ.

Sa vie Impĕrăția Ta.

Aicea să rógă sufletul să-șĭ trimiță Dumneḍeŭ Impĕrăția, adecă ajutorul și dreptatea, ca să-l păzéscă curat, și ne băntuit de putérea pĕcatuluĭ, dupre cum Apostolul cătră Romanĭ, în 6 capete ḍice: Să nu împĕrățéscă pĕcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vĕ supunețĭ întru pohtele luĭ.

Fie voea ta, cum în ceriu așa și pre pământ.

La acéstă cérere rugăm pre Dumneḍeŭ, ca să i să plinéscă voea pre pămênt ca și în ceriŭ; adecă precum îngeriĭ în ceriurĭ să supun voeĭ luĭ Dumneḍeŭ spre tóte lucrurile, fără de nici o îndoire, într'acesta chip și pre pămênt să se pléce luĭ și ómeniĭ, dupĕ cum ḍice Pavel în 2 capete catră Filpisénĭ: întru numele luĭ Iisus Christos tot genunchiul să va pleca, Cereștilor și Pămênteștilor și celor de supt pămênt.

Rugăciunea care aŭ învěţat pre apostolĭ Domnul nostru Iisus Christos.

Tatăl nostru carele eştĭ în ceriurĭ.

Aicea ne învaţă să ştim cum că n'avem alt Tată, fără numaĭ pre Dumneḑeŭ cel din Ceriurĭ, precum la Matheĭ în 25 de capete ḑice: şi Tată să nu chĭemaţĭ voĭ pre pă·mênt, pentru că unul ĭaste Tatăl vostru cel din Ceriurĭ.

Sfinţéscă-se numele tĕŭ.

Numele luĭ Dumneḑeŭ să sfinţéşte cu lucrurile şi cu faptele céle bune, precum la Matheĭ 21, 5 ḑice: Intr'acest chip să strălucĭască lumina vóstră înaintea ómenilor, ca să vază faptele vóstre céle bune, şi să slăvéscă pre Tatăl vostru cel din Ceriurĭ.

Sa vie Impĕrăţia Ta.

Aicea să rógă sufletul să-şĭ trimiţă Dumneḑeŭ Impĕrăţia, adecă ajutorul şi dreptatea, ca să-l păzéscă curat, şi ne băntuit de putérea pĕcatuluĭ, dupre cum Apostolul cătră Romanĭ, în 6 capete ḑice: Să nu împĕrăţéscă pĕcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vĕ supuneţĭ întru pohtele luĭ.

Fie voea ta, cum în ceriu aşa şi pre pămênt.

La acéstă cérere rugăm pre Dumneḑeŭ, ca să i să plinéscă voea pre pămênt ca şi în ceriŭ; adecă precum îngeriĭ în ceriurĭ să supun voeĭ luĭ Dumneḑeŭ spre tóte lucrurile, fără de nici o îndoire, într'acesta chip şi pre pămênt să se pléce luĭ şi ómeniĭ, dupĕ cum ḑice Pavel în 2 capete catră Filpisénĭ: întru numele luĭ Iisus Christos tot genunchiul să va pleca, Cereştilor şi Pămênteştilor şi celor de supt pămênt.

Pâînea nóstră cea din tóte ḑilele dăne-o noaă astăḑĭ

Cu acéstă rugăcĭune cérem maĭ vârtos de la Dumneḑeŭ hrana cea preste fire a sufletuluĭ, carea ĭaste cuvêntul luĭ Dumneḑeŭ, după cum la Mateĭ cap 4 ḑice: Nu numaĭ cu pâîne va trăi omul, ce cu tot cuvêntul ce ĭasă din rostul luĭ Dumneḑeŭ.

Şi ĭartă noaă greşalele nóstre, cum şi noĭ ertăm greşiţilor noştri.

Acéstă rugăcĭune ne îndemnéză maĭ mult să ertăm greşalele celor ce ne greşesc noaă, ca şi Dumneḑeu să ĭarte pĕcatele nóstre céle ce în tótă vrémea greşim, depre cum la Mateĭ în 6 capete ḑice: Lăsaţĭ şi să va lăsa voaă.

Şi nu ne duce pre noĭ în ispită.

Prin rugăcĭunea acésta cérem de la Dumneḑeŭ să nu ne ducă la ispita lumeĭ, şi a diavoluluĭ şi a trupuluı, pentru că într'acéste treĭ ispite să cuprind tot félul de ispită. Ci păḑindu-ne de acéstĭa, vom fi păḑiţĭ de tótă alta ispită.

Ce izbăveşte pre noĭ de cel rĕu.

Cu acéstă rugăcĭune cérem de la Dumneḑeu să ne mântuĭască de tot răul şi de tot pĕcatul, şi maĭ ales ne rugăm să izgonéscă de la noĭ tot vrăjmaşul sufletesc în vrémea morţiĭ.

Că a ta ĭaste împĕrăţia şi putérea, şi slava în vécĭ, amin.

Cu acéste cuvinte ne încredinţéză cum că de câte am rugat pre Dumneḑeŭ Tatăl cu credinţă curată şi cu nădéjde, de pe voĭa luĭ ca un împĕrat putérnic ni le va da-precum la Ioan în 14 capete ḑice: Şi orĭ câte veţı cére întru numele meŭ acésta voiŭ face [8]).

[8]) Acéstă explicare, fórte simplă şi în o limbă de tot populară, a scris'o de sigur meritosul Mitropolit Anthim Ivireanu, spre a fi pricepută de tótă suflarea românească.

A evitat înadins tóte acele suptilităţĭ teologice, ca nepotrivit cu,

Pâînea nóstră cea din tóte ḑilele dăne-o noaă astăḑĭ

Cu acéstă rugăcĭune cérem maĭ vârtos de la Dumneḑeŭ hrana cea preste fire a sufletuluĭ, carea ĭaste cuvêntul luĭ Dumneḑeŭ, după cum la Mateĭ cap 4 ḑice: Nu numaĭ cu pâîne va trăi omul, ce cu tot cuvêntul ce ĭasă din rostul luĭ Dumneḑeŭ.

Şi ĭartă noaă greşalele nóstre, cum şi noĭ ertăm greşiţilor noştri.

Acéstă rugăcĭune ne îndemnéză maĭ mult să ertăm greşalele celor ce ne greşesc noaă, ca şi Dumneḑeu să ĭarte pĕcatele nóstre céle ce în tótă vrémea greşim, depre cum la Mateĭ în 6 capete ḑice: Lăsaţĭ şi să va lăsa voaă.

Şi nu ne duce pre noĭ în ispită.

Prin rugăcĭunea acésta cérem de la Dumneḑeŭ să nu ne ducă la ispita lumeĭ, şi a diavoluluĭ şi a trupuluı, pentru că într'acéste treĭ ispite să cuprind tot félul de ispită. Ci păḑindu-ne de acéstĭa, vom fi păḑiţĭ de tótă alta ispită.

Ce izbăveşte pre noĭ de cel rĕu.

Cu acéstă rugăcĭune cérem de la Dumneḑeu să ne mântuĭască de tot răul şi de tot pĕcatul, şi maĭ ales ne rugăm să izgonéscă de la noĭ tot vrăjmaşul sufletesc în vrémea morţiĭ.

Că a ta ĭaste împĕrăţia şi putérea, şi slava în vécĭ, amin.

Cu acéste cuvinte ne încredinţéză cum că de câte am rugat pre Dumneḑeŭ Tatăl cu credinţă curată şi cu nădéjde, de pe voĭa luĭ ca un împĕrat putérnic ni le va daprecum la Ioan în 14 capete ḑice: Şi orĭ câte veţı cére întru numele meŭ acésta voiŭ face [8]).

[8]) Acéstă explicare, fórte simplă şi în o limbă de tot populară, a scris'o de sigur meritosul Mitropolit Anthim Ivireanu, spre a fi priceputӑ de tótă suflarea românească.

A evitat înadins tóte acele suptilităţĭ teologice, ca nepotrivit cu,

MARTURISIREA CREDINTEI

Care să imparte în 12 alcătuirĭ [9]).

Credu întru unul Dumnedeu, Tatăl a tot ţiitorĭul, făcĕtorĭul Cerĭuluĭ şi al Pămêntuluĭ, vĕdutelor tuturor şi nevĕdutelor.

Alcătuirea acésta ne învaţă să crédem că unul ĭaste Dumnedeŭ Tatăl, precum Apostolul cătră Efesénĭ cap, 4 dice: Unul ĭaste Dumnedeŭ şi Tatăl tuturor, carele ĭaste preste tóte, şi prin tóte, şi întru noĭ întru toţĭ, şi încă ne maĭ învaţă să crédem cum că acesta aŭ făcut tóte céle vĕdute şi céle nevĕdute din nimica, numaĭ cu cuvêntul.

Şi întru unul Domnul Iisus Christos, Fiĭul luĭ Dumnedeu, unul născut carele de la Tatăl s'au născut maĭ nainte de toţĭ vécĭĭ, lumină din lumină Dumnedeŭ adevĕrat, de la Dumnedeŭ adevĕrat, născut ĭar nu făcut, cela ce ĭaste de o fiinţă cu Tatăl, prin carele tóte s'au făcut.

A doa alcătuire ne învaţă să crédem, cum că Domnul Iisus Christos, fiĭul luı Dumnedeŭ, ĭaste Dumnedeŭ adevĕrat şi vécĭnic, nu făcut, nicĭ zidit, ci născut maĭ nainte de toţı vécıĭ din firea Tatăluĭ, asemene slăvit cu Tatăl,

---

educaţia şi gradul de cultură al poporuluĭ. Aşa trebue să fie orĭ-ce sfătuirĭ, învĕţăturĭ, descrierĭ şi discursurĭ bisericeştĭ în limba cea maĭ simplă, fără nicĭ o inovare în espresiunĭ şi fără de a se întrebuinţa cuvinte moderne nepricepute de popor. Ce limbă este maĭ frumósă de cât a Evangeliuluĭ? Sublimul eĭ însă nu este numaĭ al ideilor, ci şi al simplităţiĭ expuncreĭ. Pretenţia unora dintre scriitoriĭ şi vorbitoriĭ bisericeştĭ mai tinerĭ, de a întrebuinţa cât maĭ multe cuvinte nouĭ în vorbırile lor este o greşală fórte mare. Biserica în tot-déuna a pădit cu sfinţenie stilul simplu în învĕţătură, şi înţeles de tóte clasele societăţeĭ. Să luăm modele de vorbire de la Anthim Mitropolitul, şi se fim sigurĭ că nu vom greşi!

[9]) Alcătuirĭ în loc de *articule*. Să găseşte şi expresia încheeturĭ echivalentă cu alcătuirĭ. Trebue preferat cuvêntul *Articul*, pentru că-ĭ admis ca termin teologic, greceşte Αρθρον, latineşte, Articulum.

MARTURISIREA CREDINTEI

Care să imparte în 12 alcătuirĭ [9]).

Credu întru unul Dumnedeu, Tatăl a tot ţiitorĭul, făcĕtorĭul Cerĭuluĭ şi al Pămêntuluĭ, vĕdutelor tuturor şi nevĕdutelor.

Alcătuirea acésta ne învaţă să crédem că unul ĭaste Dumnedeŭ Tatăl, precum Apostolul cătră Efeséni cap, 4 dice: Unul ĭaste Dumnedeŭ şi Tatăl tuturor, carele ĭaste preste tóte, şi prin tóte, şi întru noĭ întru toţĭ, şi încă ne maĭ învaţă să crédem cum că acesta aŭ făcut tóte céle vĕdute şi céle nevĕdute din nimica, numaĭ cu cuvêntul.

Şi întru unul Domnul Iisus Christos, Fiĭul luĭ Dumnedeu, unul născut carele de la Tatăl s'au născut maĭ nainte de toţĭ vécĭĭ, lumină din lumină Dumnedeŭ adevĕrat, de la Dumnedeŭ adevĕrat, născut ĭar nu făcut, cela ce ĭaste de o fiinţă cu Tatăl, prin carele tóte s'au făcut.

A doa alcătuire ne învaţă să crédem, cum că Domnul Iisus Christos, fiĭul luı Dumnedeŭ, ĭaste Dumnedeŭ adevĕrat şi vécĭnic, nu făcut, nicĭ zidit, ci născut maĭ nainte de toţı vécĭĭ din firea Tatăluĭ, asemene slăvit cu Tatăl,

---

educaţia şi gradul de cultură al poporuluĭ. Aşa trebue să fie orĭ-ce sfătuirĭ, învĕţăturĭ, descrierĭ şi discursurĭ bisericeştĭ în limba cea maĭ simplă, fără nicĭ o inovare în espresiunĭ şi fără de a se întrebuinţa cuvinte moderne nepricepute de popor. Ce limbă este maĭ frumósă de cât a Evangeliuluĭ? Sublimul eĭ însă nu este numaĭ al ideilor, ci şi al simplităţiĭ expunereĭ. Pretenţia unora dintre scriitoriĭ şi vorbitoriĭ bisericeştĭ mai tinerĭ, de a întrebuinţa cât maĭ multe cuvinte nouĭ în vorbırile lor este o greşală fórte mare. Biserica în tot-déuna a păd̦it cu sfinţenie stilul simplu în învĕţătură, şi înţeles de tóte clasele societăţeĭ. Să luăm modele de vorbire de la Anthim Mitropolitul, şi se fim sigurĭ că nu vom greşi!

[9]) Alcătuirĭ în loc de *articule*. Să găseşte şi expresia încheeturĭ echivalentă cu alcătuirĭ. Trebue preferat cuvêntul *Articul*, pentru că-ĭ admis ca termin teologic, greceşte Ἄρθρον, latineşte, Articulum.

precum însuşĭ la Ioan 17 capete ḑice: Şi acuma proslăvéşte-mĕ tu Părinte cu slava carea am avut de la tine maĭ nainte de lume; încă ne maĭ învaţă să crédem, cum că Iisus Christos ĭaste făcĕtoriŭ tuturor lucrurilor şi vécurilor, dupĕ cum la Ioan cap. 1 ḑice: Lumea de el s'aŭ făcut şi Lumea pre el n'aŭ cunoscut.

Carele pentru noĭ ómeniĭ şi pentru mântuirea nóstră, s'au pogorît din Ceriu, şi s'aŭ întrupat din Duhul Sfânt, şi din Maria Fecĭóră şi s'au făcut om.

A treĭa alcătuire ne învaţa să crédem cum că Domnul nostru Iisus Christos, s'aŭ pogorât din Ceriurĭ pentru mântuirea nóstră, zămislindu-se din pântecile fecĭóreĭ Marieĭ de Duhul Sfânt, şi s'aŭ născut om desĕvêrşit, cu suflet cuvêntător, şi cu tóte câte urméză firiĭ omeneştĭ, (afară numaĭ din pĕcat), însă neschimbându-se Dumneḑeirea în omenire, nicĭ omenirea în Dumneḑeire, ci amândoă firile de sĕvêrşit au petrecut într'o unire, Dumneḑeŭ adevĕrat şi om adevĕrat.

Şi s'au răstignit, supt Pilat din Pont, şi aŭ pătimit, şi s'au îngropat:

Acéstă alcătuire ne învaţă să crédem, cum că Domnul nostru Iisus Christos, s'au răstignit de Pilat carele era din Pont, vărsându-şĭ prea cinstit sângele sĕŭ pe Cruce, pentru ca să ne mântuĭască pre noi din pĕcate, şi nefiind pĕcătos aŭ pătimit, însă nu Dumneḑeirea, ci omenirea, şi precum cu adevĕrat aŭ pătimit pre Cruce, aşa adevĕrat aŭ şi murit, precum la Luca, cap. 23 ḑice: Şi strigând cu glas mare aŭ ḑis: Tată în mâinile tale dau sufletul mĭeŭ, şi acéstea ḑicênd au rĕposat. Şi îngropându-se i s'aŭ pecetluit grópa, precum la Matheĭ cap. 27 ḑice: Aveţi custodie, mérgeţĭ de întăriţi cum ştiţi; ĭară eĭ mergênd aŭ întărit grópa, pecetluind şi pĭatra înpreuna cu custodia.

precum însușĭ la Ioan 17 capete ḑice: Și acuma proslăvéște-mě tu Părinte cu slava carea am avut de la tine maĭ nainte de lume; încă ne maĭ învață să crédem, cum că Iisus Christos ĭaste făcětoriŭ tuturor lucrurilor și vécurilor, după cum la Ioan cap. 1 ḑice: Lumea de el s'aŭ făcut și Lumea pre el n'aŭ cunoscut.

Carele pentru noĭ ómeniĭ și pentru mântuirea nóstră, s'au pogorît din Ceriu, și s'aŭ întrupat din Duhul Sfânt, și din Maria Fecĭóră și s'au făcut om.

A treĭa alcătuire ne învața să crédem cum că Domnul nostru Iisus Christos, s'aŭ pogorât din Ceriurĭ pentru mântuirea nóstră, zămislindu-se din pântecile fecĭóreĭ Marieĭ de Duhul Sfânt, și s'aŭ născut om desěvêrșit, cu suflet cuvêntător, și cu tóte câte urméză firiĭ omeneștĭ, (afară numaĭ din pěcat), însă neschimbându-se Dumneḑeirea în omenire, nicĭ omenirea în Dumneḑeire, ci amândoă firile de sěvêrșit au petrecut într'o unire, Dumneḑeŭ adevěrat și om adevěrat.

Și s'au răstignit, supt Pilat din Pont, și aŭ pătimit, și s'au îngropat:

Acéstă alcătuire ne învață să crédem, cum că Domnul nostru Iisus Christos, s'au răstignit de Pilat carele era din Pont, vărsându-șĭ prea cinstit sângele sěŭ pe Cruce, pentru ca să ne mântuĭască pre noi din pěcate, și nefiind pěcătos aŭ pătimit, însă nu Dumneḑeirea, ci omenirea, și precum cu adevěrat aŭ pătimit pre Cruce, așa adevěrat aŭ și murit, precum la Luca, cap. 23 ḑice: Și strigând cu glas mare aŭ ḑis: Tată în mâinile tale dau sufletul mĭeŭ, și acéstea ḑicênd au rěposat. Și îngropându-se i s'aŭ pecetluit grópa, precum la Matheĭ cap. 27 ḑice: Avețĭ custodie, mérgețĭ de întărițĭ cum știțĭ; ĭară eĭ mergênd aŭ întărit grópa, pecetluind și pĭatra înpreuna cu custodia.

Şi aŭ înviat a treĭa ḑi după scripturĭ.

Cu acéstă alcătuire ne învĕţăm a créde, cum că Domnul nostru Iisus Christos cu putérea Dumneḑeireĭ luĭ, s'aŭ sculat din morţĭ, însă cu acelaş trup cu carele s'aŭ şi şi îngropat, după Scripturĭ, adecă după cum aŭ fost prorocit Prorocíĭ şi după Scripturile legiĭ ceĭ vechi, precum însuş Christos la Marco cap. 17 ḑice: însă fiĭul omenesc mérge, pe cum s'aŭ scris pentru dânsul.

Şi s'au suit la Cerĭurĭ, şi şade de a drépta Tatăluĭ.

Acésta ne învaţă să crédem, cum ca cu trupul carele s'aŭ născut Christos şi s'aŭ îngropat, şi s'aŭ sculat din morţĭ, cu acela s'aŭ şi înălţat la Cerĭurĭ, şi aŭ şeḑut de a drépta Tatăluĭ, precum la Marco cap. 16 ḑice: Iară Domnul după ce le grăi lor, să luă la Cerĭŭ şi şăḑu de-a drépta luĭ Dumneḑeŭ.

Şi ĭarăşĭ va să vie cu slavă să judece viiĭ şi morţiĭ, a căruĭa Imperăţie n'are sfârşit.

Aicea ne învaţă să crédem cum că va să vie Christos adoa-oară, ca să judece pre ceĭ viĭ şi pre ceĭ morţĭ, şi ca să dea răsplătire fieşte căruĭa din ómenĭ de pre faptele sale, precum însuşĭ la Matheĭ, cap. 25 ḑice: Iară când va veni fiĭul omenesc întru slava sa, şi toţi sfinţiĭ Ingerĭ împreună cu dênsul; şi ĭarăşi pentru rĕsplătire la Ioan cap. 5 ḑice: Şi vor eşi ceĭ ce aŭ făcut céle bune înviare de viaţă, ĭară ceĭ ce aŭ făcut réle întru înviare de osîndire.

Şi în Duhul Sfânt Domnul de viaţă făcĕtorĭul, carele de la Tatăl purcéde cela ce cu Tatăl şi cu Fiĭul ĭaste închinat şi slăvit carel au grăit prin Proorocĭ.

Acéstă alcătuire ne învaţă să crédem în Duhul Sfânt, carela ĭaste de o fiinţă cu Tatăl şi cu Fiĭul, şi să slăvéşte împreună cu Tatăl şi Fiĭul, şi cum că de la Tatăl purcéde, precum Mântuitoriul nostru Christos adeveréză la Ioan, cap. 15 ḑicênd: Când va veni Mângăitoriul pre ca-

Şi aŭ înviat a treĭa ḑi după scripturĭ.

Cu acéstă alcătuire ne învĕţăm a créde, cum că Domnul nostru Iisus Ch istos cu putérea Dumneḑeireĭ luĭ, s'aŭ sculat din morţĭ, însă cu acelaş trup cu carele s'aŭ şi şi îngropat, după Scripturĭ, adecă după cum aŭ fost prorocit Prorocii şi după Scripturile legiĭ ceĭ vechi, precum însuş Christos la Marco cap. 17 ḑice: însă fiĭul omenesc mérge, pe cum s'aŭ scris pentru dânsul.

Şi s'au suit la Cerĭurĭ, şi şade de a drépta Tatăluĭ.

Acésta ne învaţă să crédem, cum ca cu trupul carele s'aŭ născut Christos şi s'aŭ îngropat, şi s'aŭ sculat din morţĭ, cu acela s'aŭ şi înălţat la Cerĭurĭ, şi aŭ şeḑut de a drépta Tatăluĭ, precum la Marco cap. 16 ḑice: Iară Domnul după ce le grăi lor, să luă la Cerĭŭ şi şăḑu de-a drépta luĭ Dumneḑeŭ.

Şi ĭarăşĭ va să vie cu slavă să judece viiĭ şi morţiĭ, a căruĭa Imperăţie n'are sfârşit.

Aicea ne învaţă să crédem cum că va să vie Christos adoa-oară, ca să judece pre ceĭ viĭ şi pre ceĭ morţĭ, şi ca să dea răsplătire fieşte căruĭa din ómenĭ de pre faptele sale, precum însuşĭ la Matheĭ, cap. 25 ḑice: Iară când va veni fiĭul omenesc întru slava sa, şi toţi sfinţiĭ Ingerĭ împreună cu dênsul; şi ĭarăşi pentru rĕsplătire la Ioan cap. 5 ḑice: Şi vor eşi ceĭ ce aŭ făcut céle bune înviare de viaţă, ĭară ceĭ ce aŭ făcut réle întru înviare de osîndire.

Şi în Duhul Sfânt Domnul de viaţă făcĕtorĭul, carele de la Tatăl purcéde cela ce cu Tatăl şi cu Fiĭul ĭaste închinat şi slăvit carel au grăit prin Proorocĭ.

Acéstă alcătuire ne învaţă să crédem în Duhul Sfânt, carela ĭaste de o fiinţă cu Tatăl şi cu Fiĭul, şi să slăvéşte împreună cu Tatăl şi Fiiul, şi cum că de la Tatăl purcéde, precum Mântuitoriul nostru Christos adeveréză la Ioan, cap. 15 ḑicênd: Când va veni Mângăitoriul pre ca-

rele eŭ voiŭ trimite voĕ de la Tatăl, Duhul adevĕruluĭ, carele de la Tatăl purcéde, și încă ne maĭ învață cum ca Duhul Sfânt aŭ grăit prin Proorocı.

Intru una sfânta săborniceascâ, și Apostoliceasca Besérică.

Acéstă alcătuire ne învață să ne supunem poruncilor săborniceștiĭ și Apostoliceștiĭ Bisériciĭ, după învĕțătura luĭ Christos, carea la Matheĭ, cap. 18 ḑice: Iară de nu va asculta nicĭ Beséreca, fie ție ca cel pagân și ca un vameș.

Mărturisesc un Botez întru ertarea pĕcatelor.

Acéstă alcătuire ne învață să mărturisim un Botez întru ertarea pĕcatelor, adecă să ne botezăm noı creștiniĭ, întru numele Tatăluĭ, și al Fiĭuluĭ, și al Sfântuluĭ Duh, prin apă și prin Duh, ca să ni să ĭarte pacatul cel strămoșesc, și alte păcate, precum însușĭ Christos la Ioan în 3 cap. ḑice: De nu se va naște neștine din apă și din Duh, nu va putea să între întru împĕrăția luĭ Dumneḑeŭ.

Aștept înviarea morților.

Acésta alcătuire ne învață să crédem cum că va fi cu adevĕrat înviarea trupurilor omeneștı, dupĕ cuvêntul Domnuluĭ care la Ioan cap. 5 ḑice: Că toțĭ ceı ce sânt în mormênturĭ vor auḑi glasul Fiĭuluĭ luı Dumneḑeŭ, și vor eși.

Si viața véculuĭ celuĭa ce va să fie, amin.

Aicea ne învață să crédem, cum că în vécul ce va să fie, va veni blagoslovenia luĭ Dumneḑeŭ la ceĭ aleșĭ aı luĭ, și viața vécĭnică cu bucuriĭ sufleteștĭ, care nicĭ odinióra sfârșit nu vor avea, precum Scriptura mărturiséște la întâĭa carte cătră Corinthénĭ, cap 2 ḑicênd: Céle ce ochiul n'aŭ vĕḑut, și urechea n'aŭ auḑit, și pre inima

rele eŭ voiŭ trimite voĕ de la Tatăl, Duhul adevĕruluĭ, carele de la Tatăl purcéde, şi încă ne maĭ învaţă cum ca Duhul Sfânt aŭ grăit prin Prooroci.

Intru una sfânta săbornicească, şi Apostolicească Besérică.

Acéstă alcătuire ne învaţă să ne supunem poruncilor săborniceştiĭ şi Apostoliceştiĭ Bisériciĭ, după învĕţătura luĭ Christos, carea la Matheĭ, cap. 18 ḑice: Iară de nu va asculta nicĭ Beséreca, fie ţie ca cel păgân şi ca un vameş.

Mărturisesc un Botez întru ertarea pĕcatelor.

Acéstă alcătuire ne învaţă să mărturisim un Botez întru ertarea pĕcatelor, adecă să ne botezăm noi creştiniĭ, întru numele Tatăluĭ, şi al Fiĭuluĭ, şi al Sfântuluĭ Duh, prin apă şi prin Duh, ca să ni să ĭarte pacatul cel strămoşesc, şi alte păcate, precum însuşĭ Christos la Ioan în 3 cap. ḑice: De nu se va naşte neştine din apă şi din Duh, nu va putea să între întru împĕrăţia luĭ Dumneḑeŭ.

Aştept înviarea morţilor.

Acésta alcătuire ne învaţă să crédem cum că va fi cu adevĕrat înviarea trupurilor omeneşti, dupĕ cuvêntul Domnuluĭ care la Ioan cap. 5 ḑice: Că toţĭ cei ce sânt în mormênturĭ vor auḑi glasul Fiĭuluĭ lui Dumneḑeŭ, şi vor eşi.

Si viaţa véculuĭ celuĭa ce va să fie, amin.

Aicea ne învaţă să crédem, cum că în vécul ce va să fie, va veni blagoslovenia luĭ Dumneḑeŭ la ceĭ aleşĭ ai luĭ, şi viaţa vécĭnică cu bucuriĭ sufleteştĭ, care nicĭ odinióra sfârşit nu vor avea, precum Scriptura mărturiséşte la întâĭa carte către Corinthénĭ, cap 2 ḑicênd: Céle ce ochiul n'aŭ vĕḑut, şi urechea n'aŭ auḑit, şi pre inima

omuluĭ nu s'au suit, carele aŭ gătit Dumnedeŭ celor ce ĭubesc pre el el [1]).

CELE ȘAPTE TAĬNE

Ale Sfinteĭ Besériciĭ.

1) Sfântul Botez. 2) Sfântul Mir. 3) Sfânta Liturghie [11]). 4) Rânduĭala Preoților. 5) Ispovedania, saŭ Pocăința. 6) Nunta céea ce să face pre lége. 7) Sfântul Maslu.

Ce putére și ce dar au acéste șapte Taĭne.

Botezul ĭaste temeiul [12]) celor-l-alte taĭne și maĭ întâĭ de cât tóte la rânduĭală. Are mare dar, și multă putére, și făr' de Sfântul Botez céle-l-alte șase taine nu pot face niciĭ cu un mijloc pre om creștin, care Botez l'au arătat singur Domnul Christos. Poruncind și Apostolilor să-l sěvêrșască, precum scrie la Matheĭ în 28 de capete, dicêndu-le: Mergênd învěțațĭ tóte limbele, Botezând pre eĭ în numele Tatăluĭ și al Fiĭuluĭ și al Sfântuluĭ Duh, învěțând pre eĭ să ție tóte câte am poruncit voaă. Acéstă taĭnă ca și célea-l-alte 6 taĭne are 4 pricini: [13])

Cea dintăi ĭaste pricina cea lucrătóre.

A doua ĭaste Materia.

A treĭa ĭaste Inchipuirea.

Și a patra ĭaste pricina cea sěvarșitóre.

Pricina cea lucrătóre a Sfântuluĭ Botez, și a tuturor celor-l alte taine, ĭaste Dumnedeŭ carele lucréză cu darul

---

[1]) Sinodul credințeĭ συμβολον Simbolum—care de către popor se cunóște sub numirea de *Credul nostru*, este scris cu aseminea ușóră explicație dar complectă, anume pentru popor, ca să pótă preotul cât maĭ bine și maĭ grabnic să învețe pe ómenĭ dogmele principale ale Credințeĭ nóstre Ortodoxă.

[11]) Sub liturghie înțělege Anthim Misterul Sânteĭ Evharistiĭ, orĭ Sânta Comunicătură.

[12]) In loc de bază, temelie, fundament.

[13]) Elemente constitutive—note caracteristice, semne vědute.

omuluĭ nu s'au suit, carele aŭ gătit Dumnedeŭ celor ce ĭubesc pre el el [1]).

CELE ŞAPTE TAĬNE

Ale Sfinteĭ Besériciĭ.

1) Sfântul Botez. 2) Sfântul Mir. 3) Sfânta Liturghie [11]). 4) Rânduĭala Preoţilor. 5) Ispovedania, saŭ Pocăinţa. 6) Nunta céea ce să face pre lége. 7) Sfântul Maslu.

Ce putére şi ce dar au acéste şapte Taĭne.

Botezul ĭaste temeiul [12]) celor-l-alte taĭne şi maĭ întâĭ de cât tóte la rânduĭală. Are mare dar, şi multă putére, şi făr' de Sfântul Botez céle-l-alte şase taine nu pot face nicĭ cu un mijloc pre om creştin, care Botez l'au arătat singur Domnul Christos. Poruncind şi Apostolilor să-l sĕvêrşască, precum scrie la Matheĭ în 28 de capete, dicêndu-le: Mergênd învĕţaţĭ tóte limbele, Botezând pre eĭ în numele Tatăluĭ şi al Fiiuluĭ şi al Sfântuluĭ Duh, învĕţând pre eĭ să ţie tóte câte am poruncit voaă. Acéstă taĭnă ca şi célea-l-alte 6 taĭne are 4 pricini: [13])

Cea dintăi ĭaste pricina cea lucrătóre.

A doua ĭaste Materia.

A treĭa ĭaste Inchipuirea.

Şi a patra ĭaste pricina cea sĕvarşitóre.

Pricina cea lucrătóre a Sfântuluĭ Botez, şi a tuturor celor-l alte taine, ĭaste Dumnedeŭ carele lucréză cu darul

---

[1]) Sinodul credinţeĭ συμβολον Simbolum—care de cătră popor se cunóşte sub numirea de *Credul nostru*, este scris cu aseminea uşóră explicaţie dar complectă, anume pentru popor, ca să pótă preotul cât maĭ bine şi maĭ grabnic să înveţe pe ómenĭ dogmele principale ale Credinţeĭ nóstre Ortodoxă.

[11]) Sub liturghie înţĕlege Anthim Misterul Sânteĭ Evharistiĭ, orĭ Sânta Comunicătură.

[12]) In loc de bază, temelie, fundament.

[13]) Elemente constitutive—note caracteristice, semne vĕdute.

luĭ cel Dumneḑeesc prin mijlocul preotuluĭ. (Materi)a ĭaste apa cea curată, făr' de nicĭ o amestecătură.

Inchipuirea ĭaste, chemarea Sfinteĭ Troiţe, precum s'aŭ ḑis maĭ sus, adecă botéză-se robul luı Dumneḑeŭ: în numele Tatăluĭ, şi al Fiĭuluĭ, şi al Sfântuluĭ Duh, amin. Pricina cea sĕvêrşitóre ĭaste ca să ştérgă pĕcatul cel strămoşesc şi al voinţeĭ de la om, şi să facă pre cel botezat fericit, sfânt, desĕvêrşit, viŭ, şi fiiŭ luı Dumneḑeŭ, dupĕ dar.

Pentru Sfântul Mir.

Dupĕ ce să sĕvêrşaşte lucrarea Sfântuluĭ Botez urméză Sfântul Mir, cu carele unge preotul pe cel botezat. (Materia) miruluĭ ĭaste untul-de-lemu cu altele multe materiĭ mirositóre. (Inchipuirea) sînt cuvintele şi rugăcĭunile arhiereuluĭ care le ḑice pre dênsul, şi numaĭ singur arhiereul îl póte face, şi să dea la ceĭ botezaţĭ de preot cu acéste cuvinte. Pecétea daruluĭ Sfântuluĭ Duh, amin. (Şi sfârşitul) ĭaste pentru ca să adeveréze pre creştinı în credinţă şi să ĭa putére asupra vrajmaşuluĭ.

Pentru taĭna Dumneḑeeştiĭ Liturghiı.

Taĭna Liturghieĭ ĭaste prefacerea pâĭneĭ şi a vinuluĭ, în trupul şi sângele Mântuitoriuluĭ nostru Iisus Christos, şi ıaste (Materia) aceştiı sfinte taĭne, pânea de grîŭ curat, şi vin curat şi apă curata. şi (Inchipuirea) sînt sfintele cuvinte care le ḑice preotul după cuvintele céle domneştı: şi fă pâĭnea acésta cinstit trupul Christosuluĭ tĕŭ, amin, ıară ce e în paharul acesta scump sângele Christosuluĭ tĕŭ, amin. Prefăcêndu le pre dênsele cu Duhul tĕŭ cel sfânt, amin. Şi (sfârşitul) sfinteı Liturghiĭ ĭaste să se jărtvuĭască mieluşelul luĭ Dumneḑeŭ, pentru mântuirea lumeĭ.

Pentru rânduĭala preoţieĭ.

Preoţia ĭaste rânduĭală Dumneḑeéscă a taĭneĭ ceĭ simţitóre, avênd putére duhovnicéscă, pentru mântuirea şi ajutoriul ómenilor, rânduită de Mântuitoriul nostru Christos,

luĭ cel Dumnedeesc prin mijlocul preotuluĭ. (Materi)a ĭaste apa cea curată, făr' de nicĭ o amestecătură.

Inchipuirea ĭaste, chemarea Sfinteĭ Troiţe, precum s'aŭ dis maĭ sus, adecă botéză-se robul luı Dumnedeŭ: în numele Tatăluĭ, şi al Fiĭuluĭ, şi al Sfântuluĭ Duh, amin. Pricina cea sĕvêrşitóre ĭaste ca să ştérgă pĕcatul cel strămoşesc şi al voinţeĭ de la om, şi să facă pre cel botezat fericit, sfânt, desĕvêrşit, viŭ, şi fiiŭ luı Dumnedeŭ, dupĕ dar.

Pentru Sfântul Mir.

Dupĕ ce să sĕvêrşaşte lucrarea Sfântuluĭ Botez urmézĭ Sfântul Mir, cu carele unge preotul pe cel botezat. (Materia) miruluĭ ĭaste untul-de-lemu cu altele multe materiĭ mirositóre. (Inchipuirea) sînt cuvintele şi rugăcĭunile arhiereuluĭ care le dice pre dênsul, şi numaĭ singur arhiereul îl póte face, şi să dea la ceĭ botezaţĭ de preot cu acéste cuvinte. Pecétea daruluĭ Sfântuluĭ Duh, amin. (Şi sfârşitul) ĭaste pentru ca să adeveréze pre creştinı în credinţă şi să ĭa putére asupra vrajmaşuluĭ.

Pentru taĭna Dumnedeeştiĭ Liturghiı.

Taĭna Liturghieĭ ĭaste prefacerea pâĭneĭ şi a vinuluĭ, în trupul şi sângele Mântuitoriuluĭ nostru Iisus Christos, şi ıaste (Materia) aceştiı sfinte taĭne, pânea de grîŭ curat, şi vin curat şi apă curata. şi (Inchipuirea) sînt sfintele cuvinte care le dice preotul dupĕ cuvintele céle domneştı: şi fă pâĭnea acésta cinstit trupul Christosuluĭ tĕŭ, amin, ıară ce e în paharul acesta scump sângele Christosuluĭ tĕŭ, amin. Prefăcêndu le pre dênsele cu Duhul tĕŭ cel sfânt, amin. Şi (sfârşitul) sfinteı Liturghiĭ ĭaste să se jărtvuĭască mieluşelul luĭ Dumnedeŭ, pentru mântuirea lumeĭ.

Pentru rânduĭala preoţieĭ.

Preoţia ĭaste rânduĭală Dumnedeéscă a taĭneĭ ceĭ simţitóre, avênd putére duhovnicéscă, pentru mântuirea şi ajutoriul ómenilor, rânduită de Mântuitoriul nostru Christos,

şi ĭaste (Materia) eĭ cel ce se hirotonéşte, ĭar (Chipul) sînt cuvintele ce ḑice Arhiereul: Darul cel Dumneḑeesc carele tot-déuna céle neputinciόse le tămăduiaşte i procĭ, cu punerea mâneĭ pre capul celuĭ ce se hirotonéşte, şi (sfârşitul) ĭaste, ca să tiposéscă în sufletul celuĭ hirotonit stĕpânire şi putére Dumneḑeéscă, pentru ca să pótă să sĕvêrşască tainile. Şi taĭna preoţieĭ numaĭ Arhiereul o sĕvêrşaşte.

Pentru taĭna Ispovedanieĭ sau a Pocăințeĭ.

Pocăinţa ĭaste întórcerea de bună voe din răotăţĭ spre bunătăţĭ, şi de la diavolul întórcere spre Dumneḑeŭ, prin osârdie şi prin ostenélă, şi ĭaste (Materia) pocăinţeĭ mărturisirea gurii, şi sfărâmarea inimeĭ, şi facerea canonuluĭ, ĭar (Chipul) pocăinţeĭ ĭaste putérea ce aŭ dat Mântuitoriul nostru numaĭ sfinţilor luĭ ucenici şi Apostolilor, după cum ḑice la Matheĭ în 8 capete: Câte veţĭ lega pre pământ i proci, (pentru acésta vom arăta maĭ pre larg la învĕţătura Isvovedanieĭ); iară (sfârţitul) ĭaste să se curăţéscă omul de pĕcat, şi să câştige ĭarăşĭ darul luĭ Dumneḑeu.

Pentru taĭna Nunţeĭ ceĭ pre lége.

Nunta iaste înpreunare, bărbat cu muiare, spre împlinirea Dumneḑesculuĭ a ela cuvênt: créşteţi şi ve înmulţiţĭ. (Materia) aceştii taĭne iaste, bărbatul şi muiarea, carii vin cu gând desĕvêrşit ca să se înpreune amândoĭ, şi să lăcuiască ne despărţiţi, ĭar (Chipul) sînt cuvintele carele amândoi ḑic în Beséricà înaintea preotuluĭ în auḑul tuturor, (adecă) voeşti-mĕ, voescu te urmând la acéste cuvinte rugăciunile şi blagosloven ile preotuluĭ, spre cea desĕvârşit înplinire a nunţiĭ; ĭar (sfârşitul) iaste înmulţirea neamuluĭ omenesc, şi încetarea pohteĭ ceĭ trupeşti, după cum grăĭaşte Sfântul Pavel, la Cartea cea dintăĭ cătră Corinthénĭ în 7 capete, ḑicênd: Iară pentru curvie fieşte-carele a sa muĭare sa aibă, şi fieşte carea pre al sĕŭ bărbat să-l aĭbă.

și ĭaste (Materia) eĭ cel ce se hirotonéște, ĭar (Chipul) sînt cuvintele ce ḑice Arhiereul: Darul cel Dumneḑeesc carele tot-déuna céle neputincióse le tămăduiaște i procĭ, cu punerea mânei pre capul celuĭ ce se hirotonéște, și (sfârșitul) ĭaste, ca să tiposéscă în sufletul celuĭ hirotonit stěpânire și putére Dumneḑeéscă, pentru ca să pótă să sěvêrșască tainile. Și taĭna preoțieĭ numai Arhiereul o sěvêrșaște.

Pentru taĭna Ispovedanieĭ sau a Pocăințeĭ.

Pocăința ĭaste întórcerea de bună voe din răotățĭ spre bunătățĭ, și de la diavolul întórcere spre Dumneḑeŭ, prin osârdie și prin ostenélă, și ĭaste (Materia) pocăințeĭ mărturisirea gurii, și sfărâmarea inimeĭ, și facerea canonuluĭ, ĭar (Chipul) pocăințeĭ ĭaste putérea ce aŭ dat Mântuitoriul nostru numai sfinților luĭ ucenici și Apostolilor, după cum ḑice la Matheĭ în 8 capete: Câte vețĭ lega pre pământ i proci, (pentru acésta vom arăta maĭ pre larg la învěțătura Isvovedanieĭ); iară (sfârșitul) ĭaste să se curățéscă omul de pěcat, și să câștige ĭarășĭ darul luĭ Dumneḑeu.

Pentru taĭna Nunțeĭ ceĭ pre lége.

Nunta iaste înpreunare, bărbat cu muiare, spre împlinirea Dumneḑe sculuĭ a ela cuvênt: créșteți și ve înmulțițĭ. (Materia) aceștii taĭne iaste, bărbatul și muiarea, carii vin cu gând desěvêrșit ca să se înpreune amândoĭ, și să lăcuiască ne despărțiți, ĭar (Chipul) sînt cuvintele carele amândoi ḑic în Beséirică înaintea preotuluĭ în auḑul tuturor, (adecă) voeștı-mě, voescu te urmând la acéste cuvinte rugăciunile și blagosloven ile preotuluĭ, spre cea desěvârșit înplinire a nunțiĭ; ĭar (sfârșitul) iaste înmulțirea neamuluĭ omenesc, și încetarea pohteĭ ceĭ trupeștı, după cum grăĭaște Sfântul Pavel, la Cartea cea dintăĭ către Corinthénĭ în 7 capete, ḑicênd: Iară pentru curvie fieşte-carele a sa muĭare sa aibă, și fieşte carea pre al sěŭ bărbat să-l aĭbă.

Pentru taĭna Masluluĭ.

Maslul ĭaste o ungere care sa face cu unt-de-lemn curat pentru ceĭ bolnavĭ, şi are putére prin blagoslovenia preotuluĭ, să dea sănătate sufletească, şi trupéscă, celor ce să întorc de la pĕcate, după cum ḑice Sfântul Iacob, la 5 capete, la adevărata luĭ poglanie, de boléşte cine-va întru voĭ, chéme preoţiĭ Besériciĭ, şi să se róge pentru el, ungând pre el cu unt-de-lemn întru numele Domnuluĭ, şi ruga credinţeĭ va mântui pre cel bolnav, şi-l va scula pre el Domnul, măcar şi pĕcate de va fi făcut erta-se-vor luĭ, şi ĭaste (Materia) Masluluĭ untul-de lemn curat, ĭară (Chipul) sînt cuvintele molitveĭ, ce ḑice preotul: (adecă) însuţĭ Stĕpâne sfinţéşte untul de-lemn acesta, ca să fie celor ce să vor unge dintr'ânsul întru tămăduire iprocĭ; ıară (sfârşitul) ĭaste să sĕ ştérgă rămăşiţile pĕcatelor, şi să câştige bolnavul sănătatea sufletuluĭ şi a trupuluĭ [14]).

NOAĔ PURUNCI MARI ALE BISERICEI.

1) Că să cuvine a ne ruga luı Dumneḑeŭ, cu înfrângere de inimă, şi cu umilinţă.

2) Să păzim céle 4 posturĭ ce sînt poruncite şi legate, al Naşteriĭ luĭ Christos, al Paştilor, al Sfinţilor Apostolĭ, şi al Maĭcăĭ Précistiĭ.

3) A cinsti pre Părinţiĭ ceı Duhovniceştĭ, cariĭ să rógă pentru noĭ la Dumneḑeŭ, ca nişte slugĭ aĭ luĭ Dumneḑeŭ, şi trebue să ne sfătuim cu dânşiĭ pentru céle sufleteştĭ.

4) A ne ispovedui pĕcatele nóstre de 4 orĭ într'un an în vréme de post, înaintea părinteluĭ celuĭ duhovnicesc, carele va fi hirotonit pre lége creştinéşte; ĭar ceĭ maĭ cu evlavie de 12 orĭ, ĭar ceĭ maĭ proştĭ măcar odată într'un an, şi cariĭ vor fi bolnavĭ să sĕ ispoveduĭască maĭ adése făcându-şĭ şi Maslu, şi să sĕ cumınece adése, şi aşa să vor face părtaşĭ vieţiĭ ceĭ de vécĭ.

[14]) Aicea se termină expunerea despre Sf. Taĭne şi se încep povăţuirile morale.

Pentru taĭna Masluluĭ.

Maslul ĭaste o ungere care sa face cu unt-de-lemn curat pentru ceĭ bolnavĭ, şi are putére prin blagoslovenia preotuluĭ, să dea sănătate sufletească, şi trupéscă, celor ce să întorc de la păcate, după cum ḑice Sfântul Iacob, la 5 capete, la adevărata luĭ poglanie, de boléşte cine-va întru voĭ, chéme preoţiĭ Besériciĭ, şi să se róge pentru el, ungând pre el cu unt-de-lemn întru numele Domnuluĭ, şi ruga credinţeĭ va mântui pre cel bolnav, şi-l va scula pre el Domnul, măcar şi pĕcate de va fi făcut erta-se-vor luĭ, şi ĭaste (Materia) Masluluĭ untul-de lemn curat, ĭară (Chipul) sînt cuvintele molitveĭ, ce ḑice preotul: (adecă) însuţĭ Stĕpâne sfinţéşte untul de-lemn acesta, ca să fie celor ce să vor unge dintr'ânsul întru tămăduire iprocĭ; ĭară (sfârşitul) ĭaste să sĕ ştérgă rămăşiţile pĕcatelor, şi să câştige bolnavul sănătatea sufletuluĭ şi a trupuluĭ [14]).

NOAĔ PURUNCI MARI ALE BISERICEI.

1) Că să cuvine a ne ruga luĭ Dumneḑeŭ, cu înfrângere de inimă, şi cu umilinţă.

2) Să păzim céle 4 posturĭ ce sînt poruncite şi legate, al NaşteriĭI luĭ Christos, al Paştilor, al Sfinţilor Apostolĭ, şi al Maĭcăĭ Précistiĭ.

3) A cinsti pre Părinţiĭ ceĭ Duhovniceştĭ, cariĭ să rógă pentru noĭ la Dumneḑeŭ, ca nişte slugĭ aĭ luĭ Dumneḑeŭ, şi trebue să ne sfătuim cu dânşiĭ pentru céle sufleteştĭ.

4) A ne ispovedui pĕcatele nóstre de 4 orĭ într'un an în vréme de post, înaintea părinteluĭ celuĭ duhovnicesc, carele va fi hirotonit pre lége creştinéşte; ĭar ceĭ maĭ cu evlavie de 12 orĭ, ĭar ceĭ maĭ proştĭ măcar odată într'un an, şi cariĭ vor fi bolnavĭ să sĕ ispoveduĭască maĭ adése făcându-şĭ şi Maslu, şi să sĕ cumınece adése, şi aşa să vor face părtaşĭ vieţiĭ ceĭ de vécĭ.

[14]) Aicea se termină expunerea despre Sf. Taĭne şi se încep povăţuirile morale.

5) Să nu să citéscă cărţile ereticilor, nicĭ dăscăliile şi învĕţătura lor cea hulitóre să nu se asculte de ceĭ ce nu-s învĕţaţĭ, nicĭ ştiu Sfânta Scriptură, nicĭ să se améstece cu eĭ, nicĭ să se întrébe cu eĭ.

6) Să se facă rugăciunĭ pentru întemeiarea tuturor ómenilor, întâĭ pentru ceĭ ce sînt întru stepena Preoţieĭ şi a clirosuluı; a doŭa pentru ceĭ ce să află în vredniciile céle lumeştĭ, şi ale politieĭ, şi a ostaşilor, apoĭ pentru ceĭ ce fac binele la Besérici, a spori şi a créşte săbornicésca şi drépta credinţă.

7) Să se păzéscă posturile şi rugăciunile carele să vor porunci de Arhiereul loculuĭ să se facă în Eparhia luĭ, când s'ar întâmpla vréme de nevoe, ca să întórcă mânia luĭ Dumnedeu după norod, şi să se mântuiască verĭ de ce nevoe şi scârbă s'ar întâmpla.

8) Nu iaste ertat mirénilor să ia nimic de ale Beséricii în silă, şi să se lucréze cu iale după cum vor vrea, ce numaĭ să fie de tréba preoţilor, şi acelora ce slujesc la Besérică a să hrăni, şi a da la săracĭ şi la străinĭ.

9) Să nu să facă nunte în dilele céle ce sînt oprite de Besérică, nicı se cade creştinii să facă jocurĭ într'acéle dile după cum fac păgânii ce după cât va fi putinţă să se fie că de acéstea.

C. E.

(Va urma).

5) Să nu să citéscă cărțile ereticilor, nicĭ dăscăliile și învĕțătura lor cea hulitóre să nu se asculte de ceĭ ce nu-s învĕțațĭ, nicĭ știu Sfânta Scriptură, nicĭ să se améstece cu eĭ, nicĭ să se întrébe cu eĭ.

6) Să se facă rugăcĭunĭ pentru întemeĭarea tuturor ómenilor, întâĭ pentru ceĭ ce sînt întru stepena Preoțieĭ și a clirosuluĭ; a doŭa pentru ceĭ ce să află în vredniciile céle lumeștĭ, și ale politieĭ, și a ostașilor, apoĭ pentru ceĭ ce fac binele la Besérici, a spori și a créște săbornicésca și drépta credință.

7) Să se păzéscă posturile și rugăcĭunile carele să vor porunci de Arhiereul loculuĭ să se facă în Eparhia luĭ, când s'ar întâmpla vréme de nevoe, ca să întórcă mânia luĭ Dumnedeu după norod, și să se mântuĭască verĭ de ce nevoe și scârbă s'ar întâmpla.

8) Nu ĭaste ertat mirénilor să ĭa nimic de ale Beséricii în silă, și să se lucréze cu ĭale după cum vor vrea, ce numaĭ să fie de tréba preoților, și acelora ce slujesc la Besérică a să hrăni, și a da la săracĭ și la străinĭ.

9) Să nu să facă nunte în dilele céle ce sînt oprite de Besérică, nicĭ se cade creștiniĭ să facă jocurĭ într'acéle dile după cum fac păgâniĭ ce după cât va fi putință să se fie că de acéstea.

C. E.

(Va urma).

O

PRECUVÊNTARE *).

Româniĭ până la renașterea lor de la începutul véculuĭ curgetor aŭ trăit în Biserica și prin Biserica. Imprejurările istorice, posițiunea etnografică a Românilor, cu suzeranitatea cea greóe și vecinic bănuitóre a Porței otomane, au facut pre Români sa ducă o viață isolată și fara de relațiuni cu cele-l-alte popóre ale Europeĭ, dar spiritul universal al creștinismului ĭ-a unit cu ceĭ de alt ném în cultivarea lor și toleranța religiósa a Turcilor le-a îngaduit o cultură unilaterală. Aceste sînt cuvintele, pentru care la Românĭ cultura lor a putut fi maĭ numaĭ religiósă.

Măestriile frumóse cu tóte fenomenele lor, ce întrupéză inspirațiunile unuĭ popor și apoĭ îĭ fac educațiunea luĭ în generațiunile urmatóre, nu aŭ fost cu putință a se desfășura la Româniĭ din timpurile vekilor domniate; acésta din pricina urdiilor de Turcĭ și de Tatarĭ, carii cu selbatacia lor cea maĭ fiorósă cutrierau în mod periodic țerile române în lung și în lat, destrugênd în calea lor tot, ce era creațiune a geniuluĭ omenesc. Numaĭ înaintea Bisericeĭ aceștĭ fiĭ aĭ desfrîuluĭ se opriaŭ, și daca o despoiaŭ și luaŭ cu dînșiĭ tot, ce se numĭa valóre, zidurile Bisericelor cu micĭ mutilațiĭ, semnul trecereĭ lor, rĕmânéu în picióre, și eĭ se ducéu maĭ departe pen-

*) Acésta Precuvêntare are menirea de a ținea loc de prefața uneĭ istoriĭ a literatureĭ eclesiastice a Românilor, care în curênd va eși la lumină. Noĭ o publicam maĭ întaĭ în Revista, spre a se vedea direcțiunea, ce ținem în aceste studiĭ literare, precum și metoda de studiu.

O

PRECUVÊNTARE *).

Românii pănă la renaşterea lor de la începutul véculuĭ curgetor aŭ trăit în Biserica şi prin Biserica. Imprejurările istorice, posiţiunea etnograficǎ a Românilor, cu suzeranitatea cea greóe şi vecinic banuitóre a Porţei otomane, au facut pre Români sa ducă o viaţă isolată şi fara de relaţiuni cu cele-l-alte popóre ale Europeĭ, dar spiritul universal al creştinismului ĭ-a unit cu ceĭ de alt ném în cultivarea lor şi toleranţa religiósa a Turcilor le-a îngaduit o cultură unilaterală. Aceste sînt cuvintele, pentru care la Românĭ cultura lor a putut fi maĭ numaĭ religiósă.

Măestriile frumóse cu tóte fenomenele lor, ce întrupéză inspiraţiunile unuĭ popor şi apoĭ îĭ fac educaţiunea luĭ în generaţiunile urmatóre, nu aŭ fost cu putinţă a se desfăşura la Româniĭ din timpurile vekilor domniate; acésta din pricina urdiilor de Turcĭ şi de Tatarĭ, cariĭ cu selbatacia lor cea maĭ fiorósă cutrierau în mod periodic ţerile române în lung şi în lat, destrugênd în calea lor tot, ce era creaţiune a geniuluĭ omenesc. Numaĭ înaintea Bisericeĭ aceştĭ fiĭ aĭ desfrîuluĭ se opriaŭ, şi daca o despoiaŭ şi luaŭ cu dînşiĭ tot, ce se numĭa valóre, zidurile Bisericelor cu micĭ mutilaţiĭ, semnul trecereĭ lor, rĕmânéu în picióre, şi eĭ se ducéu maĭ departe pen-

*) Acésta Precuvêntare are menirea de a ţinea loc de prefaţa uneĭ istoriĭ a literatureĭ eclesiastice a Românilor, care în curênd va eşi la lumină. Noĭ o publicam maĭ întaĭ în Revista, spre a se vedea direcţiunea, ce ţinem în aceste studiĭ literare, precum şi metoda de studiu.

tru desevêrșirea opereĭ lor destructóre. Aceste anume împrejurarı istorice aŭ facut pre Românĭ ca monumentele lor culturale să le ficseze printr'o cruce séu o Biserică, și sateniĭ cu dare de mână și pănă asta-ḑĭ cladesc cu mult dor o Biserică, și mulțĭ râdică numĕrul crucilor comemorative pănă la 40, dupre cum Mateĭ Basarab a facut'o acésta cu Bisericele. Tot la adapostul uneĭ Bisericĭ Româniĭ și-au clădit și cetațile apărăreĭ lor naționale; și dupa mônastirea Némțuluĭ și Cozia, ca posițiunĭ de munte, noĭ maı întórcem privirile cetitorilor noștri asupra mônastireĭ Caldărușanilor, ca posițiune de câmp, unde Mateĭ Basarab, după ce a râdicat un monument comemorativ al batălieĭ luĭ cu Vasilie Lupu al Moldovei, a facut din aceĭașĭ mônăstire și o cetate, punend'o într'o insulă, încunjurată de o baltă adînca și lată, și întărind'o cu zidiurı tarĭ în contra armatelor navalitóre, ıar cu Biserica în contra bănuelelor Suzeranuluĭ. Și în putința acestuĭ mod de a se cultiva, Româniı de la vécul al XIV-lea și pănă la al XIX-lea aŭ produs atâtea fenomene arhitectonice religióse, ca eı proporțional cu numĕrul lor întrec în privința Bisericelor pre tóte popórele din Rĕsaritul Europeı, și cu frumuseța, varietatea și originalitatea formelor arhitectonice smulg și pană astă-ḑı admirațiunea popórelor celor maĭ culte ale Europeĭ.

Marginindu-șĭ Româniı cultura lor în Biserică, eĭ au împodobit aceste monumente culturale cu fenomene de ale tuturor maestriilor, ce însoțesc cultul divin. Și o istorie complectă a cultureĭ româneștĭ din trecut va arata lumeĭ, ca arhitectura, pictura, muzica și ornamentele nóstre bisericeștĭ sînt fenomene culturale, comune noî și tuturor creștinilor, și maĭ ales celor din Rĕsarıtul Europeĭ, dar ca ele aŭ și particularitațĭ, neconfundabile cu ale altor popóre, și înfațișaza cu sine un gen de cultură anume româ-

tru desevêrșirea opereĭ lor destructóre. Aceste anume împrejurarı istorice aŭ facut pre Românĭ ca monumentele lor culturale să le ficseze printr'o cruce séu o Biserică, și sateniĭ cu dare de mână și până asta-ḑĭ cladesc cu mult dor o Biserică, și mulțĭ râdică numĕrul crucilor comemorative până la 40, dupre cum Mateĭ Basarab a facut'o acésta cu Bisericele. Tot la adapostul uneĭ Bisericĭ Româniĭ și-au clădit și cetațile apărăreĭ lor naționale; și dupa mônastirea Némțuluĭ și Cozia, ca posițiunĭ de munte, noĭ maı întórcem privirile cetitorilor noștri asupra mônastireĭ Caldărușanilor, ca posițiune de câmp, unde Mateĭ Basarab, după ce a râdicat un monument comemorativ al batălieĭ luĭ cu Vasilie Lupu al Moldovei, a facut din aceĭașĭ mônăstire și o cetate, punend'o într'o insulă, încunjurată de o baltă adînca și lată, și întărind'o cu zidiurı tarĭ în contra armatelor navalitóre, ıar cu Biserica în contra bănuelelor Suzeranuluĭ. Și în putința acestuĭ mod de a se cultiva, Românii de la vécul al XIV-lea și până la al XIX-lea aŭ produs atâtea fenomene arhitectonice religióse, ca ei proporțional cu numĕrul lor întrec în privința Bisericelor pre tóte popórele din Rĕsaritul Europei, și cu frumuseța, varietatea și originalitatea formelor arhitectonice smulg și pană astă-ḑı admirațiunea popórelor celor maĭ culte ale Europeĭ.

Marginindu-șĭ Românii cultura lor în Biserică, eĭ au împodobit aceste monumente culturale cu fenomene de ale tuturor maestriilor, ce însoțesc cultul divin. Și o istorie complectă a cultureĭ româneștĭ din trecut va arata lumeĭ, ca arhitectura, pictura, muzica și ornamentele nóstre bisericeștĭ sînt fenomene culturale, comune noî și tuturor creștinilor, și maĭ ales celor din Rĕsarıtul Europeĭ, dar ca ele aŭ și particularitațĭ, neconfundabile cu ale altor popóre, și înfațișaza cu sine un gen de cultură anume romă-

nésca. Noï aicï ne vom ocupa maï amăruntit de cultura literară a Românilor, şi anume de limba românéscă, întrată în serviciul Evangheliei din Biserica, căutând a arăta particularitaţile literare ale acestei limbï, precum şi măestriile grafice, întrate în tiparirea fie-căreï Evangheliï româneştï. Şi pentru a îmbrăţişa un tot complect în aceste margenï, vom începe cu Evanghelia ritualuluï românesc, cunoscută astă-ḑï cu numele de «Tetravanghelul luï Coresi, 1561», şi vom merge treptat pe cursul timpuluï până la începutul véculuï curgĕtoriŭ.

Scriindu-se cele maï multe din cărţile sfinte în limba ebraică, şi oparte în cea elenică; apoï traducêndu-se fórte de timpuriŭ tóte cărţile sfinte în limba elenică şi cea latină, care limbï maï pre urma aŭ fost întrebuinţate şi la desbaterea şi formularea canónelor bisericeştï; teologii din 'naintea véculuï al IX-lea al ereï nóstre formulase curentul teologic, că numaï limbele ebraică, elenica şi cea latină sînt limbï sfinte, şi numaï în aceste limbi se póte prémări Dumneḑeŭ. Ba misticismul timpului împinsese gândirea omenéscă până a ḑice: «că treï sînt, cariï mărturisesc în ceriu, şi tot treï sînt şi limbele, în care se mărturiseşte pre pamênt Dumneḑeŭ, cel întreit în persóne». Acéstă piedică anticreştină a desfăşurăreï limbelor naţionale a fost ruptă la Rĕsarit maï întăï, şi la Apus maï târḑiŭ, de către popórele, care în instinctele lor tindéŭ la râdicarea individuluï faţă cu generalitatea omenireï romane. La Apus Luter, în 1525, rĕmânênd în margenele principiuluï creştin, că tot omul este un fiiŭ al luï Dumneḑeŭ, rupe barierile latismuluï din Biserica romană, şi face, ca adevĕrurile sfinte ale religiuneï sá fie înţĕlese şi de Germanï, ïar la Rĕsarit partiḑaniï triglosiştilor, răḑămaţï pre Biserica din Constantinopol, carea avea de sprijin un imperiu, ce

nésca. Noï aicï ne vom ocupa maï amăruntit de cultura literară a Românilor, și anume de limba românéscă, întrată în serviciul Evangheliei din Biserica, căutând a arăta particularitaţile literare ale acestei limbï, precum şi măestriile grafice, întrate în tiparirea fie-căreï Evangheliï românescï. Si pentru a îmbrăţişa un tot complect în aceste margenï, vom începe cu Evanghelia ritualuluï românesc, cunoscută astă-ḑï cu numele de «Tetravanghelul luï Coresi, 1561», şi vom merge treptat pe cursul timpuluï până la începutul véculuï curgětoriŭ.

Scriindu-se cele maï multe din cărţile sfinte în limba ebraică, şi oparte în cea elenică; apoï traducêndu-se fórte de timpuriŭ tóte cărţile sfinte în limba elenică şi cea latină, care limbï maï pre urma aŭ fost întrebuinţate şi la desbaterea şi formularea canónelor bisericeştï; teologii din 'naintea véculuï al IX-lea al ereï nóstre formulase curentul teologic, că numaï limbele ebraică, elenica şi cea latină sînt limbï sfinte, şi numaï în aceste limbi se póte prémări Dumneḑeŭ. Ba misticismul timpului împinsese gândirea omenéscă până a ḑice: «că treï sînt, cariï mărturisesc în ceriu, şi tot treï sînt şi limbele, în care se mărturiseşte pre pamênt Dumneḑeŭ, cel întreit în persóne». Acéstă piedică anticreştină a desfăşurăreï limbelor naţionale a fost ruptă la Rĕsarit maï întâï, şi la Apus maï târḑiŭ, de către popórele, care în instinctele lor tindéŭ la râdicarea individuluï faţă cu generalitatea omenireï romane. La Apus Luter, în 1525, rĕmânênd în margenele principiuluï creştin, că tot omul este un fiiŭ al luï Dumneḑeŭ, rupe barierile latismuluï din Biserica romană, şi face, ca adevĕrurile sfinte ale religiuneï să fie înţĕlese şi de Germanï, ïar la Rĕsarit partiḑaniï triglosiştilor, răḑămaţï pre Biserica din Constantinopol, carea avea de sprijin un imperiu, ce

era în descreştere, şi apoĭ toţĭ partiḑaniĭ triglosismuluĭ din Apus şi Rĕsărit fiind împârţiţĭ din pricina dominaţiuneĭ religióse asupra Bulgarilor, precum şi în deobşte a popórelor acum creştine de la Dunărea de jos, se vĕd pe nesimţite nevoiţĭ a se supune principiuluĭ cultureĭ naţionale din Biserică; şi maĭ mult, a colucra kĭar la desfăşurarea luĭ. Ceĭ doĭ fiĭ aĭ Tesaloniculuĭ, ḑic fraţiĭ Metodie şi Kiril, luminătoriĭ, cum se numesc în deobşte, aĭ Slavilor, ĭar noĭ îĭ numim aĭ popórelor de la Dunărea [1], şi apoĭ luminătorĭ nu în credinţa creştină, ci în înţelegerea eĭ printr'o limbă, ce se face comună acestor popóre, plécă în Moravia la lucrul cel placut luĭ Dumneḑeŭ cu bine-cuvêntarea Bisericeĭ din Constantinupol, şi primesc la Roma o asemenea bine-cuvêntare şi din partea Bisericeĭ de Apus. Şi numaĭ maĭ târḑiŭ, când la Roma s'a descoperit planul constantinupolitan de deslatinizare a Bisericelor de la Dunărea, şi prin limba slavonă de despărţire a acestor Bisericĭ de vekĭa lor metropolă, şi legarea lor din ce în ce maĭ mult de Biserica din Constantinupol, atuncĭ Papiĭ s'aŭ deşteptat, şi aŭ desaprobat pre fraţiĭ tesalonicenĭ, ĭar pre Metodie l'aŭ supus uneĭ epitimiĭ, pedepse canonice. Dar acum era târḑiŭ. Triglosiştiĭ Constantinupolitanĭ renunţă la esclusivismul lor, cel puţin pentru un timp, şi kĭar ajută pre Metodie în traducerea cărţilor sfinte; şi Biserica creştina se vede curênd curênd în faţa unuĭ tetraglosism, la desvoltarea căruia aŭ colucrat atât Româniĭ din peninsula balcanică, cât şi ceĭ de la Carpaţĭ. Ḑicem încă odată, ca Româniĭ aŭ colucrat la desvoltarea literatureĭ slavice, rĕḑamêndu-ne pre faptele, analisate de

[1] Noĭ am dovedit în deajuns, ca activitatea luĭ Metodie şi Kiril este o activitate maĭ mult culturala, de carea s'au folosit nu numaĭ Slaviĭ de la Dunarea, dar şi Româniĭ (Veḑĭ Creştinismul în Dacii, de G. Enacénu, 1878, pag. 110—122).

era în descreştere, şi apoĭ toţĭ partiḑaniĭ triglosismuluĭ din Apus şi Rĕsărit fiind împârţiţĭ din pricina dominaţiuneĭ religióse asupra Bulgarilor, precum şi în deobşte a popórelor acum creştine de la Dunărea de jos, se vĕd pe nesimţite nevoiţĭ a se supune principiuluĭ cultureĭ naţionale din Biserică; şi maĭ mult, a colucra kĭar la desfăşurarea luĭ. Ceĭ doĭ fiĭ aĭ Tesaloniculuĭ, ḑic fraţiĭ Metodie şi Kiril, luminătoriĭ, cum se numesc în deobşte, aĭ Slavilor, ĭar noĭ îĭ numim aĭ popórelor de la Dunărea [1], şi apoĭ luminătorĭ nu în credinţa creştină, ci în înţelegerea eĭ printr'o limbă, ce se face comună acestor popóre, plécă în Moravia la lucrul cel placut luĭ Dumneḑeŭ cu bine-cuvêntarea Bisericeĭ din Constantinupol, şi primesc la Roma o asemenea bine-cuvêntare şi din partea Bisericeĭ de Apus. Şi numaĭ maĭ târḑiŭ, când la Roma s'a descoperit planul constantinupolitan de deslatinizare a Bisericelor de la Dunărea, şi prin limba slavonă de despărţire a acestor Bisericĭ de vekĭa lor metropolă, şi legarea lor din ce în ce maĭ mult de Biserica din Constantinupol, atuncĭ Papiĭ s'aŭ deşteptat, şi aŭ desaprobat pre fraţiĭ tesalonicenĭ, ĭar pre Metodie l'aŭ supus uneĭ epitimiĭ, pedepse canonice. Dar acum era târḑiŭ. Triglosiştiĭ Constantinupolitanĭ renunţá la esclusivismul lor, cel puţin pentru un timp, şi kĭar ajutá pre Metodie în traducerea cărţilor sfinte; şi Biserica creştina se vede curênd curênd în faţa unuĭ tetraglosism, la desvoltarea căruia aŭ colucrat atât Româniĭ din peninsula balcanică, cât şi ceĭ de la Carpaţĭ. Ḑicem încă odatá, ca Româniĭ aŭ colucrat la desvoltarea literatureĭ slavice, rĕḑamêndu-ne pre faptele, analisate de

[1] Noĭ am dovedit în deajuns, ca activitatea luĭ Metodie şi Kiril este o activitate maĭ mult culturala, de carea s'au folosit nu numaĭ Slaviĭ de la Dunarea, dar şi Româniĭ (Veḑĭ Creştinismul în Dacii, de G. Enacénu, 1878, pag. 110—122).

noi prin opera «Creştinismul în Dacii»; apoi pre cuvintele, că Românii aŭ avut o viéţă politică, comună cu Bulgarii, şi că ei fórte de timpuriu au întrat în legături familiare cu Sêrbii; şi în stêrşit, că Romanii, întrând în comunitate de idei şi de cultură cu Slavii de la Méḑa-ḑi, ei erau rasa cea cultă dintre popórele de la Dunarea, séŭ cum ḑice D. Hasdeŭ, substratul cultural al Slavilor; şi aşa numai s'a produs bogata literatură slavonă meridională, carea mai pre urmă din pricina limbei s'a numit numai a Slavilor. Doveḑele despre colucrarea Românilor la desvoltarea literaturei slavice noi le-am presărat în modestele nóstre lucrari istorico-literare, pre care le póte cine-va găsi în colónele Revistei «Biserica Ortodoxa Româna», iar pre unele în opera «Creştinismul în Dacii».

Când şi pentru Românĭ a venit plinirea vremei, şi ei avéŭ o organisaţiune politică şi bisericéscă bine veḑută, mai ales de popórele creştine de la Rĕsărit; când manuscrisele se înmulţise prin mônăstiri în deajuns, şi purtate din mână în mâna comunicaŭ pe înţelegerea tuturor învĕţăturele credinţei creştine; Românii fac cea întăia încercare de a se tipări Evanghelia în limba lor, şi ea, dupre câte cunóştem până acum, se tipăreşte în forma cunoscută literaturei sub denumirea de Tetravanghelul lui Coresi, şi la Braşov, în anul mântuirei 1561. Da, la Braşov, în a doua jumĕtate a véculuĭ al XVI, şi de persóne neoficiale se traduce şi se tipăreşte cea întaia Evanghelie românéscă; fiind-ca Românii cu dorul traducerei cărţilor bisericeşti în limba românéscă întroducéŭ în Biserica creştina un pendaglosism, care putea sa aduca cu sine anatemele şi urgiile Bisericei din Constantinupol. Şi de aceea întăia încercare de traducere a Evangheliei se face pre o cale cu totul privata, aşteptându-se

noi prin opera «Creştinismul în Dacii»; apoi pre cuvintele, că Românii aŭ avut o viéţă politică, comună cu Bulgarii, şi că ei fórte de timpuriu au întrat în legăturĭ familiare cu Sêrbii; şi în stêrşit, că Romanii, întrând în comunitate de ideĭ şi de cultură cu Slavii de la Méḑa-ḑi, eĭ erau rasa cea cultă dintre popórele de la Dunarea, séŭ cum ḑice D. Hasdeŭ, substratul cultural al Slavilor; şi aşa numaĭ s'a produs bogata literatură slavonă meridională, carea maĭ pre urmă din pricina limbeĭ s'a numit numaĭ a Slavilor. Doveḑele despre colucrarea Românilor la desvoltarea literatureĭ slavice noĭ le-am presărat în modestele nóstre lucrari istorico-literare, pre care le póte cine-va găsi în colónele Revisteĭ «Biserica Ortodoxa Româna», iar pre unele în opera «Creştinismul în Dacii».

Când şi pentru Românĭ a venit plinirea vremei, şi eĭ avéŭ o organisaţiune politică şi bisericéscă bine veḑută, maĭ ales de popórele creştine de la Rĕsărit; când manuscrisele se înmulţise prin mônăstirĭ în deajuns, şi purtate din mână în mâna comunicaŭ pe înţelegerea tuturor învĕţăturele credinţeĭ creştine; Românii fac cea întăia încercare de a se tipări Evanghelia în limba lor, şi ea, dupre câte cunóştem până acum, se tipăreşte în forma cunoscută literatureĭ sub denumirea de Tetravanghelul luĭ Coresi, şi la Braşov, în anul mântuireĭ 1561. Da, la Braşov, în a doua jumĕtate a véculuĭ al XVI, şi de persóne neoficiale se traduce şi se tipăreşte cea întaia Evanghelie românéscă; fiind-ca Românii cu dorul traducerei cărţilor bisericeştĭ în limba românéscă întroducéŭ în Biserica creştina un pendaglosism, care putea sa aduca cu sine anatemele şi urgiile Bisericeĭ din Constantinupol. Şi de aceea întăia încercare de traducere a Evangheliei se face pre o cale cu totul privata, aşteptându-se

în tăcere resunetul, ce va avea încercarea cea suméţă a timpului, şi lasând timp destul, pentru ca triglosiştiĭ greci şi tetraglosiştiĭ slavĭ şi slavisaţi să-şi spuna cuvêntul lor.

După traducerea carţilor sfinte în limba slavonă, omenirea facuse destula esperienţă, şi vĕḑuse, ca D-ḑeŭ primeşte rugaciunele creştinilor cu tótă buna voinţa; mai ales ca aceste rugacĭuni se facéŭ pe înţelesul tuturor şi decĭ din inimă. De acum se ivesc pentru traducerea carţilor sfinte în limba română alte greutaţĭ, şi ele sînt de natura nu atâta religiósă pre cât literară, mai rĕmânênd din vekia teorie numaĭ sublimitatea adevĕrurilor creştine, carea, cum se ḑicea atunci, nu putea fi încaputǎ de îngustimea limbeĭ româneştĭ. Dar Coresi însuşĭ, începênd cu traducerea şi tipărirea Evangheliei pentru ritual, nu păraseşte întreprinderea sa, şi la 1580, adeca după 19 anĭ de la tipărirea «Tetravangheluluĭ», el traduce şi tipareşte o altă Evanghelie, carea are menirea de a fi învețatóre; adecă o Evanghelie cu tecsturile interpretate, carea slujaşte în Biserica români de cazanie, saŭ cuvinte de învĕţatură. Şi cu kipul acesta, iniciativa privata a lui Coresi dovedeşte lumeĭ, ca şi limba română, deşi limbă vie şi fară de trecut literar, este capabila de a încapea adevĕrurile religiunei creştine, ĭar Românilor le formuléza încrederea în sine; şi în vécul al XVII-lea iniciativa privata a luĭ Coresi trece la iniciativă oficiala a Domnitorilor, a Mitropoliţilor şi a literaţilor ţerei, şi de la Braşov tiparirea cărţilor româneşti se stramuta la Govora, Iaşi şi Tîrgoviştea; adeca în centrurile de cultură oficială ale Românilor.

Indrazneț a fost pasul Românilor, facut cu traducerea şi tiparirea Evangheliei la începutul jumĕtăţeĭ a doa a véculuĭ al XVI-lea, şi apoĭ el era

în tăcere resunetul, ce va avea încercarea cea suméţă a timpului, şi lasând timp destul, pentru ca triglosiştiĭ grecı şi tetraglosiştiĭ slavĭ şi slavisaţı să-şı spuna cuvêntul lor.

După traducerea carţilor sfinte în limba slavonă, omenirea facuse destula esperienţă, şi vĕḑuse, cą D-ḑeŭ primeşte rugacıunele creştinilor cu tótă buna voinţa; maı ales ca aceste rugacĭunı se facéŭ pe înţelesul tuturor şi decĭ din inimă. De acum se ivesc pentru traducerea carţilor sfinte în limba română alte greutaţĭ, şi ele sînt de natura nu atâta religiósă pre cât literară, maı rĕmânênd din vekıa teorie numaĭ sublimitatea adevĕrurilor cıeştine, carea, cum se ḑicea atuncı, nu putea fi încaputǎ de îngustimea limbeĭ româneştĭ. Dar Coresi însuşĭ, începênd cu traducerea şi tipăıirea Evangheliеĭ pentru ritual, nu părăseşte întreprinderea sa, şi la 1580, adeca după 19 anĭ de la tipărirea «Tetravangheluluĭ», el traduce şi tipareşte o altà Evanghelie, carea are menirea de a fi învеţatóre; adecă o Evanghelie cu tecsturile interpretate, carea slujaşte în Biserica româna de cazanie, saŭ cuvinte de învĕţatură. Şi cu kipıl acesta, iniciativa privata a lui Coresi dovedeşte lumeĭ, ca şi linba ıomână, deşi limbă vie şi fară de trecut literar, este capabila de a încapea adevĕrurile ıeligiuneı creştine, ĭar Românilor le formuléza încrederea în sine; şi în vécul al XVII-lea iniciativa pıivata a luĭ Coresi trece la iniciativă oficiala a Domnitorilor, a Mitropoliţilor şi a literaţilor ţeıeı, şi de la Braşov tiparirea căıţilor româneştı se stramuta la Govora, Iaşı şi Tîrgoviştea; adeca în centrurile de cultură oficială ale Românilor.

Indrazneţ a fost pasul Românilor, facut cu traducerea şi tiparirea Evangheliei la începutul jumĕtăţeĭ a doa a véculuı al XVI-lea, şi apoĭ el era

cu atâta maĭ cutezatoriŭ pentru acele timpurĭ, cu cât lucrarea acésta se face într'o limba vie, înca neformată şi mişcătóre în evoluţiunile eĭ. De alta parte, triglosiştiĭ grecĭ, cariĭ acum umpluse ţările Românilor, şi tetragosiştiĭ slavĭ, saŭ slavisaţĭ, facéŭ tot teliul de pedice literatureĭ nascênde a Românilor. Tetravanghelul luĭ Coresi rĕmâne o carte maĭ mult pentru trebuinţele casnice ale Românilor, şi Evanghelia nu maĭ este atinsă şi nicĭ se maĭ retipareşte pentru ritualul bisericesc, de cât la 1682 ; adeca după una suta doĕ-ḑecĭ şi unul de anĭ, şi atuncĭ bărbaţiĭ epoceĭ luĭ Şerban Cantacuzin recurg la o tactică minunată. Atrăgênd în partea lor pre triglosiştiĭ grecĭ, cariĭ avéŭ interese multiple în ţările române, şi cariĭ voiaŭ a desrădăcina limba slavona dintre Românĭ şi a o înlocui cu cea gréca, cu puterĭ unite luptă în contra cărţilor slavone, ce maĭ avéŭ neajunsul, ca strecurase maĭ multe greşelĭ de traducere. Şi ast-feliŭ se esplică, ca la ivirea Evangheliei din 1682 triglosiştiĭ grecĭ tac, ĭar tetraglosiştiĭ slavĭ saŭ slavisaţĭ sînt înabuşiţĭ cu cuvêntul, că noua traducere se face de pre originalul grec, şi ca ea caută a înlatura neajunsurile traducerelor slavice.

Iniciativa, luată de Coresi în traducerea şi tipărirea Evangheliei de la 1561, deşi modesta şi sfiicĭósă, este însĕ hotarîtóre faţă cu tetraglosisreligios al timpuluĭ, şi Coresi se póte considera, din câte ştim pănă acum, de adeveratul parinte al literatureĭ rituale româneştĭ tiparite. Lupta în contra traducereĭ şi tipariri cărţilor bisericeştĭ este de acum strămutata de pre tarîmul teologic pre cel literar; şi daca Româniĭ nu maĭ ating carţile dogmatice şi cu ideĭ abstracte ale ritualuluĭ un timp destul de îndelungat, apoĭ eĭ continua, deşi cu sfială, pasul luĭ Coresi înainte, şi tiparesc carţĭ cu

cu atâta maĭ cutezatoriŭ pentru acele timpurĭ, cu cât lucrarea acésta se face într'o limba vie, înca neformată şi mişcătóre în evoluţiunile eĭ. De alta parte, triglosiştiĭ grecĭ, cariĭ acum umpluse ţările Românilor, şi tetragosiştiĭ slavĭ, saŭ slavisaţĭ, facéŭ tot teliul de pedice literatureĭ nascênde a Românilor. Tetravanghelul luĭ Coresi rĕmâne o carte maĭ mult pentru trebuinţele casnice ale Românilor, şi Evanghelia nu maĭ este atinsă şi nicĭ se maĭ retipareşte pentru ritualul bisericesc, de cât la 1682; adeca după una suta doĕ-ḑecĭ şi unul de anı, şi atuncĭ bărbaţiĭ epoceĭ luĭ Şerban Cantacuzin recurg la o tactică minunată. Atrăgênd în partea lor pre triglosiştiĭ grecĭ, cariĭ avéŭ interese multiple în ţările române, şi cariĭ voiaŭ a desrădăcina limba slavona dintre Românĭ şi a o înlocui cu cea gréca, cu puterĭ unite luptă în contra cărţilor slavone, ce maĭ avéŭ neajunsul, ca strecurase maĭ multe greşelı de traducere. Şi ast-feliŭ se esplică, ca la ivirea Evangheliei din 1682 triglosiştiĭ grecĭ tac, ĭar tetraglosiştiĭ slavĭ saŭ slavisaţĭ sînt înabuşiţı cu cuvêntul, că noua traducere se face de pre originalul grec, şi ca ea caută a înlatura neajunsurile traducerelor slavice.

Iniciativa, luată de Coresi în traducerea şi tipărirea Evangheliei de la 1561, deşi modesta şi sfiicĭósă, este însĕ hotarîtóre faţă cu tetraglosisreligios al timpuluĭ, şi Coresi se póte considera, din câte ştim pănă acum, de adeveratul parinte al literatureĭ rituale româneştĭ tiparite. Lupta în contra traducereĭ şi tipaririĭ carţilor bisericeştĭ este de acum strămutata de pre tarımul teologic pre cel literar; şi daca Româniĭ nu maĭ ating carţile dogmatice şi cu ideĭ abstracte ale ritualuluı un timp destul de îndelungat, apoĭ eı continua, deşi cu sfială, pasul luı Coresi înainte, şi tiparesc carţı cu

rugăciunele, saŭ tecsturile dogmatice în slavinește, dar tipicurile, saŭ rânduiala ritualuluĭ, sînt de acum date pe românește. A trebuit ca iniciativa traducereĭ și a tipărirei cărților biserieeștĭ să primĭască un caracter oficial. și cu râdicarea pe tronurile țarilor române a luĭ V. Lupu și M. Basarab, literatura românésca îșĭ reĭa avêntul eĭ, și reîncepe la 1640 cu Pravila lui Meletie Makedonénul de la Govora, cu Evanghelia învĕțătóre tot de acolo și de la 1643, cu Evanghelia învĕțatóre din 1643 de la Iașĭ, cu altă Evanghelie învĕțatóre de la Dél (Tîrgoviștea) 1644. Tóte aceste tipariturĭ și cu «Indreptarea legeĭ» de la 1652 erau cărțĭ româneștĭ din literatura dreptului canonic, saŭ cărțĭ de învĕțătura ale poporului, care nu atingéŭ dogmele, și nici avéŭ trebuința de termenĭ abstracțĭ, ce ar avea de înfățișat ideile metafice ale religiuneĭ creștine. Ideile abstracte, și mai întăi cele din simvolul credințeĭ, sînt traduse pentru întaia dată la 1657, de către monahul din Cozia Teodosie, ajuns la 1669 Mitropolit al Ungro-Vlahiei, și din ordinul Mitropolituluĭ Stefan; și acésta traducere rĕmâne în manuscris și nu se tipărește de cât târḑiŭ [3]). Și pentru a se risipi temerea și frica de a nu se greși în traducerea cărților ritualului a trebuit, ca D-ḑeŭ să inspire pre Mitropolitul Stefan, și la 1651, sa traducă cartea «Mistirion» și aici apoi cu autoritatea sa kiriarhală să ḑică maĭ întai catra fii sĕi sufleteștĭ: Derept aceĭa și smerenia noastra cu voĭa lui D-ḑeu și cu lucrarea a Duhului sfînt, aflându-ne la Beserica sfînta pravoslavno catolicésca a țereĭ Munteneștĭ, întru rânduéla rhierésca, a Arhiepiscopiĭ Mitropoliĭ a Tîrgoviștei, și a toata țara, întru toate ḑilele doriam cu inema unde vedeam atâta neștiința a bogațĭ preuțĭ aĭ ță-

[3]) Condica sânta de Ghenadie Craiovénu 1886, pag. 39—40.

rugăciunele, saŭ tecsturile dogmatice în slavinește, dar tipicurile, saŭ rânduiala ritualuluĭ, sînt de acum date pe românește. A trebuit ca iniciativa traducereĭ și a tipărireı căıţilor bisericeștĭ să primĭască un caracter oficial. și cu râdicarea pe tronurile ţarilor române a luĭ V. Lupu și M. Basarab, literatura românésca îșĭ reĭa avêntul eĭ, și reîncepe la 1640 cu Pravila luı Meletie Makedonénul de la Govora, cu Evanghelia învĕţătóre tot de acolo și de la 1643, cu Evanghelia învĕţatóre din 1643 de la Iașĭ, cu altă Evanghelie învĕţatóre de la Dél (Tîrgoviștea) 1644. Tóte aceste tipariturĭ și cu «Indreptarea legeĭ» de la 1652 erau cărţĭ româneștĭ din literatura dreptuluı canonic, saŭ cărţĭ de învĕţătura ale poporuluı, care nu atingéŭ dogmele, și nicı avéŭ trebuinţa de termenĭ abstracţĭ, ce ar avea de înfăţișat ideile metafice ale religiuneĭ creștine. Ideile abstracte, și maı întăı cele din simvolul credinţeĭ, sînt traduse pentru întaia dată la 1657, de către monahul din Cozia Teodosie, ajuns la 1669 Mitropolit al Ungro-Vlahieı, și din ordinul Mıtropolituluĭ Stefan; și acésta traducere rĕmâne în manuscris și nu se tipărește de cât târḑiŭ [3]). Și pentru a se risipi temerea și frica de a nu se greși în traducerea cărţilor ritualuluı a trebuit, ca D-ḑeŭ să inspire pre Mitropolitul Stefan, și la 1651, sa traducă cartea «Mistirion» și aicı apoı cu autoritatea sa kiriarhală să ḑică maĭ întaı catra fiı sĕı sufleteștĭ: Derept aceĭa și smerenia noastra cu voĭa luı D ḑeu și cu lucrarea a Duhuluı sfînt, aflându-ne la Beserica sfînta pravoslavno catolicésca a ţ reĭ Munteneștĭ, întru rânduéla rhierésca, a Arhiepiscopiĭ Mitropoliĭ a Tîrgoviștei, și a toata ţara, întru toate ḑilele doriam cu inema nde vedeam atâta neștiinţa a bogaţĭ preuţĭ aĭ ţă-

[3]) Condica sânta de Ghenadie Craıovénu 1886, pag. 39—40.

reĭ . . . și maĭ jos: Și vĕḑênd ıar cum aŭ creștiniĭ țăreĭ imputare și preoțiĭ maĭ vrâtos de catră hulniciĭ de lege [3]) cum pentru grosimea și grubia [4]) nu știm sluji taĭnele sfinteĭ Bisericĭ și strigă toțĭ tot-dé-una că dĕvstvuesc [5]) și nesebuit, și ḑic ca am uitat cinurile, socotele și obrăşirile, kipurile, nemeririle și toate rânduélele și tipicurile sfintelor taĭne. Apoĭ: «Gândiiŭ să iaŭ imputarea batjocoritorilor de asupra acesteı țărișóre, întărita de mâna dréptă a luĭ D-ḑeŭ... Nu cum aŭ fost pănă acum slavoneşte tipicurile, carele nu le pot şti cinstițiĭ și cucerniciĭ preoțĭ pentru nesĕbuĭala lor, ce tot rumâneaşte toate tot pre rând, carele lesne într'alte Molitfelnice nu le vețĭ putea afla . . . cu prósta anevoință și osteneală a smerenieĭ noastre adunate într'acéstă cărțulie de pe Molitfelnicul grecesc și slovenesc amêndoĕ înfățișate.»

După aceste Mitropolitul Stefan îșĭ îndreptéza rostul gureĭ sale cătră tetraglosiștiı slavisațı, ḑicênd: «Derept aceĭa, dacă vremea ce se rîsipește și se goneaște de se sparge întunerecul cu înorarea cețiĭ și a pâcleĭ neștiințeĭ mele, de am maĭ dres rânduealele și le-am prepus rumânește, ḑic, pentru aceea nu se cade voî direptilor mieĭ fiiı aĭ pravoslavieĭ să vĕ înponcișațĭ și să vĕ scrăbițĭ în potriva păstoriuluĭ vostru . . . Și maı jos: «Așa și înponcișătoriĭ de cuvênt acmù, ca niște aspide surde astupă ureakele, ca să nu auḑă cuvêntul de învĕțătură bună, ĭar limba șĭ-o ascut spre cuvinte rĕle și spurcate; ce pre dînșiĭ va judeca Dumneḑeŭ.

Și de la 1651—1682, timpul tipariveĭ Evangelieĭ luĭ Șerban Cantacuzin, maĭ trec douĕ-ḑecĭ și

[3]) Alusie la imputarile calvinilor din Transilvania, cariı rîdéu de preuțiı românı, că nu ştiu sevêrşi misterele religiuneı creștine.
[4]) Grubia de la slavinescul грубыи=grosolan.
[5]) Devstvuesc de la дьйствовати=a lucra, a practica.

reĭ . . . şi maĭ jos: Şi vĕḑênd iar cum aŭ creştiniĭ ţăreĭ imputare şi preoţiĭ maĭ vrâtos de catră hulniciĭ de lege [3]) cum pentru grosimea şi grubia [4]) nu ştim sluji taĭnele sfinteĭ Besericĭ şi strigă toţĭ tot-dé-una că dĕvstvuesc [5]) şi nesebuit, şi ḑic ca am uitat cinurile, socotele şi obrăşirile, kipurile, nemeririle şi toate rânduélele şi tipicurile sfintelor taĭne. Apoĭ: «Gândiiŭ să iaŭ imputarea batjocoritorilor de asupra acesteĭ ţărişóre, întărita de mâna dréptă a luĭ D-ḑeŭ. . . Nu cum aŭ fost pănă acum slavoneşte tipicurile, carele nu le pot şti cinstiţiĭ şi cucerniciĭ preoţĭ pentru nesĕbuĭala lor, ce tot rumâneaşte toate tot pre rând, carele lesne într'alte Molitfelnice nu le veţĭ putea afla . . . cu prósta anevoinţă şi osteneală a smerenieĭ noastre adunate într'acéstă cărţulie de pe Molitfelnicul grecesc şi slovenesc amêndoĕ înfăţişate.»

După aceste Mitropolitul Stefan îşĭ îndreptéza rostul gureĭ sale cătră tetraglosiştii slavisaţi, ḑicênd: «Derept aceĭa, dacă vremea ce se rîsipeşte şi se goneaşte de se sparge întunerecul cu înorarea ceţiĭ şi a pâcleĭ neştiinţeĭ mele, de am maĭ dres rânduealele şi le-am prepus rumâneşte, ḑic, pentru aceea nu se cade voî direpţilor mieĭ fiii aĭ pravoslavieĭ să vĕ înponcişaţĭ şi să vĕ scrăbiţĭ în potriva păstoriuluĭ vostru . . . Şi maĭ jos: «Aşa şi înponcişătoriĭ de cuvênt acmù, ca nişte aspide surde astupă ureakele, ca să nu audă cuvêntul de învĕţătură bună, ĭar limba şĭ-o ascut spre cuvinte rĕle şi spurcate; ce pre dînşiĭ va judeca Dumneḑeŭ.

Şi de la 1651—1682, timpul tipariređ Evangelieĭ luĭ Şerban Cantacuzin, maĭ trec douĕ-ḑecĭ şi

[3]) Alusie la imputarile calvinilor din Transilvania, carii rîdéu de preuţii români, că nu ştiu sevêrşi misterele religiunei creştine.
[4]) Grubia de la slavinescul грубыи=grosolan.
[5]) Devstvuesc de la дьйствоватч=a lucra, a practica.

unu de ani, și lumea română tot nu îndrazneşte ase apuca de traducerea și tipărirea carților dogmatice; dar ideile timpuluĭ îșĭ fac cursul lor cu încetul și cu pașĭ masurațĭ. Mitropolitul Teodosie, cel care la 1657 și în tinerețea sa traduce simbolul credințeĭ, la 1680 când tiparește liturghia, nu îndrăznește sá traducă înpreună cu tipicul și rugăciunele Liturghieĭ, deși traduce și tiparește pre cele de la Dumineca pogorîreĭ St. Duh, care de alminterea sînt pline de ideĭ dogmatice și abstracte. Prin dedicația acesteĭ Liturghiĭ Mitropolitul Teodosie ne spune pe față, că în a doa jumetate a véculuĭ al XVII-lea, Româniĭ nu se apucă cu punere de traducerea și tipărirea cărților ritualuluĭ, maĭ mult din cause curat literare. Eca cum se esprimă Mitropolitul Teodosie către Domnitoriul Șerban Cantacuzino prin dedicația vorbită: «Ĭară Liturghia toatâ a o prepune pre limba noastra, și a o muta, nice am vrut, nice am cutezat: (drept mărturisesc) pentru multe alte pricinĭ ce maŭ înpins, *să vaĭ ca și pentru scurtă limba noastră ce ĭaste o am făcut, și pentru lipsa dascălilor* (cum am ḑis), ce nu sînt întru ticalos rodul nostru, și pentru neînțelégerea năroadelor, tainile ce sant, și ce însemnéză și pentru neobicéiul besérica noastre, ce până astă-ḑĭ nau ținut. Ce dara acésta de césta data, și maĭ întaĭ tiparuluĭ asĕ da am socotit: și după acésta ĭarăși nădăjduind întru tatal, Parintele..... cu ajutoriul dar al lui, și întru a măriеĭ tale bună și fericitâ viața, încă razmând, gândesc și alte cărți a maĭ da în lumină, cât voiu putea, ĭar ḑic pentru folosul și adaosul lipsituluĭ némuluĭ nostru». Și pentru ca să se vaḑa și maĭ bine, pentru ce Mitropolitul Teodosie Liturghia «n'a vrut nice a cutezat a o prepune (tótă) pre limba noastra și a o muta», dam aicĭ și locul din aceĭași dedicație, unde el arata cu duioșie starea poporuluĭ de alta data și o compara cu cea de pre

unu de ani, și lumea română tot nu îndrazneşte ase apuca de traducerea şi tipărirea carților dogmatice; dar ideile timpuluĭ îşĭ fac cursul lor cu încetul şi cu paşĭ masurațĭ. Mitropolitul Teodosie, cel care la 1657 şi în tinereţea sa traduce simbolul credinţeĭ, la 1680 când tipareşte liturghia, nu îndrăzneşte sá traducă înpreună cu tipicul şi rugăcíunele Liturghieĭ, deşi traduce şi tipareşte pre cele de la Dumineca pogorîreĭ St. Duh, care de alminterea sînt pline de ideĭ dogmatice şi abstracte. Prin dedicaţia acesteĭ Liturghiĭ Mitropolitul Teodosie ne spune pe faţă, că în a doa jumetate a véculuĭ al XVII-lea, Româniĭ nu se apucă cu punere de traducerea şi tipărirea cărţilor ritualuluĭ, maĭ mult din cause curat literare. Eca cum se esprimă Mitropolitul Teodosie cătră Domnitoriul Şerban Cantacuzino prin dedicaţia vorbită: «ĭarâ Liturghia toatâ a o prepune pre limba noastra, şi a o muta, nice am vrut, nice am cutezat: (drept mărturisesc) pentru multe alte pricinĭ ce maŭ înpins, *să vaĭ ca şi pentru scurtă limba noastră ce ĭaste o am făcut, şi pentru lipsa dascălilor* (cum am ḑis), ce nu sînt întru ticalos rodul nostru, şi pentru neînţelégerea năroadelor, tainile ce sant, şi ce însemnéză şi pentru neobicéiul beséricei noastre, ce până astă-ḑĭ nau ţinut. Ce dara acésta de césta data, şi maĭ întaĭ tiparuluĭ asĕ da am socotit: şi după acésta ĭarăşĭ nădăjduind întru tatal, Parintele..... cu ajutoriul dar al luĭ, şi întru a mărieĭ tale bună şi fericitâ viaţa, încă razmând, gândesc şi alte cărţi a maĭ da în lumină, cât voiu putea, ĭar ḑic pentru folosul şi adaosul lipsituluĭ némuluĭ nostru». Şi pentru ca să se vaḑa şi maĭ bine, pentru ce Mitropolitul Teodosie Liturghia «n'a vrut nice a cutezat a o prepune (tótă) pre limba noastra şi a o muta», dam aicĭ şi locul din aceĭaşi dedicaţie, unde el arata cu duioşie starea poporuluĭ de alta data şi o compara cu cea de pre

timpul luĭ, şi pentru acésta dice: «Acésta dară vĕdênd şi noĭ, că ne cum lipseşte în limba noastră de a fi ca să înţelégă norodul, ce încă şi mulţĭ, de nu maĭ mulţĭ preuţĭ, şi la alalt cin bisericesc, de a cunoaşte orânduĭala şi ţeremoniile eĭ cum asĕ sluji trebue, şi fieşte care la vremea eĭ, de a se dice şi a se glăsui, putincioşĭ nu sănt, şi maĭ vărtos acésta şi den neînvĕţătura, şi den neînţelegerea limbeĭ pogoară, care noao jalnic şi plănsuros lucru ĭaste într'atăta micşorare, şi călcarea roduluĭ nostru cestuĭ rumânesc, carele odată şi el numĕrat între putincioasele némurĭ, şi între tariĭ oamenĭ sĕ numĕra, ĭară acum atâta de supus, şi de ocărât ĭaste, cât nice învĕţătura, nice ştiinţă, nice armă, nice legĭ, nicĭ nice un obicéiŭ întru tot rodul, cât sĕ pomeneşte astă-dĭ rumân [6]) nu ĭaste, ce ca nişte nemernicĭ, şi orbĭ într'un obor învârtindu-se, şi înfăşurându-se de la streinĭ şi de la varvarĭ [7]), doar şi de la vrăjmaşiĭ roduluĭ nostru [8]) cer şi se înprumutéză, şi de carte şi de limbă, şi de învĕţătură. O grea şi duroasă întêmplare». Eaca în sfêrşit şi vederele teoretice ale kiriarhuluĭ nostru faţă cu dorinţa Românilor de aşĭ avea cărţile ritualuluĭ pre limba lor, şi care vederĭ sémĕna în totul cu ale precedesoruluĭ sĕŭ, Mitropolitul Stefan, precum şi cu activitatea cea mare a frateluĭ sĕŭ în Hristos din Moldova, dic a Mitropolitului Dositeĭ, cel ce nu ni se înfăţişază aşa sfiicios, ca Teodosie, şi el găseşte vorbe româneştĭ, cu care să îmbrace tóte ideile abstracte ale cărţilor ritualuluĭ: «Decĭ

[6]) Eca cum esplică Mitropolitul Teodosie pe rumânii seĭ într'o notă, tipărita alaturea cu tecstul: „între rumânĭ ce dicem, cuprindem şi pre moldoveni, că tot dintr'o făntâna cură."

[7]). Alusie la Slavi, a cărora limbă o întrebuinţau Românii şi pre timpul Mitropolitului Teodosie.

[8]). Noi credem, ca aicĭ se face alusie la Ungurii calvinĭ, carii lucraŭ acuma cărţĭ pentru Românĭ cu scopurĭ eretice, ca catehismul calvinesc.

timpul luĭ, și pentru acésta ḑice: «Acésta dară vĕḑênd și noĭ, că ne cum lipsește în limba noastră de a fi ca să înțelégă norodul, ce încă și mulțĭ, de nu maĭ mulțĭ preuțĭ, și la alalt cin bisericesc, de a cunoaște orânduĭala și țeremoniile eĭ cum asĕ sluji trebue, și fiește care la vremea eĭ, de a se ḑice și a se glăsui, putincioșĭ nu sănt, și maĭ vărtos acésta și den neînvĕțătura, și den neînțelegerea limbeĭ pogoară, care noao jalnic și plănsuros lucru ĭaste într'atăta micșorare, și călcarea roduluĭ nostru cestuĭ rumânesc, carele odată și el numĕrat între putincioasele némurĭ, și între tariĭ oamenĭ sĕ numĕra, ĭară acum atâta de supus, și de ocărât ĭaste, cât nice învĕțătura, nice știință, nice armă, nice legĭ, nicĭ nice un obicéiŭ întru tot rodul, cât sĕ pomenește astă-ḑĭ rumân [6]) nu ĭaste, ce ca niște nemernicĭ, și orbĭ într'un obor învârtindu-se, și înfășurându-se de la streinĭ și de la varvarĭ [7]), doar și de la vrăjmașiĭ roduluĭ nostru [8]) cer și se înprumutéză, și de carte și de limbă, și de învĕțătură. O grea și duroasă întêmplare». Eaca în sfêrșit și vederele teoretice ale kiriarhuluĭ nostru față cu dorința Românilor de așĭ avea cărțile ritualuluĭ pre limba lor, și care vederĭ séměna în totul cu ale precedesoruluĭ sĕŭ, Mitropolitul Stefan, precum și cu activitatea cea mare a frateluĭ sĕŭ în Hristos din Moldova, ḑic a Mitropolitului Dositeĭ, cel ce nu ni se înfățișază așa sfiicios, ca Teodosie, și el găsește vorbe româneștĭ, cu care să îmbrace tóte ideile abstracte ale cărților ritualuluĭ: «Decĭ

[6]) Eca cum esplică Mitropolitul Teodosie pe rumânii seĭ într'o notă, tipărita alaturea cu tecstul: „între rumânĭ ce ḑicem, cuprindem și pre moldoveni, că tot dintr'o făntâna cură."

[7]). Alusie la Slavi, a cărora limbă o întrebuințau Românii și pre timpul Mitropolitului Teodosie.

[8]). Noi credem, ca aicĭ se face alusie la Ungurii calvinĭ, carii lucraŭ acuma cărțĭ pentru Românĭ cu scopurĭ eretice, ca catehismul calvinesc.

dară bine ar fi, ḑice Teodosie prin aceeaşĭ dedicaţie, şi de mare folos, când fieş carele în osebită limbă asa o ar auḑi, (adecă pre Liturghie) şi o ar înţelege, (măcar şi altă slujbă a bisericeĭ).....»

Aceste sînt în trăsurĭ generale fasele literatureĭ cărţilor ritualuluı nostru bisericesc până la 1682, când Şerban Cantacuzin tipăreşte Evanghelia sa, cu carea, cum vom vedea în decursul acestuĭ studiŭ, întroduce o nouă epohă în istoria literatureĭ nóstre bisericeştĭ, si pre care fase noĭ le resumăm ast-fel : Coresi este prima persónă, care a rupt cu tetraglosismul religios, şi cu traducerea şi tipărirea Evangheliеĭ sale întroduce în Biserica ortodocsă un pendaglosism, care triumféză numaĭ mulţemită curajuluĭ luminat al Mitropolituluĭ Stefan al Ungro-Vlahieĭ, activităţeĭ celeĭ fără pereke a Mitropolituluĭ Dositeĭ al Moldoveĭ şi cumpătateĭ înţelepcĭunĭ a Mitropolituluĭ Teodosie. Cel întâiŭ arată Românilor şi lumeı întregĭ, că se pot «prepune» şi pe româneşte misterele şi ideile creştine; Dositeĭ cu un curaj deosebit lucréză, adecă traduce şi tipăreşte cărţile sfinte, pe întregul ; iar Teodosie strămută cestiunea pendaglosismuluĭ românesc din Biserica ortodocsă pre tărêmul curat literar, şi cu acésta linişteşte pre triglosiştiĭ grecĭ, pre care îĭ are de ajutóre în lupta cu tetraglosismul slavic de la noĭ, colucrând kĭar la réspândirea cărţilor româneştĭ, dupre cum face şi Patriarhul Ierusalimuluĭ, Dositeĭ, la 1688, când adaugă o prefaţă de autoritate la Biblia luĭ Şerban Cantacuzin. Datorĭ sîntem aicĭ maĭ nainte de a înkeia aceste privirĭ asupra faselor literatureĭ ritualuluĭ nostru bisericesc, să adaugăm şi acésta, că principalul motor al mişcăreĭ nóstre literare este însuşĭ poporul românesc cu Domnitoriĭ, cariĭ cu activitatea lor fac epohă în istoria ţĕrilor române, ĭar cu înrîurirea la Constantinupol şi în tot Rĕsăritul orto-

dară bine ar fi, ḑice Teodosie prin aceeaşĭ dedicaţie, şi de mare folos, când fieş carele în osebită limbă asa o ar auḑi, (adecă pre Liturghie) şi o ar înţelege, (măcar şi altă slujbă a besericeĭ)......

Aceste sînt în trăsurĭ generale fasele literatureĭ cărţilor ritualului nostru bisericesc până la 1682, când Şerban Cantacuzin tipăreşte Evanghelia sa, cu carea, cum vom vedea în decursul acestuĭ studiŭ, întroduce o nouă epohă în istoria literatureĭ nóstre bisericeştĭ, si pre care fase noĭ le resumăm ast-fel : Coresi este prima persónă, care a rupt cu tetraglosismul religios, şi cu traducerea şi tipărirea Evangheliei sale întroduce în Biserica ortodocsă un pendaglosism, care triumféză numaĭ mulţemită curajuluĭ luminat al Mitropolituluĭ Stefan al Ungro-Vlahieĭ, activităţeĭ celeĭ fără pereke a Mitropolituluĭ Dositeĭ al Moldoveĭ şi cumpătateĭ înţelepcĭunĭ a Mitropolituluĭ Teodosie. Cel întâiŭ arată Românilor şi lumei întregĭ, că se pot «prepune» şi pe româneşte misterele şi ideile creştine; Dositeĭ cu un curaj deosebit lucréză, adecă traduce şi tipăreşte cărţile sfinte, pe întregul ; iar Teodosie strămută cestiunea pendaglosismuluĭ românesc din Biserica ortodocsă pre tárêmul curat literar, şi cu acésta linişteşte pre triglosiştiĭ grecĭ, pre care îĭ are de ajutóre în lupta cu tetraglosismul slavic de la noĭ, colucrând kĭar la réspândirea cárţilor româneştĭ, dupre cum face şi Patriarhul Ierusalimuluĭ, Dositeĭ, la 1688, când adaugă o prefaţă de autoritate la Biblia luĭ Şerban Cantacuzin. Datorĭ sîntem aicĭ maĭ nainte de a înkeia aceste privirĭ asupra faselor literatureĭ ritualuluĭ nostru bisericesc, să adaugăm şi acésta, că principalul motor al mişcăreĭ nóstre literare este însuşĭ poporul românesc cu Domnitoriĭ, cariĭ cu activitatea lor fac epohă în istoria ţĕrilor române, ĭar cu înrîurirea la Constantinupol şi în tot Rĕsăritul orto-

docs impun tacere celor, ce ar fi voit a se alarma la o asemenea inovațiune. Și Domnitorii ceĭ maĭ de căpitenie în acéstă privință sînt V. Lupu al Moldoveĭ, Mateĭ Basarab al Munteniei, Șerban Cantacuzin, Constantin Brâncovénu și alții, carii cu o largeță domneasca înființéză tipografiĭ, fabrici saŭ dupre terminul timpuluĭ «piuă» de hârtie, și grupéza în jurul lor pre cărturariĭ timpuluĭ.

Aceste puse, ca priviri întroductive, asupra literatureĭ nóstre bisericeștĭ, vom spune cetitorilor noștri de maĭ 'nainte, că acest studiŭ se va margini aici numaĭ la Evangheliile românești tipărite, care aŭ avut menirea de a fi întrebuințate ca carțĭ de ritual, începând kiar cu a luĭ Coresi de la 1561. Nu vom îmbrațișa aicĭ Evangheliile, numite în literatura nóstră bisericéscă învĕțătóre, sau și cazaniĭ, fiind de o cuprindere și o menire deosebită în Biserica, dupre cum nu ne vom ocupa aicĭ nicĭ cu Bibliile sau Testamenturile vekĭ și nouĭ, fiind și aceste menite pentru întrebuințarea casnică a Românilor. Așa că dorul nostru de acum este, ca să înfațișăm cetitorilor un studiŭ literar numaĭ asupra Evangheliilor de ritual, după care va urma un altul al Evangheliilor învĕțatóre, un al treilea studiŭ asupra Bibliilor românești, și în sfêrșit, de va voi D-ḑeu, cu încetul și treptat vom face istoria literatureĭ fie-căreia cărțĭ a ritualuluĭ bisericesc din limba română.

Nu credem de prisos a arăta aicĭ și metoda întrebuințată la studiul acestor cărțĭ bisericeștĭ. După ce reproducem cu ortografia proprie pórta cărțeĭ, prefețele, și notele istorico-literare din fie-care edițiune a cărțeĭ, și le însoțim cu observațiĭ esplicative, descriem cartea din punctul de privire al cuprindereĭ, arătând începuturile și sfêrșiturile fiecăruiă feliŭ de materie cu paginația respectivă. Descriem apoĭ partea ornamentativă a tecstuluĭ, fă-

docs impun tacere celor, ce ar fi voit a se alarma la o asemenea inovaţiune. Şi Domnitoriĭ ceĭ maĭ de căpitenie în acéstă privinţă sînt V. Lupu al Moldoveĭ, Mateĭ Basarab al Munteniei, Şerban Cantacuzin, Constantin Brâncovénu şi alţii, carii cu o largeţă domneasca înfiinţéză tipografiĭ, fabrici saŭ dupre terminul timpuluĭ «piuă, de hârtie, şi grupéza în jurul lor pre cărturariĭ timpuluĭ.

Aceste puse, ca priviri întroductive, asupra literatureĭ nóstre bisericeştĭ, vom spune cetitorilor noştri de maĭ 'nainte, că acest studiŭ se va margini aici numaĭ la Evangheliile româneşti tipărite, care aŭ avut menirea de a fi întrebuinţate ca carţĭ de ritual, începând kiar cu a luĭ Coresi de la 1561. Nu vom îmbraţişa aicĭ Evangheliile, numite în literatura nóstră bisericéscă învĕţătóre, sau şi cazaniĭ, fiind de o cuprindere şi o menire deosebită în Biserica, dupre cum nu ne vom ocupa aicĭ nicĭ cu Bibliile sau Testamenturile vekĭ şi nouĭ, fiind şi aceste menite pentru întrebuinţarea casnică a Românilor. Aşa că dorul nostru de acum este, ca sá înfaţişăm cetitorilor un studiŭ literar numaĭ asupra Evangheliilor de ritual, după care va urma un altul al Evangheliilor învĕţatóre, un al treilea studiŭ asupra Bibliilor româneştĭ, şi în sfêrşit, de va voi D-ḑeu, cu încetul şi treptat vom face istoria literatureĭ fie-căreia cărţĭ a ritualuluĭ bisericesc din limba română.

Nu credem de prisos a arăta aicĭ şi metoda întrebuinţată la studiul acestor cărţĭ bisericeştĭ. După ce reproducem cu ortografia proprie pórta cărţeĭ, prefeţele, şi notele istorico-literare din fie-care ediţiune a cărţeĭ, şi le însoţim cu observaţiĭ esplicative, descriem cartea din punctul de privire al cuprindereĭ, arătând începuturile şi sfêrşiturile fiecăruiă feliŭ de materie cu paginaţia respectivă. Descriem apoĭ partea ornamentativá a tecstuluĭ, fă-

când a se vedea și aicĭ genul iconografiilor cu stilul ornamentelor, precum și cele-l-alte particularitățĭ grafice. Aratând textul original, dupre care s'a facut îndreptarea, comparăm tecstul tipăriturei cu originalul luĭ și facem a se vedea și deosebirile tecstului din studiŭ cu cele premergĕtore lui. In sfêrșit, după observațiile ortografice asupra întrebuințarei literelor și a punctuațieĭ din tecst, arătăm persónele, ce au lucrat la îndreptarea cărțeĭ, cu tipografiĭ, ce au făcut tiparirea.

Aceste sînt normele nóstre de lucru întru acésta întreprindere, și noi ne vom abate de la dînsele numaĭ unde trebuința va cere. Deci cu D-ḑeŭ înainte!

Ghenadie al Rîmnicului.

când a se vedea și aicĭ genul iconografiilor cu stilul ornamentelor, precum și cele-l-alte particularitățĭ grafice. Aratând textul original, dupre care s'a facut îndreptarea, comparăm teestul tipăriturei cu originalul luĭ și facem a se vedea și deosebirile teestului din studiŭ cu cele premergĕtore lui. In sfârșit, după observațiile ortografice asupra întrebuințarei literelor și a punctuațieĭ din teest, arătăm persónele, ce au lucrat la îndreptarea cărțeĭ, cu tipografiĭ, ce au făcut tiparirea.

Aceste sînt normele nóstre de lucru întru acésta întreprindere, și noi ne vom abate de la dînsele numaĭ unde trebuința va cere. Deci cu D-ḑeŭ înainte!

Ghenadie al Rîmnicului.

Cel întăĭ Octoih imprimat în Valahia în românesce.

PREFAŢA OCTOIHULUĬ.

„Tuturor celor ce să află şi ţin de Eparhia Ţerii Rumâneştĭ, Cucérnicilor şi cinstiţilor preoţĭ, Gheorghie Tipograful, plecată închinăcĭune.

Cine cunósçe Dumnedeĭasca râvnă, şi multa grijă ce are Prea Sfinţitul şi de Dumnedeŭ trimisul Mitropolit al aceştiĭ de Dumnedeŭ mântuite Eparhiĭ a Ungro-Vlahieĭ, Chir Anthim Ivirénul, pentru tótă creştinésca luĭ turmă, şi maĭ ales pentru cinstita ceată a cucérnicieĭ vóstre Preoţiĭ, nu trebuĭaşte să cérce pricina, pentru ce acum în tăĭ lucrat să dă în tipar cu a sa cheltuĭală acéstă carte a Octoihu luĭ, tălmăcită de pre vorba cea grecéscă şi slovenéscă pre limba nóstră cea Rumânéscă. Sfinţia sa ca un bun Păstor şi ne adormit, carele nu încetéză a osteni în tóte dilele, cu lucrul, cu cuvêntul, şi cu învĕţătura, pentru mântuirea cea deobşte a oilor luĭ celor cuvêntătóre, şi să nevoĭaşte şi în di şi în nópte, pentru ca să facă cea a luĭ cea Preoţéscă să fie înpodobită cu de tot féliul de bunătate, şi iscusenie, cunoscênd folosul cel sufletesc, care voĭ cucérniciĭ preoţĭ şi ceea-l-alţĭ creştinĭ, puteţĭ să luaţi dintr'acéstă carte, întru carea să află atâtea cunoştinţe ale Blagosloviei, şi taĭnile céle maĭ înalte ale drépteĭ credinţeĭ nóstre, n'aŭ cruţat cheltuĭala, ce după obicĭnuita, lăudata, şi vitejas a luĭ osârdie şi dragoste părintéscă, au dat'o în tipariŭ, pen-

Cel întâĭ Octoih imprimat în Valahia în românește.

PREFAȚA OCTOIHULUI.

„Tuturor celor ce să află și țin de Eparhia Țerii Rumânești, Cucérnicilor și cinstiților preoți, Ghcorghie Tipograful, plecată închinăcĭune.

Cine cunóște Dumnedeĭasca râvnă, și multa grijă ce are Prea Sfințitul și de Dumnedeŭ trimisul Mitropolit al aceștiĭ de Dumnedeŭ mântuite Eparhiĭ a Ungro-Vlahieĭ, Chir Anthim Ivirénul, pentru tótă creștinésca luĭ turmă, și maĭ ales pentru cinstita ceată a cucérnicieĭ vóstre Preoțiĭ, nu trebuĭaște să cérce pricina, pentru ce acum în tăĭ lucrat să dă în tipar cu a sa cheltuĭală acéstă carte a Octoihu luĭ, tălmăcită de pre vorba cea grecéscă și slovenéscă pre limba nóstră cea Rumânéscă. Sfinția sa ca un bun Păstor și ne adormit, carele nu încetéză a osteni în tóte dilele, cu lucrul, cu cuvêntul, și cu învĕțătura, pentru mântuirea cea deobște a oilor luĭ celor cuvêntătóre, și să nevoĭaște și în di și în nópte, pentru ca să facă cea a luĭ cea Preoțéscă să fie înpodobită cu de tot féluul de bunătate, și iscusenie, cunoscênd folosul cel sufletesc, care voĭ cucérniciĭ preoțĭ și ceea-l-alțĭ creștinĭ, puteți să luați dintr'acéstă carte, întru carea să află atâtea cunoștințe ale Blagoslovieĭ, și taĭnile céle maĭ înalte ale drépteĭ credințeĭ nóstre, n'aŭ cruțat cheltuĭala, ce după obiciнuita, lăudata, și vitejas a luĭ osârdie și dragoste părintéscă, au dat'o în tipariŭ, pen-

tru ca să pótă şi ceata bisericéscă, şi copiiĭ creştinilor, carii să nevoesc la învĕţătura Sfinteĭ Scripturĭ, să o câştige pre lesne, şi să o citéscă nu numaĭ în şcóle, şi în casele sale, ci şi în sfintele besérică, spre lauda pré slăvituluĭ Dumneḑeŭ, dintru acăruĭa dar ĭaŭ credincioşiĭ lumina cunoştinţeĭ, şi a înţelepcĭuneĭ. Primiţi-o drept aceea cu dragoste, şi cu bun cuget, şi o cetiţĭ cu mulţămită, rugând neîncetat pe prea Inălţatul Dumneḑeŭ, atâta pentru întemeĭarea şi buna norocire a prea Luminatului Domn, Ioan Constandin Basarab Voevod, întru acăruĭa norocite ḑile vĕ bucuraţĭ şi cucernicia vóstră, şi toţi creştiniĭ, de acest dar, şi facere de bine, cât şi pentru sănătatea şi îndelungata viaţă a Prea Sfinţituluĭ Mitropolituluĭ nostru Chir Antkim, carele cu dăscaliceştile luĭ vorbe, şi cu înbunătăţatele luĭ osteneli, şi cu a sa vrédnica de laudă pildă, vĕ face tot-dé-una iscusiţĭ la fieşte-care faptă, şi învĕţătură Bisericéscă, şi vĕ bucuraţĭ în Domnul, Amin.“

Formatul acestuĭ Octoih este 4°. Litera fórte curată, nouă şi cuprinde numaĭ serviciile glasurilor, celor opt Duminicĭ; ĭar la sfârşit sînt adause: Serviciile Vesperinilor a Ortrinelor în tóte ḑilele de peste sĕptămână cu Apostolele şi Evangeliile lor; Troparele troicĭnice, Troparele troicĭnice pe a celor 8 glasurĭ cu Sfetelnele, Troparele Voscresnelor, Sfetelnele şi Evangeliile Voscresnelor. Acesta-ĭ cuprinsul. Prin urmare este Octoihul mic, imprimat nu atât pentru Bisericĭ, cât pentru candidaţiĭ orĭ gramaticiĭ ce se pregăteaŭ a intra în preoţie, orĭ a fi cântăreţĭ. Numaĭ aşa se înţĕlege frasa din Preacuvîntare: „..... *N'aŭ cruţat cheltuĭala, ci dupĕ obicĭnuita, laudata şi vitejasca luĭ osîrdie (a luĭ Antim Ivireanu se înţelege) şi dragoste parintéscă, aŭ dat'o in tipariu, pentru ca să póta şi ceata Bisericéscă, şi copiiĭ creştinilor, cariĭ se nevoesc la învĕţatura Sfinteĭ Scripturĭ, să o câştige pre lesne şi să o citească nu numaĭ în şcóle şi în casele lor, ci şi în sfintele Besérică*“. Aicea să arata luminat scopul pentru care s'a imprimat atuncĭ, de meritosul şi neîntrecutul ostenitor în Biserica Română, acest

tru ca să pótă şi ceata bisericéscă, şi copiiĭ creştinilor, cariĭ să nevoesc la învĕţătura Sfinteĭ Scripturĭ, să o câştige pre lesne, şi să o citéscă nu numaĭ în şcóle, şi în casele sale, ci şi în sfintele besérici, spre lauda pré slăvituluĭ Dumnedeŭ, dintru acăruĭa dar ĭaŭ credincioşiĭ lumina cunoştinţeĭ, şi a înţelepciuneĭ. Primiţi-o drept aceea cu dragoste, şi cu bun cuget, şi o cetiţĭ cu mulţămită, rugând neîncetat pe prea Inălţatul Dumnedeŭ, atâta pentru întemeĭarea şi buna norocire a prea Luminatului Domn, Ioan Constandin Basarab Voevod, întru acăruĭa norocite dile vĕ bucuraţĭ şi cucernicia vóstră, şi toţĭ creştiniĭ, de acest dar, şi facere de bine, cât şi pentru sănatatea şi îndelungata viaţă a Prea Sfinţituluĭ Mitropolituluĭ nostru Chir Antkim, carele cu dăscaliceştile luĭ vorbe, şi cu înbunătăţatele luĭ ostenelĭ, şi cu a sa vrédnica de laudă pildă, vĕ face tot-dé-una iscusiţĭ la fieşte-care faptă, şi învĕţătură Bisericéscă, şi vĕ bucuraţĭ în Domnul, Amin."

Formatul acestuĭ Octoih este 4°. Litera fórte curată, nouă şi cuprinde numaĭ serviciile glasurilor, celor opt Duminicĭ; ĭar la sfârşit sînt adause: Serviciile Vesperinilor a Ortrinelor în tóte dilele de peste săptămână cu Apostolele şi Evangeliile lor; Troparele troicĭnice, Troparele troicĭnice pe a celor 8 glasurĭ cu Sfetelnele, Troparele Voscresnelor, Sfetelnele şi Evangeliile Voscresnelor. Acesta-ĭ cuprinsul. Prin urmare este Octoihul mic, imprimat nu atât pentru Biserici, cât pentru candidaţiĭ orĭ gramaticiĭ ce se pregăteaŭ a intra în preoţie, orĭ a fi cântăreţĭ. Numaĭ aşa se înţĕlege frasa din Preacuvîntare: „..... *N'aŭ cruţat cheltuĭala, ci după obicĭnuita, laudata şi vitejasca luĭ osîrdie (a luĭ Antim Ivireanu se înţelege) şi dragoste parintéscă, aŭ dat'o in tipariu, pentru ca sa póta şi ceata Bisericéscă, şi copiiĭ creştinilor, cariĭ se nevoesc la învĕţatura Sfinteĭ Scripturĭ, să o câştige pre lesne şi sa o citească nu numaĭ în şcóle şi în casele lor, ci şi în sfintele Beséricĭ*". Aicea să arata luminat scopul pentru care s'a imprimat atuncĭ, de meritosul şi neîntrecutul ostenitor în Biserica Română, acest

mic Octoih. Antim Ivireanu de şi ştia slavoneşte, n'a întrebuinţat slavona în traducerea acestui Octoih, de cât pentru consultare, saŭ mai drept dicênd de a nu lovi în nătângia celor ce ţineaŭ şi serveaŭ încă slavoneşte în Bisericile româneştĭ. Textul dupĕ care s'a tradus dar întâĭa óră Octoihul este cel original grecesc.... „*Talmacita de pre vorba cea grecéscă şi slavoneasca pre limba nóstra cea Rumâneasca...*“ Prefaţa Octoihuluĭ acestuia este scrisă de Gheorghie Tipograful, cu supra-numele Radovici, şi în care în puţine cuvinte califică activitatea literară şi pastorală a acestuĭ mare Mitropolit şi martir. „Cine cunóşte Dumnedeeasca rîvna şi multa grijă ce are Preasfinţitul şi de Dumnedeŭ trimisul Mitropolit, Chir Antim Ivireanul, nu trebue să cerce pricina, pentru ce acum întâĭ aŭ vrut să dea la tipar cu a sa cheltuealǎ acéstă carte. Preasf. Sa ca un bun păstor şi neadormit nu înceteazǎ a osteni în tóte dilele, cu lucrul cu cuvêntul şi cu învęţătura pentru mântuirea cea deosebşte a oilor celor cuvêntătóre, şi se nevoeşte şi în di şi în nópte pentru ca să facă ceata cea preoţasca să fie împodobita cu tot felul de bunătate şi iscusenie (învĕţatura).“ Dupĕ ce'i trimite urări pentru sănatate Mitropolitului Antim, adauge: „Carele cu dascăleştele luĭ vorbe şi cu îmbunătăţitele luĭ osteneli şi cu a sa vrednica de lauda pildă, vĕ face tot-déuna iscusiţi la fi şte care faptă şi învĕţătură Beserecéscă.“ Acésta-i descrierea activitaţei luĭ Antim Ivireanu făcută de Tipograful Gheorghie Radovicĭ Să constată din frontespiciul Octoihuluĭ că pe la 1712 Târgoviştea purta încă numirea de Mitropolie a Ungro-Vlahiei, de şi în realitate Scaunul Mitropolitan era stabilit în Bucureştĭ, de pe timpul Mitropolitului Teodosie. Cam în acelaşĭ timp s'a stramutat şi Mitropolia Moldoveĭ de la Suceava la Iaşĭ, de şi dupĕ aceea şi Mitropoliţii din Iaşi aŭ maĭ continuat a se subscrie—aĭ Suceveĭ.

Importanţa acestuĭ Octoih mic este, că textul seŭ a rĕmas ca normă în Biserica Românilor până astă-dĭ, cu

mic Octoih. Antim Ivireanu de şi ştia slavonesce, n'a întrebuinţat slavona în traducerea acestui Octoih, de cât pentru consultare, saŭ mai drept dicênd de a nu lovi in nătângia celor ce ţineaŭ şi serveaŭ încă slavonesce în Bisericile românescĭ. Textul dupĕ care s'a tradus dar întâia óră Octoihul este cel original grecesc.... „*Talmacita de pre vorba cea grecéscă şi slavoneasca pre limba nóstra cea Rumâneasca...*" Prefaţa Octoihului acestuia este scrisă de Gheorghie Tipograful, cu supra-numele Radovici, şi în care în puţine cuvinte calificâ activitatea literară şi pastorală a acestuĭ mare Mitropolit şi martir. „Cine cunósce Dumnedeeasca rîvna şi multa grijă ce are Preasfinţitul şi de Dumnedeŭ trimisul Mitropolit, Chir Antim Ivireanul, nu trebue să cerce pricina, pentru ce acum întâĭ aŭ vrut să dea la tipar cu a sa cheltueală acéstă carte. Preasf. Sa ca un bun păstor şi neadormit nu înceteazâ a osteni în tóte dilele, cu lucrul cu cuvêntul şi cu învêţâtura pentru mântuirea cea deosebşte a oilor celor cuvêntătóre, şi se nevoeşte şi în di şi în nópte pentru ca să facă ceata cea preoţasca să fie împodobita cu tot felul de bunătate şi iscusenie (învêţatura)." Dupĕ ce'i trimite urări pentru sănătate Mitropolitului Antim, adauge: „Carele cu dascăleştele luĭ vorbe şi cu imbunătăţitele luĭ ostenelĭ şi cu a sa vrednica de lauda pildă, vĕ face tot-déuna iscusiţi la fi şte care faptă şi învêţătură Beserĭcéscă." Acésta-i descrierea activitaţei luĭ Antim Ivireanu facută de Tipograful Gheorghie Radovicĭ Să constată din frontespiciul Octoihuluĭ că pe la 1712 Târgoviştea purta încă numirea de Mitropolie a Ungro-Vlahiei, de şi în realitate Scaunul Mitropolitan era stabilit în Bucureştĭ, de pe timpul Mitropolitului Teodosie. Cam în acelaşĭ timp s'a stramutat şi Mitropolia Moldoveĭ de la Suceava la Iaşĭ, de şi dupĕ aceea şi Mitropoliţii din Iaşĭ aŭ maĭ continuat a se subscrie—aĭ Suceveĭ.

Importanţa acestuĭ Octoih mic este, că textul seŭ a rĕmas ca normă în Biserica Românilor până astă-dĭ, cu

fórte micĭ schimbărĭ. Probabil causa a fost, că în Bisericĭ dascăliĭ şi psalţiĭ cântaŭ pe psaltichie glasurile şi dar cuvintele fiind aşăzate odată pe note nu se puteaŭ uşor schimba. Nu este maĭ puţin adevĕrat că, de şi traducerea este făcută de Antim pentru întâĭa óră, totuşĭ este fórte bine reuşită.

Pentru a ne convinge de acest adevĕr, daŭ aicea publicităţeĭ *Stihira I*, de la *Glas I*. „Rugăciunile nóstre cele de sară primeşte-le sfinte Dómne, şi ne dă nouĕ ertarea pĕcatelor; că tu însuţi eştĭ cel ce aĭ arătat în lume Invierea". (Ediţia luĭ Antim Ivireanu 1712).

Stihira I. Glas I. (Ediţia din 1763 din Rîmnic, care-ĭ o retipărire a Octoihuluĭ luĭ Antim, cu adaosul sinaxaruluĭ) este absolut identică, de aceea n'o maĭ reproduc.

Stihira I. Glas I. (Ediţia tot din Rîmnic de la 1776 cu adausul Sinaxaruluĭ şi a slujbelor deobşte ce se cântă la unul şi la maĭ mulţĭ sfinţĭ, dupĕ rânduială) este iarăşĭ absolut identică.

Stihira I Glas I. (Ediţia nouă a S-tuluĭ Sinod, din 1890 în Octoihul mare). Textul este acelaşĭ absolut, fără nic o schimbare.

ALT EXEMPLU:

Să luăm Troparul de la Glasul I-iŭ.

Ediţia luĭ Antim.

„Piatră fiind pecetluită de Jidovĭ şi ostaşĭ străjuind prea curat trupul tĕŭ. Inviat-aĭ a treia ḑi Mântuitorule, dăruind lumiĭ viaţa. Pentru acésta puterile Cerĭurilor strigă ţie dătătorule de viaţă. Mărire învieriĭ tale Christóse. Mărire Impĕrăţieĭ tale, mărire purtăreĭ tale de grijă, unule iubitorule de ómenĭ".

Ediţia din 1763, n'are cu desĕvêrşire nicĭ o schimbare.

Ediţia din 1776, identică absolut.

Ediţiile însă maĭ nouĭ din Bucureştĭ, precum şi cea din Monastirea Neamţuluĭ a schimbat cuvêntul mărire, românesc, prin cuvêntul *slavon, slavă,* schimbare şi ră şi ne

fórte micĭ schimbărĭ. Probabil causa a fost, că în Bisericĭ dascăliĭ şi psalţiĭ cântaŭ pe psaltichie glasurile şi dar cuvintele fiind aşăzate odată pe note nu se puteaŭ uşor schimba. Nu este maĭ puţin adevĕrat că, de şi traducerea este făcută de Antim pentru întâĭa óră, totuşĭ este fórte bine reuşită.

Pentru a ne convinge de acest adevĕr, daŭ aicea publicitaţeĭ *Stihira I*, de la *Glas I*. „Rugăciunile nóstre cele de seară primeşte-le sfinte Dómne, şi ne dă nouĕ ertarea pĕcatelor; că tu însuţi eştĭ cel ce aĭ arătat în lume Invierea". (Ediţia luĭ Antim Ivireanu 1712).

Stihira I. Glas I. (Ediţia din 1763 din Rîmnic, care-ĭ o retipărire a Octoihuluĭ luĭ Antim, cu adaosul sinaxaruluĭ) este absolut identică, de aceea n'o maĭ reproduc.

Stihira I. Glas I. (Ediţia tot din Rîmnic de la 1776 cu adausul Sinaxaruluĭ şi a slujbelor deobşte ce se cântă la unul şi la maĭ mulţĭ sfinţĭ, după rânduială) este iarăşĭ absolut identică.

Stihira I Glas I. (Ediţia nouă a S-tuluĭ Sinod, din 1890 în Octoihul mare). Textul este acelaşĭ absolut, fără nic o schimbare.

ALT EXEMPLU:

Să luăm Troparul de la Glasul I-iă.

Ediţia luĭ Antim.

„Piatră fiind pecetluită de Jidovĭ şi ostaşĭ străjuind prea curat trupul tĕŭ. Inviat-aĭ a treia ḑi Mântuitorule, dăruind lumiĭ viaţa. Pentru acésta puterile Cerĭurilor strigă ţie dătătorule de viaţă. Mărire învieriĭ tale Christóse. Mărire Impĕrăţieĭ tale, mărire purtăreĭ tale de grijă, unule ĭubitorule de ómenĭ".

Ediţia din 1763, n'are cu desĕvêrşire nicĭ o schimbare.

Ediţia din 1776, identică absolut.

Ediţiile însă maĭ nouĭ din Bucureştĭ, precum şi cea din Monastirea Neamţuluĭ a schimbat cuvêntul mărire, românesc, prin cuvêntul *slavon*, *slavă*, schimbare şi ră şi ne

românească şi necerută de nicĭ un motiv, ci numaĭ de influenţa slavonisătóre a retipăritorilor Octoihuluĭ

In ediţia S-tuluĭ Sinod din 1890.

„Piatra fiind pecetluită de Jidovĭ şi ostaşii străjuind prea curat trupul tĕŭ. Inviat-aĭ a treĭa ḑi Mântuitorule dăruind lumeĭ viaţa. Pentru acésta puterile Ceriurilor striga ţie Dătătorule de viaţa, mărire Invierei tale Christóse, mărire Impĕraţieĭ tale, mărire *iconomieĭ* tale. unule ĭubitorule de ómenĭ".

Observăm că în ediţia S-tuluĭ Sinod s'a aruncat cuvêntul *Slava*, furişat în text la începutul seculuĭuĭ al XIX, şi s'a pus vechiul *marire* românesc, s'a ḑis lumeĭ în loc de lum*iĭ*, Inviereĭ în loc de Invier*iĭ* pentru cuvinte gramaticale, apoĭ s'a înlocuit cuvêntul tradus perifrastic=purtăre tale de grijă=cu: Iconomieĭ tale, care exista în text οἰκονομία, pentru cuvêntul că Românii înţeleg astă-ḑĭ perfect ce însémnă iconomie.

Din aceste exemple urméză: Că întâile traducerĭ ale cărţilor bisericeştı trebuesc consultate la editările maĭ nouĭ şi păḑite în totul arhaismele, menţinute cuvintele vechĭ româneştĭ şi aruncate streinismele, de câte orĭ avem un cuvênt românesc echivalent în sens şi înţeles fórte bine de popor, alt-fel trebue a-l menţinea, până cand vom avea un cuvênt al nostru. Terminiĭ însă trebuesc luaţi toţi, fără escepţie, dupĕ nomenclatura existentă în cărţile originale de ritual.

Dacă s'ar fi ţinut editătoriĭ Octoihuluĭ de textul primitiv românesc al luĭ Antim Ivireanu, am fi fost mult maĭ fericiţĭ, pentru că nu s'ar fi furişat în texte cuvinte strĕine ne'nţĕlese, cum am vĕḑut.

C. Erbiceanu.

românească și necerută de nicĭ un motiv, ci numaĭ de influența slavonisătóre a retipăritorilor Octoihuluĭ

In ediția S-tuluĭ Sinod din 1890.

„Piatra fiind pecetluită de Jidovĭ și ostașii străjuind prea curat trupul tĕŭ. Inviat-aĭ a treĭa ḑi Mântuitorule dăruind lumeĭ viața. Pentru acésta puterile Cerĭurilor striga ție Dătătorule de viața, mărire Invierei tale Christóse, mărire Impĕrațieĭ tale, mărire *iconomieĭ* tale. unule ĭubitorule de ómenĭ“.

Observăm că în ediția S-tuluĭ Sinod s'a aruncat cuvêntul *Slava*, furișat în text la începutul seculuĭ al XIX, și s'a pus vechiul *marire* românesc, s'a ḑis lumeĭ în loc de lum*iĭ*, Invierei în loc de Invier*iĭ* pentru cuvinte gramaticale, apoĭ s'a înlocuit cuvêntul tradus perifrastic=purtăre tale de grijă=cu: Iconomieĭ tale, care exista în text οἰκονομία, pentru cuvêntul că Româniĭ înțeleg astă-ḑĭ perfect ce însémnă iconomie.

Din aceste exemple urmézâ: Că întâile traducerĭ ale cărților bisericeștĭ trebuesc consultate la editările maĭ nouĭ și păḑite în totul arhaismele, menținute cuvintele vechĭ româneștĭ și aruncate streinismele, de câte orĭ avem un cuvênt românesc echivalent în sens și înțeles fórte bine de popor, alt-fel trebue a-l menținea, până cand vom avea un cuvênt al nostru. Terminiĭ însă trebuesc luațĭ toțĭ, fără escepție, dupĕ nomenclatura existentă în cărțile originale de ritual.

Dacă s'ar fi ținut editătoriĭ Octoihuluĭ de textul primitiv românesc al luĭ Antim Ivireanu, am fi fost mult maĭ fericițĭ, pentru că nu s'ar fi furișat în texte cuvinte strĕine ne'nțĕlese, cum am vĕḑut.

C. Erbiceanu.

MATERIAL PENTRU ISTORIA BISERICEASCA NAȚIONALA.

Următórea carte de blestem, dată de Filaret Episcopul de Rîmnic la 1780 în luna Septemvrie în 20, și pe care în original o posede Preasfinţitul Episcop de Rîmnic, are importanța istorică, fiind-că ni spune, că 'nainte de 1780 a existat, anterior datei, în țară lăcuste, bóle de vite și alte nenorociri, pe lânga rĕsboiul dintre Rușĭ, Nemţĭ și Turcĭ. Decĭ pe lânga că este un formular de carte de blestem, apoĭ cum am ḑis are și însemnătate istorică, de aceea o public spre conservare.

Filaret cu mila luĭ Dumnedeŭ Episcop Rîmniculuĭ.

Măcar că după cum vedem că în anul de est timp s'aŭ întâmplat multe bătăĭ și urgiĭ Dumnez(eștĭ) ḑeŭ, care sînt pornite pentru mulțimea pĕcatelor, ca lăcustele, ca bóla de vite și cu alte pedepse Dumneḑeeștĭ, socotéla am avut făcută cu hotărâre a nu da la nimenĭ cărţĭ de blestem ci blagoslovenie spre potolirea urgieĭ Dumneḑeeștĭ; iar nu să maĭ ațîțăm mânia. Dar fiind că la moșia sfinteĭ Episcopiĭ ce se numește Dasul și Iaroslovești și Urzicariĭ ne am fost înștiințat, că Gheorghiță Vl. descul și cu alțĭ Moșnenĭ de prin prejurul acesteĭ moșiĭ împresóră cât-va loc și am fost scris Iconom(muluĭ) ca să-ĭ ḑică de a nu se întinde maĭ mult, ci să lasă sfânta Episcopie a'șĭ stăpâni moșia după cum maĭ nainte; și luând știre că tot nu îngădueste și calcă hotarele sfinteĭ Episcopiĭ, din pricina acestuĭ

MATERIAL PENTRU ISTORIA BISERICEASCA NAȚIONALA.

Următórea carte de blestem, dată de Filaret Episcopul de Rîmnic la 1780 în luna Septemvrie în 20, și pe care în original o posede Preasfinţitul Episcop de Rîmnic, are importanța istorică, fiind-că ni spune, că 'nainte de 1780 a existat, anterior datei, în țară lăcuste, bóle de vite și alte nenorociri, pe lângă rĕsboiul dintre Ruși, Nemți și Turci. Deci pe lângă că este un formular de carte de blestem, apoi cum am dis are și însemnătate istorică, de aceea o public spre conservare.

Filaret cu mila lui Dumnedeŭ Episcop Rîmnicului.

Măcar că după cum vedem că în anul de est timp s'aŭ intâmplat multe bătăi și urgii Dumnez(eștí) deŭ, care sînt pornite pentru mulțimea pĕcatelor, ca lăcustele, ca bóla de vite și cu alte pedepse Dumnedeeștí, socotélă am avut făcută cu hotărâre a nu da la nimeni cărți de blestem ci blagos'ovenie spre potolirea urgiei Dumnedeeștí; iar nu să mai ațîțăm mânia. Dar fiind că la moșia sfintei Episcopii ce se numește Dasul și Iaroslovești și Uizicarii ne am fost înștiințat, că Gheorghiță Vl. descul și cu alți Moșneni de prin prejurul acestei moșii împresóră cât-va loc și am fost scris Iconom(ului) ca să-i dică de a nu se întinde mai mult, ci să lasă sfânta Episcopie a'și stăpâni moșia după cum mai nainte; și luând știre că tot nu îngăduește și calcă hotarele sfintei Episcopii, din pricina acestui

Gheorghiţă siliţi fiind, pentru ca să desconerim adevěrul, am facut acéstă carte de blestem asupra molifteĭ tale popo din moş popa Gheorghe ot Vlădeştiĭ. Dinule Bruşcă, Climent monahule i Marco ploscar i Dragomire Brădur i Dragomire Jiene şi Preda Bâ'dea i Dumitrie sin Radu i Closime moh. Dima, pentru care maĭ întâĭ vě sfătuim. că după cum veţĭ fi ştiind stăpânirea şi maĭ vêrtos după hotărnicia ce s'ar fi făcut de rěposat. părintele Grigorie Proin Mitropolit, în ḑilele rěposat. Episcopuluĭ chir Parthenie, să arătaţĭ adevěrul în frica luĭ D-ḑeŭ pe unde aŭ mers aceştĭ părinţĭ Arhiereĭ cu hotarniciĭ şi pe unde aŭ pus pietriĭ şi semne prin copacĭ, pentru hotărârea aceşteĭ moşiĭ de vreme ce s'aŭ întâmplat acéstă împresurare. Şi că ceĭ ce veţĭ mărturisi adevěrul, orĭ după cum veţĭ şti, să fiţĭ arătaţĭ şi blagosloviţĭ. Iar orĭ carele nu se va teme de osînda blestemuluĭ şi nu va arata adevěrul, unul ca acele să fie anathema proclet şi afurisit de Domnul nostru Is. Christos şi de treĭ sute opt spre-ḑece sfinţĭ părinţĭ de la soborul Nicheeĭ şi de tóte sfintele sobóre, aşijderea şi de smerenia nóstră. Hierul, pietrele să se topéscă şi să se risipeascâ, iar trupul celuĭ ce nu va arăta adevěrul la acéstă pricină, după mórte să rěmăie întreg şi ne putred. Parte şi locaş să aibă într'un loc cu Iuda şi cu afurisitul Aria, şi când va mărturisi adevěrul atuncĭ ertăc une va avea, acésta scriem.

1780 Septembrie 20.
(subscris) *Filaret Episc. Rômnic.*

Acest act următor subscris de Ierotheiŭ, învěţătorul scóleĭ de grămăticĭ din Bucureştĭ, din mahalaŭa Sîrbiĭ, ne spune clar şi deschis, care era pe la 1835 gradul de cultură cu care se primeaŭ la hirotonie gramaticiĭ. Ast-fel se constată că în Bucureştĭ în maĭ multe mahalale şi apoĭ şi prin judeţe, eraŭ scóle câte cu un învěţător, care da un fel de certificate absolvenţilor scóleĭ, în puterea carora se puteaŭ hirotoni diaconĭ şi preoţĭ. Tótă cultura lor consta în a şti ceti şi recita pe derost un mic Catihis şi un Măuelnic, orĭ explicarea servirilor şi vestmintelor clericale. Pe banĭ numaĭ se făceaŭ preoţĭ, şi în tótă viaţa lor plăteaŭ cu banĭ lipsa cărţeĭ. Vaĭ de eĭ!

Gheorghiţă siliţi fiind, pentru ca să desconerim adevĕrul, am facut acéstă carte de blestem asupra molifteĭ tale popo din moş popa Gheorghe ot Vlădeştiĭ. Dinule Bruşcă, Climent monahule i Marco ploscar i Dragomire Brădur i Dragomire Jiene şi Preda Bâ'dea i Dumitrie sin Radu i Ciosime moh. Dima, pentru care maĭ întâĭ vĕ sfătuim, că după cum veţĭ fi ştiind stăpânirea şi maĭ vêrtos după hotărnicia ce s'ar fi făcut de rĕposat. părintele Grigorie Proin Mitropolit, în ḑilele rĕposat. Episcopuluĭ chir Parthenie, să arătaţĭ adevĕrul în frica luĭ D-ḑeŭ pe unde aŭ mers aceştĭ părinţĭ Arhiereĭ cu hotarniciĭ şi pe unde aŭ pus pietriĭ şi semne prin copacĭ, pentru hotărârea acesteĭ moşiĭ de vreme ce s'aŭ întâmplat acéstă împresurare. Şi că ceĭ ce veţĭ mărturisi adevĕrul, orĭ după cum veţĭ şti, să fiţĭ arătaţĭ şi blagosloviţĭ. Iar orĭ carele nu se va teme de osînda blestemuluĭ şi nu va arata adevĕrul, unul ca acele să fie anathema proclet şi afurisit de Domnul nostru Is. Christos şi de treĭ sute opt spre-ḑece sfinţĭ părinţĭ de la soborul Nicheeĭ şi de tóte sfintele sobóre, asijderea şi de smerenia nóstră. Hierul, pietrele să se topéscă şi să se risipeascâ, iar trupul celuĭ ce nu va arăta adevĕrul la acéstă pricină, după mórte să rĕmăie întreg şi ne putred. Parte şi locaş să aibă într'un loc cu Iuda şi cu afurisitul Aria, şi când va mărturisi adevĕrul atuncĭ ertăc une va avea, acésta scriem.

1780 Septembrie 20.

(subscris) *Filaret Episc. Rômnic.*

Acest act următor subscris de Ierotheiŭ, învĕţătorul scóleĭ de grămăticĭ din Bucureştĭ, din mahalaŭa Sîrbiĭ, ne spune clar şi deschis, care era pe la 1835 gradul de cultură cu care se primeaŭ la hirotonie gramaticiĭ. Ast-fel se constată că în Bucureştĭ în maĭ multe mahalale şi apoĭ şi prin judeţe, eraŭ scóle câte cu un învĕţător, care da un fel de certificate absolvenţilor scóleĭ, în puterea carora se puteaŭ hirotoni diaconĭ şi preoţĭ. Tótă cultura lor consta în a şti ceti şi recita pe derost un mic Catihis şi un Mănelnic, orĭ explicarea servirilor şi vestmintelor clericale. Pe banĭ numaĭ se făceaŭ preoţĭ, şi în tótă viaţa lor plăteaŭ cu banĭ lipsa cărţeĭ. Vaĭ de eĭ!

Dela șcóla sf. Mitropolii.

Acest orânduit spre a primi darul preoției, anume Panait sin Dimitrie, Orașul Bucureștii, Mahalaŭa Sîrbii, carele prin sl bozirea marei Logofeții a pricinilor Bisericeștî cu răvașul Eclisiarhiei sf. Mitropolii s'aŭ trimis aicea spre învețătură. Acum după ce au făcut cuviinciósa deprindere la citirea Ceaslovuluĭ, Psaltirei, Liturghiei ș'a sf. Evangelii ș'aŭ învețat de rost Catihismul mic în care se cuprind (inche eturile credinței, cele șapte taine, cele 10 porunci ale lui Dḑeŭ în talcul lor), întrebările cele theologicești ale sf. Athanasie, nouă porunci ale Bisericei, șapte laude care e dator preotul a le săvârși în fieștecare ḑi, tâlmăcirea veșmintelor preoțeștî și a sf. vase, 7 păcate de mórte cu impotrivitórele lor. Și cele dintâiŭ patru lucrări din Aritmetică, i s'a dat spre dovedire sf. sale la învățătură. Și spre încredințare către primirea darului preoției acest înscris [1]).

1835 Maiŭ 3.

Iscălit : Ierotheŭ înalțătorul acestóra.

C. E.

---

[1] Pentru ca să se convingă cetitorii Revistei de abuzurile ce se faceau cu hirotoniile n'a din vechime, dau aicea câte-va esemple din 1826, estrase din o Condica veche, în care sînt înscrise numele și numeru Preoților și Diaconilor din Eparhia Argeșului: Plasa protopopu ui Dimitrie, Biserica Crâmpotanii, Hramul Cuviósa Paraschiva 1 Biserică de lemn, 3 preoți și 6 diaconi. Idem Brunești, Biserica 1 zid, 5 preoți și 5 diaconi. Plasa Protopopului Andrei, Duculeștii, Hramul Buna-Vestire 1 Biserica de lemn, 3 preoți și 3 diaconi, idem Piatra Hramul Sf. Mucenici Serghie și Vlah, 1 Biserica de lemn 3 preoți și 3 diaconi. Idem Măngurenii, 1 Biserica de lemn. 3 preoți și 5 diaconi. Idem Ceteștii, Biserică de lemn, 1 preot și 5 diaconi. Plasa Protopopului Vasilie. Alampești, 1 Biserica, 4 preoți și 6 diaconi. Rachitele, 5 preoți și 12 diaconi. Cred că aceste cifre va forma convingerea ori cui despre abusul ce se urma cu hirotoniile în trecut în țara nóstră!

Dela șcóla sf. Mitropolii.

Acest orânduit spre a primi darul preoției, anume Panait sin Dimitrie, Orașul Bucureștii, Mahalaŭa Sîrbii, carele prin sl bezirea mareĭ Logofeții a pricinilor Bisericeștĭ cu răvașul Eclisiarhieĭ sf. Mitropolii s'aŭ trimis aicea spre învĕțătură. Acum după ce au făcut cuviinciósa deprindere la citirea Ceaslovuluĭ, Psaltireĭ, Liturghieĭ ș'a sf. Evangelii ș'aŭ învĕțat de rost Catihismul mic în care se cuprind (inchelturile credințeĭ, cele șapte taine, cele 10 porunci ale luĭ Dḑeŭ în talcul lor), întrebările cele theologiceștĭ ale sf. Athanasie, nouă poruncĭ ale Bisericeĭ, șapte laude care e dator preotul a le săvârși în fie-care ḑi, tălmăcirea veșmintelor preoțeștĭ și a sf. vase. 7 păcate de mórte cu impotrivitórele lor. Și cele dintâiŭ patru lucrărĭ din Aritmetică, i s'a dat spre dovedire sf. sale la învățătură. Și spre încredințare către primirea daruluĭ preoțieĭ acest înscris [1]).

1835 Maiŭ 3.

Iscălit: Ierotheŭ înalțătorul acestóra.

C. E.

---

[1] Pentru ca să se convingă cetitorii Revisteĭ de abuzurile ce se faceau cu hirotoniile n'a din vechime, dau aicea câte-va esemple din 1826, estrase din o Condica veche, în care sînt înscrise numele și numeru Preoților și Diaconilor din Eparhia Argeșuluĭ: Plasa protopopuluĭ Dimitrie, Biserica Crâmpotanii, Hramul Cuviósa Paraschiva 1 Biserică de lemn, 3 preoțĭ și 6 diaconi. Idem Brunești, Biserica 1 zid, 5 preoți și 5 diaconi. Plasa Protopopuluĭ Andreĭ, Duculeștii, Hramul Buna-Vestire 1 Biserica de lemn, 3 preoțĭ și 3 diaconi, idem Piatra Hramul Sf. Mucenici Serghie și Vlah, 1 Biserica de lemn 3 preoți și 3 diaconi. Idem Măngurenii, 1 Biserica de lemn. 3 preoți și 5 diaconi. Idem Ceteștiĭ, Biserică de lemn, 1 preot și 5 diaconi. Plasa Protopopuluĭ Vasilie. Alampești, 1 Biserica, 4 preoți și 6 diaconi. Rachitele, 5 preoți și 12 diaconĭ. Cred că aceste cifre va forma convingerea ori cuĭ despre abusul ce se urma cu hirotoniile în trecut în țara nóstră!

MACARIE IEROMONAHUL.

Psaltul școlei din București și reformatorul sistemeĭ vechĭ de psaltichire

I) Renumitul și cunoscutul reformator și introducĕtor al sistemuluĭ noŭ în cântarea bisericéscă română, Ieromonahul Macarie, Portar al sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucureștĭ, pe lângă ocupația sa de Dascăl și învĕțător la școla de musică de aicea, se ocupa și cu cartea. Posed un numĕr de discursurĭ bisericeștĭ rostite de el în Mitropolia Ungro-Vlahieĭ. Intre aceste discursurĭ am întâlnit două, care aŭ însemnatate istorică, și pe care le daŭ publicitățeĭ. Cel întâiŭ este compus la 1819, cu ocasia alegereĭ de Mitropolit a Ungro-Vlahieĭ în persóna luĭ Dionisie Lupu. In acest discurs descrie cu multă căldură reușita țereĭ de a avea Mitropolit din némul românesc, spunĕnd cu multa durere că înjosirea cleruluĭ și lipsurile luĭ se datoresc Mitropoliților timpuluĭ ce aŭ fost de alt neam. Apoĭ descrie cu mult patetic și fórte simplu, și pe românește, ce are de gând se facă noul Mitropolit Dionisie: Introducerea de școlĭ în limba patrieĭ, râdicarea moraluluĭ cleruluĭ decădut și a moravurilor societățeĭ destrăbălate, combaterea abuzuluĭ simonieĭ și în fine lupta pentru reintroducerea vechilor datine naționale.

Cel al doilea este o dedicație Mitropolituluĭ Grigorie, despre care vom vorbi maĭ jos.

CUVÎNT

Care am alcatuit la râdicarea în scaun a parinteluĭ Mitropolituluĭ Chir Dionisie.

O! Dumnedeule, cât am fost noĭ lepădațĭ de parte de adevĕr, impilațĭ cu sfiala defăĭmateĭ și mărșaveĭ temerĭ,

MACARIE IEROMONAHUL.

Psaltul școlei din București și reformatorul sistemei vechi de psaltichire

I) Renumitul și cunoscutul reformator și introducĕtor al sistemuluĭ noŭ în cântarea bisericéscă română, Ieromonahul Macarie, Portar al sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucureștĭ, pe lângă ocupația sa de Dascăl și învĕțător la școla de musică de aicea, se ocupa și cu cartea. Posed un numĕr de discursurĭ bisericeștĭ rostite de el în Mitropolia Ungro-Vlahieĭ. Intre aceste discursurĭ am întâlnit douĕ, care aŭ însemnatate istorică, și pe care le daŭ publicitățeĭ. Cel întâiŭ este compus la 1819, cu ocasia alegereĭ de Mitropolit a Ungro-Vlahieĭ în persóna luĭ Dionisie Lupu. In acest discurs descrie cu multă căldură reușita țereĭ de a avea Mitropolit din némul românesc, spunênd cu multa durere că înjosirea cleruluĭ și lipsurile luĭ se datoresc Mitropoliților timpuluĭ ce aŭ fost de alt neam. Apoĭ descrie cu mult patetic și fórte simplu, și pe românește, ce are de gând se facă noul Mitropolit Dionisie: Introducerea de școlĭ în limba patrieĭ, râdicarea moraluluĭ cleruluĭ decăḑut și a moravurilor societățeĭ destrăbălate, combaterea abuzuluĭ simonieĭ și în fine lupta pentru reintroducerea vechilor datine naționale.

Cel al doilea este o dedicație Mitropolituluĭ Grigorie, despre care vom vorbi maĭ jos.

CUVÎNT

Care am alcatuit la râdicarea în scaun a parinteluĭ Mitropolituluĭ Chir Dionisie.

O! Dumneḑeule, cât am fost noĭ lepădațĭ de parte de adevĕr, impilațĭ cu sfiala defăĭmateĭ și mărșaveĭ temerĭ,

acoperiţĭ de pâcla nepriceperei şi aprópe, aprópe de împrăpastuire!

Noĭ umblăm cu lacrămĭ căutând binele, suspinăm ḑiŭa şi nóptea ca să aflăm folosul. Ne străduĭam cu tótă vîrtutea, umblam cu gura căscată ca să prindem binele şi binele era în mâna nóstră.

Ḑi, o Dumneḑeule, slavă ţie!

Slavă ţie celuĭ ce nĭ aĭ rădicat ceaţa întunericimeĭ şi nĭ aĭ răsărit nouĕ ĭarăşĭ dorita strĕlucire a lumineĭ.

De ne vom ispiti Prea sfinţite Părinte Mitropolite, Prea sfinţiţĭ Arhiereĭ, D vóstră blagorodnicĭ boerĭ şi blagoslóviţĭ creştinĭ, de ne vom ispiti a cerceta adîncul cel neurmat al dumneḑeeştilor judecăţĭ şi să iscodim căile cele maĭ presus de mintea nóstră ale dumneḑeeşteĭ Proniĭ, nimic alt, nicĭ în tótă viaţa nóstră nu vom pricepe maĭ mult, de cât cum că Acela care a făcut pre acéstă lume, pre acest tot necuprins de mintea nóstră, este a tot puternic.

Şi fiind-că a aşeḑat pre Sóre şi pre Lună să ne lumineḑe, şi să ne facă vremile anuluĭ, şi pre nemărginita mulţime a stelelor, în cât să nu'şĭ greşască drumul lor, este şi prea înţelept; şi de vreme că le ştim pre tóte, Cerul şi Pămêntul cu tótă podóba lor, adunăm, cum că este şi prea bun. Şi iarăşĭ privind pămêntul şi vĕḑêndu-l împodobit cu tot felul de sadurĭ, şi pre isvórele apelor care curg pe faţa a tot pămêntul, ne arată maĭ simţitor pre dumneḑeésca Pronie.

Apoĭ privind şi facerea nóstră, a ómenilor, şi cunoscênd darurile (cu) carĭ întrecem pre cele necuvêntătóre, adunăm, că Dumneḑeŭ are deosebită pronie pentru om; pentru că după ce ĭ a sădit în fire pre iubirea de sine a vieţeĭ sale, apoĭ cu cuvêntarea şi cu nemurirea sufletuluĭ l'a ridicat maĭ presus de cât tóte cele alte jivinĭ necuvêntătóre, şi nu l'a lăsat numaĭ cu aceste, ci ĭ-a dat legĭ dumneḑeeştĭ. pe care pazindu-le nu numaĭ aicea să trăiască bine şi fară turburare, ci şi după mórtea trupuluĭ, pre suflete să le priméscă în mâna sa.

Decĭ pre acéstă Proniă, care ţine tóte, carea ocârmuéscă tóte, carea luminéză tóte, pre acésta care tot-déuna ne luminéză sufletul ca să facem binele, care în tot-déuna ne chĭamă la calea adevĕruluĭ, carea tot déuna ne chiamă la calea pocăinţeĭ, carea tot-déuna strigă în inimile nóstre: O: ómenĭ feriţi vĕ de rĕŭ şi faceţĭ binele, căutaţĭ pacea şi

acoperiţĭ de pâcla nepricepereĭ şi aprópe, aprópe de împrăpastuire!

Noĭ umblăm cu lacrămĭ căutând binele, suspinăm diŭa şi nóptea ca să aflăm folosul. Ne străduĭam cu tótă vîrtutea, umblam cu gura căscată ca să prindem binele şi binele era în mâna nóstră.

Ḑi, o Dumneḑeule, slavă ţie!

Slavă ţie celuĭ ce nĭ aĭ rădicat ceaţa întunericimeĭ şi nĭ aĭ rĕsărit nouĕ ĭarăşĭ dorita strĕlucire a lumineĭ.

De ne vom ispiti Prea sfinţite Părinte Mitropolite, Prea sfinţiţĭ Arhiereĭ, D vóstră blagorodnicĭ boerĭ şi blagoslóviţĭ creştinĭ, de ne vom ispiti a cerceta adîncul cel neurmat al dumneḑeeştilor judecăţĭ şi să iscodim căile cele maĭ presus de mintea nóstră ale dumneḑeeşteĭ Proniĭ, nimic alt, nicĭ în tótă viaţa nóstră nu vom pricepe maĭ mult, de cât cum că Acela care a făcut pre acéstă lume, pre acest tot necuprins de mintea nóstră, este a tot puternic.

Şi fiind-că a aşeḑat pre Sóre şi pre Lună să ne lumineḑe, şi să ne facă vremile anuluĭ, şi pre nemărginita mulţime a stelelor, în cât să nu'şĭ greşască drumul lor, este şi prea înţelept; şi de vreme că le ştim pre tóte, Cerul şi Pămêntul cu tótă podóba lor, adunăm, cum că este şi prea bun. Şi iarăşĭ privind pămêntul şi vĕḑêndu-l împodobit cu tot felul de sadurĭ, şi pre isvórele apelor care curg pe faţa a tot pămêntul, ne arată maĭ simţitor pre dumneḑeésca Pronie.

Apoĭ privind şi facerea nóstră, a ómenilor, şi cunoscênd darurile (cu) carĭ întrecem pre cele necuvêntătóre, adunăm, că Dumneḑeŭ are deosebită pronie pentru om; pentru că după ce ĭ a sădit în fire pre iubirea de sine a vieţeĭ sale, apoĭ cu cuvêntarea şi cu nemurirea sufletuluĭ l'a ridicat maĭ presus de cât tóte cele alte jivinĭ necuvêntătóre, şi nu l'a lăsat numaĭ cu aceste, ci ĭ-a dat legĭ dumneḑeeştĭ, pe care pazindu-le nu numaĭ aicea să trăiască bine şi fără turburare, ci şi după mórtea trupuluĭ, pre suflete să le priméscă în mâna sa.

Decĭ pre acéstă Pronia, care ţine tóte, carea ocârmuéscă tóte, carea luminéză tóte, pre acésta care tot-déuna ne luminéză sufletul ca să facem binele, care în tot-déuna ne chĭamă la calea adevĕruluĭ, carea tot déuna ne chiamă la calea pocăinţeĭ, carea tot-déuna strigă în inimile nóstre: O: ómenĭ feriţi vĕ de rĕŭ şi faceţĭ binele, căutaţĭ pacea şi

o urmați pre ia. Și apoi de le veți face pre acestea, veniți să ne întrebăm—Eŭ Domnul— și de vor fi păcatele vóstre ca mohorîciunea, ca zăpada le voĭ albi: iar de vor fi ca roșala, ca lâna le voĭ albi pre ele.

In scurt pre acésta când noĭ o ascultăm, când noĭ o urmăm, atuncea lumină este întru noĭ, atunci a întru lumină umbl, atuncea avem dragoste unul cu altul, atuncea avem unire întru noĭ, atuncea avem pace între noĭ, atuncea, este la noĭ întocmaĭ precum în Ceriu și pre Pământ; atuncea din cele de pre pământ năluci-vor cele cereșt'ĭ. Iar când pre acésta nu o ascultăm, atuncea se depărtéză binele de la noĭ, atuncea întru întunerie umb'ăm. Când pre acésta o defăimam, atuncea întru amézădi pipăim neplăcut și grețos întuneric. Atuncea ne depărtăm de adevĕr, atuncea ne acoperă pâcla nepriceperei, acolo cu totul ne împ'léză sfiala defăimateĭ temerĭ, și venim prăvălindu-ne până aprópe de prăpastia pĭerdă eĭ.

Eŭ așĭ ști să d'c multe asupra aceste? pricinĭ dar ceĭ ce aŭ pătimit înțăleg, și ceĭ ce aŭ pătimit știŭ, cea ce dic eŭ; decĭ celor înțelepțĭ puține.

Fiĭul luĭ D zeŭ. Prea Sfințite și tótă b'agorodia boerilor, Fiĭul luĭ D-zeŭ Is Hristos luând trup omenesc nĭ-aŭ descoperit nouĕ ómenilor pre D-deŭ Tatăl în fata sa și aŭ trimis pre sfinții sĕĭ Apostolĭ ca să învețe tóte neamurile sânta si pravoslavnica credință și să aseze preoțĭ prin sate și Episcopĭ prin cetăți și orașe. Decĭ pre următoriĭ sfinților Apostolĭ ĭ-aĭ primit alțiĭ și pre aceĭa alțiĭ până ce cu Dumnedeésca Pronie aŭ ajuns acĭ in sórta cea mult de noĭ dorită la Prea Sfințitul nostru Stĕpân și Mitropolit Dionisie.

Decĭ ĭată Episcop după cum dice sfîntul Apostol și D zeescul Pavel, înțĕlept ucenic iubitorĭ de străinĭ, învĕțător iubitor de adevĕr, nebețiv, neartăgos, neiubitor de căștig urît, negâlcevitor, blând, neĭubitor de argint și carele bine-șĭ ocârmuește turma sa.

Bucurați-vĕ dar toțĭ pravoslavni iĭ ceĭ ce locuițĭ în cinstitul și D-zeescul orașul acesta. Bucurați-vĕ oĭ cuvântătóre ale păstoruluĭ celuĭ bun. Bucură-te tótă pravoslavnica așezare, care locuițĭ în polițiĭ și sate. Bucură te tótă țara Românéscă că ĭată păstorul tĕŭ, folositorul și mângâetorul și mântuitorul. Astă dĭ în prisosul bucurieĭ tuturor sufletelor ni se arată blând și mântuind, ședênd în

o urmaţĭ pre ia. Şi apoĭ de le veţĭ face pre acestea, veniţĭ să ne întrebăm—Eŭ Domnul— şi de vor fi pĕcatele vóstre ca mohorîciunea, ca zăpada le voĭ albi: iar de vor fi ca roşala. ca lâna le voĭ albi pre ele.

In scurt pre acésta când noĭ o ascultăm, când noĭ o urmăm, atuncea lumină este întru noĭ, atunc a întru lumină umbl, atuncea avem dragoste unul cu altul, atuncea avem unire întru noĭ, atuncea avem pace între noĭ, atuncea, este la noĭ întocmaĭ precum în Ceriu şi pre Pământ; atuncea din cele de pre pământ năluci-vor cele cereşĭ. Iar când pre acésta nu o ascul ăm, atuncea se depărtéză binele de la noĭ, atuncea întru în ui eric umblăm. Când pre acésta o defăimam, atuncea întru amézădi pipăim neplăcut şi greţos întuneric. Atuncea ne depărtăm de adevĕr, atuncea ne acoperă pâcla nepriceperei, acolo cu totul ne împiléză sfiala defăimateĭ temerĭ, şi venim prăvălindu-ne până aprópe de prăpastia pĭerdă eĭ.

Eŭ aşĭ şti să dic multe asupra aceşteĭ pricinĭ dar ceĭ ce aŭ pătimit înţăleg, şi ceĭ ce aŭ pătimit ştiŭ, cea ce dic eŭ; decĭ celor înţelepţĭ puţine.

Fiĭul luĭ D-zeŭ. Prea Sfinţite şi tótă blagorodia boerilor, Fiĭul luĭ D-zeŭ Is Hristos luând trup omenesc nĭ-aŭ descoperit nouĕ ómenilor pre D-deŭ Tatăl în fata sa şi aŭ trimis pre sfinţiĭ sĕĭ Apostolĭ ca să înveţe tóte neamurile sânta si pravoslavnica credinţă şi să aseze preoţĭ prin sate şi Episcopĭ prin cetăţĭ şi orase. Decĭ pre următoriĭ sfinţilor Apostolĭ ĭ-aĭ primit alţiĭ şi pre aceĭa alţiĭ până ce cu Dumnedeésca Pronie aŭ ajuns acı in sórta cea mult de noĭ dorită la Prea Sfinţitul nostru Stĕpân şi Mitropolit Dionisie.

Decĭ ĭată Episcop după cum dice sfıntul Apostol şi D-zeescul Pavel, înţĕlept ucenic iubitorĭ de streinĭ, învĕţător iubitor de adevĕr, nebeţiv, neartăgos, nĭubitor de căştig urît, negâlcevitor, blând, neĭubitor de argint şi carele bine-şĭ ocârmueşte turma sa.

Bucuraţi-vĕ dar toţĭ pravoslavni iĭ ceĭ ce locuiţĭ în cinstitul şi D-zeescul oraşul acesta. Bucuraţi-vĕ oĭ cuventătóre ale păstoruluĭ celuĭ bun. Bucură-te tótă pravoslavnica aşezare, care locuiţĭ în politiĭ şi sate, Bucura te tótă ţara Românéscă că ĭată păstorul tĕŭ, folositorul şi mângâetorul şi mântuitorul. Astă dĭ în prisosul bucurieĭ tuturor sufletelor ni se arată blând şi mântuind, şedênd în

tronul Mitropolieĭ Ungro-Vlahieĭ. Bucură-te dar prea sântă Mitropolie că ĭată ţi aĭ câştigat pre cel dupre lege mire, pre cel cuviincios mire, pre cel dorit şi prea blagorodnic al tĕŭ mire. Bucuraţi-vĕ tótă sfinţita preoţieĭ că ĭată Arhipăstorul nostru. Bucuraţi vĕ ieremonahĭ, monahĭ, sihastrii ca ĭată Invĕţătorul vostru. Bucuraţi-vĕ blagorodnicĭ boerĭ că ĭată părintele şi tatăl vostru. Bucuraţi-vĕ cinstiţĭ negustătorĭ ca ĭată folositorul vostru, bucuraţi-vĕ siremanĭ şi vaduve ca ĭată îmbogătisitorul vostru. bucuraţi-vĕ ceĭ scârbiţĭ şi năpăstuiţĭ ca ĭată mângâetorul vostru.

Fericită, cu adevĕrat fericită şi de treĭ orĭ fericită este ţara nóstră pentru buna norocire ce aŭ dobândit în ḑiua de astăḑĭ. Fericiţĭ sîntem noĭ, carii sub acest fel de stĕpân ne am învrednicit a fi, pentru că scump stĕpânul nostru este cel adeverat şi după lege păstor, carele îşĭ pune sufletul sĕŭ pentru eĭ. Stĕpânul nostru prin rîvna cea după D ḑeŭ are să îndrepteze tóte cele stricate şi părăsite prin nebăgarea de samă şi trecerea cu vederea. Părintele Mitropolitul nostru prin înalta smerită cugetare are se aducă preoţia la mintea eĭ cea cuviinciósă. Prea Sfinţia Sa părintele Mitropolitul Dionisie prin adânca smerenie are să adune pre cea risipită şi să lege pre cea sdruncinată. Mitropolitul Dionisie prin bunătatea cea înzestrată de la prea înalta Pronie maĭ mult prin lucru va revărsa izvórele bogăţieĭ bunătăţilor de cât prin cuvênt. Mitropolitul Dionisie O! câtă ostenélă are să pue ḑiua şi nóptea péntru îndreptarea şi folosul a tótă Patria. Mitropolitul Dionisie o! câte suflete are să mântuĭască. Mitropolitul Dionisie o! câte suflete are să aducă la cunoştinţa de D zeŭ. Mitropolitul Dionisie, o! câte suflete are să povăţuéscă în viaţa cea sfîntă după D zeŭ.

Aşa dar, Aşa Prea Sfinţite, că eŭ smeritul sînt încredinţat că îndată ce te-aĭ rădicat la tronul cel păstoresc aĭ socotit maĭ întâĭ şi tóte datoriile care se cuvin la o înaltă tréptă ca acésta şi cu sufletul aĭ cunoscut că dintr'acest minut cea maĭ dintâĭ grijă trebue să aĭbĭ ca tótă preoţimea şi clirosul cel supus prea înalteĭ trepteĭ Prea Sfinţiteĭ tale să se aducă la o bună sistemă şi la cea maĭ puternică îndreptare. Ştiŭ Prea Sfinte că tótă grija P. Sfinţieĭ tale nu priveşte spre alt, făr numaĭ spre folosul turmeĭ. Sînt încredinţat Prea Sfinţieĭ tale că acum în pământul nostru pre altul n'aŭ văḑut sórele cu atâta grijă neador-

tronul Mitropoliei Ungro-Vlahiei. Bucură-te dar prea săntă Mitropolie că iată ți ai câștigat pre cel dupre lege mire, pre cel cuviincios mire, pre cel dorit și prea blagorodnic al tĕŭ mire. Bucurați-vĕ tótă sfințita preoției că iată Arhipăstorul nostru. Bucurați vĕ ieremonahi, monahi, sihastrii ca iată Invĕțătorul vostru. Bucurați-vĕ blagorodnici boeri că iată părintele și tatăl vostru. Bucurați-vĕ cinstiți negustători ca iată folositorul vostru, bucurați-vĕ sĭremani și văduve ca iată îmbogătisitorul vostru. bucurați-vĕ cei scârbiți și năpăstuiți ca iată mângâetorul vostru.

Fericită, cu adevĕrat fericită și de trei ori fericită este țara nóstră pentru buna norocire ce aŭ dobândit în ḑiua de astăḑi. Fericiți sîntem noi, carii sub acest fel de stĕpân ne am învrednicit a fi, pentru că scump stĕpânul nostru este cel adeverat și după lege pastor, carele își pune sufletul sĕŭ pentru ei. Stĕpânul nostru prin rîvna cea după Dḑeŭ are să îndrepteze tóte cele stricate și părăsite prin nebăgarea de samă și trecerea cu vederea. Părintele Mitropolitul nostru prin înalta smerită cugetare are se aducă preoția la mintea ei cea cuviinciósă. Prea Sfinția Sa părintele Mitropolitul Dionisie prin adânca smerenie are să adune pre cea risipită și să lege pre cea sdruncinată. Mitropolitul Dionisie prin bunătatea cea înzestrată de la prea înalta Pronie mai mult prin lucru va revărsa izvórele bogăției bunătăților de cât prin cuvênt. Mitropolitul Dionisie O! câtă ostenélă are să pue ḑiua și nóptea péntru îndreptarea și folosul a tótă Patria. Mitropolitul Dionisie o! câte suflete are să mântuiască. Mitropolitul Dionisie o! câte suflete are să aducă la cunoștința de Dzeŭ. Mitropolitul Dionisie, o! câte suflete are să povățuéscă în viața cea sfîntă după Dzeŭ.

Așa dar, Așa Prea Sfinție, că eŭ smeritul sînt încredințat că îndată ce te-ai rădicat la tronul cel păstoresc ai socotit mai întâi și tóte datoriile care se cuvin la o înaltă tréptă ca acésta și cu sufletul ai cunoscut că dintr'acest minut cea mai dintâi grijă trebue să aibi ca tótă preoțimea și clirosul cel supus prea înaltei treptei Prea Sfinției tale să se aducă la o bună sistemă și la cea mai puternică îndreptare. Știŭ Prea Sfinte că tótă grija P. Sfinției tale nu privește spre alt, făr numai spre folosul turmei. Sînt încredințat Prea Sfinției tale că acum în pământul nostru pre altul n'aŭ văḑut sórele cu atâta grijă neador-

mită pentru mântuirea sufletelor cu atâta silință fără preget, pentru folosul Patriei precum pe Prea Sfinția ta, cel iute de a pricepe cele bune și mai iute de a le sĕvêrși, cel dulce la cuvênt și mai dulce la obiceiŭ.

Prea sfinția ta eștĭ iconomul cel evangelisc, iconomul cel credincios și înțĕlept, pre care ca pre un vrednic te aŭ pus Domnul peste slugile sale, ca să daĭ în vremea cea cuviinciósă mĕsura de grâŭ, Prea sființia ta eștĭ iconomul cel credincios, păstorul cel adevĕrat, carele întru întâiașĭ dată eștĭ credincios cătră Stăpânul și înțelept cătră iconomia sufletelor, și acésta ni pune în față ic nomia cea vie a ipostasuluĭ Prea sfinției tale, care ca magnetul pre hier pre toțĭ îĭ tragĭ spre dragoste și sfial care nicĭ pentru dragoste slăbește sfiala, nicĭ pentru sfială tîmpește dragostea, ci ca pe un părinte de obște cu adevĕrat și stăpân, toțĭ cu dragoste și cu sfială te iube c. Ci Domnul începătorul păstorilor să păzéscă pe Pr a sfinția ta întru mulțĭ și fericițĭ anĭ, până la adân ĭ bătrâneț , întăr t pe prea sfințitul scaun, pe care D dzeasca luĭ Pronie te aŭ înălțat, ca în viéța acésta să stăruieștĭ întru dragator'a cea păstorească, povățuind turma și oile cele în redințate Prea sfinției tale la pășunele céle de sufl t folositóre și mântuitóre ale dogmelor celor evanghelicestĭ și p rint ștĭ. Iar după slobozirea de aicea să te învrednicieștĭ a fi împreună cu Christos, primind de la dênsul comuna dreptățeĭ cea gătită Preosfinției tale și îndulcindu te de bunătățile luĭ cele vecĭnice.

Asa Dómne! Fie Dómne mila ta spre noi precum nă dăjduim întru tine. Dăruește Dumnedeule pace lumeĭ tale și prea bunuluĭ și pravolsavniculuĭ nostru domn Al xandru Nicolaĭ Șuțu Voevod, împreună cu pravoslavnica Dómnă, cu tot cuprinsul măririeĭ tal , anĭ îndelungațĭ, viață fericită și bună în Domnescul scaun il mări ei Sale. Ap ră și-l păzește nebântuit Dumnedeule prea sfinte d tótă bântuiala vĕdzuților și nevĕdzuților vrăjmași. Intăreș e pe prea sfințitul nostru Mitropolit Dionisie ca în voia ta să cugete dziua și nóptea. Umple Dómne de bunătățĭ pofta noroduluĭ acestuia, Amin. Amin. Amin

II) Acésta dedicație, ce ține și loc de introducere la Anastasimatar, este tot o-dată și o descriere fidela a calităților mareluĭ Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ

mită pentru mântuirea sufletelor cu atâta silință fără preget, pentru folosul Patrieĭ precum pe Prea Sfinția ta, cel ĭute de a pricepe cele bune și maĭ ĭute de a le sĕvĕrși, cel dulce la cuvênt și maĭ dulce la obiceiŭ.

Prea sfinția ta eștĭ iconomul cel evangelisc, iconomul cel credincios și înțĕlept, pre care ca pre un vrednic te aŭ pus Domnul peste slugile sale, ca să daĭ în vremea cea cuviinciósă mĕsura de grâŭ, Prea sființia ta eștĭ iconomul cel credincios. păstorul cel adevĕrat, carele întru întâĭașĭ dată eștĭ credincios către Stăpânul și înțelept către iconomia sufletelor. și acésta ni pune în fața ic nomia cea vie a ipostasuluĭ Prea sfinţieĭ tale, care ca magnetul pre hier pre toțĭ îĭ tragĭ spre dragoste și sfială care nicĭ pentru dragoste slăbește sfiala, nicĭ pentru sfială tîmpește dragostea, ci ca pe un părinte de obște cu adevĕrat și stăpân, toțĭ cu dragoste și cu sfială te iube c. Ci Domnul începătorul păstorilor să păzéscă pe Pr a sfinția ta întru mulțĭ și ferici țĭ anĭ, până la adân ĭ bătrâneț , întăr t pe prea sfințitul scaun, pe care D dieasca luĭ Pronie te aŭ înălțat, ca în viéța acésta să stăruieștĭ întru dragator'a cea păstorească, povățuind turma și oile cele în redințate Prea sfinţieĭ tale la pășunele céle de sufl t f losităre și mântuitóre ale dogmelor celor evanghelic ștĭ și p rint ștĭ. Iar după slobozirea de aicea să te învrednicieștĭ a fi împreună cu Christos, primind de la dênsul comuna dreptățeĭ cea gătită Preosfinţieĭ tale și îndulcindu te de bunătățile luĭ cele vecĭnice.

Asa Dómne! Fie Dómne mila ta spre noi precum nă dăjduim întru tine. Dăruește Dumnedeule pace lumeĭ tale și prea bunuluĭ și piavolsavnicnluĭ nostru domn Al xandru Nicolaĭ Șuțu Voevod, împreună cu pravoslavnica Dómnă, cu tot cuprinsul măririeĭ tal , ani îndelungațĭ, viață fericită și bună în Domnescul scaun il mări ei Sale. Ap - ră și-l păzește nebântuit Dumnedeule prea sfinte d tótă bântuiala vĕduților și nevĕduților vrăjmași. Intăreș e pe prea sfințitul nostru Mitropolit Dionisie ca în voia ta să cugete diua și nóptea. Umple Dómne de bunătățĭ pofta noroduluĭ acestuia, Amin. Amin. Amin

II) Acésta dedicație, ce ține și loc de introducere la Anastasimatar, este tot o-dată și o descriere fidela a calităților mareluĭ Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ

Grigorie. Din ea ştim positiv cu ce s'a ocupat el în tinereţ , în barba ia sa si chiar şi la bĕtrîneţe. Nu putea sa puna Macarie lucruri inexacte, pentru că şi cont mporanii l-ar fi desmintit şi Mitropolitul Grigorie n ar fi primit laude deşarte a i se aduceaŭ. Mac r'e prin publ'caiea carţilor sale de musica bise'icés a d pa sistema noue, a introdus în ţară gustul c taici româneştĭ, s'a lovit de mórte cântarea sti i a, maĭ ales cea grecésca. Cât serviciŭ a adus ţeri ĭ acest modest ieromonah Macarie, las pe orĭ ce cetitor sa se pronunţe, cetind numaĭ următorele peric pe din introducerea sa în *Irmologhion*, imp 'm t în V'ena la 1823.

Iata aceste pericope:

. .... . „Acum insa in vrémile nóstre, prea înalta Pronie cu milost'vi e suflând râvnă in sufletele a mu ţi barbaţĭ cuvioşĭ şi de Dumnedeŭ temătorĭ, puternicĭ întru tóte învĕţăturile, înpodob ţi cu tóte ştiinţele Filosofieĭ, a Teologieĭ şi cu tótă drépta socotéla a tălmăciriĭ, precum fericiţiĭ întru pomenire P rinţiĭ Dascalĭ, Ilarion, Gherondie şi Isaac, din s ânta Monastire a Némţuluĭ, şi Părintele Dascalul Macarie Arh'mandritul din sfânta Monastire Caldoraşaniĭ, cu aprind re de patrioticeasca râvna, tóta viaţa, cu tótă iscusinţa şi répta socotélă o au chieltuit întru drepte, înfiinţate, şi ne strămutate tălmacirĭ, nu puţine cărţĭ lăsând Bisericii şi Patriei. Cărora vecînica să le fie pomenirea, ca unor folositorĭ, şi marĭ strălucitorĭ aĭ Némuluĭ nostru.

Şi acestora urmând însuşĭ Preaosfinţia Sa Părintele Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ Chirio Chir Grigorie, şi prea Cuvi u , şi mult invĕţatul Părintele Dascalul Grigorie Arhimandritul Rîmniceanul, şi Părintele Dascalul Iosif Ieromonahul din s ânta Monastire a Némţului, cu aceiaşĭ infocare de râvnă încă d'n t nereţe neîncetat să îndeletnicesc întru tâlmăcir a a t t feliul de scripturĭ, şi de nevoe Sfintelor Biseri ĭ, şi Patriei, dintr'ale carora cărţĭ multe s'aŭ dat şi în tipar, ĭ r cele maĭ multe, din ne îndemănarea încă, nu, şi neîn eta talmăcesc altele, cu aceeaşĭ nevoinţă.

In cât din Sfintele Scripturi Bisericeştĭ, din cărţile Părinteşti, şi Theologiceştĭ, din Vieţile Sfinţilor, şi din Cazaniĭ,

Grigorie. Din ea ştim positiv cu ce s'a ocupat el în tinereţ , în barba ia sa si chiar şi la bĕtrîneţe. Nu putea sa puna Macarie lucruri inexacte, pentru că şi cont mporanii l-ar fi desmintit şi Mitropolitul Grigorie n ar fi primit laude deşarte a i se aduceaŭ. Mac r'e prin publ'carea carţilor sale de musica bise icés a d pa sistema noue, a introdus în ţară gustul c taiCĭ româneştĭ, ş'a lovit de mórte cântarea sti i n, maĭ ales cea grecésca. Cât serviciŭ a adus ţer Ĭ acest modest ieromonah Macarie, las pe orĭ ce cetitor sa se pronunţe, cetind numaĭ următorele peric pe din introducerea sa în *Irmologhion*, imp 'm t în V'ena la 1823.

Iata aceste pericope:

. .... . „Acum ins in vrémile nóstre, prea înalta Pronie cu milost'vi e suflând râvnă in sufletele a mu ţi barbaţĭ cuvioşĭ şi de Dumnedeŭ temătorĭ, puternicĭ întru tóte învĕţăturile, înpodob ţi cu tóte ştiinţele Filosofiei, a Teologieĭ şi cu tótă drépta socotéla a tălmăciriĭ, precum fericiţiĭ întru pomenire P rinţiĭ Dascalĭ, Ilarion, Gherondie şi Isaac, din s ânta Monastire a Némţuluĭ, şi Părintele Dascalul Macarie Arh'mandritul din sfânta Monastire Caldoraşaniĭ, cu aprind re de patrioticeasca râvna, tóta viaţa, cu tótă iscusinţa şi répta socotélă o au chieltuit întru drepte, înfiinţate, şi ne strămutate tălmacirĭ, nu puţine cărţĭ lăsând Bisericii şi Patriei. Cărora vecĭnica să le fie pomenirea, ca unor folositorĭ, şi marĭ strălucitorĭ aĭ Némuluĭ nostru.

Şi acestora urmând însuşĭ Preaosfinţia Sa Părintele Mitropolitul Ungro-Vlahiei Chirio Chir Grigorie, şi prea Cuvi u , şi mult invĕţatul Parintele Dascalul Grigorie Arhimandritul Rîmniceanul, şi Parintele Dascalul Iosit Ieromonahul din s ânta Monastire a Néamţului, cu aceiaşĭ infocare de râvnă încă d'n t nereţe neîncetat sa îndeletnicesc întru tâlmăcir a a t t felul de scripturĭ, şi de nevoe Sfintelor Biseri iĭ, şi Patriei, dintr'ale carora cărţĭ multe s'aŭ dat şi în tipar, ĭ r cele maĭ multe, din ne îndemânarea încă, nu, şi neîn eta talmăcesc altele, cu aceeaşĭ nevoinţă.

In cât din Sfintele Scripturi Bisericeştĭ, din cărţile Părinteşti, şi Theologiceştĭ, din Vieţile Sfinţilor, şi din Cazaniĭ,

Besérica atâta s'aŭ înpodobit in limba nóstră, cât cu tótă îndrăznéla putem să ne lăudăm, că pre acestea tóte maĭ cu îndestulare, maĭ cu buna orânduiala, şi maĭ cu înţelegere le avem acum noĭ, de cât alte neamurĭ vecine.

Şi lângă acestea, cu vre-o câţĭ va anĭ maĭ nainte, Pronia cea prea înaltă, căutând cu bândeţe asupra Patrieĭ nóstre, şi rădicând în Scaunul Arhipastorieĭ pre Preaosfinţia Sa Parintele proin Mitropolitul Chirio Chir Dionisie, Roman, dintre fiiĭ Patrieĭ, Blagorodnic cu Némul, şi infocat cu râvna, spre folosul şi podoaba Patrieĭ, indată au şi aşăzat şcóle întru care să se predea tóte ştiinţele Filosofieĭ Romaneşte pre graiul Patrieĭ. In care şcolĭ adunându se mulţime de ucenicĭ, din tóte părţile, şi din şcólele greceşti, cu minunata îndemânare a limbiĭ Părinteştĭ, în puţină vreme atâta spor aŭ făcut în cât mult număr de ucenicĭ aŭ eşit desavârşiţĭ Inginerĭ şi Filosofĭ, care din şcólele greceştĭ ce cu multă cheltuiala a ţĕriĭ să ţin, nu s'aŭ vĕḑut să iasă..... Apoĭ maĭ la vale ḑice:

.... Şi lângă aceste şcolĭ, n'aŭ ramas de a nu judeca Preaosfinţia Sa, şi starea cântarilor sfintelor Bisericĭ a Patrieĭ, în carea, şi ceĭ cariĭ ştiu câte puţin greceşte, şi ceĭ cariĭ nimic nu ştiŭ, sînt siliţĭ ca să cânte heruvicul şi céle maĭ tainice cântărĭ, a sfinteĭ nóstre Credinţe pre limba grecéscă, fără a înţĕlege ceea ce ḑic, atât ceĭ ce cântă, cum şi ceĭ ce ascultă.

Decĭ Preaosfinţia Sa, ştiindu-mĕ pre mine Smeritul între Ieromonahĭ, desăvârşit întru amândoao sistimile, îndestulat cu iscusinţa cea de mulţĭ anĭ, şi cu dréptă socotéla de a preface, şi a le aduce pre acestea în graiul Patrieĭ în cea maĭ cuviinciósă şi nestrămutata a lor înfiinţare, şi cuprins cu râvna, ca unul ce şi pe sistima cea veche nu puţine cărţĭ în limba nóstră am prefacut şi cântărĭ am alcătuit, chemându mĕ mi-aŭ poruncit, ca tóte cărţile sistimiĭ ceĭ noaă sa le preſac Romaneşte, şi să le paradosesc, sistisindu mĭ, şi scólă de musichie Romanéscă.

Insă la acéstă şcólă privind eŭ trebuinţa care aŭ ucenicĭ de carţĭ, şi ne întimpinarea prescrierii, pentru ca cu statornicie, şi vecĭnic să se facă acest lucru folositoriŭ, şi de Dumneḑeŭ placut, am cerut voe ca să le şi tipăresc, pre care dându-mi, şi nicĭ o ispravă putĕnd a face, cu ceĭ ce avea acolea tiparul, cu aceeaşĭ înfocare, am trecut în păr-

Besérica atâta s'aŭ înpodobit in limba nóstră, cât cu tótă îndrăznéla putem să ne lăudăm, că pre acestea tóte maĭ cu îndestulare, maĭ cu buna orânduiala, şi maĭ cu înţelegere le avem acum noĭ, de cât alte neamurĭ vecine.

Şi lângă acestea, cu vre-o câţĭ va anĭ maĭ nainte, Pronia cea prea înaltă, căutând cu bunădeţe asupra Patrieĭ nóstre, şi rădicând în Scaunul Arhipăstorieĭ pre Preaosfinţia Sa Parintele proin Mitropolitul Chirio Chir Dionisie, Roman, dintre fiiĭ Patrieĭ, Blagorodnic cu Némul, şi infocat cu râvna, spre folosul şi podoaba Patrieĭ, indată au şi aşăzat şcóle întru care să se predea tóte ştiinţele Filosofieĭ Romaneşte pre graiul Patrieĭ. In care şcolĭ adunându se mulţime de ucenicĭ, din tóte părţile, şi din şcólele greceşti, cu minunata îndemânare a limbiĭ Părinteştĭ, în puţină vreme atâta spor aŭ făcut în cât mult număr de ucenicĭ aŭ eşit desavârşiţĭ Ingineri şi Filosofi, care din şcólele greceştĭ ce cu multă cheltuiala a ţĕriĭ să ţin, nu s'aŭ vĕdut să iasă..... Apoĭ maĭ la vale dice:

.... Şi lângă aceste şcolĭ, n'aŭ ramas de a nu judeca Preaosfinţia Sa, şi starea cântarilor sfintelor Bisericĭ a Patrieĭ, în carea, şi ceĭ cariĭ ştiu câte puţin greceşte, şi ceĭ cariĭ nimic nu ştiŭ, sînt siliţĭ ca să cânte heruvicul şi céle maĭ tainice cântărĭ, a sfinteĭ nóstre Credinţe pre limba grecéscă, fără a înţĕlege ceea ce dic, atât ceĭ ce cântă, cum şi ceĭ ce ascultă.

Decĭ Preaosfinţia Sa, ştiindu-mĕ pre mine Smeritul între Ieromonahi, desăvârşit întru amândoao sistimile, îndestulat cu iscusinţa cea de mulţi anĭ, şi cu dréptă socotéla de a preface, şi a le aduce pre acestea în graiul Patrieĭ în cea maĭ cuviinciósă şi nestrămutata a lor înfiinţare, şi cuprins cu râvna, ca unul ce şi pe sistima cea veche nu puţine cărţĭ în limba nóstră am prefacut şi cântărĭ am alcătuit, chemându mĕ mi-aŭ porunucit, ca tóte cărţile sistimiĭ ceĭ noaă sa le prefac Romaneşte, şi să le paradosesc, sistisindu mĭ, şi scólă de musichie Romanéscă.

Insă la acéstă şcólă privind eŭ trebuinţa care aŭ ucenicĭ de carţĭ, şi ne întimpinarea prescrieriĭ, pentru ca cu statornicie, şi vecĭnic să se facă acest lucru folositoriŭ, şi de Dumnedeŭ placut, am cerut voe ca să le şi tipăresc, pre care dându-mi, şi nicĭ o ispravă putênd a face, cu ceĭ ce avea acolea tiparul, cu aceeaşĭ înfocare, am trecut în păr-

ţi e locului de ai i Unde după multe înprotivirĭ ce am întimpin t in cea maĭ de pre urmă ajungând aicĭ întru Impěrătesca ce ate V ena şi numa printr un suflet făcătoriu de bine, tóte chipur le î il snindu-mi sě, cu ajutoriul luĭ Dumned ŭ am ipait Teoriticonul, şi Anastasimatariul, pre care ţi le-am . i ti mis.... Apoĭ maĭ vale ḑice:

Iar R manul de a avea meşteşugul, şi iscusinţa luĭ Orfevs ş glas l nu al luĭ Cucuzel, ci al Arhanghelului Gavriil, p ntr i că iaste Roman, îndata îĭ dau titlu că nu iaste nimic c i ă v ah ca n'are profora de ţarigrad, şi'ĭ înple c m i d d ti imări...... In fine ḑice:

Pentru c a dar tóte, te rog o iubitule Patriot Cântareţ Roma, că de acum înainte să te facĭ adevarat slăvit Roman şi cu râvna şi cu fapta, sa te facĭ iubitorĭ de ném, şi folositoriu Patriei. Cântă de acum înainte vitejaşte şi cu îndrăzuéla ori ce câ itare în limba Patrieĭ tale, cu minunata fi ésra dulce glăsuire a Patrieĭ tale, cu înţelegere, cu evlavie, cu dragoste catră milostivul Dumneḑeŭ, şi catre Prea curata Maica luĭ, cântă luĭ Dumneḑeŭ, cu proforaoa cea iubită luĭ, cu Duhul cel umilit şi cu zdrobirea inimiĭ. Calca glasurile bine în locul lor, atât pre céle suitóre cum şi pre cé e pogoratóre, lucréza bine ftoralele, şi nu'ţĭ maĭ intórce auzul spre ceĭ ce ne avênd in ce maĭ mu t a sa lauda, să fă esc numaĭ întru o deşartă profora, şi cu vicleş ig te sfatuesc ca să nu întrebuinţezi cântarile în limba P tr'eĭ tale, pentru că aceia pizmuind sporirea ta voesc ca n ci odată să nu te trezveştĭ din vatămatórea nesimţire, şi pen ru ca to -déuna avend trebuinţă de dânşiĭ, tot-déuna, sa te aiba supus intru calcarea picióreIor.

Cin nu i ş ie că eĭ nu voesc, nicĭ să vaḑă, nicĭ să auḑă, sporirea şi deşt ptarea nóstră! Când s'au inceput intaiu a să paradosi in Bucureşti ştiinţele Filosofiei, în limba nóstră, pre das alĭ ş prin Divanuri i-aŭ purtat înrăotăţiţii pentru ca sa'i inpiedice şi in tóte ḑilele cu cetele să vedea adunându-se, şi inti armaţi cu limbi pline de otrava, în tóte părţi e alerga, pentru ca să faca pricirĭ şi turburări, umblând în tot chipul, ca şi pre dascalĭ cu multele supărărĭ sa'i inp edice, ş pre ucenici să'i slăbéscă din osârdie, şi văḑe id că cu a estea nu pot a intuneca Lumina, nu să 'uş na prea inrăotăţiţii de a lipi pre păreţi nóptea stihurĭ cu lătrari turbate în care işi arata pizma, şi tótă urăciunea

ţi e locului de ai i Unde după multe înprotivirĭ ce am întimpin t in cea maĭ de pre urmă ajungând aicĭ întru Impĕrătesca ce ate V ena şi numa printr un suflet făcătoriu de bine, tóte chipur le î il snindu-mi sĕ, cu ajutoriul luĭ Dumned ŭ am ipait Teoriticonul, şi Anastasimatariul, pre care ţi le-am . i ti mis.... Apoĭ maĭ vale ḑice:

Iar R manul de a avea meşteşugul, şi iscusinţa luĭ Orfevs ş glas l nu al luĭ Cucuzel, ci al Arhanghelului Gavriil, | ntr i că iaste Roman, îndata îĭ dau titlu că nu iaste nimic c i ă v ah ca n'are profora de ţarigrad, şi'ĭ înple c m i d d fäimări...... In fine ḑice:

Pentru c a dar tóte, te rog o iubitule Patriot Cântareţ Romai, că de acum înainte să te facĭ adevarat slăvit Roman şi cu râvna şi cu fapta, sa te facĭ iubitorĭ de ném, şi folositoriu Patriei. Cântă de acum înainte vitejaşte şi cu îndrăzuéla orĭ ce câ itare în limba Patrieĭ tale, cu minunata fr ésea dulce glăsuire a Patrieĭ tale, cu înţelegere, cu evlavie, cu dragoste catră milostivul Dumneḑeŭ, şi catre Prea curata Maica luĭ, cântă luĭ Dumneḑeŭ, cu proforaoa cea iubită luĭ, cu Duhul cel umilit şi cu zdrobirea inimiĭ. Calca glasurile bine în locul lor, atât pre céle suitóre cum şi pre cé e pogoratóre, lucréza bine ftoralele, şi nu'ţĭ maĭ intórce auzul spre ceĭ ce ne avênd in ce maĭ mu t a sa lauda, să fă esc numaĭ întru o deşartă protora, şi cu vicleş ig te sfatuesc ca să nu întrebuinţezi cântarile în limba P tr'eĭ tale, pentru că aceia pizmuind sporirea ta voesc ca n ci odată să nu te trezveştĭ din vatămatórea nesimţire, şi pen ru ca to -déuna avend trebuinţă de dânşiĭ, tot-déuna, să te aiba supus intru calcarea picióreIor.

Cin nu i ş ie că eĭ nu voesc, nicĭ să vaḑă, nicĭ să auḑă, sporirea şi deşt ptarea nóstră! Când s'au inceput intaiu a să paradosi in Bucureşti ştiinţele Filosofiei, în limba nóstră, pre das ali ş prin Divanuri i-aŭ purtat înrăotăţiţii pentru ca sa'i inpiedice şi in tóte ḑilele cu cetele să vedea adunându-se, şi inti armaţi cu limbi pline de otrava, în tóte părţi e alerga, pentru ca să faca pricirĭ şi turburărĭ, umblând în tot chipul, ca şi pre dascalĭ cu multele supărărĭ sa'i inp edice, ş pre ucenicĭ să'i slăbéscă din osârdie, şi văḑe id că cu a estea nu pot a intuneca Lumina, nu să •uş na prea inrăotăţiţii de a lipi pie păreţi nóptea stihurĭ cu lătrari turbate în care işĭ arata pizma, şi tótă urăciunea

ce hrănea în vistieria inimilor lor asupra Némului, și asupra Stĕpânitorilor, și pricinuitorilor acestuĭ folos, și cu acestea să desplesnea în inimile lor, ca și beșica ce să face pre apă din spume.

Decĭ lépădă departe de la tine ne cuviósa rușine, și mârșava sfială, și cu îndrăznélă cântă cântările, și Dómne Miluește Romanește, în graiul Patrieĭ tale, fă-te iubitoriŭ de Ném, și folositoriŭ Patrieĭ, și pre aceïa, de acum lasă'ĭ să se tot laude cu proforaoa lor. Fă te râvniitoriŭ silindu te și dragostea ta în tot chipul și cu tótă fierbințala, ca din înțelegerea, și darul ce ț'aŭ dat Milostivul Dumnedeu, dătătoriul darurilor și a talanturilor să nu te lenevești de a te nevoi și a preface și dragostea ta orĭ ce în graiul Patrieĭ, a pururea de acum slujindu-te, precum și alte némurĭ cu cărțile limbiĭ tale, și arătând îndoită osârdie spre ațĭ înpodobi, și ațĭ înbogăți Némul cu acestea după putere. Pentru ca și dragostea ta să te numerĭ în rândul fericiților bărbațĭ cariĭ cu fierbinte râvnă cu osârdie, și cu răbdare în tótă viața lucrând, și aicĭ pre pamênt nume nemuritoriŭ s'aŭ lăsat, și învecĭnica viață cununa dreptății aŭ moștenit.

Că ĭată acum cu buna voință și cu Darul luĭ Dumnedeŭ, începutul s'aŭ făcut, și tóte chipurile de buna sporire ni s'aŭ înlesnit. Pentru că nu întunecat și ca prin perdea, ci chĭar, curat și luminat vedem, că cu milostivire ĭarășĭ căutând Milostivul Dumnedeŭ asupra Némuluĭ nostru după atâtea vécurĭ a ticăloșieĭ, ĭarașĭ ne-au ales și ne-aŭ orânduit Domnĭ obladuitorĭ, ĭubitorĭ de Dumnedeŭ și de Neam, din fiiĭ Patrieĭ nóstre.

Arhiepiscopĭ și Mitropoliți, nĭ-au orânduit Prea înalta Pronie, în Moldova pre Marele Vasilie, pre cel întocmaĭ la obiceiŭ cu Apostoliĭ, pre cel aprins cu râvna luĭ Ilie, cu prisosul milostivirilor luĭ Ioan, și cu blândețile luĭ David.

Și în țara nóstră după minunatul. și mult râvnitoriul și de Neam ĭubitoriul *Dionisie*, pre *Teologul Grigorie*, pre cel înalt întru științ̦e și întru înțelepcĭune, pre cel adânc în noĭmă, și smerit cugetătoriŭ în isprăvĭ și în lucrare. Cariĭ amêndoĭ într'un chip ardênd cu râvna, și întru tóte o lucrare, un cuget și un suflet în doaĕ trupurĭ, ca și ceĭ doĭ de de mult fiind, ce bine nu socotim, și ce fericirĭ nu așteptăm norociteĭ Patrieĭ nóstre; prin iubitoriĭ de Dumnedeŭ patrioțĭ Ighemonĭ."........

ce hrănea în vistieria inimilor lor asupra Némuluĭ, şi asupra Stĕpânitorilor, şi pricinuitorilor acestuĭ folos, şi cu acestea să desplesnea în inimile lor, ca şi beşica ce să face pre apă din spume.

Deci lépădă departe de la tine ne cuviósa ruşine, şi mârşava sfială, şi cu îndrăznélă cântă cântările, şi Dómne Miluește Romaneşte, în graiul Patrieĭ tale, fă-te iubitoriŭ de Ném, şi folositoriŭ Patrieĭ, şi pre aceĭa, de acum lasă'ĭ să se tot laude cu proforaoa lor. Fă te râvniitoriŭ silindu te şi dragostea ta în tot chipul şi cu tótă fierbinţala, ca din înţelegerea, şi darul ce ţ'aŭ dat Milostivul Dumneḑeu, dătătoriul darurilor şi a talanturilor să nu te leneveşti de a te nevoi şi a preface şi dragostea ta ori ce în graiul Patrieĭ, a pururea de acum slujindu-te, precum şi alte némuri cu cărţile limbiĭ tale, şi arătând îndoită osârdie spre aţi înpodobi, şi aţi înbogăţi Némul cu acestea după putere. Pentru ca şi dragostea ta să te numerĭ în rândul fericiţilor bărbaţĭ cariĭ cu fierbinte râvnă cu osârdie, şi cu răbdare în tótă viaţa lucrând, şi aicĭ pre pamênt nume nemuritoriŭ s'aŭ lăsat, şi învecĭnica viaţă cununa dreptăţiĭ aŭ moştenit.

Că ĭată acum cu buna voinţă şi cu Darul luĭ Dumneḑeŭ, începutul s'aŭ făcut, şi tóte chipurile de buna sporire ni s'aŭ înlesnit. Pentru că nu întunecat şi ca prin perdea, ci chĭar, curat şi luminat vedem, că cu milostivire ĭarăşĭ căutând Milostivul Dumneḑeŭ asupra Némuluĭ nostru după atâtea véacurĭ a ticăloşieĭ, ĭaraşĭ ne-au ales şi ne-aŭ orânduit Domnĭ obladuitorĭ, ĭubitorĭ de Dumneḑeŭ şi de Neam, din fiiĭ Patrieĭ nóstre.

Arhiepiscopĭ şi Mitropoliţi, nĭ-au orânduit Prea înalta Pronie, în Moldova pre Marele Vasilie, pre cel întocmaĭ la obiceiŭ cu Apostoliĭ, pre cel aprins cu râvna luĭ Ilie, cu prisosul milostivirilor luĭ Ioan, şi cu blândeţile luĭ David.

Şi în ţara nóstră după minunatul. şi mult râvnitoriul şi de Neam ĭubitoriul *Dionisie*, pre *Teologul Grigorie*, pre cel înalt întru ştiinţe şi întru înţelepcĭune, pre cel adânc în noĭmă, şi smerit cugetătoriŭ în isprăvĭ şi în lucrare. Cariĭ amêndoĭ într'un chip arḑênd cu râvna, şi întru tóte o lucrare, un cuget şi un suflet în doaĕ trupurĭ, ca şi ceĭ doĭ de de mult fiind, ce bine nu socotim, şi ce fericirĭ nu aşteptăm norociteĭ Patrieĭ nóstre; prin iubitoriĭ de Dumneḑeŭ patrioţĭ Ighemonĭ."........

Acésta introducere a Irmologhionuluĭ este o realĕ expunere a literatureĭ nóstre, fara pretenţie de erudiţie, dar neîntrecuta în expunerea faptelor literare naţionale, câte le-a cunoscut acest simplu monah. Cu alta ocasiune voiu descrie maĭ amărunt viaţa acestuĭ bun patriot, renumit cântăreţ şi valoros literat al némuluĭ nostru.

Preaosfinţituluĭ, Prea înţeleptuluĭ şi de D-zeŭ alesuluĭ Arhiepiscop şi Mitropolit a tótă Ungro-Vlahia Chirio Chir Grigorie, prea cinstit şi Exarh Plaiurilor, moştenitorĭul scaunuluĭ Chesarieĭ Capadochieĭ şi al meŭ prea milostiv Stĕpân, cele de slugă cucernice şi prea plecate închinăcĭunĭ. [1])

Noĭ şi auḑim, şi vedem, şi credem, Preaosfinţite Stĕpâne, că tótă sfanta Scriptura este insuflată de Duhul Sfânt, şi cele ce grăeşte prea sf. Duh prin sfânta Scriptură tóte sînt prea adevĕrate şi sfinte. Noĭ vedem ca sfânta Scriptură ḑice; „ca nimenea de sine îşĭ câştigă cinstea, ci cel ales de la Dumneḑeŭ, ca ceĭ dupre maĭ nainte cunoscinţa luĭ Dumneḑeŭ, maĭ nainte se hotărăsc, şi din vreme, de Dumneḑeŭ se aleg“, şi iarăşĭ: „Eŭ v'am ales pre voĭ şi vas ales îmĭ iaste mie acesta“. Şi dumneḑeescul Apostol Pavel ḑice: „Celor ce iubesc pre Dumneḑeŭ tóte li se lucrézā spre bine, acelora adică cariĭ sînt chiemaţĭ după ştiinţa cea maĭ dinainte; că pre cariĭ maĭ nainte ĭ-aŭ ştiut, pre aceĭa maĭ nainte ĭ-aŭ şi rânduit; iar pre cariĭ maĭ nainte ĭ-aŭ rânduit, pre aceĭa ĭ-aŭ şi chiemat, şi pre carii ĭ au chiemat, pre acea ĭ-aŭ şi îndreptat; iar pre cariĭ ĭ-aŭ îndreptat, pre aceĭa ĭ-au şi proslăvit.“

Deci cărula maĭ cu dreptate şi (maĭ cu) cuviinţă se cade a se afi rosi acéstă întâi carte de musichie— *Anastasimatarul Bisericesc*, de cât Preosfinţiei Tale! Ca celuĭ ce, dupre maĭ nainte ştiinţă, din vreme eştĭ hotărît şi de dumneḑeésca Pronie ales. Ca celuĭ ce vrîsta cea dintâiu cu multă silinţă şi însetoşare de sporire o aĭ cheltuit, în-

[1]) Diferinţele dintre manuscriptul original al dedicaţieĭ şi cea publicata în Anastasimatorul seu în Viena la 1823 sunt însemnate prin parantese. Urméḑa dar. ca atunci cand a imprimat dedicaţia Macarie a maĭ adaos unele cuvinte. Pentru cunoştiinţa şi conservarea lor s'au însemnat aicĭ.

Acésta introducere a Irmologhionuluĭ este o reală expunere a literatureĭ nóstre, fara pretenţie de eruditie, dar neîntrecuta în expunerea faptelor literare naţionale, câte le-a cunoscut acest simplu monah.
Cu alta ocasiune voiu descrie maĭ amărunt viaţa acestuĭ bun patriot, renumit cântăreţ şi valoros literat al némuluĭ nostru.

Preaosfinţituluĭ, Prea înţeleptuluĭ şi de D-zeŭ alesuluĭ Arhiepiscop şi Mitropolit a tótă Ungro-Vlahia Chirio Chir Grigorie, prea cinstit şi Exarh Plaiurilor, moştenitorĭul scaunuluĭ Chesarieĭ Capadochieĭ şi al meŭ prea milostiv Stĕpân, cele de slugă cucernice şi prea plecate închinăcĭunĭ. [1])

Noĭ şi audim, şi vedem, şi credem, Preaosfinţite Stĕpâne, că tótă sfanta Scriptura este insuflată de Duhul Sfânt, şi cele ce grăeşte prea sf. Duh prin sfânta Scriptură tóte sînt prea adevĕrate şi sfinte. Noĭ vedem ca sfânta Scriptură dice; „ca nimenea de sine îşĭ câştigă cinstea, ci cel ales de la Dumnedeŭ, ca ceĭ dupre maĭ nainte cunoscinţa luĭ Dumnedeŭ, maĭ nainte se hotărăsc, şi din vreme, de Dumnedeŭ se aleg“, şi iarăşĭ: „Eŭ v'am ales pre voĭ şi vas ales îmĭ iaste mie acesta“. Şi dumnedeescul Apostol Pavel dice: „Celor ce iubesc pre Dumnedeŭ tóte li se lucréză spre bine, acelora adică cariĭ sînt chiemaţĭ după ştiinţa cea maĭ dinainte; că pre cariĭ maĭ nainte ĭ-aŭ ştiut, pre aceia maĭ nainte ĭ-aŭ şi rânduit; iar pre cariĭ maĭ nainte ĭ-aŭ rânduit, pre aceia ĭ-aŭ şi chiemat, şi pre carii ĭ au chiemat, pre acea ĭ-aŭ şi îndreptat; iar pre cariĭ ĭ-aŭ îndreptat, pre aceia ĭ-au şi proslăvit.“
Decĭ cărula maĭ cu dreptate şi (maĭ cu) cuviinţă se cade a se afi rosi acéstă întâi carte de musichie— *Anastasimatarul Bisericesc*, de cât Preosfinţiei Tale! Ca celuĭ ce, dupre maĭ nainte ştiinţă, din vreme eştĭ hotărît şi de dumnedeésca Pronie ales. Ca celuĭ ce vrîsta cea dintâiu cu multă silinţă şi însetoşare de sporire o aĭ cheltuit, în-

[1]) Diferinţele dintre manuscriptul original al dedicaţieĭ şi cea publicata în Anastasimatorul seu în Viena la 1823 sunt însemnate prin parantese. Urméda dar. ca atunci cand a imprimat dedicaţia Macarie a maĭ adaos unele cuvinte. Pentru cunoştiinţa şi conservarea lor s'au însemnat aicĭ.

tru îndeletnicirea învĕţătureĭ a tot felul de muze şi a teologieĭ. Şi pre cea de al doilea întru linişte şi ostenelele podvigului sihăstresc, (monahicesc) întru cea după Dumneḑeŭ supunere şi ascultare, întru răbdare, întru smerenie, (în posturĭ, în privigherĭ) întru lucrarea poruncilor luĭ Dumneḑeŭ şi întru nepregetate ostenelĭ, împodobind sfintele Bisericĭ, şi luminând inimile şi sufletele celor de un ném cu cărţĭ ithiceştĭ (morale), dogmaticeştĭ şi theologiceştĭ; prefăcênd tălmăcirile cărţilor celor maĭ trebuinciósе şi folositóre, în graĭul Patrieĭ, cu atâta scumpătate, dreaptă socotеală şi cu atâta putere de adânc al învĕţătureĭ şi ceĭ din afară şi ceĭ vistierite în sufletul Preosfinţieĭ Tale duhovniceştĭ lucrărĭ, în cât cel dintâiŭ iroas (erou) bisericesc (Patrieĭ) dintre pămêntenĭ te aĭ arĕtat.

Iar acum în cea maĭ de plină vrâstă, ne maĭ putêndu-se lumina a se ascunde subt obroc, şi ca pre cel maĭ din nainte de dumneḑeéscа Pronie hotărît puindu-te în sfeşnic, o! câte suflete prin Preosfinţia ta aŭ să se ducă la calea adevĕruluĭ şi la pocăinţă. O! câte suflete doritóre de cele cereştĭ curate şi fără prihană aŭ să se arate prin sirguinţa, sfătuirile cele folositóre, nevoinţele cele neadormite, prin blândeţele şi înalta smerita cugetare a aşezăreĭ vieţeĭ Preosfinţieĭ tale. Ci o! cela ce (pre smerenie o aĭ adanc sălăşluită în sufletul Preosfinţieĭ Tale, o! cela ce eştĭ vrăjmaş magulirilor şi laudelor, dă-mĭ voe să strig adevĕrul, ce nu pociŭ a'l tăce:) O! cela ce aĭ firea maĭ blândă de cât a porumbuluĭ, o Ierarhe! Dă'mĭ voe să te numesc (Părinte al Patrieĭ,) fierbinte folositor al Pravoslavieĭ şi al Prea sfinteĭ Troiţe neadormit apărătoriŭ. Pentru că sînt încredinţat că bărfitoriĭ, (hulitariĭ) şi ceĭ cu simţirile bolnave şi cu sufletele stricate de rĕutate nu vor putea să samene nicĭ un fel de neghină în turma Preosfinţieĭ tale, pentru că (lumina) maica cea apărătóre luminéză pre înnaltul scaun. Dă'mĭ voe să te numesc ucenic al theologuluĭ celuĭ de un nume, următor şi întocmaĭ cu rîvna aceluia. Dă'mĭ voe să te numesc ascultător Marculuĭ celuĭ ce-ĭ moşteneştĭ scaunul şi întocmaĭ lucrător, apărător şi păzitor canónelor aceluia. Pentru că sînt încredinţat că îndată ce te-aĭ rădicat în tronul cel păstoresc, aĭ socotit maĭ întâiŭ şi tóte datoriile care se cuvin la o înaltă tréptă ca acésta, şi cu sufletul aĭ hotărît, că dintr'acel minut cele maĭ dintâiŭ grijĭ trebue să aibĭ, ca întâiŭ scólele

tru îndeletnicirea învĕţătureĭ a tot felul de muze şi a teologieĭ. Şi pre cea de al doilea întru linişte şi ostenelele podvigului sihăstresc, (monahicesc) întru cea după Dumneḑeŭ supunere şi ascultare, întru răbdare, întru smerenie, (în posturĭ, în privigherĭ) întru lucrarea poruncilor luĭ Dumneḑeŭ şi întru nepregetate ostenelĭ, împodobind sfintele Bisericĭ, şi luminând inimile şi sufletele celor de un ném cu cărţĭ ithiceştĭ (morale), dogmaticeştĭ şi theologiceştĭ; prefăcênd tălmăcirile cărţilor celor maĭ trebuinciósĕ şi folositóre, în graiul Patrieĭ, cu atâta scumpătate, dreaptă socotelă şi cu atâta putere de adânc al învĕţătureĭ şi ceĭ din afară şi ceĭ vistierite în sufletul Preosfinţieĭ Tale duhovniceştĭ lucrărĭ, în cât cel dintâiŭ iroas (erou) bisericesc (Patrieĭ) dintre pămêntenĭ te aĭ arĕtat.

Iar acum în cea maĭ de plină vrâstă, ne maĭ putênduse lumina a se ascunde subt obroc, şi ca pre cel maĭ din nainte de dumneḑeésca Pronie hotărît puindu-te în sfeşnic, o! câte suflete prin Preosfinţia ta aŭ să se ducă la calea adevĕruluĭ şi la pocăinţă. O! câte suflete doritóre de cele cereştĭ curate şi fără prihană aŭ să se arate prin sirguinţa, sfătuirile cele folositóre, nevoinţele cele neadormite, prin blândeţele şi înalta smerita cugetare a aşezăreĭ vieţeĭ Preosfinţieĭ tale. Ci o! cela ce (pre smerenie o aĭ adanc sălăşluită în sufletul Preosfinţieĭ Tale, o! cela ce eştĭ vrăjmaş măgulirilor şi laudelor, dă-mĭ voe să strig adevĕrul, ce nu pociŭ a'l tăce:) O! cela ce aĭ firea maĭ blândă de cât a porumbuluĭ, o Ierarhe! Dă'mĭ voe să te numesc (Părinte al Patrieĭ,) fierbinte folositor al Pravoslavieĭ şi al Prea sfinteĭ Troiţe neadormit apărătoriŭ. Pentru că sînt încredinţat că bărfitoriĭ, (hulitariĭ) şi ceĭ cu simţirile bolnave şi cu sufletele stricate de rĕutate nu vor putea să samene nicĭ un fel de neghină în turma Preosfinţieĭ tale, pentru că (lumina) maica cea apărătóre lumineză pre înaltul scaun. Dă'mĭ voe să te numesc ucenic al theologuluĭ celuĭ de un nume, următor şi întocmaĭ cu rîvna aceluia. Dă'mĭ voe să te numesc ascultător Marcluĭ celuĭ ce-ĭ moşteneştĭ scaunul şi întocmaĭ lucrător, apărător şi păzitor canónelor aceluia. Pentru că sînt încredinţat că îndată ce te-aĭ rădicat în tronul cel păstoresc, aĭ socotit maĭ întâiŭ şi tóte datoriile care se cuvin la o înaltă tréptă ca acésta, şi cu sufletul aĭ hotărît, că dintr'acel minut cele maĭ dintâiŭ grijĭ trebue să aibĭ, ca întâiŭ scólele

şi chrosul bisericesc să le aduci într'o bună sistemă de îndreptare, a tot chipul de cuviósa sporire. Ci o sfinte creştet! mai dă-mi voe încă odată să strig cu sfântul Apostol: „Arhiereŭ ca acesta să cadea să fie nouĕ, blând, fără rĕutate,“ şi carele iubeşte mai mult folosul aprópeluĭ de cât (pre) al sĕŭ, pentru că sînt încredinţat Preosfinţite Stepane, că nu slava, nicĭ bogăţia, ci pentru a putea ca maĭ mult a folosi pre aprópele, şi desĕvêrşit a face Patria Preosfinţieĭ Tale fericită, aŭ putut birui voia cugetuluĭ cea întărită întru cea prea dulce şi nesăţiósă linişte a smerenieĭ, de aĭ primit greutatea aceşteĭ prea Innalte stepene, neprivind grija Preosfinţieĭ tale spre alt, fără numaĭ spre folosul aprópeluĭ (şi a turmeĭ). Decĭ Preosfinţia ta, Preosfinţite Stĕpâne, eştĭ iconomul cel evangelicesc, iconomul cel credincios şi înţelept, pre carele ca pre un vrednic te-aŭ pus Domnul preste slugile sale, ca să daĭ in vremea cea cuviinciósă măsura cea de grâŭ. (Preosfinţia Ta ĭeştĭ iconomul cel credincios, păstorul cel adevĕrat, carele întru întâiaşĭ dată eştĭ credincios către Stĕpânul, şi înţelept către iconomia sufletelor.) Pentru care sînt încredinţat că sórele n'aŭ privit (vĕḑut) pe alt păstor pe tronul Ungro-Vlahieĭ cu atâtea darurĭ (a învĕţătureĭ), cu atâta noian de înţelepciune, cu atâta adâncime a faptelor bune, a smerenieĭ şi a blândeţelor, precum pe Preosfinţia ta, cela ce eştĭ dulce la cuvênt (şi maĭ dulce la obiceiŭ. Cela ce eştĭ iute de a pricepe cel bune) şi maĭ iute de a le sĕvêrşi, cela ce eştĭ icónă vie (fapteĭ bune) celor ce vor să alerge spre mântuire, şi sabie cu douĕ ascuţişurĭ celor hulitori şi fără Dumneḑeŭ. Cela ce neincetat, ca pomul cel rĕsădit la isvórele apelor, îndeletnicindu te întru învĕţătură (în legea Domnuluĭ) şi fapta bună, şi celor de aprópe deasemenea îndemnător eştĭ, pentru care, O! câtă bucurie va primi sufletul procatohuluĭ Preosfinţieĭ tale, vĕḑênd şi şcólele romăneştĭ cele de Preosfinţia sa sistisite (întemeeiate) înflorind şi sporind prin osîrdia Preosfinţieĭ tale. Pentru acestea dar tóte Presfinţite Stĕpâne, ştiind bunătaţile, darurile şi blândeţa Preosfinţieĭ tale, am îndrăznit ca să impodobesc (dintâiŭ) acésta carte de muzichie—Anastasimatorul bisericesc cu în cuviinţat şi prea cinstit numele Preosfinţieĭ tale dupĕ dreptate (şi cuviinţă) afierosindu-l stăpâneştiĭ ierarhieĭ tale, ca celuĭ după Dumneḑeŭ al meŭ prea

şi chrosul bisericesc să le aduci într'o bună sistemă de îndreptare, a tot chipul de cuviósa sporire. Ci o sfinte creştet! mai dă-mi voe încă odată să strig cu sfântul Apostol: „Arhiereŭ ca acesta să cadea să fie nouĕ, blând, fără rĕutate,“ şi carele iubeşte mai mult folosul aprópeluï de cât (pre) al sĕŭ, pentru că sînt încredinţat Preosfinţite Stepane, că nu slava, nicï bogăţia, ci pentru a putea ca maï mult a folosi pre aprópele, şi desĕvêrşit a face Patria Preosfinţieï Tale fericită, aŭ putut birui voia cugetului cea întărită întru cea prea dulce şi nesăţiósă linişte a smerenieï, de aï primit greutatea aceşteï prea Innalte stepene, neprivind grija Preosfinţieï tale spre alt, fără numaï spre folosul aprópeluï (şi a turmeï). Decï Preosfinţia ta, Preosfinţite Stĕpâne, eştï iconomul cel evangelicesc, iconomul cel credincios şi înţelept, pre carele ca pre un vrednic te-aŭ pus Domnul preste slugile sale, ca să daï in vremea cea cuviinciósă măsura cea de grâŭ. (Preosfinţia Ta ïeştï iconomul cel credincios, păstorul cel adevĕrat, carele întru întâiaşï dată eştï credincios către Stĕpânul, şi înţelept către iconomia sufletelor.) Pentru care sînt încredinţat că sórele n'aŭ privit (vĕḑut) pe alt păstor pe tronul Ungro-Vlahieï cu atâtea darurï (a învĕţătureï), cu atâta noian de înţelepciune, cu atâta adâncime a faptelor bune, a smerenieï şi a blândeţelor, precum pe Preosfinţia ta, cela ce eştï dulce la cuvênt (şi maï dulce la obiceiŭ. Cela ce eştï iute de a pricepe cel bune) şi maï iute de a le sĕvêrşi, cela ce eştï icónă vie (fapteï bune) celor ce vor să alerge spre mântuire, şi sabie cu douĕ ascuţişurï celor hulitori şi fără Dumneḑeŭ. Cela ce neîncetat, ca pomul cel rĕsădit la isvórele apelor, îndeletnicindu te întru învĕţătură (în legea Domnuluï) şi fapta bună, şi celor de apróped deasemenea îndemnător eştï, pentru care, O! câtă bucurie va primi sufletul procatohuluï Preosfinţieï tale, vĕḑênd şi şcólele românеştï cele de Preosfinţia sa sistisite (întemeiate) înflorind şi sporind prin osîrdia Preosfinţieï tale. Pentru acestea dar tóte Presfinţite Stĕpâne, ştiind bunătaţile, darurile şi blândeţa Preosfinţieï tale, am îndrăznit ca să impodobesc (dintâiŭ) acésta carte de muzichie—Anastasimatorul bisericesc cu încuviinţat şi prea cinstit numele Preosfinţieï tale dupĕ dreptate (şi cuviinţă) afierosindu-l stăpâneştiï ierarhieï tale, ca celuï după Dumneḑeŭ al meŭ prea

scump şi milostiv stĕpân, care încă cu treĭ anĭ maĭ nainte era gata de tipar, dumneḑ ésca Pronie aŭ păstrat ca şi acest lucru în fericitele ḑile ale Archipăstorieĭ Preosfinţieĭ tale să ĭa desăvêrşirea. Primeşte dar cu blândeţe, Milostive şi Preosfinţite stĕpâne, şi mĭ ĭartă îndrăsnirea ce fac, neprivind la micimea aducereĭ, ci maĭ vârtos la osârdia prea plecateĭ slugeĭ Preosfinţieĭ tale.

Iar Domnul nostru Iisus Christos, începătorul păstorilor, să păzască pe Preosfinţia ta în mulţĭ, paciniciĭ şi fericiţĭ anĭ, până la adâncĭ bătrâneţe, întărit în (pre) scaunul Archipăstorieĭ, pe carele dumneḑeésca luĭ Pronie teaŭ înălţat, ca in viaţa acésta să sporeştĭ (străluceştĭ) întru deregătoria cea păstorééscă, povăţuind turma şi oile cele încredinţate (Preosfinţieĭ tale) la paşunele cele de suflet folositóre şi mântuitóre ale dogmelor celor evangheliceştĭ. Iar după slobozirea de aicĭ să te învredniceştĭ a fi cu Iisus Christos, primind de la dênsul cununa dreptăţeĭ cea gătită Preosfinţieĭ tale şi îndulcindu te de bunătăţile luĭ cele vecĭnice. (Iar eŭ smeritul tot d'auna mĕ voiŭ socoti ferici t a fi.)

Al Preaosfinţieĭ tale cucernică şi prea plecată Slugă.

Iscălit, *Macarie Ieromonahul.*

(Portarie al sfinteĭ Mitropolii a Bucureştilor, dascălul şcóleĭ de musichie.)

C. E.

scump și milostiv stĕpân, care încă cu treĭ anĭ maĭ nainte era gata de tipar, dumneḑésca Pronie aŭ păstrat ca și acest lucru în fericitele ḑile ale Archipăstorieĭ Preofinţieĭ tale să ĭa desăvêrșirea. Primește dar cu blândeţe, Milostive și Preosfinţite stĕpâne, și mĭ ĭartă îndrăsnirea ce fac, neprivind la micimea aducereĭ, ci maĭ vârtos la osârdia prea plecateĭ slugeĭ Preosfinţieĭ tale.

Iar Domnul nostru Iisus Christos, începătorul păstorilor, să păzască pe Preosfinţia ta în mulţĭ, pacĭnicĭ și fericiţĭ anĭ, până la adâncĭ bătrâneţe, întărit în (pre) scaunul Archipăstorieĭ, pe carele dumneḑeésca luĭ Pronie teaŭ înălţat, ca in viaţa acésta să sporeștĭ (străluceștĭ) întru deregătoria cea păstorésca, povăţuind turma și oile cele încredinţate (Preosfinţieĭ tale) la pașunele cele de suflet folositóre și mântuitóre ale dogmelor celor evanghelicești. Iar după slobozirea de aicĭ să te invrednicești a fi cu Iisus Christos, primind de la dênsul cununa dreptăţeĭ cea gatită Preosfinţeĭ tale și îndulcindu te de bunătăţile luĭ cele vecĭnice. (Iar eŭ smeritul tot d'auna mĕ voiŭ socoti fericit a fi.)

Al Preaosfinţieĭ tale cucernică și prea plecată Slugă.

Iscălit, *Macarie Ieromonahul.*

(Portarie al sfinteĭ Mitropolii a Bucureștilor, dascălul șcóleĭ de musichie.)

C. E.

ETICA EVOLUŢIONISTA ŞI ETICA CREŞTINA.

(Urmare. Vedĭ Biserica Ortodoxă, No. 9).

Este maĭ lesne a presupune de cât a dovedi. Spencer se slujeşte fórte adesea de acest principiŭ. Chiar în fruntea moraleĭ sale întâlnim două supoziţiunĭ fundamentale, pe care nicĭ nu *cearcă* să le demonstreze.

1) Filosoful nostru afirmă nu numaĭ că fiinţele superióre sunt maĭ perfecte de cât cele inferióre, ci şi că ele sunt *maĭ bine adaptate*, că *corespund maĭ adesea şi maĭ esact cu scopul lor* [1]).

Această afirmare, pe care se basézà tot ce urmézà, are sens numaĭ dacă presupunem pe tăcute, că tóte animalele dinpreună cu omul aŭ *unul şi acelaşĭ scop*. Căcĭ presupunênd că animalele şi omul aŭ scopurĭ diferite, nu se póte face nicĭ cum o comparaţie despre modul în care corespund cu scopul lor. In orĭ-ce cas nu este admis a conchide de la deosebirea perfecţieĭ (în sens absolut) la deosebirea moduluĭ în care s'atinge un scop (la perfecţie în sens relativ). Un cuţit póte fi adaptat la scopul sĕŭ ca şi un ciasornic saŭ un telegraf. Ce ar dice cetitorul când am afirma că palatul ateneuluĭ corespunde cu scopul sĕŭ maĭ bine de cât palatul regal, saŭ că acesta şi ar atinge scopul maĭ bine de cât o casă de rând şi mult maĭ bine de cât un şopron? Saŭ că o caretă corespunde cu scopul eĭ maĭ bine de cât un car? Se înţelege lesne că aceste comparaţiĭ nu sunt admisibile. Tot astfel nu e admisibilă nicĭ comparaţia moduluĭ în care animalele şi omul ajung

---

[1]) Les bases etc. p. 9.

ETICA EVOLUȚIONISTA ȘI ETICA CREȘTINA.

(Urmare. Vedĭ Biserica Ortodoxă, No. 9).

Este maĭ lesne a presupune de cât a dovedi. Spencer se slujeşte fórte adesea de acest principiŭ. Chiar în fruntea moraleĭ sale întâlnim două supoziţiunĭ fundamentale, pe care nicĭ nu *cearcă* să le demonstreze.

1) Filosoful nostru afirmă nu numaĭ că ființele superióre sunt maĭ perfecte de cât cele inferióre, ci şi că ele sunt *maĭ bine adaptate*, că *corespund maĭ adesea şi maĭ esact cu scopul lor* [1]).

Această afirmare, pe care se basézā tot ce urmézā, are sens numaĭ dacă presupunem pe tăcute, că tóte animalele dinpreună cu omul aŭ *unul şi acelaşĭ scop*. Căcĭ presupunênd că animalele şi omul aŭ scopurĭ diferite, nu se póte face nicĭ cum o comparaţie despre modul în care corespund cu scopul lor. In orĭ-ce cas nu este admis a conchide de la deosebirea perfecţieĭ (în sens absolut) la deosebirea moduluĭ în care s'atinge un scop (la perfecţie în sens relativ). Un cuţit póte fi adaptat la scopul sĕŭ ca şi un ciasornic saŭ un telegraf. Ce ar ḑice cetitorul când am afirma că palatul ateneuluĭ corespunde cu scopul sĕŭ maĭ bine de cât palatul regal, saŭ că acesta şi ar atinge scopul maĭ bine de cât o casă de rând şi mult maĭ bine de cât un şopron? Saŭ că o caretă corespunde cu scopul eĭ maĭ bine de cât un car? Se înţelege lesne că aceste comparaţiĭ nu sunt admisibile. Tot astfel nu e admisibilă nicĭ comparaţia moduluĭ în care animalele şi omul ajung

---

[1]) Les bases etc. p. 9.

scopul lor. Animalele pot fi puse pe o scară cu omul și comparate cu el respectiv de scopul lor numaĭ dacă plecăm de la ipoteza că aŭ unul și acelașĭ scop.

In adevĕr Spencer admite tacit în etica sa că orĭ-ce ființă tinde a'șĭ conserva și adăugi *viața* sa. Iar *cea maĭ mare sumă posibilă de viață* este scopul comun al evoluțiuneĭ. Decĭ ființa cea maĭ bine adaptată este aceea care produce cea maĭ mare sumă posibilă de viață. După acéstă concepție omul n'are alt țel de cât peștele saŭ pasărea și perfecția tuturor ființelor se hotărăsce conform relațieĭ cu acest țel.

De sigur Spencer nu va aștepta să admitem acéstă afirmare numaĭ pentru reputațiunea sa. De asemenea indicațiunea simplă că ființele organice aŭ o perfecție diferită nu póte servi ca o dovadă, nu se arată pentru care cuvênt intimpinăm o perfecție diferită la organisme.

Dar acéstă ipoteză fundamentală ne fiind dovedită tóte conclusiile trase din ea sunt ilusoriĭ. Clădirea întrégă stă pe nisip. De aceea nu vedem nicĭ un motiv a ne depărta de principiul credințeĭ creștine că fie-care făptură are scopul sĕŭ precum are și ființa sa proprie. Făcĕtorul a încredințat fie-căreĭ făpturĭ un post în economia cea mare a fireĭ și a înzestrat pe fie care cu organisme corespundĕtóre spre ajungerea luĭ. Numaĭ din acest punct de vedere se póte esplica satisfăcător stabilitatea ce exista necontestat în natură și minunata armonie în care tóte lucrurile staŭ între sine.

2. A doua suposițiune admisă pe tăcute e de o însemnătate și maĭ mare. Ea trebue a servi de basă evoluțiuneĭ, dar o contrazice în modul cel maĭ evident.

La adaptare iaŭ parte neapărat doĭ factorĭ : 1) O ființă care se adaptéză și 2) o ființa la care se face adaptarea. Acest din urmă factor trebue a fi presupus necesariamente *invariabil* și *constant*,— cel puțin pentru ca adaptarea să fie perfectă, cum este la Spencer. Oare s'ar putea adapta o încălțăminte la un calapod ce se t t

scopul lor. Animalele pot fi puse pe o scară cu omul și comparate cu el respectiv de scopul lor numaĭ dacă plecăm de la ipoteza că aŭ unul și acelașĭ scop.

In adevĕr Spencer admite tacit în etica sa că orĭ-ce ființă tinde a'șĭ conserva și adăugi *viața* sa. Iar *cea maĭ mare sumă posibilă de viață* este scopul comun al evoluțiuneĭ. Decĭ ființa cea maĭ bine adaptată este aceea care produce cea maĭ mare sumă posibilă de viață. După acéstă concepție omul n'are alt țel de cât peștele saŭ pasărea și perfecția tuturor ființelor se hotărăsce conform relațieĭ cu acest țel.

De sigur Spencer nu va aștepta să admitem acéstă afirmare numaĭ pentru reputațiunea sa. De asemenea indicațiunea simplă că ființele organice aŭ o perfecție diferită nu póte servi ca o dovadă, nu se arată pentru care cuvênt intimpinăm o perfecție diferită la organisme.

Dar acéstă ipoteză fundamentală ne fiind dovedită tóte conclusiile trase din ea sunt ilusoriĭ. Clădirea întrégă stă pe nisip. De aceea nu vedem nicĭ un motiv a ne depărta de principiul credințeĭ creștine că fie-care făptură are scopul sĕŭ precum are și ființa sa proprie. Făcĕtorul a încredințat fie-căreĭ fapturĭ un post în economia cea mare a fireĭ și a înzestrat pe fie care cu organisme corespundĕtóre spre ajungerea luĭ. Numaĭ din acest punct de vedere se póte esplica satisfăcător stabilitatea ce exista necontestat în natură și minunata armonie în care tóte lucrurile staŭ între sine.

2. A doua suposițiune admisă pe tăcute e de o însemnătate și maĭ mare. Ea trebue a servi de basă evoluțiuneĭ, dar o contrazice în modul cel maĭ evident.

La adaptare iaŭ parte neapărat doĭ factorĭ: 1) O ființă care se adaptéză și 2) o ființa la care se face adaptarea. Acest din urmă factor trebue a fi presupus necesariamente *invariabil* și *constant*,— cel puțin pentru ca adaptarea să fie perfectă, cum este la Spencer. Oare s'ar putea adapta o încălțăminte la un calapod ce se t t

schimbă? Ar putea face o galerie potrivită la un diament ce peste o oră ia altă formă?

Deci pentru ca Spencer să vorbéscă despre *o adaptare ce crește și se perfecționézâ constant* în organisme, trebue mai întâi să aibă în natură o parte *imobilă și invariabilă,* care să serve de basă și de țel pentru lucrarea adaptărei. Numai în casul acesta se póte vorbi d. e. despre o adaptare crescêndă a omului.

Cum rěmâne acum acéstă suposițiune atât de neapărată filosofului nostru? Ea chiar după principiile lui nu este posibilă. Singurul lucru ce s'ar putea închipui după modul de a privi este, că natura neînsuflețită formézâ o sistemă înțepenită, imobilă asupra căreia ființele însuflețite 'și res'ățesc evoluțiunele lor și se urcă din tréptă în tréptă pe scara perfecțiunei. Dar această presupunere este cu totul arbitrară și chiar imposibilă. Legea evoluțiunei după Spencer este generală, domnește în întréga fire. Ea funcționézâ în regnul anorganic ca și în cel organic; însuși ființele organice datoresc existența lor legei evoluțiunei. Procesul de formațiune isbuti a face salt în lumea organică tocmai după osteneli nesfirșite, după nenuměrate încercări zadarnice.

Deci pe ce basă voește Spencer a presupune că natura neînsuflețită s'a lepădat astă-ḍi de evoluțiune și de tótă pompa ei? Cum a pierdut ea nădejdea de a'nainta la posturi mai înalte în perfecțiune? Cum s'a cufundat ea pentru tot d'auna în somnul amorțit al ernei spre a servi la adaptarea ființelor organice întocmai ca o pânză întinsă pe care ființele ce se adaptézâ scot ca prin farmec chipurile lor artistice cu loteria magică? Ori-cine înțelege cât e de arbitrar și imposibil a admite aceasta. In evoluțiune avem a face cu puteri mecanice, órbe și aceste puteri, după teoria despre *conservarea forței* nu se pierd[1]).

---

[1]) H. T. Buckle în Historie de la civilisation en Angleterre vol. V. pag. 224. Nota, crede că *persistența forței* este o espresie mai esactă de cât conservarea forței.

schimbă? Ar putea face o galerie potrivită la un diament ce peste o oră ia altă formă?

Deci pentru ca Spencer să vorbéscă despre *o adaptare ce creşte şi se perfecţionéză constant* în organisme, trebue mai întâi să aibă în natură o parte *imobilă şi invariabilă*, care să serve de basă şi de ţel pentru lucrarea adaptărei. Numai în casul acesta se póte vorbi d. e. despre o adaptare crescêndă a omului.

Cum rĕmâne acum acéstă suposiţiune atât de neapărată filosofului nostru? Ea chiar după principiile lui nu este posibilă. Singurul lucru ce s'ar putea închipui după modul de a privi este, că natura neînsufleţită formézâ o sistemă înţepenită, imobilă asupra căreia fiinţele însufleţite 'şi desfăşesc evoluţiunele lor şi se urcă din tréptă în tréptă pe scara perfecţiunei. Dar această presupunere este cu totul arbitrară şi chiar imposibilă. Legea evoluţiunei după Spencer este generală, domneşte în întréga fire. Ea funcţionéză în regnul anorganic ca şi în cel organic; însuşi fiinţele organice datoresc existenţa lor legei evoluţiunei. Procesul de formaţiune isbuti a face salt în lumea organică tocmai după osteneli nesfirşite, după nenumĕrate încercări zadarnice.

Deci pe ce basă voeşte Spencer a presupune că natura neînsufleţită s'a lepădat asta-dĭ de evoluţiune şi de tótă pompa ei? Cum a pierdut ea nădejdea de a'nainta la posturi mai înalte în perfecţiune? Cum s'a cufundat ea pentru tot d'auna în somnul amorţit al ernei spre a servi la adaptarea fiinţelor organice întocmai ca o pânză întinsă pe care fiinţele ce se adaptéză scot ca prin farmec chipurile lor artistice cu loteria magică? Ori-cine înţelege cât e de arbitrar şi imposibil a admite aceasta. In evoluţiune avem a face cu puteri mecanice, órbe şi aceste puteri, după teoria despre *conservarea forţei* nu se pierd[1]).

[1]) H. T. Buckle în Historie de la civilisation en Angleterre vol. V. pag. 224. Nota, crede că *persistenţa forţei* este o espresie mai esactă de cât conservarea forţei.

Apoĭ cine ne asigură că, după atâtea şi atâtea vécurĭ când fiinţele organice şi în special omul vor crede că sunt maĭ aprópe de adaptare, natura anorganică nu se va deştepta din amorţire nu se va urni din loc, aşa în cât atuncĭ adaptarea va trebui să încépă lucrarea sa din noŭ?

Maĭ mult încă. Spencer construeşte morala sa pe supoşiţiunea tăcută, că evoluţiunea s'a sfârşit oare cum la om, *că a ajuns în el la trépta cea maĭ înaltă peste care nu maĭ trece*, că omul este cununa şi capodopera cea maĭ măréţă a evoluţiuneĭ. De acĭ înainte ea sărbéză triumful seŭ şi nu se maĭ gândeşte la creaţiunĭ nouĕ, ci numaĭ la desăvârşirea măĭastră a celor create.

Inţelegem de ce Spencer a recurs la acéstă ipoteză. Ea 'ĭ serveşte ca temelie *neapărată* la etica sa. Numaĭ suposând că omul rĕmâne om adevĕrat, şi că firea ce 'l înconjură nu se maĭ urneşte din loc, Spencer póte să ne zugrăvéscă adaptarea omuluĭ, *ce tot continuă* până la desăvêrşire, spre a ne aduce în sfirşit epoca de aur a luĭ Saturn. Indată ce am presupune că din om are să se desvolte cu timpul o fiinţă maĭ superióră, precum omul după Spencer şi Darwin s'a format din o specie de maĭmuţă, atuncĭ a perit visul adaptăreĭ continue. Atuncĭ fiinţa noŭ formată începe din noŭ adaptarea cu crâncena sa luptă pentru ecsistenţă şi în faţa omuluĭ sună un duşman noŭ, tot aşa de periculos, cum e omul astă-ḑĭ pentru maimuţă.

Aşa dar etica cea nouĕ are trebuinţă la basa eĭ de suposiţiunea că evoluţiunea s'a sfîrşit la om şi de-acum se retrage la pensie. Dar în sprijinul acesteĭ suposiţiunĭ Spencer nu póte aduce altă dovadă de cât dór trebuinţa practică de etica sa Acéstă suposiţiune este chiar o contraḑicere. Fără îndoială ea se putea înţelege, dacă Spencer spunea că evoluţiunea a renunţat o dată pentru tot d'auna la viaţa publică şi acum trăeşte ca rentieră. Dar nu; Spencer nu spune acésta, căcĭ nu'ĭ aduce nicĭ un ser-

Apoĭ cine ne asigură că, după atâtea şi atâtea vécurĭ când fiinţele organice şi în special omul vor crede că sunt maĭ aprópe de adaptare, natura anorganică nu se va deştepta din amorţire nu se va urni din loc, aşa în cât atuncĭ adaptarea va trebui să încépă lucrarea sa din noŭ?

Maĭ mult încă. Spencer construeşte morala sa pe supoşiţiunea tăcută, că evoluţiunea s'a sfârşit oare cum la om, *că a ajuns în el la trépta cea maĭ înaltă peste care nu maĭ trece*, că omul este cununa şi capodopera cea maĭ măréţă a evoluţiuneĭ. De acĭ înainte ea sărbéză triumful sĕŭ şi nu se maĭ gândeşte la creaţiunĭ nouĕ, ci numaĭ la desăvârşirea măĭastră a celor create.

Inţelegem de ce Spencer a recurs la acéstă ipoteză. Ea 'ĭ serveşte ca temelie *neapărată* la etica sa. Numaĭ suposând că omul rĕmâne om adevĕrat, şi că firea ce 'l înconjură nu se maĭ urneşte din loc, Spencer póte să ne zugrăvéscă adaptarea omuluĭ, *ce tot continuă* până la desăvârşire, spre a ne aduce în sfirşit epoca de aur a luĭ Saturn. Indată ce am presupune că din om are să se desvolte cu timpul o fiinţă maĭ superióră, precum omul după Spencer şi Darwin s'a format din o specie de maĭmuţă, atuncĭ a perit visul adaptăreĭ continue. Atuncĭ fiinţa noŭ formata începe din noŭ adaptarea cu crâncena sa luptă pentru ecsistenţă şi în faţa omuluĭ sună un duşman noŭ, tot aşa de periculos, cum e omul astă-ḑĭ pentru maimuţă.

Aşa dar etica cea nouĕ are trebuinţă la basa eĭ de suposiţiunea că evoluţiunea s'a sfîrşit la om şi de-acum se retrage la pensie. Dar în sprijinul acesteĭ suposiţiunĭ Spencer nu póte aduce altă dovadă de cât dór trebuinţa practică de etica sa Acéstă suposiţiune este chiar o contraḑicere. Fără îndoială ea se putea înţelege, dacă Spencer spunea că evoluţiunea a renunţat o dată pentru tot d'auna la viaţa publică şi acum trăeşte ca rentieră. Dar nu; Spencer nu spune acésta, căcĭ nu'ĭ aduce nicĭ un ser-

viciŭ. Din contra, evoluţiunea de acum înainte va remânea ca şi până acum în serviciile eĭ, numaĭ că nu va maĭ forma şi proiecta făpturĭ nouĕ, ci va da pur şi simplu o formă maĭ măiestră celor existente. Ea va face ca un poet bĕtrân, care de mult a dat la spate primăvara sa şi închină sara vieţeĭ la revisuirea şi editarea operilor sale.

Dar cine va înţelege aşa schimbare şi convertire la evoluţiunea cea mecanică, îndărătnică şi bĕtrână? Spre a nu cădea în rătăcire cu privire la ea n'avem altă cale de cât a aduce un sacrificium intellecti şi a crede tot ce Spencer ne-a descoperit.

*

De la suposiţiunĭ trecem acum la doveḑ'le, cu care Spencer caută să demonstreze origina omuluĭ din animal. Intâia dovadă o ia de la evoluţiune în general. El consideră evoluţiunea în regnul vegetal şi animal ca lucru hotărât; de aicĭ conchide că şi omul trebue să se fi format din regnul animal. Insă chiar de am voi să concedem premisa, totuşĭ conlusia ar merge prea departe Chiar de ar exista o evoluţiune în regnul animal, am put a trage de aicĭ o conclusie şi pentru om? Evident am putea numaĭ dacă am nega deosebirea cât cerul de pământ între om şi animal. Insă spiritul inteligent şi liber nicĭ-o datĭ nu se póte bucĭţi în mişcărĭ de atomĭ. Fi-va óre cine-va aşa de naiv să crédă, că o cugetare a inteligenţeĭ, un act al voinţeĭ se póte forma saŭ desvolta prin amestec şi grupare de atomĭ? In acéstă formă fie cine vede cât e de monstruoasă esplicarea materialistă. Şi totuşĭ între esplicarea acésta şi a luĭ Spencar nu este o deosebire esenţială. Spencer vede în om numaĭ atomĭ, cu diferitele lor combinaţiunĭ şi grupărĭ. Dar, în acest caz, pentru ce cugetarea ar trebui să fie unită cu organismul aşa de esenţial, în cât prin o norocită combinaţie să nu se pótă forma o cugetare în stare fluidă, solidă sau gazoasă? Şi

viciŭ. Din contra, evoluţiunea de acum înainte va remânea ca şi până acum în serviciile eĭ, numaĭ că nu va maĭ forma şi proiecta făpturĭ nouĕ, ci va da pur şi simplu o formă maĭ măĭestră celor existente. Ea va face ca un poet bĕtrân, care de mult a dat la spate primăvara sa şi închină sara vieţeĭ la revisuirea şi editarea operilor sale.

Dar cine va înţelege aşa schimbare şi convertire la evoluţiunea cea mecanică, îndărătnică şi bĕtrână? Spre a nu cădea în rătăcire cu privire la ea n'avem altă cale de cât a aduce un sacrificium intellecti şi a crede tot ce Spencer ne-a descoperit.

*

De la supoziţiunĭ trecem acum la doveḑ'le, cu care Spencer caută să demonstreze origina omuluĭ din animal. Intăia dovadă o ia de la evoluţiune în general. El consideră evoluţiunea în regnul vegetal şi animal ca lucru hotărât; de aicĭ conchide că şi omul trebue să se fi format din regnul animal. Insă chiar de am voi să concedem premisa, totuşĭ conlusia ar merge prea departe Chiar de ar exista o evoluţiune în regnul animal, am put a trage de aicĭ o conclusie şi pentru om? Evident am putea numaĭ dacă am nega deosebirea cât cerul de pământ între om şi animal. Insă spiritul inteligent şi liber nicĭ-o datĭ nu se póte bucĭţi în mişcărĭ de atomĭ. Fi-va óre cine-va aşa de naiv să crédă, că o cugetare a inteligenţeĭ, un act al voinţeĭ se póte forma saŭ desvolta prin amestec şi grupare de atomĭ? In acéstă formă fie cine vede cât e de monstruoasă esplicarea materialistă. Şi totuşĭ între esplicarea acésta şi a luĭ Spencar nu este o deosebire esenţială. Spencer vede în om numaĭ atomĭ, cu diferitele lor combinaţiunĭ şi grupărĭ. Dar, în acest caz, pentru ce cugetarea ar trebui să fie unită cu organismul aşa de esenţial, în cât prin o norocită combinaţie să nu se pótă forma o cugetare în stare fluidă, solidă sau gazoasă? Şi

atuncĭ de ce nu s'ar înfiinţa la urmă şi fabricĭ de cugetare, de unde toţĭ ceĭ ce aŭ lipsă să'şĭ poată comanda provisia necesară? La aşa de monstruoase consecuenţe trebue să ajungă materialismul cras. Sentimentul de om, viaţa şi munca intelectuală a omuluĭ, limba sa, artele şi stiinţele sale nu cată să fie de cât agregate şi combinaţiĭ de atomĭ! Amestecarea atomilor va fi descoperit legea gravităţeĭ, va fi inventat telegraful, va fi alcătuit Iliada, şi Cântecul ginteĭ latine!

Aşa dar chiar dacă ar fi admisă în general ipoteza evoluţiuneĭ, ea nu s'ar putea nicĭ de cum întinde şi la om. Abisul nemĕsurat între om şi animale rĕmâne deschis.

Insă pe ce basézá Spencer acest mare proces al evoluţiuneĭ, de care se serveşte ca de o pârghie spre a resturna toate teoriile morale de până acum? Neapărat că nu putem supune aicĭ uneĭ criticĭ amănunţite întréga ipoteză a evoluţiuneĭ fără a ne depărta prea mult de obiect.[1]) Cu tóte acestea vom presenta cetitoruluĭ măcar foarte pe scurt argumentele principale, cu care filosoful nostru vrea să demonstre teoria evoluţiuneĭ.

In fruntea acestor argumente stă convingerea adîncă a luĭ Spencer *că nu este o creaţiune* [2]) şi de ce n'ar fi admisibilă creaţiunea?

S'ascultăm şi să ne minunăm.

Intâĭ: „Nime n'a vĕdut vre-o dată crearea uneĭ speciĭ" [3]) Dar oare d. Spencer saŭ unul dintre tovarăşiĭ seĭ de ideĭ vĕdut aŭ când-va evoluţia uneĭ speciĭ din alta? Observat aŭ creşterea omuluĭ din animal? Daca putem admite numaĭ ceia ce vedem înşine, pentru ce Spencer crede

---

[1]) O discuţie maĭ pe larg asupra acesteĭ cestiunĭ vedi la T. Pesch, Die grossen Weltrathsel, Freiburg. Herder. 1884. Bd. II S. 110 sg. şi în special 165 sg. Idem, Duilhe, Apologie Scientifique de la foi chrêtienne. Paris 1890, tradusa de P. S. Ger. Timuş în „Bisesica Ortodoxă Română" pe anul 1891—92.

[2] Nu înţelegem de ce Spencer voeşte să nege creaţiunea, când ea n'are a face cu evoluţiunea. Duilhe l. c. p. 178

[3]) Principes de Biologie I. p. 406.

atuncĭ de ce nu s'ar înfiinţa la urmă şi fabricĭ de cugetare, de unde toţĭ ceĭ ce aŭ lipsă să'şĭ poată comanda provisia necesară? La aşa de monstruoase consecuenţe trebue să ajungă materialismul cras. Sentimentul de om, viaţa şi munca intelectuală a omuluĭ, limba sa, artele şi stiinţele sale nu cată să fie de cât agregate şi combinaţiĭ de atomĭ! Amestecarea atomilor va fi descoperit legea gravităţeĭ, va fi inventat telegraful, va fi alcătuit Iliada, şi Cântecul ginteĭ latine!

Aşa dar chiar dacă ar fi admisă în general ipoteza evoluţiuneĭ, ea nu s'ar putea nicĭ de cum întinde şi la om. Abisul nemĕsuiat între om şi animale rĕmâne deschis.

Insă pe ce baséză Spencer acest mare proces al evoluţiuneĭ, de care se serveşte ca de o pârghie spre a resturna toate teoriile morale de până acum? Neapărat că nu putem supune aicĭ uneĭ criticĭ amănunţite întréga ipoteză a evoluţiuneĭ fără a ne depărta prea mult de obiect.[1]) Cu tóte acestea vom presenta cetitoruluĭ măcar foarte pe scurt argumentele principale, cu care filosoful nostru vrea să demonstre teoria evoluţiuneĭ.

In fruntea acestor argumente stă convingerea adîncă a luĭ Spencer *că nu este o creaţiune* [2]) şi de ce n'ar fi admisibilă creaţiunea?

S'ascultăm şi să ne minunăm.

Intâĭ: „Nime n'a vĕdut vre-o dată crearea uneĭ speciĭ“ [3]) Dar oare d. Spencer saŭ unul dintre tovarăşiĭ sĕĭ de ideĭ vĕdut aŭ când-va evoluţia uneĭ speciĭ din alta? Observat aŭ creşterea omuluĭ din animal? Daca putem admite numaĭ ceia ce vedem înşine, pentru ce Spencer crede

---

[1]) O discuţie maĭ pe larg asupra acesteĭ cestiunĭ vedi la T. Pesch, Die grossen Weltrathsel, Freiburg. Herder. 1884. Bd. II S. 110 sg. şi în special 165 sg. Idem, Duilhe, Apologie Scientifique de la foi chrêtienne. Paris 1890, tradusa de P. S. Ger. Timuş în „Bisesica Ortodoxă Română“ pe anul 1891—92.

[2] Nu înţelegem de ce Spencer voeşte să nege creaţiunea, când ea n'are a face cu evoluţiunea. Duilhe l. c. p. 178

[3]) Principes de Biologie I. p. 406.

că omul este numaĭ un vertebrat în o evoluţiune superioară?

Al doilea: „Nime n'a putut afla vre o dovadă indirectă că a avut loc crearea speciilor. Ipoteza despre crearea speciilor nu are absolut nicĭ o dovadă." După ast fel de verdict cetitorul póte va aştepta ca Spencer să rĕstórne pe rând cunoscutele argumente comune despre permanenţa speciilor, despre neputinţa de a se forma organe de tot nouĭ etc. cum încă Aristotel le-a inchegat şi maĭ mulţĭ filosofĭ şi naturalişti nouĭ ca Cuvier, Agassiz şi alţiĭ le-a desvoltat maĭ departe. Mare decepţiune! Spencer trece peste toţĭ aceştĭ savanţĭ şi peste argumentele lor, cu o tăcere dispreţuitóre în marşul sĕŭ victorios spre a vesti lumeĭ istâı da că crearea speciilor n'are nicĭ o basă.

Al treilea: „Despre creaţiunea specială nu ne putem face o ideĭe coherentă.... Suposa-vom oare că un organism noŭ, ca obiect al creaţiuneĭ speciale, este creat din nimic? Dacă este aşa atuncĭ suposăm creaţiunea materieĭ; *dar creaţiunea materieĭ este imperceptibilă*: ea implică a stabili în spirit o relaţie între a fi şi a nu fi, o relaţie în care unul din termenĭ lipseşte, aşa dar o relaţie imposibilă"[1]).

Aşa dar crearea unuĭ lucru din nimic ar fi imposibilă. Pentru ce? Pentru că este imperceptibilă, adica după idea luĭ Spencer nu se póte representa cu imaginaţia. Ca şi cum tot ce nu ne putem representa cu sensurile ar fi imperceptibil. Atuncĭ cum îşĭ represintă Spencer întâiul termen al relaţiuneĭ, pe care nădĕjduim că tot îl recunóşte valabil? Cum îşĭ represintă el virtutea, neiubirea şi fiinţa în general?

Saŭ trebue luat aicĭ cuvêntul *imperceptibil* în sens de contradictor şi imposibil? Maĭ că s'ar părea aşa. Indicaţiunea că o relaţie între a fi şi a nu fi este imposibilă, pare a favorisa acest sens. Dar atuncĭ Spencer dă pe faţă

[1]) Ibid. p. 407. Acest argument îl invóca şi D. Profesor Stef. C. Mihailescu în introducere la Psihofisică. Bucureştĭ 1892, p. 10 Ale uno disce omnes.

că omul este numaĭ un vertebrat în o evoluţiune superioară?

Al doilea: „Nime n'a putut afla vre o dovadă indirectă că a avut loc crearea speciilor. Ipoteza despre crearea speciilor nu are absolut nicĭ o dovadă.“ După ast fel de verdict cetitorul póte va aştepta ca Spencer să rĕstórne pe rând cunoscutele argumente comune despre permanenţa speciilor, despre neputinţa de a se forma organe de tot nouĭ etc. cum încă Aristotel le-a inchegat şi maĭ mulţĭ filosofĭ şi naturalştĭ nouĭ ca Cuvier, Agassiz şi alţiĭ le-a desvoltat maĭ departe. Mare decepţiune! Spencer trece peste toţĭ aceştĭ savanţĭ şi peste argumentele lor, cu o tăcere dispreţuitóre în marşul sĕŭ victorios spre a vesti lumeĭ istâ da că crearea speciilor n'are nicĭ o basă.

Al treilea: „Despre creaţiunea specială nu ne putem face o ideie coherentă.... Suposa-vom oare că un organism noŭ. ca obiect al creaţiuneĭ speciale, este creat din nimic? Dacă este aşa atuncĭ suposăm creaţiunea materieĭ; *dar creaţiunea materieĭ este imperceptibilă*: ea implică a stabili în spirit o relaţie între a fi şi a nu fi, o relaţie în care unul din termenĭ lipseşte, aşa dar o relaţie imposibilă“[1]).

Aşa dar crearea unuĭ lucru din nimic ar fi imposibilă. Pentru ce? Pentru că este imperceptibilă, adica după idea luĭ Spencer nu se póte representa cu imaginaţia. Ca şi cum tot ce nu ne putem representa cu sensurile ar fi imperceptibil. Atuncĭ cum îşĭ representă Spencer întâiul termen al relaţiuneĭ, pe care nădĕjduim că tot îl recunóşte valabil? Cum îşĭ representă el virtutea, neiubirea şi fiinţa în general?

Saŭ trebue luat aicĭ cuvêntul *imperceptibil* în sens de contradictor şi imposibil? Maĭ că s'ar părea aşa. Indicaţiunea că o relaţie între a fi şi a nu fi este imposibilă, pare a favorisa acest sens. Dar atuncĭ Spencer dă pe faţă

[1]) Ibid. p. 407. Acest argument îl invóca şi D. Profesor Stef. C. Mihailescu în introducere la Psihofisică. Bucureştĭ 1892, p. 10 Ale uno disce omnes.

cât e de superficial. El nu 'şĭ dă ostenélă să observe bine părerile tradiţionale pe care vrea să le rĕstórne. Căcĭ cine a pretins când-va pentru creaţiune o relaţie între a fi şi a nu fi? Asemenea absurditate n'a eşit încă din pana unuĭ filosof saŭ teolog cu judecată. La creaţiune e vorba de relaţia Făcĕtoruluĭ cu făptura. Afirmaţiunea: „Dumnedeŭ a creat lumea" însemnează că Dumnedeŭ în a tot puternicia sa, prin un simplu act al voinţeĭ sale a chĭemat în vĭaţă lumea ce el a recunoscut'o că póte esista. El este infinit perfect şi puternic, aşa că spre a realisa ideile sale n'are trebuinţă de materie şi unelte ca artiştiĭ lumeştĭ. „El a dis şi s'a făcut." Ce este aicĭ imposibil şi imperceptibil? Fiind-că noĭ cu cunoştinţele nóstre suntem legaţĭ de fantasie şi le scoatem din lucrurile ce cad sub sensurĭ, de aceĭa ne am obicĭnuit a uni cu orĭ-ce acţiune, chiar cu acţiunele Dumnedeeştĭ ideĭa de mişcare în loc. Aşa la creaţiune ne representăm neantul ca punct de unde fĕpturele ies la viaţă. Dar orĭ-ce om cu raţiune, care s'a deprins a deosebi ideile de fantasiĭ ştie cum se înţelege creaţiunea. Să mergem însă maĭ departe.

„Să suposăm că materia din care e compus organismul cel noŭ nu s'a creat special cu acéstă ocasie. Dar atuncĭ ne întimpină întrebarea: Cum s'a sĕvêrşit acéstă prefacere? Oare atomiĭ ce intră cu miriadele în formaţiunea organismuluĭ celuĭ noŭ, fiind înainte de acésta împrăştiaţĭ în aer şi pe pămênt împrejur, se deslipesc eĭ toţĭ din combinaţiile lor, spre a alerga uniĭ înaintea altora şi a se uni ca se formeze composiţiĭ chimice propriĭ, cădênd fie-care cu anumiţĭ alţiĭ la locul însemnat, în un agregat de ţesĕturĭ şi de organe complexe? De sigur, a presupune atât de nenumĕrate impulse supranaturale (!).. ar fi maĭ mult a înmulţi misterele, de cât a esplica un mister" [1].

Aicĭ Spencer îşĭ închipue creaţiunea cum nu se póte maĭ copilăreşte şi maĭ naiv. Spre a perfecţiona formaţiunele

[1]) Principes de Biologie I p. 407—408.

cât e de superficial. El nu 'şi dă ostenélă să observe bine părerile tradiţionale pe care vrea să le rĕstórne. Căcĭ cine a pretins când-va pentru creaţiune o relaţie între a fi şi a nu fi? Asemenea absurditate n'a eşit încă din pana unuĭ filosof saŭ teolog cu judecată. La creaţiune e vorba de relaţia Făcĕtoruluĭ cu făptura. Afirmaţiunea: „Dumnedeŭ a creat lumea“ însemnează că Dumnedeŭ în a tot puternicia sa, prin un simplu act al voinţeĭ sale a chĭemat în vĭaţă lumea ce el a recunoscut'o că póte esista. El este infinit perfect şi puternic, aşa că spre a realisa ideile sale n'are trebuinţă de materie şi unelte ca artiştiĭ lumeştĭ. „El a dis şi s'a făcut.“ Ce este aicĭ imposibil şi imperceptibil? Fiind-că noĭ cu cunoştinţele nóstre suntem legaţĭ de fantasie şi le scoatem din lucrurile ce cad sub sensurĭ, de aceĭa ne am obicĭnuit a uni cu orĭ-ce acţiune, chiar cu acţiunele Dumnedeeştĭ ideĭa de mişcare în loc. Aşa la creaţiune ne representăm neantul ca punct de unde făpturele ies la viaţă. Dar orĭ-ce om cu raţiune, care s'a deprins a deosebi ideile de fantasiĭ ştie cum se înţelege creaţiunea. Să mergem însă maĭ departe.

„Să suposăm că materia din care e compus organismul cel noŭ nu s'a creat special cu acéstă ocasie. Dar atuncĭ ne întimpină întrebarea: Cum s'a sĕvêrşit acéstă prefacere? Oare atomiĭ ce intră cu miriadele în formaţiunea organismuluĭ celuĭ noŭ, fiind înainte de acésta împrăştiaţĭ în aer şi pe pămênt împrejur, se deslipesc eĭ toţĭ din combinaţiile lor, spre a alerga uniĭ înaintea altora şi a se uni ca se formeze composiţiĭ chimice propriĭ, cădênd fie-care cu anumiţĭ alţiĭ la locul însemnat, în un agregat de ţesĕturĭ şi de organe complexe? De sigur, a presupune atât de nenumĕrate impulse supranaturale (!).. ar fi maĭ mult a înmulţi misterele, de cât a esplica un mister“ [1]).

Aicĭ Spencer îşĭ închipue creaţiunea cum nu se póte maĭ copilăreşte şi maĭ naiv. Spre a perfecţiona formaţiunele

[1]) Principes de Biologie I p. 407—408.

existente şi a chema la viaţă un cap de operă cu totul noŭ, Dumneḑeŭ n'are trebuinţă de *nenumĕrate impulse*, ci numaĭ de un act unic al voeĭ sale. O ast-fel de intervenire a luĭ Dumneḑeŭ n'ar fi chiar *supranaturală*, ci reclamată de natura şi ordinea lucrurilor. Dar Spencer negreşit are predilecţie de a numi supranatural tot ce este *imaterial*. El se serveşte de acéstă tactică adesea şi nu fără dibăcie.

De alt-fel teoria creaţiuneĭ nu necesitează nicĭ de cum a presupune că speciile s'aŭ creat din nimic, saŭ că Dumneḑeŭ a intervenit fără conlucrarea făpturelor esistente. Dumneḑeŭ bine-voeşte tot-déuna a chema făpturele să conlucre după putere la împlinirea planurilor sale celor vecĭnice. Şi aşa s'a putut întâmpla, ca speciile să ĭa început tot-déuna cu conlucrarea causelor create, de şi nu fără intervenirea imediată a luĭ Dumneḑeŭ. Voea Sa organisătóre a pus în materia esistentă legile şi forţele pentru formarea organismelor speciale vegetale şi animale, necuvêntătóre şi cuvêntătóre.

Trecem peste *dificultăţile teologice* pe care Spencer le invócă maĭ departe contra creaţiuneĭ speciilor şi a lumeĭ în general. Ele, facênd abstracţie de mulţimea faptelor din ştiinţele naturale cu care sunt ţesute, nu se ridică maĭ pre sus de dificultăţile ordinare, ce se citează şi se deslegă în orĭ-ce tratat filosofic. Imperfecţiile adevĕrate saŭ aparente, boalele şi suferinţele de tot feliul ar esclude după socotinţa luĭ Spencer, crearea lumeĭ de Dumneḑeŭ şi ar proba, că credinţa în Dumneḑeu s'a ivit în omenire *„la o epocă de cea maĭ adîncă ignoranţă* [1]). Şi óre crede Spencer în adevĕr, că cu ast-fel de argumente de mult rĕsturnate va repune convingerea de miĭ de anĭ a omenireĭ întregĭ? [2]) Numaĭ respectiv de presupusa lipsă de

[1]) Ibid. p. 416.
[2]) Comp. Macarie, Teologia Dogmatică Ortodox. Trad. de Arh. Ger. Timuş, Bucureştĭ 1886, I, p, 474

existente şi a chema la viaţă un cap de operă cu totul noŭ, Dumneḑeŭ n'are trebuinţă de *nenumĕrate impulse*, ci numaĭ de un act unic al voeı sale. O ast-fel de intervenire a luĭ Dumneḑeŭ n'ar fi chıar *supranaturală*, ci reclamată de natura şi ordinea lucrurilor. Dar Spencer negreşit are predilecţie de a numi supranatural tot ce este *imaterial*. El se serveşte de acéstă tactică adesea şi nu fără dıbăcie.

De alt-fel teoria creaţiuneĭ nu necesitează nicĭ de cum a presupune că speciile s'aŭ creat din nimic, saŭ că Dumneḑeŭ a intervenit fără conlucrarea fĕpturelor esistente. Dumneḑeŭ bine-voeşte tot-déuna a chema făpturele să conlucre după putere la împlinirea planurilor sale celor vecĭnice. Şi aşa s'a putut întâmpla, ca speciile să ĭa început tot-déuna cu conlucrarea causelor create, de şi nu fără intervenirea imediată a luĭ Dumneḑeŭ. Voea Sa organisătóre a pus în materia esistentă legile şi forţele pentru formarea organismelor speciale vegetale şi animale, necuvêntătóre şi cuvêntătóre.

Trecem peste *dificultăţile teologice* pe care Spencer le invócă maĭ departe contra creaţiuneĭ speciilor şi a lumeĭ în general. Ele, facênd abstracţie de mulţimea faptelor din ştiinţele naturale cu care sunt ţesute, nu se ridică maĭ pre sus de dificultăţile ordinare, ce se citează şi se deslegă în orĭ-ce tratat filosofic. Imperfecţiile adevĕrate saŭ aparente, boalele şi suferinţele de tot feliul ar esclude după socotinţa luĭ Spencer, crearea lumeĭ de Dumneḑeŭ şi ar proba, că credinţa în Dumneḑeu s'a ivit în omenire „*la o epocă de cea maĭ adîncă ignoranţă*"[1]. Şi óre crede Spencer în adevĕr, că cu ast-fel de argumente de mult rĕsturnate va repune convingerea de miĭ de anĭ a omenireĭ întregĭ? [2]) Numaĭ respectiv de presupusa lipsă de

[1]) Ibid. p. 416.
[2]) Comp. Macarie, Teologia Dogmatică O to ox . Trad. de Arh. Ger. Tımuş, Bucureştı 1886, I, p, 474

scop în natură, (aposcapologie) trebue a ne esplica cu adversarul nostru.

*

Şcóla evoluţionistă este fórte maïestră în arta de a coordona şi a da valóre faptelor. Decï este bine a esamina de-aprópe faptele produse de ea, ca pe nişte banï presupuşï falşï. Câtă precauţie este necesară aicï ne dovedeşte esemplul cu o insectă din America de nord (Pogonomirmex barbatus), despre care Darwin ş. a. stârnise că cultivă pământul *raţional*, până ce Mc. Cook prin cercetările sale a demascat acéstă fabulă.

Pentru afirmaţiunea aci rostită ne daŭ o dovadă isbitóre tocmaï „Basele eticeï“ cu care ne ocupăm. Spencer caută să clarifice cum conduita *ce are un scop* s'a desvăluit din una fară scop prin transiţiï gradate. Aşa dar, trebue să surprindem unde-va în natură o conduită fără scop.

„La infusoriile infime, cele maï multe mişcărï ce fac în fie-care moment par' că nu s'ar îndrepta la un scop maï determinat de cât e scopul mişcărilor unuï epileptic. Infusorul inotă *la hasard* când icï când colo, fără ca drumul sĕŭ să fie provocat de vederea vre-unuï obiect, ci numaï de acţiunele diverse ale mediuluï seŭ. Aceste infime animale fiind lipsite de orï-ce sensurï desvoltate, dispar de ordinar 99% servind de hrană altor vietăţï, saŭ fiind stârpite de alte cause, de şi de alt-fel trăiesc numaï câte-va óre. Din contra la animalele aquatice maï superióre d. e. la rotifere, vedem odată cu o *structura maï desvoltata* şi un progres în conduită. Vedem rotiferul mişcand in cerc mustăţile sale şi apropiindu-şï spre nutrire micele animale, micele vietăţï, ce se află împrejurul seŭ. Cu códa sa acăţatóre se fixeze pe un obiect potrivit; iar stringêndu-şï membrele esterióre şi contractându-şï corpul se substrage de pericolile ce'l pot ameninţa şi'şi asigura viaţa un timp maï indelungat“ [1]).

---

[1]) Les bases etc. p. 7—8.

scop în natură, (aposcapologie) trebue a ne esplica cu adversarul nostru.

*

Şcóla evoluţionistă este fórte maĭestră în arta de a coordona şi a da valóre faptelor. Deci este bine a esamina de-aprópe faptele produse de ea, ca pe nişte banĭ presupuşĭ falşĭ. Câtă precauţie este necesară aicĭ ne dovedeşte esemplul cu o insectă din America de nord (Pogonomirmex barbatus), despre care Darwin ş a. stârnise că cultivă pământul *raţional*, până ce Mc. Cook prin cercetările sale a demascat acéstă fabulă.

Pentru afirmaţiunea aci rostită ne daŭ o dovadă isbitóre tocmaĭ „Basele eticeĭ" cu care ne ocupăm. Spencer caută să chlarifice cum conduita *ce are un scop* s'a desvăluit din una fară scop prin transiţiĭ gradate. Aşa dar, trebue să surprindem unde-va în natură o conduită fără scop.

„La infusoriile infime, cele mai multe mişcărĭ ce fac în fie-care moment par' că nu s'ar îndrepta la un scop maĭ determinat de cât e scopul mişcărilor unuĭ epileptic. Infusorul inoată *la hasard* când ici când colo, fără ca drumul sĕŭ să fie provocat de vederea vre-unuĭ obiect, ci numaĭ de acţiunele diverse ale mediuluĭ seŭ. Aceste infime animale fiind lipsite de orĭ-ce sensurĭ desvoltate, dispar de ordinar 99% servind de hrană altor vietăţi, saŭ fiind stârpite de alte cause, de şi de alt-fel trăiesc numaĭ câte-va óre. Din contra la animalele aquatice maĭ superióre d. e. la rotifere, vedem odată cu o *structura maĭ desvoltata* şi un progres în conduită. Vedem rotiferul mişcand in cerc mustăţile sale şi apropiindu-şĭ spre nutrire micele animale, micele vietăţĭ, ce se află împrejurul seŭ. Cu códa sa acăţatóre se fixaze pe un obiect potrivit; iar stringêndu-şĭ membrele esterióre şi contractându-şĭ corpul se substrage de pericolile ce'l pot ameninţa şi'şi asigura viaţa un timp maĭ indelungat" [1]).

[1]) Les bases etc. p. 7—8.

Insă ce dovedesc aceste esemple? Dovedesc ele că conduita ce are un scop s'a desvăluit din una fără scop? Oare infusorul *„înoată la hasard“* fără un scop? Dacă un vênător cutreeră pădurea căutând vênat, dacă rândunica spintecă aerul ca săgeata în tóte părţile ca să prindă gândacĭ: sunt acestea acţiunĭ fără scop? Pentru ce dar infusoriĭ cu înotarea lor ce pare la hasard n'ar avea acelaşĭ scop? Nu ne spune Spencer însuşĭ, că eĭ numaĭ prin acéstă mişcare vin în contact cu substanţe nutritive? Negreşit că mulţĭ infusorĭ pot dispărea fără hrană, dar când n'ar înota toţĭ ar dispărea. Aşa dar, înotarea lor din loc în loc are un scop.

Sigur că infusoriĭ n'ajung acest scop aşa lesne ca multe animale maĭ superióre, înzestrate cu puterĭ maĭ perfecte. Urmează de aicĭ că modul lor de a lucra este fără scop? Oare corabia, ce pluteşte într'o parte şi în alta, pentru că'ĭ fără abur, şi cârmă, să n'aĭbă un scop, dacă vaporul ajunge la ţintă maĭ sigur şi maĭ drept? Făcĕtorul a tóte a dovedit înţelepcĭunea şi purtarea de grijă a Sa pentru acest univers atât de variat tocmaĭ prin aceea, că a dat diferitelor vietăţĭ putinţa de a se conserva şi propaga cu mijlócele cele maĭ eterogene şi adesea maĭ nebăgate în samă.

Dar adevĕratul reson pentru care infusoriĭ mor aşa de curênd stă în economia fireĭ. Animalele *nu aŭ scopul lor în sine.* Vietaţile inferióre aŭ scopul lor în altele maĭ superióre, cărora trebue a le servi de hrană. Cu cât maĭ jos ne pogorîm pe scara fĕpturelor, cu atât maĭ mare trebue să fie cifra medie a indivizilor saŭ a semênţeĭ uneĭ speciĭ, pentru ca fĕpturele maĭ superióre să aĭbă cu ce'şĭ ţinea viaţa. Pentru acéstă afirmare contra luĭ Spencer n'aducem alt martor maĭ însemnat, ci pe însuşĭ Spencer: „Pentru ca un carnivor să trăĭască, trebue să móră herbivorele; pentru ca el să'şĭ crească puiĭ, trebue să jertfească pe părinţiĭ puilor de animale maĭ slabe. Corbul şi puiĭ sĕĭ se conservă numaĭ prin uciderea a mulţime de paserĭ micĭ şi acestea la rândul lor se pot înmulţi, numaĭ jertfind nenumeraţĭ

Insă ce dovedesc aceste esemple? Dovedesc ele că conduita ce are un scop s'a desvăluit din una fără scop? Oare infusorul *„înoată la hasard“* fără un scop? Dacă un vĕnător cutreeră pădurea căutând vĕnat, dacă rândunica spintecă aerul ca săgeata în tóte părţile ca să prindă gândacĭ: sunt acestea acţiunĭ fără scop? Pentru ce dar infusoriĭ cu înotarea lor ce pare la hasard n'ar avea acelaşĭ scop? Nu ne spune Spencer însuşĭ, că eĭ numaĭ prin acéstă mişcare vin în contact cu substanţe nutritive? Negreşit că mulţĭ infusorĭ pot dispărea fără hrană, dar când n'ar înota toţĭ ar dispărea. Aşa dar, înotarea lor din loc în loc are un scop.

Sigur că infusoriĭ n'ajung acest scop aşa lesne ca multe animale maĭ superióre, înzestrate cu puterĭ maĭ perfecte. Urmează de aicĭ că modul lor de a lucra este fără scop? Oare corabia, ce pluteşte într'o parte şi în alta, pentru că'ĭ fără abur, şi cârmă, să n'aĭbă un scop, dacă vaporul ajunge la ţintă maĭ sigur şi maĭ drept? Făcĕtorul a tóte a dovedit înţelepcĭunea şi purtarea de grijă a Sa pentru acest univers atât de variat tocmaĭ prin aceea, că a dat diferitelor vietăţĭ putinţa de a se conserva şi propaga cu mijlócele cele maĭ eterogene şi adesea maĭ nebăgate în samă.

Dar adevĕratul reson pentru care infusoriĭ mor aşa de curênd stă în economia fireĭ. Animalele *nu aŭ scopul lor în sine.* Vietaţile inferióre aŭ scopul lor în altele maĭ superióre, cărora trebue a le servi de hrană. Cu cât maĭ jos ne pogorîm pe scara făpturelor, cu atât maĭ mare trebue să fie cifra medie a indivizilor saŭ a semênţeĭ uneĭ speciĭ, pentru ca făpturele maĭ superióre să aĭbă cu ce'şĭ ţinea viaţa. Pentru acéstă afirmare contra luĭ Spencer n'aducem alt martor maĭ însemnat, ci pe însuşĭ Spencer: „Pentru ca un carnivor să trăĭască, trebue să móră herbivorele; pentru ca el să'şĭ crească puiĭ, trebue să jertfească pe părinţiĭ puilor de animale maĭ slabe. Corbul şi puiĭ sĕĭ se conservă numaĭ prin uciderea a mulţime de paserĭ micĭ şi acestea la rândul lor se pot înmulţi, numaĭ jertfind nenumeraţĭ

viermĭ şi gândacĭ“ [1]). Şi se maĭ ḑică apoĭ că dispariţia atâtor indiviḑĭ este fără scop.

Dar spre a dovedi că animalile inferióre nu aŭ un scop, Spencer avisézâ la o specie de morunĭ (morue), din care ĉeĭ maĭ mulţĭ duc o viaţă scurtă. „Atât de puţinĭ rĕmân în viaţă până la maturitate, că un morun d. e. spre a compensa perderea puilor încă neformaţĭ, apoĭ pe a celor formaţĭ şi a celor ajunşĭ la o semidesvoltare, trebue să depună un milion de ouĕ şi din acest mare numĕr de ouĕ abea doĭ morunĭ ajung la vîrsta capabilă de propagare“ [2]).

Eĭ bine, să ne'nchipuim că înţĕlepcĭunea D-luĭ Spencer a întocmit universul şi a dispus ca toţĭ puiĭ de morunĭ să ajungă la vîrsta în care sunt capabilĭ de a se propaga. Ce s'ar întâmpla? Un mic calcul va convinge pe filosoful nostru, că după câte-va generaţiĭ, marea s'ar revĕrsa ca un potop asupra uscatuluĭ şi l'ar îngropa şi pe Domnia Sa sub un munte de morunĭ. Deci dispariţia puilor are un scop, pe care chiar l'am indicat acum.

Póte va respunde Spencer ca moruniĭ abea prin adaptare la lupta aprigă pentru existenţa aŭ ajuns la *ideïa* de a lăsa atâtea oue şi că abea după ce aŭ rĕmas în viaţă ca prin minune periόde fórte lungĭ şi nespus de periculóse, aŭ ajuns în sfârşit să pótă da viaţa uneĭ progeniturĭ atât de numeróse, în cât specia să se pótă păstra contra tuturor duşmanilor. Atuncĭ înceteze a maĭ lua în rîs aceste biete vietăţĭ şi admita ca ele sunt mult maĭ cumințĭ de cât mamiferile cele maĭ superióre. Multe din speciile cele maĭ nobile de animale pier saŭ datoresc conservarea lor numaĭ scutuluĭ artificial al omuluĭ. Decĭ aceste n'aŭ ajuns cu adaptarea aşa departe ca simpliĭ morunĭ.

*

O însemnătate şi maĭ mare pentru teoria evoluţiuneĭ pretinde avisul filosofuluĭ nostru despre perfecţiunea ce

[1]) Les bases etc. p. 73. [2]) Ibid p. 8.

viermĭ şi gândacĭ“ [1]). Şi se maĭ dică apoĭ că dispariţia atâtor indivicĭ este fără scop.

Dar spre a dovedi că animalile inferióre nu aŭ un scop, Spencer aviséză la o specie de morunĭ (morue), din care čeĭ maĭ mulţĭ duc o viaţă scurtă. „Atât de puţinĭ rĕmân în viaţă până la maturitate, că un morun d. e. spre a compensa perderea puilor încă neformaţĭ, apoĭ pe a celor formaţĭ şi a celor ajunşĭ la o semidesvoltare, trebue să depună un milion de ouĕ şi din acest mare numĕr de ouĕ abea doĭ morunĭ ajung la vîrsta capabilă de propagare“ [2]).

Eĭ bine, să ne'nchipuim că înţĕlepcĭunea D-luĭ Spencer a întocmit universul şi a dispus ca toţĭ puiĭ de morunĭ să ajungă la vîrsta în care sunt capabilĭ de a se propaga. Ce s'ar întâmpla? Un mic calcul va convinge pe filosoful nostru, că după câte-va generaţiĭ, marea s'ar revĕrsa ca un potop asupra uscatuluĭ şi l'ar îngropa şi pe Domnia Sa sub un munte de morunĭ. Decĭ dispariţia puilor are un scop, pe care chiar l'am indicat acum.

Póte va respunde Spencer ca moruniĭ abea prin adaptare la lupta aprigă pentru existenţa aŭ ajuns la *ideïa* de a lăsa atâtea oue şi că abea după ce aŭ rĕmas în viaţă ca prin minune periόde fόrte lungĭ şi nespus de periculόse, aŭ ajuns în sfârşit să pόtă da viaţa uneĭ progeniturĭ atât de numerόse, in cât specia să se pόtă păstra contra tuturor duşmanilor. Atuncĭ inceteze a maĭ lua în rîs aceste biete vietăţĭ şi admita ca ele sunt mult maĭ cuminţĭ de cât mamiferile cele maĭ superiόre. Multe din speciile cele maĭ nobile de animale pier saŭ datoresc conservarea lor numaĭ scutuluĭ artificial al omuluĭ. Decĭ aceste n'aŭ ajuns cu adaptarea aşa departe ca simpliĭ morunĭ.

*

O însemnătate şi maĭ mare pentru teoria evoluţiuneĭ pretinde avisul filosofuluĭ nostru despre perfecţiunea ce

[1]) Les bases etc. p. 73. [2]) Ibid p. 8.

ne'ntimpină treptat, treptat în natură. De la începuturĭ fără aparenţă, natura se urcă prin transiţiĭ gradate până la formele cele maĭ perfecte. Treapta cea din urmă şi maĭ superióră a aceste scărĭ este omul. El este capodopera natureĭ.

Lăsând afară părţile secundare, argumentarea luĭ Spencer se póte reduce la formula următóre: Fiinţele maĭ superióre presintă o desĕvêrşire şi potrivire maĭ mare de cât cele inferióre; prin urmare fiinţele maĭ superióre s'aŭ desvăluit din cele inferióre şi încă, să se observe bine, fără intervenirea unuĭ maistru din afară, ci prin evoluţia lor din lăuntru în afară, pe calea adaptăreĭ mecanice.

Acesta este argumentul principal a luĭ Spencer, am putea ḑice Achile din oştirea sa, care va să târască la mórte pre toţĭ vrăjmaşiĭ. Dar s'avem ertare a întreba: Dacă A este maĭ superior saŭ maĭ perfect de cât B, s'a desvĕluit óre A din B? Să ne servim de o comparaţie. Intr'un Muzeŭ din Londra sunt espuse în şir chronologic diferitele maşinĭ de abur ce s'aŭ inventat de la a doua jumĕtate a veaculuĭ trecut în cóce. Maşinele inventate maĭ târḑiŭ fără îndoĭală sunt maĭ perfecte de cât cele anterióre. Puteavom încheĭa de aicĭ, că maşinele posterióre s'aŭ desvăluit din cele anterióre şi încă *fară intermediul unuĭ mecanic*? In acéstă formă simplă fie-cine vede, că încheĭerea este cu totul ilusorie. Ei bine, tot atâta valóre are şi argumentul pe care Spencer îl aduce ĭară şi ĭară, în miĭ de varietăţĭ şi cu mulţime de fapte, spre a face drum ideilor evoluţioniste.

De mult este ştiut faptul, că natura presintă o gradaţie saŭ un fel de scară în perfecţiunea fapturelor. Incă Aristotel în numeróse locurĭ atrage luarea aminte asupra acestuĭ fapt [1]. „Natura, ḑice el, trece de la fapturele neînsufleţite la cele însufleţite aşa de încet, că continui-

[1]) Jürgen Bona Meyer, Aristotele's Thierkunde. Berlin 1855, S. 172. Zeller (Dr. Ed.). Philosofie der Griechen, Leipzig 1879 3 Aufl. Bd. II, Abth. 2. S, 501.

ne'ntimpină treptat, treptat în natură. De la începuturĭ fără aparență, natura se urcă prin transiţiĭ gradate până la formele cele maĭ perfecte. Treapta cea din urmă şi maĭ superióră a acesteĭ scărĭ este omul. El este capodopera natureĭ.

Lăsând afară părţile secundare, argumentarea luĭ Spencer se póte reduce la formula următóre: Fiinţele maĭ superióre presintă o desĕvêrşire şi potrivire maĭ mare de cât cele inferióre; prin urmare fiinţele maĭ superióre s'aŭ desvăluit din cele inferióre şi încă, să se observe bine, fără intervenirea unuĭ maistru din afară, ci prin evoluţia lor din lăuntru în afară, pe calea adaptăreĭ mecanice.

Acesta este argumentul principal a luĭ Spencer, am putea ḑice Achile din oştirea sa, care va să târască la mórte pre toţĭ vrăjmaşiĭ. Dar s'avem ertare a întreba: Dacă A este maĭ superior saŭ maĭ perfect de cât B, s'a desvĕluit óre A din B? Să ne servim de o comparaţie. Intr'un Muzeŭ din Londra sunt espuse în şir chronologic diferitele maşinĭ de abur ce s'aŭ inventat de la a doŭa jumĕtate a veaculuĭ trecut în cóce. Maşinele inventate maĭ târḑiŭ fără îndoĭală sunt maĭ perfecte de cât cele anterióre. Puteavom încheĭa de aicĭ, că maşinele posterióre s'aŭ desvăluit din cele anterióre şi încă *fară intermediul unuĭ mecanic*? In acéstă formă simplă fie-cine vede, că încheĭerea este cu totul ilusorie. Ei bine, tot atâta valóre are şi argumentul pe care Spencer îl aduce ĭară şi ĭară, în miĭ de varietăţĭ şi cu mulţime de fapte, spre a face drum ideilor evoluţioniste.

De mult este ştiut faptul, că natura presintă o gradaţie saŭ un fel de scară în perfecţiunea fápturelor. Incă Aristotel în numerόse locurĭ atrage luarea aminte asupra acestuĭ fapt [1]. „Natura, ḑice el, trece de la fapturele neînsufleţite la cele însufleţite aşa de încet, că continui-

[1]) Jürgen Bona Meyer, Aristotele's Thierkunde. Berlin 1855, S. 172. Zeller (Dr. Ed.). Philosofie der Griechen, Leipzig 1879 3 Aufl. Bd. II, Abth. 2. S, 501.

tatea acesteĭ trecerĭ nu arată sigur limita între cele două regnurĭ, și posiția membrilor intermediarĭ. După regnul făpturelor neînsuflețite vine maĭ întaĭ regnul vegetalelor. Intre aceste două regnurĭ se pot observa nu numaĭ deosebirĭ particulare de un grad maĭ mare saŭ maĭ mic al vieții, ci încă regnul întreg al vegetalelor se pare însuflețit în comparație cu fapturele anorganice și neînsuflețit în comparație cu animalile. Apoĭ și trecerea de la plante la animale este continuă". De aseminea cu privire la structura corpuluĭ, la modul de viață, la propagare etc. este un progres continuŭ de la făpturele inferióre la cele superióre [1]). Recunóșterea trecereĭ nesimțite de la făpturele imperfecte la altele maĭ perfecte a sedus pe uniĭ să afirme că Aristotel ar fi partisan al teorieĭ evoluțiuneĭ. Dar cu nedrept. Căcĭ, cum bine observă Zeller [2]), „Ideĭa filosofuluĭ nu este că un individ organic, un individ ideal se desvălue saŭ se resface prin diferitele forme. Nu înseșĭ formele organice trec una în alta, ci numaĭ natura cu puterea eĭ creatrice trece de la acțiunea maĭ imperfectă la una maĭ perfectă".

Filosofia creștină din trecut și-a insușit și a desvoltat acéstă ideia a înțeleptuluĭ de la Stagira. Ea consideră ca axiomă fundamentală că: „Natura non facit saltus." Ea vede motivul acesteĭ gradațiĭ din natură în posiția ce Dumnedeŭ a însemnat omuluĭ în univers. Omul este nu numaĭ *coroana* creațiuneĭ, nu numaĭ *scopul* eĭ, ci chiar óre cum o *prescurtare* a întregeĭ lumĭ vĕdute. Incă filosofia grécă și după ea cea creștină a numit pe om *Microcosm* [3]). In el sunt unite în o acțiune armoniósă tóte perfec-

---

[1]) Hist. an. VIII. 1. Part. an. IV. 5, comp. Zeller, a. d. W. S. 503 u. 505, Anm.

[2]) Zeller a. a. O. S. 506. Anm.

[3]) Comp. Macarie l. c. I p. 541. Idem Bautain, La morale de l'Evangile. Paris 1855 p. 365: „L homme est un etre mixte, placé entre l'esprit et la matière, entre le monde des intelligences et le monde des corps, et qui doit les unir, comme moyen terme entre l'un et l'autre, participant de la nature de deux; *il est l'ab-*

tatea acesteĭ trecerĭ nu arată sigur limita între cele două regnurĭ, şi posiţia membrilor intermediarĭ. Dupĕ regnul făpturelor neînsufleţite vine maĭ întâĭ regnul vegetalelor. Intre aceste două regnurĭ se pot observa nu numaĭ deosebirĭ particulare de un grad maĭ mare saŭ maĭ mic al vieţiĭ, ci încă regnul întreg al vegetalelor se pare însufleţit în comparaţie cu fapturele anorganice şi neînsufleţit în comparaţie cu animalile. Apoĭ şi trecerea de la plante la animale este continuă". De asemenea cu privire la structura corpuluĭ, la modul de viaţă, la propagare etc. este un progres continuŭ de la făpturele inferióre la cele superióre [1]). Recunóşterea trecereĭ nesimţite de la făpturele imperfecte la altele maĭ perfecte a sedus pe uniĭ să afirme că Aristotel ar fi partisan al teorieĭ evoluţiuneĭ. Dar cu nedrept. Căcĭ, cum bine observă Zeller [2]), „Ideĭa filosofuluĭ nu este că un individ organic, un individ ideal se desvălue saŭ se resface prin diferitele forme. Nu înseşĭ formele organice trec una în alta, ci numaĭ natura cu puterea eĭ creatrice trece de la acţiunea maĭ imperfectă la una maĭ perfectă".

Filosofia creştină din trecut şi-a insuşit şi a desvoltat acéstă ideia a înţeleptuluĭ de la Stagira. Ea consideră ca axiomă fundamentală că: „Natura non facit saltus." Ea vede motivul acesteĭ gradaţiĭ din natură în posiţia ce Dumnedeŭ a însemnat omuluĭ în univers. Omul este nu numaĭ *coroana* creaţiuneĭ, nu numaĭ *scopul* eĭ, ci chiar óre cum o *prescurtare* a întregeĭ lumĭ vĕdute. Incă filosofia grécă şi după ea cea creştină a numit pe om *Microcosm* [3]). In el sunt unite în o acţiune armoniósă tóte perfec-

---

[1]) Hist. an. VIII. 1. Part. an. IV. 5, comp. Zeller, a. d. W. S. 503 u. 505, Anm.

[2]) Zeller a. a. O. S. 506. Anm.

[3]) Comp. Macarie l. c. I p. 541. Idem Bautain, La morale de l'Evangile. Paris 1855 p. 365: „L homme est un etre mixte, placé entre l'esprit et la matière, entre le monde des intelligences et le monde des corps, et qui doit les unir, comme moyen terme entre l'un et l'autre, participant de la nature de deux; *il est l'ab-*

ţiile, tóte puterile din natură (Macrocosm). El are comun cu fápturele anorganice forţele fisice şi chimice, se supune legeĭ gravităţeĭ, căldureĭ şi răceleĭ ca orĭ ce cristal. El are comun cu plantele viaţa vegetativă: nutrirea, crescerea şi propagarea. In urmă cu animalele are în comun sensibilitatea şi poftirea. Dar maĭ pre sus de tóte se 'nalţă cu sufletul sĕŭ nemuritor, a căruĭ înţelegere şi voe nu se opreşte între marginele lucrurilor ce cad sub sensurĭ, ci păşind preste aceste îmbrăţişéză creaţiunea întrégă: Lucrurile spirituale, vĕḑute şi nevĕḑute, trecute, presente şi viitóre, şi deschide în viaţa sa o lume cu totul nouĕ, cu artele şi ştiinţele eĭ, cu poesia şi literatura eĭ, cu dreptul şi morala eĭ, cu virtutea şi viciile eĭ.

Ast-fel omul este aşezat óre-cum la hotarul a douĕ lumĭ. Spiritul şi materia şi-aŭ dat în el mâna, aŭ încheĭeat o legătură ce unesce lumea acésta cu cealaltă, timpul cu vecĭnicia. Pentru cel ce nu se póte ridica la acest punct de vedere, rĕmâne o enigmă nedeslegată omul cu amestecul sĕŭ minunat de înălţime şi înjosire, de generositatea cea maĭ nobilă şi de egoismul cel maĭ crud, iar în special cu pornirea sa neesplicabilă spre fericire şi nemurire, cu dorul sĕŭ nealinat de ceva maĭ înalt şi maĭ bun.

Iar dacă mănţinem acest punct de vedere, ce cu adevĕrat inobilézĭ pe om, atuncĭ nu ne vom maĭ minuna despre gradaţia încétă în natură până la om; ba suntem sigurĭ de maĭ nainte a întâlni în natură pretutindenea *analogiĭ*, icóne de ale omuluĭ. Precum întreaga creaţiune este o icónă slabă a perfecţiunelor luĭ Dumneḑeŭ, ast fel natura visibilă este tot-o-dată o icónă a perfecţiunilor regeluĭ şi stĕpânuluĭ vĕzut al eĭ. Natura visibila trebue să ser-

---

régé de l'univers, un microcosme; il contient en lui les éléments des toutes les êtres, il touche a tout, il met son influence par tout, il se nourit de toutes choses; il a une action generale sur la terre, et il communique avec le ciel, puisqu'il tient par son esprit au monde intelligible et par son corps au monde materiale."

ţiile, tóte puterile din natură (Macrocosm). El are comun cu făpturele anorganice forţele fisice şi chimice, se supune legeĭ gravităţeĭ, căldureĭ şi răceleĭ ca orĭ ce cristal. El are comun cu plantele viaţa vegetativă: nutrirea, crescerea şi propagarea. In urmă cu animalele are în comun sensibilitatea şi poftirea. Dar maĭ pre sus de tóte se 'nalţă cu sufletul sĕŭ nemuritor, a căruĭ înţelegere şi voe nu se opreşte între marginele lucrurilor ce cad sub sensurĭ, ci păşind preste aceste îmbrăţişéză creaţiunea întrégă: Lucrurile spirituale, vĕdute şi nevĕdute, trecute, presente şi viitóre, şi deschide în viaţa sa o lume cu totul nouĕ, cu artele şi ştiinţele eĭ, cu poesia şi literatura eĭ, cu dreptul şi morala eĭ, cu virtutea şi viciile eĭ.

Ast-fel omul este aşezat óre-cum la hotarul a douĕ lumĭ. Spiritul şi materia şi-aŭ dat în el mâna, aŭ încheĭeat o legătură ce unesce lumea acésta cu cealaltă, timpul cu vecĭnicia. Pentru cel ce nu se póte ridica la acest punct de vedere, rĕmâne o enigmă nedeslegată omul cu amestecul sĕŭ minunat de înălţime şi înjosire, de generositatea cea maĭ nobilă şi de egoismul cel maĭ crud, iar în special cu pornirea sa neesplicabilă spre fericire şi nemurire, cu dorul sĕŭ nealinat de ceva maĭ înalt şi maĭ bun.

Iar dacă mănţinem acest punct de vedere, ce cu adevĕrat înobiléză pe om, atuncĭ nu ne vom maĭ minuna despre gradaţia încétă în natură până la om; ba suntem sigurĭ de maĭ nainte a întâlni în natură pretutindenea *analogiĭ*, icóne de ale omuluĭ. Precum întreaga creaţiune este o icónă slabă a perfecţiunelor luĭ Dumnedeŭ, ast fel natura visibilă este tot-o-dată o icónă a perfecţiunilor regeluĭ şi stĕpânuluĭ vĕzut al eĭ. Natura visibila trebue să ser-

---

régé de l'univers, un microcosme; il contient en lui les éléments des toutes les êtres, il touche a tout, il met son influence par tout, il se nourit de toutes choses; il a une action generale sur la terre, et il communique avec le ciel, puisqu'il tient par son esprit au monde intelligible et par son corps au monde materiale."

véscă omuluĭ ca locaș și totodată a ped ta spre a se înălța la Dumnedeŭ.

De aceea cugetătoriĭ ceĭ maĭ mar d l aŭ avisat la *analogiele* cu omul, ce există în r ga u ă și în special în regnul animal Aristot c r ege generală *a analogielor* după ca tó ganice presintă o analogie su p inză ór u fi s p a a omuluĭ.[1]) Dar aceste sunt cm n o șa dar potriviri, ce după definițiu ea luı ă tot-o-dată o nepotrivire ese ția . o a ana-logiı cu omul și viața sa s r do e t easta nu ne miră nicĭ de-cum, dar s nu ă ea ă c aceste indiciĭ pot înlătura deosebirea es ıa ș trămutată între om și animal.

Cu tóte aceste Spencer și Darwin ma a s pr n abusul de analogiĭ ne aruncă praf în ochĭ. Noĭ ved m n r gnul animal analogiĭ cu viața omuluĭ, chiar u v rtuțile și viciile uĭ De aici se esp ică efectul salutar a *fabul* asupra omuluĭ. Dar e de ajuns aceasta, ca filo ofi n i s conch dă: Așa dar omul este numaĭ un an ma a esvoltat—c n-clusie, ce lovește cu sf un are în ulele elem ntaı de ogică.

Chiar dacă gradaț a r é ă ce e t f completă și *ne urm a*, e um m t n fi vadă pentru teoria e olu ıuneĭ *fi -c ıă a a poate da o esplicare e tot s fic tı sp e a.* D ra dația perfecțiuneĭ din natur e foar e dep e e completă și necurmată Din c n ra e p ı tă n er *golurĭ* ce esclud ipoteza d sp e o desvo e g ad t a ființelor maĭ superioare din c le ınf o r p al abisul dintre om și spec e cele maı sup rıo e e n male este cu totul deschis. Dacă o ul s r fi d văl

[1]) Jürgen Bona Meyer, A to e e s T ierkun , 33 ; Zeller a. a. O. S. 501

véscă omuluĭ ca locaș și totodată a ped ta spre a se înălța la Dumnedeŭ.

De aceea cugetătorii ceĭ maĭ mar d l aŭ avisat la *analogiele* cu omul, ce există în r ga u ă și în special în regnul animal Aristot c r ege generală a *analogielor* după ca tó ganice presintă o analogie su p inză ór u fi s p a a o-muluĭ.[1]) Dar aceste sunt cm n o șa dar potriviri, ce după definițiu ea luı ă tot-o-dată o nepotrivire ese ția . o a ana-logii cu omul și viața sa s r do e t easta nu ne miră nicĭ de-cum, dar s nu ă ea ă c aceste indicii pot înlătura deoseb rea es ıa ș trămutată între om și animal.

Cu tóte aceste Spencer și Darwin ma a s pr n abusul de analogiĭ ne aruncă praf în ochĭ. Noĭ ved m n r gnul ani-mal analogiĭ cu viața omuluĭ, chiar u v rtuțile și viciile uĭ De aici se esp ică efectul salutar a *fabul* asupra omu-luĭ. Dar e de ajuns aceasta, ca filo ofi n i s conch dă: Așa dar omul este numaĭ un an ma a esvoltat—c n-clusie, ce lovește cu sf un are în ulele elem ntaı de ogică.

Chiar dacă gradaț a r é ă ce e t f complectă și *ne urm a*, e um m t n fi vadă pentru teoria e olu ıuneĭ *fi -c ıă a a poate da o esplicare e tot s fic tı sp e a.* D ra dația perfecțiuneĭ din natur e foar e dep e e completă și necurmată Din c n ra e p ı tă n er *golurĭ* ce esclud ipoteza d sp e o desvo e g ad t a ființelor maĭ superioare din c le ınf o r p al abisul dintre om și spec ı e cele maı sup rıo e e n male este cu totul desch s. Dacă o ul s r fi d văl

[1]) Jürgen Bona Meyer, A to e e s T ierkun , 33 ; Ze-ler a. a. O. S. 501

prin trans ţiĭ gr da e d'n ani al bunĕ oară din o specie de maĭmuţĭ) ar r b ' .ă se pótă constata cum-va şi undeva trepte ı t e Ar t b ıi să descoperim pe treptele dıntre om ş ıa ă n ı umaĭ indivizĭ a parte, ci seminţiĭ ^ntr o

Dar nic e u se ot descoperi urme despre aceste forme ıntern ' r au fost căutate cu multă rîvnă pe pămân şi sub pă ent. Iar când se ivea câte o slabă năd jde de afl a era nespusă veselie între Darwinişti

Maĭ întâĭ *Pal on ologıa* căta să aducă mărturiĭ în favórea lu Daıwın In prımul avênt al spiritelor tóte craniile eraŭ de inte es, ó e aduceaŭ sciriĭ despre formele intermediare ce aŭ d.părut Insă curând urmă desamăgirea. In loc să fie fıvorab'lă noueĭ teoriĭ, paleontologia păţ. ca B laam. Blăstemul eĭ se preface în binecuventare (Num. XXIII) S asc ı tam pe un martur destoinic : „Incă acum z ce a , d e Virchov, ând unul găsea vreun craniu în torf în pal fi e sau peşterı străvechĭ, credea că vede în el sem e mi unate, de o stare sălbatică, şi cu totu ned svălu' . am nıĭ visa ĭ numaĭ maĭmuţĭ. *Dar acéstă f rie se po ol cu ıncetul din* ce *în ce maĭ mult.* V c iĭ rogl d ţ , pala ţ ĭ şi oameni din torf orĭ fosilĭ s'aŭ on stat s t *o s cıetate de to respectabilă.* Capetele l r 'n de ı ı me, ce fel s ar s mţi fericiţĭ să posedă hı r n ı dın ı esc a tă-dĭ..... In totul trebue a e e c a ev at *o ' ce t'p fo il a uneĭ desvol- io ı a mul lıpseş e.* Ba chıaı, dacă luăm pre o m 'ı c re se cunosc pană acum şi 'ĭ punem n pa l ı ĭ dın pre ' put m afirma hotărîtor, că t me ı a x'st mult ma numeroşĭ ındiz c r m ı ı rĭ d c^t ómeniĭ ceĭ fosilĭ a e ı sut .. b e să s un, ca vre-un cra- s m m a *s n 'm ţa c ar fi putut apar 'ne u po ' m c nu* s a afia *To adaosu*

prin trans ţiĭ gr da e d'n ani al bunĕ oară din o specie de maĭmuţi) ar r b ' . ă se pótă constata cum-va şi unde-va trepte ı t e Ar t b ıi să descoperim pe treptele dıntre om ş ıa ă n ı umaĭ indivizĭ a parte, ci seminţiĭ ^ntr o

Dar nic e u se ot descoperi urme despre aceste forme ınterm ' r au fost căutate cu multă rîvnă pe pămân şi sub pă ent. Iar când se ivea câte o slabă nădjde de afl a era nespusă veselie între Darwinişti

Maĭ întâĭ *Pal on ologıa* căta să aducă mărturiĭ în favórea lu Darwin In prımul avênt al spiritelor tóte craniile eraŭ de inte es, ó e aduceaŭ sciri despre formele intermediare ce aŭ d . părut Insă curând urmă desamăgirea. In loc să fie fıvorab'lă noueĭ teoriĭ, paleontologia păţ. ca B laam. Blăstemul eĭ se preface în binecuventare (Num. XXIII) S asc ı tam pe un martur destoinic : „Incă acum z ce a , ḑ e Virchov, ând unul găsea vre-un craniu în torf în pal fi e sau peşteri străvechĭ, credea că vede în el sem e mi unate, de o stare sălbatică, şi cu totu ned svălu' . am nıĭ visa i numaĭ maĭmuţĭ. *Dar acéstă f rie se po ol cu ıncetul din ce în ce maĭ mult.* V c iĭ rogl d ţ , pala ţ ĭ şi oameni din torf orĭ fosilĭ s'aŭ on statat s t *o s cıetate de to respectabilă.* Capetele l r 'n de ı ı me, ce fel s ar s mţi fericiţĭ să posedă hı r n ı dın ı esc a tă-ḑi..... In totul trebue a e e c a ev at *o ' ce t'p fo il a uneĭ desvol-* ' *io ı a mul lıpseş e.* Ba chıaı, dacă luăm pre o m 'ı c re se cunosc pană acum şi 'ĭ punem n pa l ı ĭ dın pre ' put m afirma hotărîtor, că t me ı a x'st mult ma numeroşĭ ındi-z c r m ı ı rĭ d c^t ómeniĭ ceĭ fosilĭ a e , sun . . b e să s un, ca vre-un cra-s m m a *s n 'm ţa c ar fi putut a-par 'ne u po ' m c nu* s a afia *To adaosu*

ce am câştigat în materia obiectuluĭ în discuţiune *ne-a depărtat maĭ mult* de la problema pusă." [1])

Aşa dar cu Paleontologia nu s'a putut isprăvi nimic. Ea 'şĭ putu căta de drum. Acum se deschise *istoria*. Se scotociră cele maĭ vechĭ monumente istorice, spre a da de urma membrilor intermediarĭ ce aŭ dispărut. Monumentele vechĭ din Egipt, Babilon, Asiria şi India dădură relaţiĭ despre o cultură înaltă, demult apusă. Dar aceste relaţiĭ nu se potriveaŭ de fel a admite că starea oamenilor de atuncĭ ar fi sĕmănat cu a animalelor. Orĭ cât de indărăt ne-am întórce în istorie, aflăm pe oamenĭ în posesiunea religieĭ. „Religia, dice Max Müller, dacă nu este atât de veche cât lumea, este cel puţin atât de veche cât omenirea pe care o cunóştem" [2]). Istoria de asemenea şĭ putea căta de drum.

Acum evoluţioniştiĭ se îndreptară la *Ethnografie* spre a găsi în ea vre-o ştire despre dorita treaptă intermediară. Intreprinseră calătoriĭ prin pădurele seculare din America de Nord şi Sud, înaintară până în estremul nord la Eschimoşĭ, străbătură până în cele maĭ depărtate laturĭ de la sud, în ţara de Foc, visitară pe NegriĭBosimaniĭ şi Hotentoţiĭ din interiorul Africeĭ. Chiar insulele Sunde, Australia şi Noua-Caledonie nu fură uitate; pământul întreg a fost cutreerat *spre a descoperi urmele animalităţeĭ la rasele umane cele maĭ inferioare*. In zelul cel dintâĭ chiar veniră unele ştirĭ favorabile. Un profesor de la Bonna înscĭinţĭ espres, că s'aŭ găsit oamenĭ ca maimuţele, care se agăţaŭ prin arborĭ, nu aveaŭ cunoştiinţă de joc, şi se serveaŭ numaĭ de petre şi parĭ ca arme. [3]) Dar ah, bucuria dură numaĭ puţin. Insciinţărĭ

[1]) „Die Freiheit der Wissenschaft im modernen Staat." Rede gehalteŭ auf der Münchener Neturforscher-Versammlung. Berlin 1877. S. 30.

[2]) Vorlesung uber den Ursprung u. die Entwiekelung der Religion. Strassburg 1881. S. 4.

[3]) Comp. O. Peschel Voelkerkunde. Leipzig 1875. S. 159.

ce am câştigat în materia obiectuluĭ în discuţiune *ne-a depărtat maĭ mult* de la problema pusă.“ [1])

Aşa dar cu Paleontologia nu s'a putut isprăvi nimic. Ea 'şĭ putu căta de drum. Acum se deschise *istoria*. Se scotociră cele maĭ vechĭ monumente istorice, spre a da de urma membrilor intermediarĭ ce aŭ dispărut. Monumentele vechĭ din Egipt, Babilon, Asiria şi India dădură relaţiĭ despre o cultură înaltă, demult apusă. Dar aceste relaţiĭ nu se potriveaŭ de fel a admite că starea oamenilor de atuncĭ ar fi sĕmănat cu a animalelor. Orĭ cât de indărăt ne-am întórce în istorie, aflăm pe oamenĭ în posesiunea religieĭ. „Religia, ḑice Max Müller, dacă nu este atât de veche cât lumea, este cel puţin atât de veche cât omenirea pe care o cunóştem“ [2]). Istoria de asemenea şĭ putea căta de drum.

Acum evoluţioniştiĭ se îndreptară la *Ethnografie* spre a găsi în ea vre-o ştire despre dorita treaptă intermediară. Intreprinseră calătoriĭ prin pădurele seculare din America de Nord şi Sud, înaintară până în estremul nord la Eschimoşĭ, străbătură până în cele maĭ depărtate laturĭ de la sud, în ţara de Foc, visitară pe NegriĭBosimaniĭ şi Hotentoţiĭ din interiorul Africeĭ. Chiar insulele Sunde, Australia şi Noua-Caledonie nu fură uitate; pămêntul întreg a fost cutreerat *spre a descoperi urmele animalităţeĭ la rasele umane cele maĭ inferioare*. In zelul cel dintâĭ chiar veniră unele ştirĭ favorabile. Un profesor de la Bonna înscĭinţĭ espres, că s'aŭ găsit oamenĭ ca maimuţele, care se agăţaŭ prin arborĭ, nu aveaŭ cunoştiinţă de joc, şi se serveaŭ numaĭ de petre şi parĭ ca arme. [3]) Dar ah, bucuria dură numaĭ puţin. Insciinţărĭ

---

[1]) „Die Freiheit der Wissenschaft im modernen Staat.“ Rede gehalteŭ auf der Münchener Neturforscher-Versammlung. Berlin 1877. S. 30.

[2]) Vorlesung uber den Ursprung u. die Entwiekelung der Religion. Strassburg 1881. S. 4.

[3]) Comp. O. Peschel Voelkerkunde. Leipzig 1875. S. 159.

maĭ sigure sfarmară frumoasele fantasiĭ, cu care uniĭ nădăjduiaŭ a umplea golul dintre om şi animale. Tóte scirele se reduceaŭ după O Peschel, un martur competent în materie, la aceea că după spusa unuĭ colonist din Bengalia saŭ a unuĭ aventurier de vênătóre, s'ar fi întâlnit o dată în o stare semi-sălbatică mama şi fica, altă dată bărbatul si femeĭa. *Din contra Peschel asigură că nicĭ un călător maĭ nou. vrednic de credinţă n'a întâlnit undeva popoare saŭ numai oarde asemenĭ cu maĭmuţele.* Ceva maĭ mult, chiar seminţiile ce după descrierile superficiale de maĭ nainte fusese puse pe tréptă mult maĭ inferioară de cât noĭ, *fură aşezate iarăşĭ cu mult maĭ aprópe de popórele civilisate* în urma scirelor maĭ corecte. Nicĭ nu s'a descoperit încă vre-o parte din genul omenesc, care să nu fi posedat o comoară maĭ mare saŭ maĭ mică de cuvinte după legile limbeĭ, apoĭ arme şi diferite unelte şlifuite artificial, în fine ştiinţa de a face focul". Intrebarea de s'ar fi aflat vre-o dată unde-va pe faţa pămêntuluĭ vre-o seminţiă fără simţirĭ şi ideĭ *religioase*, se póte nega hotărîtor" [1].

Iscoditorul *Iohn Lubbock* negase ce 'ĭ drept focul la maĭ multe popóre Dar acéstă afirmaţiune se basa, cum observa Peschel, pe nesciinţă nescusabilă. Aşa el ḑice d. e. că locuitorii din insula von Diemen [Australia] saŭ Tasmanieniĭ nu cunosc focul, de şi încă „cel dintâĭ descoperitor vĕḑuse ridicându se colóne de fum din interioinsuleĭ" [2])

Ast-fel şi Ethnografia în contra dorinţeĭ luĭ Lubbock şi a luĭ Darwin n'aduse nicĭ un câştig. Abisul enorm între animalele necuvêntătóre de o parte şi om cu limba sa, cu armele sale artificiale, cu deprinderea sa de a face focul, cu viaţa sa morală şi religiósa de altă parte.—stă înca deschis.

[1]) Peschel Hid. s. 273.

[2] O Peschel. Volke-kunde s. 140

maĭ sigure sfarmară frumoasele fantasiĭ, cu care uniĭ nădăjduiaŭ a umplea golul dintre om şi animale. Tóte scirele se reduceaŭ după O Peschel, un martur competent în materie, la aceea că după spusa unuĭ colonist din Bengalia saŭ a unuĭ aventurier de vênătóre, s'ar fi întâlnit o dată în o stare semi-sălbatică mama şi fica, altă dată bărbatul si femeĭa. *Din contra Peschel asigură că nicĭ un călător maĭ nou. vrednic de credinţă n'a întâlnit undeva popoare saŭ numaı oarde asemenĭ cu maĭmuţele.* Ceva maĭ mult, chiar seminţiile ce după descrierile superficiale de maĭ nainte fusese puse pe tréptă mult maĭ inferioară de cât noĭ, *fură aşezate iarăşĭ cu mult maĭ aprópe de popórele civilisate* în urma scirelor maĭ corecte. Nicĭ nu s'a descoperit încă vre-o parte din genul omenesc, care să nu fi posedat o comoară maĭ mare saŭ maĭ mică de cuvinte după legile limbeĭ, apoĭ arme şi diferite unelte şlifuite artificial, în fine ştiinţa de a face focul". Intrebarea de s'ar fi aflat vre-o dată unde-va pe faţa pămêntuluĭ vre-o seminţiă fără simţirĭ şi ideĭ *religioase*, se póte nega hotărîtor" [1]).

Iscoditorul *Iohn Lubbock* negase ce 'ĭ drept focul la maĭ multe popóre Dar acéstă afirmaţiune se basa, cum observa Peschel, pe nesciinţă nescusabilă. Aşa el ḑice d. e. că locuitorii din insula von Diemen [Australia] saŭ Tasmanieniĭ nu cunosc focul, de şi încă „cel dintăĭ descoperitor vĕḑuse ridicându se colóne de fum din interioinsuleĭ" [2])

Ast-fel şi Ethnografia în contra dorinţeĭ luĭ Lubbock şi a luı Darwin n'aduse nicĭ un câştig. Abisul enorm între animalele necuvêntătóre de o parte şi om cu limba sa, cu armele sale artificiale, cu deprinderea sa de a face focul, cu viaţa sa morală şi religiósa de altă parte.—stă înca deschis.

[1]) Peschel Hid. s. 273.
[2] O Peschel. Volkerkunde s. 140

II. *Evoluțiunea în fața faptelor.*

Dovedile, cu care Spencer începe lupta cu credința tuturor popórelor în deosebirea esențială a omuluĭ de animale, sunt de o molestie covîrșitóre. Despre acésta credem, că cetitorul s'a convins. Insă nu ne putem opri la resultatul obținut până aci. Din defensivă vom lua acum ofensiva și vom esamina *în fața faptelor* pretinsa desvăluire a omuluĭ din animal.

Pentru ca acéstă presupusă desvăluire să pótă pretinde că este un adevĕr, ar trebui ca omul, ca ființa cea maĭ perfectă din întreaga natură, să presinte și *adaptarea cea maĭ perfecta la conservarea viețeĭ.* El spre conservarea cum și propagarea sa ar trebui să fie provĕdut maĭ bine de cât animalele *din naștere cu însușirĭ ereditare* în lupta pentru existență, *să fie adaptat maĭ bine de cât cele-l alte viețuitóre* la condițiile de traiŭ. Spencer încă de la început arată, că adaptarea a ajuns în om culmea sa. Iară și ĭară ne'ntimpină afirmarea că omul este ființa, a căreĭ conduită se află *în cel maĭ înalt grad de evoluție* și presintă *adaptărĭ* maĭ numeróse și maĭ exacte *la scopurĭ* etc. [1]).

Acum ce ne spun aicĭ faptele? Adevĕrat că omul este adaptat maĭ bine de cât animalile la lupta pentru existență, cu tóte cele necesare, de sine și *prin însușirĭ ereditare, înăscute?*

Cu totul dinprotivă.

*

1. Tóte animalele aŭ ajuns, spre a dice cu Spencer, așa de departe în evoluțiune, că ele din natură sunt provĕdute cu o *îmbrăcăminte* potrivită și corespundĕtóre, ce 'ĭ fórte schimbăcĭósă, dupĕ trebuințele localităților și anotimpilor. De aceea animalile sunt dispensate de orĭ-ce grijă pentru îmbrăcăminte. Chĭar cea de pe urmă păsărică are haĭna eĭ bine tăĭată pe trup și potrivită la tóte trebuințele. Ea se primineşte de sine la timp, în fie care tómnă și în fiecare primăvară. Și cât e de potrivită și de estetica acéstă

[1]) Les bases etc.... p. 9. 12. 14. 45 etc

II. *Evoluțiunea în fața faptelor.*

Dovedile, cu care Spencer începe lupta cu credința tuturor popórelor în deosebirea esențială a omuluĭ de animale, sunt de o molestie covîrșitóre. Despre acésta credem, că cetitorul s'a convins. Insă nu ne putem opri la resultatul obținut până aci. Din defensivă vom lua acum ofensiva și vom esamina *în fața faptelor* pretinsa desvăluire a omuluĭ din animal.

Pentru ca acéstă presupusă desvăluire să pótă pretinde că este un adevĕr, ar trebui ca omul, ca ființa cea maĭ perfectă din întreaga natură, să presinte și *adaptarea cea maĭ perfecta la conservarea viețeĭ.* El spre conservarea cum și propagarea sa ar trebui să fie provĕdut maĭ bine de cât animalele *din naștere cu însușirĭ ereditare* în lupta pentru existență, *să fie adaptat maĭ bine de cât cele-l alte viețuitóre* la condițiile de traiŭ. Spencer încă de la început arată, că adaptarea a ajuns în om culmea sa. Iară și ĭară ne'ntimpină afirmarea că omul este ființa, a căreĭ conduită se află *în cel maĭ înalt grad de evoluție* și presintă *adaptărĭ* maĭ numeróse și maĭ exacte *la scopurĭ* etc. [1]).

Acum ce ne spun aicĭ faptele? Adevĕrat că omul este adaptat maĭ bine de cât animalile la lupta pentru existență, cu tóte cele necesare, de sine și *prin însușirĭ ereditare, înăscute?*

Cu totul dinprotivă.

*

1. Tóte animalele aŭ ajuns, spre a dice cu Spencer, așa de departe în evoluțiune, că ele din natură sunt provĕdute cu o *îmbrăcăminte* potrivită și corespundĕtóre, ce 'ĭ fórte schimbăcĭósă, după trebuințele localităților și anotimpilor. De aceea animalile sunt dispensate de orĭ-ce grijă pentru îmbrăcăminte. Chĭar cea de pe urmă păsărică are haĭna eĭ bine tăĭată pe trup și potrivită la tóte trebuințele. Ea se primineşte de sine la timp, în fie care tómnă și în fiecare primăvară. Și cât e de potrivită și de estetica acéstă

[1]) Les bases etc.... p. 9. 12. 14. 45 etc

îmbrăcămînte naturală, la mulțime de animale! Să ne amintim numaĭ de penele atâtor paserĭ, de aripele cele crestate ale fluturilor, de blana cea fină a samuruluĭ și cacomuluĭ etc.

Numaĭ despre om este scris: „Precum a eșit din mitra mameĭ, gol se va și întórce, cum a venit" (Eccl. V, 15. Iov I, 21). Numaĭ el trebue să ĭa de la animale piele și blană ca să'șĭ acopere trupul. El departe de a nu avea trebuință de îmbrăcăminte, are îndoită nevoe de ea: spre a'l apăra de asprimea timpuluĭ și de pornirele perverse ale luĭ însușĭ. Căcĭ îmbrăcămintea în mare parte datorește origina eĭ *sentimentuluĭ pudóreĭ*, ce'ĭ cunoscut pretudindenea la tóte popórele și constitue o prerogativă esclusivă a omuluĭ. „Nu numaĭ deșertaciunea de a ascunde privirilor perderea nurilor tinereții la o vîrstă înaintată, ci maĭ vîrtos dorința timpurie de a arunca un vĕl peste tóte slăbiciunele óre-cum nemeritate, ne impune a economisi trupul nostru cel animalic" [1]). Dacă n'ar viețui în noĭ o parte superióră, o parte spirituală, care să ne'nalțe la o demnitate cu mult covîrșitóre a tot ce'ĭ animalic, atuncĭ sentimentul pudóreĭ ar fi inesplicabil [2]).

---

[1]) Peschel, Voelkerkunde, a. a. O. S. 181.

[2]) Duilhé, Apologie Scientifique p. 391 sq: „Parmi les phénoménes et les manifestations de l'ordre intellectuel qui demonstrent une différence essentielle entre l'homme et la bête se place la pudeur. . Or M de *Quatrefages* nous dit de Tasmaniens, *qu'l a si bien étudié et qui semblent représenter l'état sauvage à son degré le plus bas:* „Leurs habitudes journaliéres accusent un profond sentiment de décence et de pudeur. Les garçons qui avaient depassè la premiére enfance avaient leurs feux et leur quartièr à part dans les compement. Au matin, ils s'eloignaient de bonne heure pour ne pas assister au revail de la Tribu. Les jeunes gens ne rôdaient jamais dans les bois avec les femmes et s'ils rencontraient un groupe de l'autre sexe, ils dévaient s'éloigner dans une autre direction" (Homme fossiles et hommes sauvages, p. 345).

„Pretendre reconaître ou seulement rechercher dans l'animal, même le plus domestique, une simple trace de pudeur serait tomber dans e pire des inconvenients en matiere de science ou de doctrine, ce serait tomber dans le ridicule. Il y a donc ici encore, entre l'homme et la bête la difference qui sépare zero d une quantité quelconque, c'est-à-dire, l infini".

Acum daca evoluționiștii pretind, că sentimentul pudórei este

îmbrăcămlnte naturală, la mulţime de animale! Să ne amintim numaĭ de penele atâtor paserĭ, de aripele cele crestate ale fluturilor, de blana cea fină a samuruluĭ şi cacomuluĭ etc.

Numaĭ despre om este scris: „Precum a eşit din mitra mameĭ, gol se va şi întórce, cum a venit" (Eccl. V, 15. Iov I, 21). Numaĭ el trebue să ĭa de la animale piele şi blană ca să'şĭ acopere trupul. El departe de a nu avea trebuinţă de îmbrăcăminte, are îndoită nevoe de ea: spre a'l apăra de asprimea timpuluĭ şi de pornirele perverse ale luĭ însuşĭ. Căcĭ îmbrăcămintea în mare parte datoreşte origina eĭ *sentimentuluĭ pudóreĭ*, ce'ĭ cunoscut pretudindenea la tóte popórele şi constitue o prerogativă esclusivă a omuluĭ. „Nu numaĭ deşertaciunea de a ascunde privirilor perderea nurilor tinereţiĭ la o vîrstă înaintată, ci maĭ vîrtos dorinţa timpurie de a arunca un vĕl peste tóte slăbiciunele óre-cum nemeritate, ne impune a economisi trupul nostru cel animalic" [1]. Dacă n'ar vieţui în noĭ o parte superióră, o parte spirituală, care să ne'nalţe la o demnitate cu mult covîrşitóre a tot ce'ĭ animalic, atuncĭ sentimentul pudóreĭ ar fi inesplicabil [2].

---

[1]) Peschel, Voelkerkunde, a a. O. S. 181.

[2]) Duilhé, Apologie Scientifique p. 391 sq: „Parmi les phénoménes et le manifestations de l'ordre intellectuel qui demonstrent une différence essentielle entre l'homme et la bête se place la pudeur. . Or M de *Quatrefages* nous dit de Tasmaniens, *qu'l a si bien étudié et qui semblent représenter l'état sauvage à son degré le plus bas:* „Leurs habitudes journaliéres accusent un profond sentiment de décence et de pudeur. Les garçons qui avaient depassè la premiére enfance avaient leurs feux et leur quartièr à part dans les compement. Au matin, ils s'eloignaient de bonne heure pour ne pas assister au revail de la Tribu. Les jeunes gens ne rôdaient jamais dans les bois avec les femmes et s'ils rencontraient un groupe de l'autre sexe, ils dévaient s'éloigner dans une autre direction" (Homme fossiles et hommes sauvages, p. 345).

„Pretendre reconaître ou seulement rechercher dans l'animal, même le plus domestique, une simple trace de pudeur serait tomber dans e pire des inconvenients en matiere de science ou de doctrine, ce serait tomber dans le ridicule. Il y a donc ici encore, entre l'homme et la bête la difference qui sépare zero d une quantité quelconque, c'est-à-dire, l infini".

Acum daca evoluţioniştiĭ pretind, că sentimentul pudóreĭ este

2. *Lupta pentru existență* saŭ *supraviețuirea ființelor celor maĭ adaptate*, ĭată varga magică cu care Spencer și Darwin chĭamă la viață fenomenele cele maĭ mărețe din lumea animală și vegetală. Ființele ce s'aŭ desvăluit în cel maĭ înalt grad, și maĭ întâĭ ómeniĭ, care rĕmân învingĕtorĭ în tóte luptele, trebuiaŭ decĭ evident a fi înzestrațĭ cu *cele maĭ bune arme de apărare*. Ce rĕspund acum ĭarășĭ faptele? Natura purtătóre de grijă a pus, am putea dice în leagăn, tuturor animalelor până la cele maĭ gingașe, arme de apărare, cum încă Aristotel a observat. Unora le-a dat córne saŭ ghĭare, altora trompă saŭ ac, altora dințĭ saŭ colțĭ, altora țesta saŭ solzĭ; pe altele le apară apoĭ prin o secrețiune grețósă, saŭ prin mărimea corpuluĭ. In urmă, celor ce n'aŭ arme de apărare, natura ca o mamă duiósă avu grija să le dea un surogat, adică să le facă capabile a scapa de pericol prin fugă saŭ prin ascundere. Pe lângă acésta încă Aristotel a observat legea așa de necesara pentru conservarea totalităței, că nicĭ un animal nu posedă două arme ofensive saŭ defensive, ce ar fi deosebite și îndestulătóre fie-care a parte [1]). Precum s'a purtat de grijă ca arboriĭ să nu crească în cer, ast fel și în casul de față se confirmă altă lege stabilită tot de Aristotel că natura, de și presintă multe lucrurĭ în mare abundență, totușĭ în realitate nu crează nimic de prisos. [2])

Cum apare acum omul in privința de înarmărei? Ființa ajunsă la trépta cea maĭ înalta de evoluțiune este singura care trebue să între în luptă fără nicĭ un scut și nicĭ o

---

tot ce póte fi maĭ artificial, că el este necunoscut la tóte societățile umane primitive (Ch. Letourneau, L'Evolution Morale, Paris, 1887 p. 70), de o parte nu'l știm cum se'mpaca acésta afirmare cu relația de maĭ sus a luĭ Quatrefages, iar de alta se scapă din vedere, ca ómeniĭ nu aŭ aplicat în tóte timpurile de acord principiile lor morale. Obiceĭurile popórelor primitive, pe care le citéza evoluționiștiĭ nu pot servi ca dovadă despre lipsa totala a sentimentuluĭ pudóreĭ (Lecky Sittengeschichte Europas. Leipzig, 1879. I, Bd. S. 92, Anm. 3). Esemple stralucite despre lucrarea sentimentuluĭ pudóreĭ vedĭ Lecky a. a. W. II, Bd. S 265. Anm. 3·

[1]) Part. anin. III. 2

[2]) Ibid. IV 6

2. *Lupta pentru existență* saŭ *supraviețuirea ființelor celor maĭ adaptate*, ĭată varga magică cu care Spencer și Darwin chĭamă la viață fenomenele cele maĭ mărețe din lumea animală și vegetală. Ființele ce s'aŭ desvăluit în cel maĭ înalt grad, și maĭ întâĭ ómeniĭ, care rĕmân învingĕtorĭ în tóte luptele, trebuiaŭ decĭ evident a fi înzestrațĭ cu *cele maĭ bune arme de apărare*. Ce rĕspund acum ĭarășĭ faptele? Natura purtătóre de grijă a pus, am putea ḑice în leagăn, tuturor animalelor până la cele maĭ gingașe, arme de apărare, cum încă Aristotel a observat. Unora le-a dat córne saŭ ghĭare, altora trompă saŭ ac, altora dințĭ saŭ colțĭ, altora țesta saŭ solzĭ; pe altele le apără apoĭ prin o secrețiune grețósă, saŭ prin mărimea corpuluĭ. In urmă, celor ce n'aŭ arme de apărare, natura ca o mamă duiósă avu grija să le dea un surogat, adică să le facă capabile a scapa de pericol prin fugă saŭ prin ascundere. Pe lângă acésta încă Aristotel a observat legea așa de necesara pentru conservarea totalităței, că nicĭ un animal nu posedă două arme ofensive saŭ defensive, ce ar fi deosebite și îndestulătóre fie-care a parte [1]). Precum s'a purtat de grijă ca arborii să nu crească în cer, ast fel și în casul de față se confirmă altă lege stabilită tot de Aristotel că natura, de și presintă multe lucrurĭ în mare abundență, totușĭ în realitate nu crează nimic de prisos. [2])

Cum apare acum omul in privința de înarmărei? Ființa ajunsă la trépta cea maĭ înalta de evoluțiune este singura care trebue să între în luptă fără nicĭ un scut și nicĭ o

tot ce póte fi maĭ artificial, că el este necunoscut la tóte societățile umane primitive (Ch. Letourneau, L'Evolution Morale, Paris, 1887 p. 70), de o parte nu'l știm cum se'mpaca acésta afirmare cu relația de maĭ sus a luĭ Quatrefages, iar de alta se scapă din vedere, ca ómenii nu aŭ aplicat în tóte timpurile de acord principiile lor morale. Obiceĭurile popórelor primitive, pe care le citéza evoluționiștii nu pot servi ca dovadă despre lipsa totala a sentimentuluĭ pudóreĭ (Lecky Sittengeschichte Europas. Leipzig, 1879. I, Bd. S. 92, Anm. 3). Esemple stralucite despre lucrarea sentimentuluĭ pudóreĭ veḑi Lecky a. a. W. II, Bd. S 265. Anm. 3.

1) Part. anin. III. 2

2) Ibid. IV 6

apărare. Natura vitregă numaĭ omuluĭ i-a refusat arme de apărare *ereditare inăscute*. Numaĭ el se vede silit a născoci şi a alcătui cu greutate şi artificial instrumentele necesare pentru apărarea sa.

3. Toate animalele află în natura esternă hrană de trebuinţă şi prielnică fără nicĭ o pregătire. Ele aŭ sciut, ca să dicem iar cu Darwiniştiĭ, a se adapta la condiţiile de existenţă ale mediuluĭ aşa, că hrana existentă le place şi le prieşte fără o pregătire artificială. Masa lor e întinsă gata. Darwin şi Spencer aŭ crezut că descoper la animale multe lucrurĭ, ce alţiĭ le-aŭ scăpat din vedere. Cu tóte acestea eĭ n'aŭ aflat nicĭ un animal care şi-ar pregăti hrana sa artificial d. e. cu ajutorul foculuĭ. Dovadă tacerea lor în acéstă privinţă. Precum animalele nicĭ odată nu se servesc de arme artificiale ast-fel nu se servesc ele nicĭ de hrană gătită artificial. Lucrarea artificială, conscientă şi inventivă se ţine de un tărîm, ce pentru animal va rĕmânea tot dé-una *terra incognita*. Ea supozasă cunoascerea unor scopurĭ şi alegerea unor mijlóce; ea supozase raţiune şi voe liberă.

Dar la om ce vedem? Singur el face iarăşĭ esceptie completă de la acéstă lege. Natura 'ĭ póte oferi de-a gata numaĭ o mică parte din hrană. El trebue aşĭ câştiga pânea sa artificial, cu muncă grea, *întru sudórea feţeĭ sale*. Bucătăria şi pităria sunt póte atelierele omuluĭ cele maĭ vechĭ şi maĭ indispensabile.

Şi lucru de-a îndósele, cu cât omul *se desvèlue* maĭ mult, cu cât el se urcă maĭ sus pe scara adaptăreĭ, cu atât maĭ puţin îl póte mulţumi natura cu producţiile eĭ (brute) [3]) Prin urmare procesul evoluţiuneĭ se preface la om în un *proces de neadaptare* retrograd, o ia la om îndărăt ca racul. (Va urma).

[3]) Duilhé Apologie Scientifique p. 374: „Tendis que la Nature dit Pline l Ancien, a placé sur la terre les animaux pourvus de tout ce qui leur est necesaire, *Vetus, armes* et guidés par un instinct sur, marâtre plus que mere elle a jeté l'homme *nudus in nuda homo*

apărare. Natura vitregă numaĭ omuluĭ i-a refusat arme de apărare *ereditare inăscute*. Numaĭ el se vede silit a născoci și a alcătui cu greutate și artificial instrumentele necesare pentru apărarea sa.

3. Toate animalele află în natura esternă hrană de trebuință și prielnică fără nicĭ o pregătire. Ele aŭ sciut, ca să dicem iar cu Darwiniștiĭ, a se adapta la condițiile de existență ale mediuluĭ așa, că hrana existentă le place și le priește fără o pregătire artificială. Masa lor e întinsă gata. Darwin și Spencer aŭ crezut că descoper la animale multe lucrurĭ, ce alțiĭ le-aŭ scăpat din vedere. Cu tóte acestea eĭ n'aŭ aflat nicĭ un animal care și-ar pregăti hrana sa artificial d. e. cu ajutorul foculuĭ. Dovadă tacerea lor în acéstă privință. Precum animalele nicĭ odată nu se servesc de arme artificiale ast-fel nu se servesc ele nicĭ de hrană gătită artificial. Lucrarea artificială, conscientă și inventivă se ține de un tărîm, ce pentru animal va rĕmânea tot dé-una *terra incognita*. Ea supozasă cunoascerea unor scopurĭ și alegerea unor mijlóce; ea supozase rațiune și voe liberă.

Dar la om ce vedem? Singur el face iarășĭ escepție completă de la acéstă lege. Natura 'ĭ póte oferi de-a gata numaĭ o mică parte din hrană. El trebue așĭ câștiga pânea sa artificial, cu muncă grea, *întru sudórea fețeĭ sale.* Bucătăria și pităria sunt póte atelierele omuluĭ cele maĭ vechĭ și maĭ indispensabile.

Și lucru de-a îndósele, cu cât omul *se desvèlue* maĭ mult, cu cât el se urcă maĭ sus pe scara adaptăreĭ, cu atât maĭ puțin îl póte mulțumi natura cu producțiile eĭ (brute) [3]) Prin urmare procesul evoluțiuneĭ se preface la om în un *proces de neadaptare* retrograd, o ia la om îndărăt ca racul. (Va urma).

[3]) Duilhé Apologie Scientifique p. 374: „Tendis que la Nature dit Pline l Ancien, a placé sur la terre les animaux pourvus de tout ce qui leur est necesaire, *Vetus, armes* et guidés par un instinct sur, marâtre plus que mere elle a jeté l'homme *nudus in nuda homo*

Tratatul de căsĕtorie al Principeluĭ Ferdinand cu Principesa Maria d'Edinburg.

Prin acest act al nostru facem cunoscut tuturor acelora cărora se cuvine a'l vedea saŭ audi, cum că consimţind la casĕtoria prea ĭubituluĭ nostru Nepot A teţa Sa Regală, Principele Ferdinand Victor A bert M ainrad al R mânieĭ, cu Alteţa Sa Regala Principesa Maria-A exandra-Vi toria de Marea-Britania şi Irlanda, Ducesa de Saxonia, căsĕtorie la care aŭ consimţ t şi Maj statea Sa Regina Regatuluĭ Unit al Mareĭ-Britaniĭ şi Irlandeĭ, Impĕrătésă a Indie-precum şi Alteţa Sa Regala Principele de Leopold de Hoĭ, henzolern-Sigmaringen, prea scumpul no tru frate, s'a stipulat de către deplin împuternicitul nostru, num't în acest scop, şi deplin împuternicitul Majestăţeĭ Sale Britanice, în-Tractatul ce s'a încheiat şi semnat la Bucureştĭ în 3 | 15 Decembrie anul curent, următórele articole cu pri ire la acéstă casĕtorie.

Art. 1. S'a convenit şi hotărât căsĕtoria A. S. R Ferdinand Victor Mainrad Princ pele Regal al Românieĭ, fiu al doilea al A S. R. Leopold Ştefan Carol-Anton Gustav-Eduard-Thasilo, principele de Hohenzollern Sigmaringen etc. etc. şi al A. S. R Principesa Antonia de Portugalia, cu A. S. R. Principesa Maria Alexandra Victoria, fiica cea maĭ mare a A. S. R. Principeluı Alfred Ernest Albert, Duce de Edimburg etc. etc. şi a A. S. Imperiale Maria Alexandruva Mare Ducesă a Rusieĭ, şi se va sĕvers̗i în persónă la Sigmaringen îndată ce împreju i il vo perm te

Indată dupĕ celebrarea căsetorieı, se va li) a de a t - ritatea în drept ı n act au e ıtıc î eg u tă rmĭ

Art. II Conventiunile matr'mon'al de î ue u -

Tratatul de căsĕtorie al Principeluĭ Ferdinand cu Principesa Maria d'Edinburg.

Prin acest act al nostru facem cunoscut tuturor acelora cărora se cuvine a'l vedea saŭ audi, cum că consimţind la casĕtoria prea iubituluĭ nostru Nepot A teţa Sa Regală, Prinoipele Ferdinand Victor A bert M ainrad al R mânieĭ, cu Alteţa Sa R gala Principesa Maria-A exandra-Vi toria de Marea-Britania şı Irlanda, Ducesa de Saxonia, căsĕtorie la care aŭ consımţ t şi Maj statea Sa Regina Regatuluĭ Unit al Mareĭ-Britaniĭ şi Irlandeĭ, Impĕrătésă a Indie-precum şi Alteţa Sa Regala Princıpele de Leopold de Hoĭ, henzolern-Sigmaringen, prea scumpul no tru frate. s'a stipulat de către deplin împuternicitul nostru, num t în acest scop. şi deplin împuternicitul Majestăţeĭ Sale Britanice, în-Tractatul ce s'a încheıat şi semnat la Bucureştĭ în 3 | 15 Decembrıe anul curent, următórele articole cu pri ire la acéstă casĕtorie.

Art. 1. S'a convenit şi hotărât căsĕtoria A. S. R Ferdinand Victor Mainrad Prıncipele Regal al Românieĭ, fiu al doılea al A S. R. Leopold Ştefan Carol-Anton Gustav-Eduard-Thasilo, principele de Hohenzollern Sigmaringen etc. etc. şi al A. S. R Principesa Antonia de Portugalia, cu A. S. R. Principesa Maria Alexandra Victoria, fiica cea maĭ mare a A. S. R. Principeluı Alfred Ernest Albert, Duce de Edımburg etc. etc. şi a A. S. Imperıale Maria Alexandruva Mare Ducesă a Rusieĭ, şi se va sĕverşi în persónă la Sigmaringen îndată ce ımprejuı il vo perm te

Indată după celebrarea căsetorieı, se va l) a de a t - ritatea în drept ı n act au e ıtıc î eg u tă rmĭ

Art. II Conventiunıle matr mon al de î ıe u -

vire la ḑ sa căsĕtorie între A. S. Principele Ferdinand Victor Albert Mainrad şi A. S R. Principesa Maria Alexandra Victoria se va stabili şi formula într'un deosebit contract de căsĕtorie.

Art. III Inaltele părţĭ contractante ĭeaŭ act de faptul că, prin căsĕtoria sa cu A. S. R. Pincipele Ferdinand Victor Albert Mainrad, care aparţine religiuneĭ catolice romane, A. S Principesa Maria Alexandra Victoria, conform legilor engleze, renunţa p ntru tot-déuna la tóte drepturile sale de succesiune la Coróna şi guvernul Mareĭ Britaniĭ şi Irlandeĭ şi al teritoriilor dependinte saŭ la orĭ-ce porţiune dintr insele.

Art. IV. Presentul tratat se va ratifica şi ratificările se vor preschimba în Bucureştĭ, îndată ce se va putea.

Dre t care plenipotenţiariĭ respectivĭ aŭ semnat acest act şi l'aŭ învestit cu sigi iele lor.

Fă ut în dublu original la Bucureştĭ în a treĭa (cincĭ-spre-ḑecea) ḑi a luneĭ luĭ Decembrie, anul Mântuireĭ una mie opt su e nouĕ ḑecĭ şi doĭ.

N i declarăm prin urmare că, cetind şi cercetând cu lu re amin articolele de maĭ sus, şi găsindu le pe de în-regul potrivite intenţiunilor nóstre le am primit şi primim ca n şi e leg m ormal şi s lemn a le ţine şi îndepl ni din ar ne ea maĭ mare cred nţa. Drept care şi pen-mărit i am emnat acéstă Carte şi am întărit o cu o ru.

at Buc tĭ î a patru-spre-ḑecea di a luneĭ De-e br e n Domnuluĭ una mie opt-sute nouĕ-ḑecĭ şi doĭ

(L S.) CAROL.

vire la ḑ sa căsĕtorie între A. S. Principele Ferdinand Victor Albert Mainrad și A. S R. Principesa Maria Alexandra Victoria se va stabili și formula într'un deosebit contract de căsĕtorie.

Art. III Inaltele părțĭ contractante ĭeaŭ act de faptul că, prin căsĕtoria sa cu A. S. R. Pincipele Ferdinand Victor Albert Mainrad, care aparține religiuneĭ catolice romane, A. S Principesa Maria Alexandra Victoria, conform legilor engleze, renunța p ntru tot-déuna la tóte drepturile sale de succesiune la Coróna și guvernul Mareĭ Britaniĭ și Irlandeĭ și al teritoriilor dependinte saŭ la orĭ-ce porțiune dintr insele.

Art. IV. Presentul tratat se va ratifica și ratificările se vor preschimba în Bucureștĭ, îndată ce se va putea.

Dre t care plenipotențiariĭ respectivĭ aŭ semnat acest act și l'aŭ învestit cu sigi iele lor.

Fă ut în dublu original la Bucureștĭ în a treĭa (cincĭ-spre-ḑecea) ḑi a luneĭ luĭ Decembrie, anul Mântuireĭ una mie opt su e nouĕ ḑecĭ și doĭ.

N i declarăm prin urmare că, cetind și cercetând cu lu re amin articolele de maĭ sus, și găsindu le pe de în-regul potrivite intențiunilor nóstre le am primit și primim ca n și e leg m ormal și s lemn a le ține și îndepl ni din ar ne ea mai mare cred nță. Drept care și pen-mări t i am emnat acéstă Carte și am întărit o cu o ru.

at Buc tĭ î a patru-spre-ḑecea di a luneĭ De-e br e n Domnuluĭ una mie opt-sute nouĕ-ḑecĭ și doĭ

(L S.) CAROL.

PREDICA

La începutul nouluĭ an 1893, ținută în Catedrala Metropolitană din Bucureștĭ, de Arhimandr. Dr. P. Georgescu.

Creștinilor!

Din desfășurarea serviciuluĭ divin, la care am asistat împreună, ațĭ putut înțelege că serbarea de astă-ḑĭ, are pentru noĭ o întreită însemnatate, și anume:

Maĭ întâiŭ am vĕḑut cum Christos Mântuitorul lumeĭ, s'a supus prescripțiunilor legeĭ mosaice, primind tăierea împrejur și ast-fel ne-a învĕțat, că trebue să ne supunem de bună voie legilor bisericeștĭ și civile.

A doua, amintește memoria unuia dintre mariĭ învĕțătorĭ aĭ bisericeĭ creștine, anume a sântuluĭ ierarh Vasile, care prin învĕțătura, ḑelul și sânțenia viețeĭ sale, apare ca o stea strălucitóre, lucind pe bolta edificiuluĭ creștin; în fine,

A treia însemnĕtate pentru noĭ este că: tot astă-ḑĭ maica nóstră biserica, care, de și în tóte ḑilele se rógă pentru binele și fericirea nóstră, totușĭ, astă-ḑĭ cu o deosebită solemnitate, sĕrbătorește și bine-cuvintéză începutul anuluĭ noŭ politic 1893.

Ca bunĭ creștinĭ, suntețĭ convinșĭ de importanța acesteĭ sĕrbătorĭ, de aceea am și dreptul să observ pe fețele Domniilor-vóstre, bucurie și veselie, căcĭ din tóte părțile, de la toțĭ amiciĭ și cunoscuțiĭ, primițĭ și le facețĭ urărĭ de *an noŭ fericit*, urare, care rĕsună de la palatul bogatuluĭ, până la coliba săracului. Acésta se petrece nu numaĭ a-

PREDICA

La începutul nouluĭ an 1893, ținută în Catedrala Metropolitană din Bucureștĭ, de Arhimandr. Dr. P. Georgescu.

Creștinilor!

Din desfășurarea serviciuluĭ divin, la care am asistat împreuna, ațĭ putut înțelege că serbarea de astă-ḑĭ, are pentru noĭ o întreită însemnătate, și anume:

Maĭ întâiŭ am vēḑut cum Christos Mântuitorul lumeĭ, s'a supus prescripțiunilor legeĭ mosaice, primind tăierea împrejur și ast-fel ne-a învĕțat, că trebue să ne supunem de bună voie legilor bisericeștĭ și civile.

A doua, amintește memoria unuia dintre mariĭ învĕțătorĭ aĭ bisericeĭ creștine, anume a sântuluĭ Ierarh Vasile, care prin învĕțătura, ḑelul și sânțenia vieței sale, apare ca o stea strălucitóre, lucind pe bolta edificiuluĭ creștin; în fine,

A treia însemnĕtate pentru noĭ este că: tot astă-ḑĭ maica nóstră biserica, care, de și în tóte ḑilele se rógă pentru binele și fericirea nóstră, totușĭ, astă-ḑĭ cu o deosebită solemnitate, sĕrbătorește și bine-cuvintéză începutul anuluĭ noŭ politic 1893.

Ca bunĭ creștinĭ, sunteţĭ convinșĭ de importanța acesteĭ sĕrbătorĭ, de aceea am și dreptul să observ pe fețele Domnilor-vóstre, bucurie și veselie, căcĭ din tóte părțile, de la toțĭ amiciĭ și cunoscuțiĭ, primițĭ și le facețĭ urărĭ de *an noŭ fericit*, urare, care rĕsună de la palatul bogatuluĭ, până la coliba săraculuĭ. Acésta se petrece nu numaĭ a-

cum, ci ea s'a repetat de atâtea orĭ, de câte orĭ lumea creştină s'a aşeḑat într'un an noŭ, în marea şi ne mărginita vecînicie sub care se ascunde lumea trecĕtóre.

Zorile acesteĭ dimineţĭ, când păşim cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ pe pragul unuĭ noŭ an de viéţă, pórtă pre aripele lor speranţe, frumóse pentru fie-care din noĭ.

An nou fericit cu pace şi bine la tóte sînt cuvintele cu care vĕ salut şi eŭ din acest loc sânt, în acéstă ḑi însemnată, plină de bucurie şi veselie, pe voĭ tinerilor şi bătrânilor, pe voĭ bogaţilor şi pe voĭ săracilor.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte, vĕ doresc vouĕ bătrânilor! ale căror frunţĭ s'aŭ încreţit de lungimea timpuluĭ şi al căror pĕr a albit de mulţimea anilor. Bucuraţi-vĕ de fericirea copiilor şi a nepoţilor voştri, cum şi pentru realisarea aspiraţiunilor frumóse, ce aţĭ avut pentru némul şi ţara vóstră.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte, vouĕ părinţilor şi vouĕ căsatoriţilor! Pastraţĭ credinţa şi dragostea ce aţĭ jurat unul altuia la încheerea căsătorieĭ, purtaţĭ împreuna suferinţele şi bucuriele vieţeĭ, cu răbdare creştină şi cu frica luĭ Dumneḑeŭ, asemănaţĭ petrecerea vóstră cu legătura armonieĭ ce există între Christos şi Biserica sa. Creşteţĭ pe copiii voştrĭ cu îngrijire, nutrindu-ĭ nu numaĭ cu pânea cea materială şi împodobindu-ĭ, nu numaĭ cu vestminte frumóse şi atrăgĕtóre, ci şi cu pânea cea spirituală, adica a'ĭ *educa* în spiritul drepteĭ credinţe creştine şi prin acésta se vor întari cu prisos spre a lupta în contra tuturor relelor. Tot aşa, pe lângă haina corporală îmbrăcaţi'ĭ cu haina dragosteĭ în Dumneḑeŭ, iubire de patrie şi respect către aprópele, fiind sigurĭ că prin acestea aţĭ format şi lăsaţĭ în urma vóstră bunĭ creştinĭ, bunĭ românĭ.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte! vouĕ tinerilor şi vouĕ fecióretor, voĭ care sunteţĭ speranţa viitoruluĭ nostru naţional, deprindeţi-vĕ din aniĭ ceĭ maĭ frumoşĭ aĭ vieţeĭ vóstre, de a vĕ îndeplini cu exactitate şi cu plăcere datoriele vóstre către Dumneḑeu, catre patrie şi către părinţiĭ voştrii; fiţĭ demnĭ urmaşĭ aĭ strĕbunilor voştriĭ.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte, ḑic vouĕ tuturor ascultătorilor meĭ, care v'aţĭ adunat în acest sânt lŏcaş, spre a petrece aci cu piositate o parte din acéstă ḑi alésă. Voi de sigur ştiţĭ, că aşa aŭ trăit şi aşa aŭ ador-

cum, ci ea s'a repetat de atâtea orĭ, de câte orĭ lumea creştină s'a aşeḑat într'un an noŭ, în marea şi ne mărginita vecĭnicie sub care se ascunde lumea trecĕtóre.

Zorile acesteĭ dimineţĭ, când păşim cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ pe pragul unuĭ noŭ an de viéţă, pórtă pre aripele lor speranţe, frumóse pentru fie-care din noĭ.

An nou fericit cu pace şi bine la tóte sînt cuvintele cu care vĕ salut şi eŭ din acest loc sânt, în acéstă ḑi însemnată, plină de bucurie şi veselie, pe voĭ tinerilor şi bătrânilor, pe voĭ bogaţilor şi pe voĭ săracilor.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte, vĕ doresc vouĕ bătrânilor! ale căror frunţĭ s'aŭ încreţit de lungimea timpuluĭ şi al căror pĕr a albit de mulţimea anilor. Bucuraţi-vĕ de fericirea copiilor şi a nepoţilor voştri, cum şi pentru realisarea aspiraţiunilor frumóse, ce aţĭ avut pentru némul şi ţara vóstră.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte, vouĕ părinţilor şi vouĕ căsătoriţilor! Pastraţĭ credinţa şi dragostea ce aţĭ jurat unul altuia la încheerea căsătorieĭ, purtaţĭ împreuna suferinţele şi bucuriele vieţeĭ, cu răbdare creştină şi cu frica luĭ Dumneḑeŭ, asemănaţi petrecerea vóstră cu legătura armonieĭ ce există între Christos şi Biserica sa. Creşteţĭ pe copiii voştrĭ cu îngrijire, nutrindu-ĭ nu numaĭ cu pânea cea materială şi împodobindu-ĭ, nu numaĭ cu vestminte frumóse şi atrăgĕtóre, ci şi cu pânea cea spirituală, adica a'ĭ *educa* în spiritul drepteĭ credinţe creştine şi prin acésta se vor întari cu prisos spre a lupta în contra tuturor relelor. Tot aşa, pe lângă haina corporală îmbrăcaţi'ĭ cu haina dragosteĭ în Dumneḑeŭ, iubire de patrie şi respect către aprópele, fiind siguri că prin acestea aţĭ format şi lăsaţĭ în urma vóstră bunĭ creştinĭ, bunĭ românĭ.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte! vouĕ tinerilor şi vouĕ fecióretor, voĭ care sunteţĭ speranţa viitoruluĭ nostru naţional, deprindeţi-vĕ din aniĭ ceĭ maĭ frumoşĭ aĭ vieţeĭ vóstre, de a vĕ îndeplini cu exactitate şi cu plăcere datoriele vóstre către Dumneḑeu, catre patrie şi către părinţiĭ voştrii; fiţĭ demnĭ urmaşĭ aĭ strĕbunilor voştriĭ.

An noŭ fericit cu pace şi bine la tóte, ḑic vouĕ tuturor ascultătorilor meĭ, care v'aţĭ adunat în acest sânt lŏcaş, spre a petrece aci cu piositate o parte din acéstă ḑi alésă. Voi de sigur ştiţĭ, că aşa aŭ trăit şi aşa aŭ ador-

mit străbunii noștrii, înfăpăiați de focul credinței în Dumnedeŭ și cu multa speranță în timpurĭ maĭ bune pentru noĭ. Eĭ aŭ luptat cu brațul și viéța lor pentru moșie, limbă, religiune și moravurile pe care le moștenim ca pe cele maĭ scumpe odóre și cu care ne fălim înaintea națiunilor. Iată pentru ce noĭ am ajuns în aceĭ anĭ bunĭ și timpurĭ prielnice, când avem o țară liberă și respectată și o biserică domnitóre și ne atârnată.

Evenimentul strălucit și fericit, petrecut acum patru ḑile, pentru noĭ Românii, prin căsătoria norocósa a Prințuluĭ nostru moștenitor cu Princesa de Edimburg descendentă din cele maĭ puternice și ilustre familiĭ domnitóre din lume, a făcut ca mândrul nostru tricolor să fâlfâe mândru pe un vechiŭ castel din Sigmaringen, légănul familieĭ de Hohenzolern, alăturĭ cu stindardele altor state puternice. Acolo s'a făcut urărĭ pentru binele și propășirea țěreĭ și némuluĭ nostru. Iată dar că Pronia cerésca să pogóră cu abondență în țara nóstră. Aspirațiunile strĕbunilor aŭ devenit realitate Românilor.

Anul noŭ și viitorĭ, fie bunĭ și roditorĭ.

Amin.

mit străbunii noștrii, înfocați de focul credinței în Dumnedeŭ și cu multa speranță în timpurĭ maĭ bune pentru noĭ. Eĭ aŭ luptat cu brațul și viéța lor pentru moșie, limbă, religiune și moravurile pe care le moștenim ca pe cele maĭ scumpe odóre și cu care ne fălim înaintea națiunilor. Iată pentru ce noĭ am ajuns în aceĭ anĭ bunĭ și timpurĭ prielnice, când avem o țară liberă și respectată și o biserică domnitóre și ne atârnată.

Evenimentul stralucit și fericit, petrecut acum patru dile, pentru noĭ Românii, prin căsătoria norocósa a Prințuluĭ nostru moștenitor cu Princesa de Edimburg descendentă din cele maĭ puternice și ilustre familiĭ domnitóre din lume, a făcut ca mândrul nostru tricolor să fâlfâe mândru pe un vechiŭ castel din Sigmaringen, légănul familieĭ de Hohenzolern, alăturĭ cu stindardele altor state puternice. Acolo s'a făcut urărĭ pentru binele și propășirea țěreĭ și némuluĭ nostru. Iată dar că Pronia ceréscă să pogóră cu abondență în țara nóstră. Aspirațiunile străbunilor aŭ devenit realitate Românilor.

Anul noŭ și viitorĭ, fie bunĭ și roditorĭ.

Amin.

Alegerea Episcopuluĭ de Roman

In ḑiua de 8 Noemvrie Corpurile Legiuitoare împreună cu S-tul Sinod întrunindu-se în localul Cameręĭ aŭ procedat la alegerea de Episcop al Eparhieĭ Romanuluĭ în locul rĕmas vacant prin decedarea P. S. Melhisedec, şi aŭ ales pe P. S. Innocentie M. Ploeşteanu, care a mulţumit adunăreĭ prin urmatoarea cuvêntare:

Prea Sânţiţĭ Parinţĭ!
Domnilor Miniştrĭ!
Domnilor Senatorĭ!
Domnilor Deputaţĭ!

Sînt în acest moment profund mişcat în sufletul şi inima mea. Votul ce aţi dat pentru mine, alegerea ce aţĭ făcut asupra modestieĭ mele destinându-mĕ să conduc una dintre cele maĭ distinse eparhiĭ ale Ţěreĭ, aŭ deşteptat în spiritul şi conştiinţa mea cele maĭ viĭ simţimiute de sfială şi recunoştinţă; de sfială pentru că în mod improvisat sînt pus faţă în faţă cu sarcina grea şi cu multiplele datoriĭ,—sacre datoriĭ, ce mĕ privesc—de aci înainte; asupra carora trebue să meditez ḑi şi nópte, pe care trebue să le îndeplines• cu sânţenie. De aceia cu sfială şi cutremur primesc acéstă sarcină din partea dragosteĭ voastre creştineştĭ. Acéstă sarcină care este sarcina Mântuitoruluĭ, carele s'a jertfit in diferite chipurĭ pentru mântuirea lumeĭ.

Mare, frumósă, nobilă este, pe de altă parte acéstă misiune ce-mĭ încredinţaţĭ; este însuşĭ apostolatul Domnuluĭ, este misiunea de a conlucra împreună cu apostoliĭ şi Ierarhiĭ Bisericeĭ, la taina zemislireĭ şi naştereĭ luĭ Christos, adecă a omuluĭ perfect, a Dumneḑeŭ-Omuluĭ, în sufletele fiilor Bisericeĭ, fiilor patrieĭ Române, spre actuala şi vecinica lor norocire si fericire. Astă-ḑi prin votul mareluĭ colegiu, mĕ puneţĭ alăturea cu neobositul Ioani-

Alegerea Episcopuluĭ de Roman

In ḑiua de 8 Noemvrie Corpurile Legiuitoare împreună cu S-tul Sinod întrunindu-se în localul Camereĭ aŭ procedat la alegerea de Episcop al Eparhieĭ Romanuluĭ în locul rĕmas vacant prin decedarea P. S. Melhisedec, şi aŭ ales pe P. S. Innocentie M. Ploeşteanu, care a mulţumit adunăreĭ prin urmatoarea cuvêntare:

Prea Sânţiţĭ Parinţĭ!
Domnilor Miniştrĭ!
Domnilor Senatorĭ!
Domnilor Deputaţĭ!

Sînt în acest moment profund mişcat în sufletul şi inima mea. Votul ce aţi dat pentru mine, alegerea ce aţĭ făcut asupra modestieĭ mele destinându-mĕ să conduc una dintre cele maĭ distinse eparhiĭ ale Ţēreĭ, aŭ deşteptat în spiritul şi conştiinţa mea cele maĭ viĭ simţimiute de sfiala şi recunoştinţă; de sfiala pentru că în mod improvisat sînt pus faţă în faţă cu sarcina grea şi cu multiplele datoriĭ,—sacre datoriĭ, ce mĕ privesc—de aci înainte; asupra carora trebue să meditez ḑi şi nópte, pe care trebue să le îndeplines· cu sânţenie. De aceia cu sfială şi cutremur primesc acéstă sarcină din partea dragosteĭ voastre creştineştĭ. Acéstă sarcină care este sarcina Mântuitoruluĭ, carele s'a jertfit in diferite chipurĭ pentru mântuirea lumeĭ.

Mare, frumósă, nobilă este, pe de altă parte acéstă misiune ce-mĭ încredinţaţĭ; este însuşĭ apostolatul Domnuluĭ, este misiunea de a conlucra împreună cu apostoliĭ şi Ierarhiĭ Bisericeĭ, la taina zemislireĭ şi naştereĭ luĭ Christos, adecă a omuluĭ perfect, a Dumneḑeŭ-Omuluĭ, în sufletele fiilor Bisericeĭ, fiilor patrieĭ Române, spre actuala şi vecinica lor norocire si fericire. Astă-ḑi prin votul mareluĭ colegiu, mĕ puneţĭ alaturea cu neobositul Ioani-

chie, cu Leoniĭ, Veniaminiĭ şi alţĭ bărbaţĭ marĭ, cari aŭ ilustrat scaunul aceleĭ Episcopiĭ. In faţa acestuĭ mare act nu ştiu cum maĭ bine 'mĭ-aşŭ putea eŭ esprima recunoştinţa, către înaltul guvern şi marile corpurĭ întrunite pentru alegerea săvêrşită în persóna mea. Numaĭ faptele sincere şi leale, care aşu produce pe altarul Patrieĭ şi al Bisericeĭ, vor fi în stare să rĕspundă întru cât-va la legitima aşteptare a maĭ marilor meĭ.

De şi nu mĕ pot lauda de cât în neputinţele mele, am însă ferma credinţa, că cu ajutorul celuĭ prea înalt prin inspiraţia şi puterea celuĭ ce a făcut din pescariĭ Galileeĭ marĭ luminătorĭ aĭ lumeĭ, voiŭ rĕspunde după puterile mele la aşteptarile Ţĕreĭ şi ale Bisericeĭ.

Voiŭ fi cu recunoştinţă devotat Inaltuluĭ Guvern, carele este prima pârghie în conducerea afacerilor Ţĕreĭ; maĭ ales că dupre principiile nestrămutate ale sânteĭ nóstre Regiliunĭ, *Tóte Stepâniile maĭ înalte de la Dumneḑeŭ sînt rônduite*, şi că, dupre Constituţiunea sa, Biserica nóstră autocefală naţională Română nu póte fi stat în Stat, ci pururea lucrând în aceiaşĭ direcţiune cu statul, pentru binele general şi prosperitatea Patrieĭ.

Apoĭ în relaţiunile mele spirituale cu turma ce mi se încredinţéză de Maĭ marile păstorilor, prin acest mare şi sacru colegiu electoral, voiŭ urma în totul conduita mareluĭ Apostol: *Tuturor tóte m'am facut, ca pre toţĭ să-ĭ dobândesc*; voiŭ fi al tuturor deopotrivă, voiu lucra necontenit pentru pacea şi concordia dintre spirite, şi pentru acea iubire frăţéscă din care Mântuitoriul face caracterul esenţial al adevĕratuluĭ creştin. Mulţĕmesc cu profundă recunoştinţă Mareluĭ colegiu care m'a înbrăţoşat cu atâta căldura. Să trăiască întru mulţĭ şi fericiţĭ anĭ M. S. Regele, Să trăiască M. S. Regina, Principele Ferdinand şi Augusta Dinastie. Să traiască Guvernul M. M. L. L. S-tul Sinod şi Corpurile Legiuitóre.

Iată şi Investitura nouluĭ ales Episcop de Roman:

Duminică, 13 Decembre curent, fiind ḑiŭa hotărîtă pentru învestitura P. S. S. Episcopuluĭ noŭ ales în Eparhia Romanuluĭ, la orele 11 diminéţa, douĕ trăsurĭ de gală ale Curţeĭ se aflaŭ în curtea Sânteĭ Mitropoliĭ, la disposiţiunea II. PP. SS. LL. Mitropolituluĭ Primat şi Mitropolituluĭ Moldoveĭ şi Suceveĭ, precum şi a P. S. S. Episcopuluĭ noŭ ales.

chie, cu Leoniĭ, Veniaminiĭ şi alţĭ bărbaţĭ marĭ, cari aŭ ilustrat scaunul aceleĭ Episcopiĭ. In faţa acestuĭ mare act nu ştiu cum maĭ bine 'mĭ-aşŭ putea eŭ esprima recunoştinţa, către înaltul guvern şi marile corpurĭ întrunite pentru alegerea săvêrşită în persóna mea. Numaĭ faptele sincere şi leale, care aşu produce pe altarul Patrieĭ şi al Bisericeĭ, vor fi în stare să rĕspundă întru cât-va la legitima aşteptare a maĭ marilor meĭ.

De şi nu mĕ pot lauda de cât în neputinţele mele, am însă ferma credinţa, că cu ajutorul celuĭ prea înalt prin inspiraţia şi puterea celuĭ ce a făcut din pescariĭ Galileeĭ marĭ luminătorĭ aĭ lumeĭ, voiŭ rĕspunde după puterile mele la aşteptarile Ţĕreĭ şi ale Bisericeĭ.

Voiŭ fi cu recunoştinţă devotat Inaltuluĭ Guvern, carele este prima pârghie în conducerea afacerilor Ţĕreĭ; maĭ ales că dupre principiile nestrămutate ale sânteĭ nóstre Regiliunĭ, *Tóte Stepâniile maĭ înalte de la Dumnedeŭ sînt rônduite*, şi că, dupre Constituţiunea sa, Biserica nóstră autocefală naţională Română nu póte fi stat în Stat, ci pururea lucrând în aceiaşĭ direcţiune cu statul, pentru binele general şi prosperitatea Patrieĭ.

Apoĭ în relaţiunile mele spirituale cu turma ce mi se încredinţéză de Maĭ marile păstorilor, prin acest mare şi sacru colegiu electoral, voiŭ urma în totul conduita mareluĭ Apostol: *Tuturor tóte m'am facut, ca pre toţĭ să-ĭ dobândesc*; voiŭ fi al tuturor deopotrivă, voiu lucra necontenit pentru pacea şi concordia dintre spirite, şi pentru acea iubire frăţéscă din care Mântuitoriul face caracterul esenţial al adevĕratuluĭ creştin. Mulţĕmesc cu profundă recunoştinţă Mareluĭ colegiu care m'a imbrăţoşat cu atâta căldura. Să trăiască întru mulţĭ şi fericiţĭ anĭ M. S. Regele, Să trăiască M. S. Regina, Principele Ferdinand şi Augusta Dinastie. Să traiască Guvernul M. M. L. L. S-tul Sinod şi Corpurile Legiuitóre.

Iată şi Investitura nouluĭ ales Episcop de Roman:

Duminică, 13 Decembre curent, fiind dioa hotărîtă pentru învestitura P. S. S. Episcopuluĭ noŭ ales în Eparhia Romanuluĭ, la orele 11 diminéţa, douĕ trăsurĭ de gală ale Curţeĭ se aflaŭ în curtea Sânteĭ Mitropoliĭ, la disposiţiunea II. PP. SS. LL. Mitropolituluĭ Primat şi Mitropolituluĭ Moldoveĭ şi Suceveĭ, precum şi a P. S. S. Episcopuluĭ noŭ ales.

La orele 11¼, II. PP. SS. LL. Mitropoliţiĭ, luând loc în întêia trăsură, ĭar în a doŭa P. S. S. Episcopul ales la eparhia Romanuluĭ, pornesc apoĭ în cortegiŭ în ordinea următóre:

1) D. prefect al poliţieĭ;

2) Douĕ plutóne de cavalerie;

3) Trăsura cu II. PP. SS. LL. Mitropoliţiĭ;

4) Trăsura cu P. S. S. Episcopul ales la Eparhia Romanuluĭ;

5) Alte douĕ plutóne de cavalerie.

Lângă întâĭa trăsură şi la drépta I. P. S. S. Mitropolitului Primat se ţinea comandantul escadronuluĭ de escortă, ĭar la stânga I. P. S. S. Mitropolituluĭ Moldoveĭ şi Suceveĭ un alt oficier.

La orele 11 şi jumătate, cortegiul sosind în curtea Palatuluĭ garda eşi, presintă arma, ĭar musica intonă imnul naţional.

Inalt Prea Sânţiile Lor sunt întimpinaţĭ la peron de D. adjutant de serviciu şi în capul scăreĭ de onóre de către D. prefect al Palatuluĭ, împreună cu D niĭ adjutanţi regalĭ.

II. P.P. SS. LL. Mitropoliţiĭ sunt apoĭ conduşĭ de D. prefect al Palatuluĭ în Sala Tronuluĭ, ĭar P. S. S. Episcopul în sala de aşteptare, de către D. adjutant de serviciŭ.

In Sala Tronuluĭ se aflau adunaţi: Inaltul cler făcênd parte din S-tul Sinod, D-niĭ miniştri, biurourile ambelor adunărĭ legĭuitóre, D. prim-preşedinte şi D. procuror-general aĭ înalteĭ curţi de casaţiune, D. preşedinte şi D. procuror aĭ înalteĭ curţĭ de compturĭ, D. primar al Capitaleĭ, general comandant al corpuluĭ II de armată cu şefii de corpurĭ din Capitală, precum şi D. secretar general al ministeruluĭ cultelor, d'împreună cu D. director al direcţiuneĭ cultelor.

Arhidiaconul I. P. S. S. Mitropolituluĭ Moldoveĭ, ţinênd în mână Cârja nouluĭ titular, ĭa loc în urma Inalt Prea Sânţiilor Lor. Apoĭ M. S. Regele, precedat de D-niĭ adjutanţĭ şi de D. prefect al palatuluĭ, face intrarea Sa în Sala Tronuluĭ şi, dupĕ ce Se suie pe Tron, D. adjutant de serviciŭ, luând ordinele Majestăţeĭ Sale, introduce pe P. S. S. Episcopul ales la eparhia Romanuluĭ.

Prea Sânţia Sa este condus până în faţa Tronuluĭ, unde arhidiaconul îl îmbracă cu mantia; ĭar Inalt Prea Sânţia Mitropolitul Moldoveĭ, luând Toiagul Scaunuluĭ Episco-

La orele 11¼, II. PP. SS. LL. Mitropoliţiĭ, luând loc în intêia trasură, ĭar în a doŭa P. S. S. Episcopul ales la eparhia Romanuluĭ, pornesc apoĭ în cortegiŭ în ordinea următóre:

1) D. prefect al poliţieĭ;

2) Douĕ plutóne de cavalerie;

3) Trăsura cu II. PP. SS. LL. Mitropoliţĭ;

4) Trăsura cu P. S. S. Episcopul ales la Eparhia Romanuluĭ;

5) Alte douĕ plutóne de cavalerie.

Lângă întaĭa trăsură şi la drépta I. P. S. S. Mitropolitulul Primat se ţinea comandantul escadronuluĭ de escortă, ĭar la stânga I. P. S. S. Mitropolituluĭ Moldoveĭ şi Suceveĭ un alt oficier.

La orele 11 şi jumătate, cortegiul sosind în curtea Palatuluĭ garda eşi, presintă arma, ĭar musica intonă imnul naţional.

Inalt Prea Sânţiile Lor sunt întimpinaţĭ la peron de D. adjutant de serviciu şi în capul scăreĭ de onóre de către D. prefect al Palatuluĭ, împreună cu D niĭ adjutanţi regalĭ.

II. P.P. SS. LL. Mitropoliţiĭ sunt apoĭ conduşĭ de D. prefect al Palatuluĭ în Sala Tronuluĭ, ĭar P. S. S. Episcopul în sala de aşteptare, de către D. adjutant de serviciŭ.

In Sala Tronuluĭ se aflau adunaţi: Inaltul cler făcênd parte din S-tul Sinod, D-niĭ minişt'ri, biurourile ambelor Adunărĭ legĭuitóre, D. prim-preşedinte şi D. procuror-general aĭ înalteĭ curţi de casaţiune, D. preşedinte şi D. procuror aĭ înalteĭ curţĭ de compturĭ, D. primar al Capitaleĭ, general comandant al corpuluĭ II de armată cu şefiĭ de corpurĭ din Capitală, precum şi D. secretar general al ministeruluĭ cultelor, d'impreună cu D. director al direcţiuneĭ cultelor.

Arhidiaconul I. P. S. S. Mitropolituluĭ Moldoveĭ, ţinênd în mână Cârja nouluĭ titular, ĭa loc în urma Inalt Prea Sânţiilor Lor Apoĭ M. S. Regele, precedat de D-niĭ adjutanţĭ şi de D. prefect al palatuluĭ, face intrarea Sa în Sala Tronuluĭ şi, dupĕ ce Se suie pe Tron, D. adjutant de serviciŭ, luând ordinele Majestăţeĭ Sale, introduce pe P. S. S. Episcopul ales la eparhia Romanuluĭ.

Prea Sânţia Sa este condus până în faţa Tronuluĭ, unde Arhidiaconul îl îmbracă cu mantia; ĭar Inalt Prea Sânţia Mitropolitul Moldoveĭ, luând Toiagul Scaunuluĭ Episco-

pieĭ Romanuluĭ, îl remite Suveranuluĭ recomandându'Ĭ pe noul ales.

Prea Sânția Sa, urcându-se apoĭ pe Treptele Tronuluĭ, primeşte Toĭagul păstoresc din mânile M. S. Regeluĭ, Care'ĭ ḑice: „'Țĭ încredinţez Cârja Episcopală pentru a păstori Turma Eparhieĭ Romanuluĭ".

Prea Sânția Sa rosteşte apoĭ următórea cuvêntare:

Sire,

Alegerea sĕvêrşită în persóna mea de marele colegiŭ electoral are pentru mine o mare însemnătate şi'mĭ umple inima de acea bucurie Evangelică pe care Domnul o promite smeriţilor seĭ servitorĭ.

Alegerea acésta este făcuta într'o epoca de adeverata bucurie şi mândrie naţionala, bucurie care patrunde inima şi rerunchiĭ fie-căruĭ român, pentru că m'a învrednicit Dumneḑeu sa ved cu ochiĭ meĭ cum se realiséză, una câte una, acele aspiraţiunĭ fericite ale generaţiuneĭ trecute, la care am avut fericirea a lua şi eu parte, de a vedea întarindu-se în fruntea Ţereĭ o Dinastie ilustra, un Suveran înţelept şi bun, gata tot-déuna pentru binele Bisericeĭ şi fericirea Patrieĭ.

Fericita casetorie a A. S. R. Principele Moştenitor Ferdinand cu Principesa Maria de Marea Britanie şi Irlanda este cu totul în sensul vederilor şi aspiraţiunilor aceleĭ generaţiunĭ trecute, pentru întărirea Dinastieĭ, şi este considerata astă-ḑi de fie-care român ca o bine-cuvêntare cerésca daruită neamuluĭ românesc.

De aceea, cu cel maĭ profund respect vĕ asigur, Sire, ca în alegerea mea astă ḑĭ la una din cele maĭ distinse Eparhiĭ ale Ţĕreĭ, când Providenţa divina, voinţa Ţĕreĭ şi indulgenţa Majestăţeĭ Vóstre mĕ chiamă a primi acest Toiag al pastorieĭ duhovniceştĭ din mânile Suveranuluĭ meu, sunt patruns în adâncul inimeĭ de nemărginita bunătate ce se revarsă asupră'mĭ.

Primesc, dar, cu cea maĭ mare recunoştinţă acest înalt semn al împuternicireĭ, şi rog pe milostivul Dumneḑeu sa'mĭ dea înţelepcĭune şi putere, ca să urmez şi eu demnilor pastorĭ predecesorĭ aĭ meĭ în conducerea Eparhieĭ Romanuluĭ, dupe Dumneḑeu, dupe dorinţa Majestăţeĭ Vóstre şi conform aşteptareĭ Patrieĭ şi a Bisericeĭ.

Promit, Sire, că voiu fi şi în viitor cel maĭ credincios supus a Majestăţeĭ Vóstre şi tot-déuna lucrând în aceeaşĭ direcţiune cu guvernul regal pentru binele şi prosperitatea Patrieĭ şi a Bisericeĭ.

Să trăiţĭ Majestatea Vóstră întru mulţĭ şi ferićiţĭ anĭ!

Să trăiască M. S. Regina!

Să trăiască A. S. R. Principele Ferdinand, Moştenitorul Tronuluĭ cu Augusta Sa Logodnică!

Trăiască Dinastia!

M. S. Regele, bine voind a rĕspunde, ḑise:

„Prea Sânte Părinte,

„Ales Episcop al Romanuluĭ de către membriĭ Sântulu „Sinod şi representanţiĭ Naţiuneĭ, 'Ţĭ-am încredinţat Cârj „Episcopală dupĕ vechile datine ale Ţĕreĭ.

pieĭ Romanuluĭ, îl remite Suveranuluĭ recomandându'Ĭ pe noul ales.

Prea Sânția Sa, urcându-se apoĭ pe Treptele Tronuluĭ, primeşte Toĭagul păstoresc din mânile M. S. Regeluĭ, Care'ĭ ḑice: „'Țĭ încredințez Cârja Episcopală pentru a păstori Turma Eparhieĭ Romanuluĭ".

Prea Sânția Sa rosteşte apoĭ următórea cuventare:

Sire,

Alegerea sěvêrşită în persóna mea de marele colegiŭ electoral are pentru mine o mare însemnătate şi'mĭ umple inima de acea bucurie Evangelică pe care Domnul o promite smeriților seĭ servitorĭ.

Alegerea acésta este făcută într'o epocă de adevěrată bucurie şi mândrie națională, bucurie care pătrunde inima şi rerunchiĭ fie-căruĭ român, pentru că m'a învrednicit Dumneḑeu să věd cu ochiĭ meĭ cum se realiséză, una câte una, acele aspirațiunĭ fericite ale generațiuneĭ trecute, la care am avut fericirea a lua şi eu parte, de a vedea întărindu-se în fruntea Țěreĭ o Dinastie ilustră, un Suveran înțelept şi bun, gata tot-déuna pentru binele Bisericeĭ şi fericirea Patrieĭ.

Fericita căsětorie a A. S. R. Principele Moştenitor Ferdinand cu Principesa Maria de Marea Britanie şi Irlanda este cu totul în sensul vederilor şi aspirațiunilor aceleĭ generațiunĭ trecute, pentru întărirea Dinastieĭ, şi este considerată astă-ḑĭ de fie-care român ca o bine-cuvêntare cerésca dăruită neamuluĭ românesc.

De aceea, cu cel maĭ profund respect vě asigur, Sire, că în alegerea mea astă ḑĭ la una din cele maĭ distinse Eparhiĭ ale Țěreĭ, când Providența divină, voința Țěreĭ şi indulgența Majestățeĭ Vóstre mě chiamă a primi acest Toiag al păstorieĭ duhovniceştĭ din mânile Suveranuluĭ meu, sunt pătruns în adâncul inimeĭ de nemărginita bunătate ce se revarsă asupră'mĭ.

Primesc, dar, cu cea maĭ mare recunoştință acest înalt semn al împuterniciriĭ, şi rog pe milostivul Dumneḑeu să'mĭ dea înțelepcĭune şi putere, ca să urmez şi eu demnilor păstorĭ predecesorĭ aĭ meĭ în conducerea Eparhieĭ Romanuluĭ, după Dumneḑeu, după dorința Majestățeĭ Vóstre şi conform aşteptăreĭ Patrieĭ şi a Bisericeĭ.

Promit, Sire, că voiu fi şi în viitor cel maĭ credincios supus a Majestățeĭ Vóstre şi tot-déuna lucrând în aceeaşĭ direcțiune cu guvernul regal pentru binele şi prosperitatea Patrieĭ şi a Bisericeĭ.

Să trăițĭ Majestatea Vóstră întru mulțĭ şi fericițĭ anĭ!

Să trăiască M. S. Regina!

Să trăiască A. S. R. Principele Ferdinand, Moştenitorul Tronuluĭ cu Augusta Sa Logodnică!

Trăiască Dinastia!

M. S. Regele, bine voind a rěspunde, ḑise:

„Prea Sânte Părinte,

„Ales Episcop al Romanuluĭ de către membriĭ Sântulu[i]
„Sinod şi representanțiĭ Națiuneĭ, 'Țĭ-am încredințat Cârj[a]
„Episcopală după vechile datine ale Țěreĭ.

„In acest moment solemn amintesc Prea Sânției Tale „marea chiemare ce, de astă-dî înainte, Te aştéptă în a„cest Scaun Episcopal al vecheĭ Capitale a Moldoveĭ-de„Jos, care are paginĭ aşa de frumóse în istoria Bisericeĭ „şi a Țéreĭ.

„De la acele timpurĭ depărtate, când Roman-Vodă fundă „Mitropolia din Roman, până în dilele nóstre, veĭ întâlni „aci urme neîntrerupte şi neuĭtate de pilde marĭ, cari aŭ „revĕrsat o adevĕrată strĕlucire asupra Bisericeĭ autocefale „române.

„Ierarchĭ ca Leon, Ionikie, Veniamin şi, maĭ presus de „toțĭ, învĕțatul Dositeŭ, „acest păstor cucernic şi blând „ca un miel“, — cum spune cronicarul Niculcea—vor rĕ„mâne de a pururea în amintirea poporuluĭ român.

„Mândru trebue să fiĭ, Prea Sânte, de a Te sui pe acest „Scaun ilustrat de Prelațĭ aşa de vrednicĭ, carĭ, în sânta „lor viață, aŭ lucrat cu atâta rîvnă la înălțarea Bisericeĭ „şi cu atâta voĭnicie la apărarea drepturilor Țĕreĭ.

„Cu dragoste şi îngăduință păstoreşte, dar, turma ce „este încredințată Prea Sânției Tale; fiĭ pentru dênsa o „pildă viuĕ de credință şi de fapte bune; strînge-o în gĭurul „Tĕŭ spre a o îndulci cu hrana sufletuluĭ şi a o mângâĭa „în vremurĭ grele.

„Ast fel, Prea Sânția Ta veĭ fi un adevĕrat Părinte al „drept credincĭoşilor şi veĭ atrage asupră'Țĭ bine-cuvântă„rile Ceruluĭ.

„Mulțumindu'Țĭ pentru bunele felicitărĭ şi asigurările de „credință ce'Mĭ aducĭ, 'Țĭ urez, Prea Sânte Părinte, viață „lungă şi fericită pe Scaunul Episcopal al Romanuluĭ“.

După acésta, Majestatea Sa, coborându-se de pe Tron, felicită pe noul ales, convorbi cu toțĭ ceĭ de față şi Se retrase apoĭ în apartamentele Sale.

In urmă II. PP. SS. LL. Mitropoliții cu P. S. S Episcopul învestit aŭ fost reconduşĭ la Sânta Mitropolie, în aceeaşĭ ordine şi cu acelaşĭ ceremonial ce a presidat la sosirea cortegiuluĭ la Palat, cu deosebire numaĭ că D. ministru secretar de Stat la departamentul cultelor a luat loc în trăsura Curțeĭ, împreună cu P. S. S. Episcopul Romanuluĭ.

Pe tot parcursul cortegiuluĭ clopotele tuturor bisericilor aŭ sunat.

„In acest moment solemn amintesc Prea Sânţieĭ Tale „marea chĭemare ce, de astă-ḑĭ înainte, Te aşteptă în a„cest Scaun Episcopal al vecheĭ Capitale a Moldoveĭ-de„Jos, care are paginĭ aşa de frumóse în istoria Bisericeĭ „şi a Ţéreĭ.

„De la acele timpurĭ depărtate, când Roman-Vodă fundă „Mitropolia din Roman, până în ḑilele nóstre, veĭ întâlni „aci urme neîntrerupte şi neuĭtate de pilde marĭ, cari aŭ „revĕrsat o adevĕrată strĕlucire asupra Bisericeĭ autocefale „române.

„Ierarchĭ ca Leon, Ionikie, Veniamin şi, maĭ presus de „toţĭ, învĕţatul Dositeŭ, „acest păstor cucernic şi blând „ca un miel“, — cum spune cronicarul Niculcea—vor rĕ„mâne de a pururea în amintirea poporuluĭ român.

„Mândru trebue să fiĭ, Prea Sânte, de a Te sui pe acest „Scaun ilustrat de Prelaţĭ aşa de vrednicĭ, carĭ, în sânta „lor viaţă, aŭ lucrat cu atâta rîvnă la înălţarea Bisericeĭ „şi cu atâta voĭnicie la apărarea drepturilor Ţĕreĭ.

„Cu dragoste şi îngăduinţă păstoreşte, dar, turma ce „este încredinţată Prea Sânţieĭ Tale; fiĭ pentru dênsa o „pildă viuĕ de credinţă şi de fapte bune; strînge-o în gĭurul „Tĕŭ spre a o îndulci cu hrana sufletuluĭ şi a o mângâĭa „în vremurĭ grele.

„Ast fel, Prea Sânţia Ta veĭ fi un adevĕrat Părinte al „drept credincĭoşilor şi veĭ atrage asupră'Ţĭ bine-cuvântă„rile Ceruluĭ.

„Mulţumindu'Ţĭ pentru bunele felicitărĭ şi asigurările de „credinţă ce'Mĭ aducĭ, 'Ţĭ urez, Prea Sânte Părinte, viaţă „lungă şi fericită pe Scaunul Episcopal al Romanuluĭ“.

După acésta, Majestatea Sa, coborându-se de pe Tron, felicită pe noul ales, convorbi cu toţĭ ceĭ de faţă şi Se retrase apoĭ în apartamentele Sale.

In urmă II. PP. SS. LL. Mitropoliţiĭ cu P. S. S Episcopul învestit aŭ fost reconduşĭ la Sânta Mitropolie, în aceeaşĭ ordine şi cu acelaşĭ ceremonial ce a presidat la sosirea cortegiuluĭ la Palat, cu deosebire numaĭ că D. ministru secretar de Stat la departamentul cultelor a luat loc în trăsura Curţeĭ, împreună cu P. S. S. Episcopul Romanuluĭ.

Pe tot parcursul cortegiuluĭ clopotele tuturor bisericilor aŭ sunat.

CUVÊNT

La Duminica a III-a a Sântului și Mareluĭ Post

„Cel ce voește sa vina dupa
„mine, [1]) sa se lepede de sine, sa
„'șı ia Crucea sa și sa 'mĭ ur-
„meze mie" (*Math.* X VI. 24.

Fraţĭ Creștinĭ,

Tot d'auna Biserica ne îndémnă a privi cu respect și veneraţiune Sânta Cruce, simbolul mântuireĭ nóstre; dar pentru ca prin crucea Domnuluĭ, prin simbolul cruceĭ pe care a suferit moartea Insușı Iisus Christos pentru pĕcatele și mântuirea nóstră, să ne întărim *în înfrânare*, *în lepadarea de sine*, și în tot felul de virtuţı creștine, care decurg din acestea, maĭ ales în acest timp de post și penitenţă, Biserica, a așezat în acéstă ḑi, ca în timpul cel maĭ potrivit o anume sĕrbare: *Inchinarea Sânteĭ Crucĭ*. In acéstă ḑi Biserica a orânduit să se citéscă și să ni se pună cu dinadinsul în vedere niște memorabile cuvinte ale Mântuitoruluĭ; o preceptă morală sfîntă, prin c re ne îndémnă la adevĕrata viaţă evangelica creștınă, plăcută luĭ Dumneḑeŭ și de folos nouĕ și ap ópeluĭ. Ea a instituit acéstă ḑi de sĕrbare și închinare a S-teĭ Crucĭ în Duminica a III a Postuluĭ. și a orânduit citirea acelor memorabile cuvinte din Evangelia Domnuluı nostru Iisus Christos, pentru a ne lega și maĭ mult în aceste ḑile

---

[1]) Trad. literală: „să vină în urma mea."

CUVÊNT

La Duminica a III-a a Sântului și Mareluĭ Post.

„Cel ce voeşte sa vina dupa „mine, [1]) sa se lepede de sine, sa „'şı ia Crucea sa şi sa 'mĭ ur- „meze mie." (*Math.* X*VI.* 24.

Frațĭ Creștinĭ,

Tot d'auna Biserica ne îndémnă a privi cu respect şi veneraţiune Sânta Cruce, simbolul mântuireĭ nóstre; dar pentru ca prin crucea Domnuluĭ, prin simbolul cruceĭ pe care a suferit moartea Insuşı Iisus Christos pentru pĕcatele şi mântuirea nóstră, să ne întărim *in înfrânare*, *în lepadarea de sine*, şi în tot felul de virtuţı creştine, care decurg din acestea, maĭ ales în acest timp de post şi penitenţă, Biserica, a aşezat în acéstă ḑi, ca în timpul cel maĭ potrivit o anume sĕrbare: *Inchinarea Sânteĭ Crucĭ.* In acéstă ḑi Biserica a orânduit să se citéscă şi să ni se pună cu dinadinsul în vedere nişte memorabile cuvinte ale Mântuitoruluĭ; o preceptă morală sfîntă, prin care ne îndémnă la adevĕrata viaţă evangelica creştină, plăcută luĭ Dumneḑeŭ şi de folos nouĕ şi ap ópeluĭ. Ea a instituit acéstă ḑi de sĕrbare şi închinare a S-teĭ Crucĭ în Duminica a III a Postuluĭ. şi a orânduit citirea acelor memorabile cuvinte din Evangelia Domnuluı nostru Iisus Christos, pentru a ne lega şi maĭ mult în aceste ḑile

---

[1] Trad. literală: „să vină în urma mea."

de penitență cu sfaturile și îndemnurile sale, și a ne îndemna cu dinadinsul la o viață conform cu preceptele cele dătătóre de viață ale Aceluia, care pentru pěcatele nóstre, nu numaĭ că a dus Crucea pe umeriĭ sěĭ, dar a primit a suferi si mórtea pe ea.

In acéstă ḑi Biserica ne pune în vedere Crucea Domnuluĭ *spre închinare și adorare*, spre a ne aduce aminte, că prin acest semn, care amintește cea maĭ înjosită și degradă mórte, prin o ast-feliŭ de mórte, *moartea de cruce a Fiuluĭ luĭ Dumneḑeu* prin ea, s'a adus mântuirea nóstră. Iar cuvintele luĭ Iisus ḑise despre Crucea sa ca preceptă morală, relativ de viața nóstră cea dupě Christos, ni le pune în vedere, ca să ne îndemne a le urma toțĭ ceĭ ce voesc a-ĭ urma Luĭ. Ni le pune în vedere, ca să le aplicăm în viața nóstră pentru a fi demnĭ următorĭ aĭ sěĭ.

Dar care sînt acele cuvinte memorabile, acea perceptă morală, pe care Domnul nostru a conlegat'o cu crucea Sa și Biserica ni le pune în vedere a le urma în tóte ḑilele vieţeĭ nóstre? „*Cel ce voește să vină dupě mine să se lepede de sine, să'șĭ ia crucea sa și să 'mĭ urmeze mie*“ ḑice El.

Iată cuvintele memorabile ale Mântuitoruluĭ! Iată înalta perceptă morală a Evangeliuluĭ, așězămêntul moral cu care Iisus Christos voește a ne lega de El și Evangeliul sěŭ, prin o viață sântă și demnă de adevěrațiĭ următorĭ aĭ luĭ.

Dar ce ne învață dumneḑeescul nostru mântuitor prin ele? Cuvintele sale acestea cuprind așezămêntul Evangeliuluĭ, care ne arată cea maĭ perfectă abnegațiune pe care omul póte să o aibă, si pe care următoriĭ sěĭ trebue să o practice și să o realiseze în viața lor. Ele cuprind acel așezămênt pe care Cel ce le-a ḑis, le-a îndeplinit cu punctualitate în viața sa; *El a voit, și de bună voe a luat, a purtat Crucea sa și a murit ca să fie ecsemplu viu, demn de unit tuturor acelora cari vor voi a urma Luĭ. Tuturor acelora, cariĭ vor voi a păzi așezămêntul legeĭ sale. A ḑis și a împlinit în viață aceste cuvinte și așezământ evanghelic, ca să arate tuturor următorilor sěĭ puterea lor. Să le arate adevěrul cuprins în ele*, și să ne îndemne ca și noĭ, Creștiniĭ, următorĭ aĭ învěțătureĭ sale să le aplicăm în viața nóstră, cunoscênd că prin ele

de penitență cu sfaturile și îndemnurile sale, și a ne îndemna cu dinadinsul la o viață conform cu preceptele cele dătătóre de viață ale Aceluia, care pentru pĕcatele nóstre, nu numaĭ că a dus Crucea pe umeriĭ sĕĭ, dar a primit a suferi și mórtea pe ea.

In acéstă ḑi Biserica ne pune în vedere Crucea Domnuluĭ *spre închinare și adorare*, spre a ne aduce aminte, că prin acest semn, care amintește cea maĭ înjosită și degradă mórte, prin o ast-feliŭ de mórte, *moartea de cruce a Fiuluĭ luĭ Dumneḑeu* prin ea, s'a adus mântuirea nóstră. Iar cuvintele luĭ Iisus ḑise despre Crucea sa ca preceptă morală, relativ de viața nóstră cea dupĕ Christos, ni le pune în vedere, ca să ne îndemne a le urma toțĭ ceĭ ce voesc a-ĭ urma Luĭ. Ni le pune în vedere, ca să le aplicăm în viața nóstră pentru a fi demnĭ următorĭ aĭ sĕĭ.

Dar care sînt acele cuvinte memorabile, acea perceptă morală, pe care Domnul nostru a conlegat'o cu crucea Sa și Biserica ni le pune în vedere a le urma în tóte ḑilele viețeĭ nóstre? „*Cel ce voește să vină dupĕ mine să se lepede de sine, să'șĭ ia crucea sa și să 'mĭ urmeze mie*“ ḑice El.

Iată cuvintele memorabile ale Mântuitoruluĭ! Iată înalta perceptă morală a Evangeliuluĭ, așĕzămêntul moral cu care Iisus Christos voește a ne lega de El și Evangeliul sĕŭ, prin o viață sântă și demnă de adevĕrațiĭ următorĭ aĭ luĭ.

Dar ce ne învață dumneḑeescul nostru mântuitor prin ele? Cuvintele sale acestea cuprind așezămêntul Evangeliuluĭ, care ne arată cea maĭ perfectă abnegațiune pe care omul póte să o aĭbă, si pe care următoriĭ sĕĭ trebue să o practice și să o realiseze în viața lor. Ele cuprind acel asezămênt pe care Cel ce le-a ḑis, le-a îndeplinit cu punctualitate în viața sa; *El a voit, și de bună voe a luat, a purtat Crucea sa și a murit ca să fie ecsemplu viu, demn de unit tuturor acelora cari vor voi a urma Luĭ. Tuturor acelora, cariĭ vor voi a păzi așezămêntul legeĭ sale. A ḑis și a împlinit în viață aceste cuvinte și așezământ evanghelic, ca să arate tuturor următorilor sĕĭ puterea lor. Să le arate adevĕrul cuprins în ele*, și să ne îndemne ca și noĭ, Creștiniĭ, următorĭ aĭ învĕțătureĭ sale să le aplicăm în viața nóstră, cunoscênd că prin ele

dovedim că suntem cu adevĕrat următorî aî sĕî, putêndu-ne ast-fel învrednici adevĕrateî vieţî creştine şi evangelice aci pre pământ, mântuireî şi vieţeî eterne dincolo de mormênt. în Ceriurî.

Iisus Christos, însă nu s'a mărginit numaî de a ḑice aceste memorabile cuvinte şi a ni le pune în vedere ca idealul abnegaţiuneî celeî maî perfecte, ca idealul abnegaţiuneî creştine şi evangelice, el le-a şi aplicat în viaţa Sa. Dar el conlegând cu acest ideal fericirea nóstră şi dobândirea vieţeî eterne. şi îndemnându ne să 'l urmăm şi practicăm în viaţa nóstră, demn de însemnat, este că el, Iisus Christos, Dumneḑeŭ şi Stăpân pe viaţa nóstră, ḑicênd aceste cuvinte, *nu le impune şi nu le ordonă.* El le lasă la libera voinţă şi bunul plac al fie-caruia.

Punêndu-ni-le în vedere, se mărgineşte numaî de a ḑice: Cel ce voeşte, *să vină după mine.* Unde este dar bigotismul şi fanatismul pentru care se acuză Sânta nóstră religiune? Iată cuvintele luî Iisus Christos fundatorul eî, iată aşezământ evagelic pre care 'l propune următorilor sĕî, consfinţindu'l prin însuşî exemplul vieţeî sale, şi cu tóte acestea nu 'l impune; îl lasă la libera voinţă, la convingerea fie-căruia, ca vĕḑênd că sunt bune, desăvârşite şi demne de imitat cuvintele luî, *cel ce voeşte, să le urmeze*; să urmeze cu convingere; iar ne urmând aceea ce este bun, aceea ce este pentru binele şi fericirea sa, să fie responsabil şi să aibă a 'şî da seamă, pentru ce nu a urmat, şi a făcut alt f liŭ.

Da, sunt lăsate la *libera voinţă şi alegere*, pentru ca aceste cuvinte şi acest aşezământ evangelic sa se arate ca tipul şi idealul cel maî perfect de lege dréptă, privitóre pe virtutea creştină şi abnegaţiunea evangelică. Sa lasa la *liberă voinţă* şi alegere, fiind-că prin ele şi prin morala evangelică, Iisus Christos a voit să inaugureze adevĕratul principiŭ de libertate şi dreptate evangelică, departe de impunere, supunere órbă, saŭ firica de pedépsa. Să lasă ḑic *la libera voinţă şi alegere*, pentru ca ast fel pretind adevĕratele şi dreptele legî pentru practicarea virtuţeî. Ele pretind a face *cu voinţa liberă şi alegere binele şi cu convingerea că este bine*, deşteptând în acelaşî timp în noî consciinţa ca să ne păzim şi să fugim de rĕŭ, iar făcêndu'l, să fim responsabilî.

Să lasă în fine la libera voinţă şi alegere, fiind că a-

dovedim că suntem cu adevĕrat următorĭ aĭ sĕĭ, putêndu-ne ast-fel învrednici adevĕrateĭ vieţi creştine şi evangelice aci pre pământ, mântuireĭ şi vieţeĭ eterne dincolo de mormênt, în Ceriurĭ.

Iisus Christos, însă nu s'a mărginit numaĭ de a ḑice aceste memorabile cuvinte şi a ni le pune în vedere ca idealul abnegaţiuneĭ celeĭ maĭ perfecte, ca idealul abnegaţiuneĭ creştine şi evangelice, el le-a şi aplicat în viaţa Sa. Dar el conlegând cu acest ideal fericirea nóstră şi dobândirea vieţeĭ eterne, şi îndemnându ne să 'l urmăm şi practicăm în viaţa nóstră, demn de însemnat, este că el, Iisus Christos, Dumneḑeŭ şi Stăpân pe viaţa nóstră, ḑicênd aceste cuvinte, *nu le impune şi nu le ordonă.* El le lasă la libera voinţă şi bunul plac al fie-caruia.

Punêndu-ni-le în vedere, se mărgineşte numaĭ de a ḑice: Cel ce voeşte, *să vină după mine.* Unde este dar bigotismul şi fanatismul pentru care se acuză Santa nóstră religiune? Iată cuvintele luĭ Iisus Christos fundatorul eĭ, ĭată aşezământ evagelic pre care 'l propune următorilor sĕĭ, consfinţindu'l prin însuşĭ exemplul vieţeĭ sale, şi cu tóte acestea nu 'l impune; îl lasă la libera voinţă, la convingerea fie-căruia, ca vĕḑênd că sunt bune, desăvârşite şi demne de imitat cuvintele luĭ, *cel ce voeşte, să le urmeze*; să urmeze cu convingere; iar ne urmând aceea ce este bun, aceea ce este pentru binele şi fericirea sa, să fie responsabil şi să aibă a 'şĭ da seamă, pentru ce nu a urmat, şi a făcut alt f liŭ.

Da, sunt lăsate la *libera voinţă şi alegere*, pentru ca aceste cuvinte şi acest aşezământ evangelic sa se arate ca tipul şi idealul cel maĭ perfect de lege dréptă, privitóre pe virtutea creştină şi abnegaţiunea evangelică. Sa lasa la *liberă voinţă* şi alegere, fiind-că prin ele şi prin morala evangelică, Iisus Christos a voit să inaugureze adevĕratul principiŭ de libertate şi dreptate evangelică, departe de impunere, supunere órbă, saŭ frica de pedépsa. Să lasă ḑic *la libera voinţa şi alegere*, pentru ca ast fel pretind adevĕratele şi dreptele legĭ pentru practicarea virtuţeĭ. Ele pretind a face *cu voinţa liberă şi alegere binele şi cu convingerea ca este bine*, deşteptând în acelaşĭ timp în noĭ consciinţa ca să ne păzim şi să fugim de rĕŭ, iar făcêndu'l, să fim responsabilĭ.

Să lasă în fine la libera voinţă şi alegere, fiind că a-

ceste cuvinte, fiind un îndemn la virtute, ast fel trebue să fie adevĕratul îndemn. Nu prin impunere, nicĭ prin silă saŭ frică de pedeapsă, căcĭ atuncĭ fapta săvêrşită încetéză d'a maĭ fi virtute; nu maĭ poate avea nicĭ o legătură morală către cel ce a făcut'o şi nu-ĭ poate atrage nicĭ meritul, când este bună, nicĭ demerit, când este rea. Legile cele adevĕrate ale virtuţeĭ pretind libera voinţă şi alegere şi tocmaĭ acéstă liberă voinţă o vedem recomandată şi cuprinsă în cuvintele luĭ Iisus Christos prin care ne îndeamnă la practicarea perfecţiuneĭ, a dreptăţeĭ şi a virtuţeĭ evangelice, la abstinenţă saŭ înfrânare şi la abnegaţiune sau lepădarea de sine.

Cuvintele acestea ne represintă aşezămêntul şi legea evangelică şi dumnedeească, dupĕ care trebue să urmărim şi să practicăm virtutea. Şi pentru că să presintă cu acest caracter, Iisus Christos nu voeşte a presa asupra libereĭ voinţĭ a omuluĭ.

Dumnedeŭ ca Creator şi Părinte al nostru, prin legile şi aşezămintele sale, ne conduce şi ne îndeamnă la virtute ca pe nişte fiinţe raţionale şi înzestrate cu liberă voinţă; voeşte a ne îndemna şi conduce dupĕ legile, cariĭ sunt tipul şi expresiunea celeĭ maĭ înalte dreptăţĭ, care cere şi pretinde, ca să nu se silească saŭ să se exercite vre-o presiune asupra libereĭ voinţĭ a omuluĭ. Pentru acésta, fie că are dreptul şi tótă puterea asupra nóstră ca făpturĭ a mânilor sale, atât ca Creator, cât şi ca Mântuitor al nostru, căruia 'ĭ datorim existenţa şi viaţa nóstră, de şi în omnipotenţa sa póte într'un moment să schimbe legile, inimile şi voinţa nóstră, dar pentru că este cu totul drept, lasă practica virtuţeĭ *la libera voinţă şi alegerea nóstră.* Dumnedeŭ respectă libera voinţă a omuluĭ, ca prin legile sale să se vadă dreptatea sa şi a legilor sale, şi ca să ne înveţe să respectăm şi noĭ tótă dreptatea şi să imităm dreptatea sa. Ca să ne arate că suntem fiinţe libere şi raţionale, avênd merit pentru practicarea virtuţeĭ, şi făcêndu-ne responsabilĭ prin practicarea viciuluĭ. Iată pentru ce respectă libera nóstră voinţă; iată pentru ce îndemnându-ne la virtutea şi perfecţiunea evangelică şi recomandându-ne aşezămêntul său ne dice: *„Cel ce voeşte să vină dupĕ mine“*.

Dar să insistăm încă, să vedem ce maĭ cuprind aceste dumnedeeştĭ cuvinte, acest aşezămênt evangelic, prin care Iisus ne recomandă Crucea Sa, virtutea şi perfecţiunea

ceste cuvinte, fiind un îndemn la virtute, ast fel trebue să fie adevěratul îndemn. Nu prin impunere, nicĭ prin silă saŭ frică de pedeapsă, căcĭ atuncĭ fapta săvêrşită încetéză d'a maĭ fi virtute; nu maĭ poate avea nicĭ o legătură morală către cel ce a făcut'o şi nu-ĭ poate atrage nicĭ meritul, când este bună, nicĭ demerit, când este rea. Legile cele adevěrate ale virtuţeĭ pretind libera voinţă şi alegere şi tocmaĭ acéstă liberă voinţă o vedem recomandată şi cuprinsă în cuvintele luĭ Iisus Christos prin care ne îndeamnă la practicarea perfecţiuneĭ, a dreptăţeĭ şi a virtuţeĭ evangelice, la abstinenţă saŭ înfrânare şi la abnegaţiune sau lepădarea de sine.

Cuvintele acestea ne represintă aşezământul şi legea evangelică şi dumnedeească, după care trebue să urmărim şi să practicăm virtutea. Şi pentru că să presintă cu acest caracter, Iisus Christos nu voeşte a presa asupra libereĭ voinţĭ a omuluĭ.

Dumnedeŭ ca Creator şi Părinte al nostru, prin legile şi aşezămintele sale, ne conduce şi ne îndeamnă la virtute ca pe nişte fiinţe raţionale şi înzestrate cu liberă voinţă; voeşte a ne îndemna şi conduce după legile, cariĭ sunt tipul şi expresiunea celeĭ maĭ înalte dreptăţĭ, care cere şi pretinde, ca să nu se silească saŭ să se exercite vre-o presiune asupra libereĭ voinţĭ a omuluĭ. Pentru acésta, fie că are dreptul şi tótă puterea asupra nóstră ca făpturĭ a mânilor sale, atât ca Creator, cât şi ca Mântuitor al nostru, căruĭa 'ĭ datorim existenţa şi viaţa nóstră, de şi în omnipotenţa sa póte într'un moment să schimbe legile, inimile şi voinţa nóstră, dar pentru că este cu totul drept, lasă practicarea virtuţeĭ *la libera voinţă şi alegerea nóstră.* Dumnedeŭ respectă libera voinţă a omului, ca prin legile sale să se vadă dreptatea sa şi a legilor sale, şi ca să ne înveţe să respectăm şi noĭ tótă dreptatea şi să imităm dreptatea sa. Ca să ne arate că suntem fiinţe libere şi raţionale, avênd merit pentru practicarea virtuţeĭ, şi făcêndu-ne responsabilĭ prin practicarea viciuluĭ. Iată pentru ce respectă libera nóstră voinţă; iată pentru ce îndemnându-ne la virtutea şi perfecţiunea evangelică şi recomandându-ne aşezământul seu ne dice: „*Cel ce voeşte să vină după mine*“.

Dar să insistăm încă, să vedem ce maĭ cuprind aceste dumnedeeştĭ cuvinte, acest aşezământ evangelic, prin care Iisus ne recomandă Crucea Sa, virtutea şi perfecţiunea

evangelică, pentru a ne mântui şi a dobândi împĕrăţia Ceriurilor şi viata eternă.

O scară treptată, care exprimă progresul din ce în ce maĭ mult în virtute şi perfecţiune evangelică sunt cuprinse cu prisosinţă ca tip şi model de imitaţiune în acest îndemn cătrĕ virtute; ĭar ca temelie pe care trebue să sprijinim tótă virtutea este *voinţa.*

Cel ce voeşte să vină după mine, să se lepede de sine, să'şĭ ĭa Crucea sa şi să urmeze mie.

Voinţa de a urma luĭ Iisus Christos, voinţa de a ne supune dumneḑeescului seŭ aşezământ, pentru binele, fericirea şi mântuirea nóstră voinţa d'a purta Crucea sa, de a-l imita, făcênd numaĭ binele şi în fine voinţa de a ĭ urma întru tóte, căcĭ el nu ne îndémnă de cât la bine şi la virtute.

Iată în resumat conţinutul acesteĭ întreite scărĭ, lepadarea de sine, luarea Cruceĭ şi a urma luĭ Iisus; ĭar tóte aceste a le face prin *liberă voinţă şi alegere,* precum El însuşĭ ḑice: *Cel ce voeşte...*

Acesta este continutul acestor dumneḑeeştĭ cuvinte a acesteĭ legĭ evangelice, prin care Iisus Christos ne învaţă şi ne arată modul cum putem dobândi mântuirea şi fericirea eternă, şi cum cu adevĕrat ne arătăm fidelĭ următorĭ aĭ învĕţătureĭ sale, şi demnĭ d'a purta numele seŭ aci pe pămênt.

Biserica dar propunêndu-ne astă-ḑĭ adorarea şi închinarea Sânteĭ Cruceĭ fórte potrivit cu acest simbol, care tot-déuna ne reaminteşte, umilinta, suferinţa si mórtea pentru mântuirea nóstră a Domnuluĭ şi Dumneḑeuluĭ nostru, a hotărât a ne pune 'nainte şi cuvintele acestea relative la Cruce, prin care ne arată dumneḑeescul aşezământ şi perfecta lege evangelică pentru practicarea şi realisarea adevĕrateĭ virtuţĭ evangelice. Fórte potrivit a întocmit, ca să ne pună în vedere astă-ḑĭ acest aşezământ: pentru ca să se convingă tot cel ce pórtă numele de creştin, că prin ferma voinţă d-a urma luĭ Iisus, prin ferma voinţă de a ne lepăda de tot ce ne îndeamnă la rĕŭ, prin ferma voinţă de-a ne înbrăca cu Crucea sa, imitând viaţa sa, şi prin stabila hotărîre de-a aplica în tótă viaţa nóstră dumneḑeésca sa povaţă, urmând tot déuna luĭ făcênd numaĭ binele, şi păzind aşezământul Cruceĭ sale prin *abstinenţă şi abnegaţiune cu voinţa liberă,* putea fi aci pe pămênt

evangelică, pentru a ne mântui și a dobândi împĕrăția Ceriurilor și viata eternă.

O scară treptată, care exprimă progresul din ce în ce maĭ mult în virtute și perfecțiune evangelică sunt cuprinse cu prisosință ca tip și model de imitațiune în acest îndemn cătrĕ virtute; ĭar ca temelie pe care trebue să sprijinim tótă virtutea este *vointa.*

Cel ce voește să vină dupĕ mine, să se lepede de sine, să'șĭ ĭa Crucea sa și să urmeze mie.

Vointa de a urma luĭ Iisus Christos, vointa de a ne supune dumnedeescului seŭ așezământ, pentru binele, fericirea și mântuirea nóstră vointa d'a purta Crucea sa, de a-l imita, făcênd numaĭ binele și în fine vointa de a ĭ urma întru tóte, căcĭ el nu ne îndémnă de cât la bine și la virtute.

Iată în resumat conținutul acesteĭ întreite scărĭ, lepadarea de sine, luarea Cruceĭ și a urma luĭ Iisus; ĭar tóte aceste a le face prin *liberă voință și alegere,* precum El însușĭ dice: *Cel ce voește...*

Acesta este continutul acestor dumnedeeștĭ cuvinte a acesteĭ legĭ evangelice, prin care Iisus Christos ne învață și ne arată modul cum putem dobândi mântuirea și fericirea eternă, și cum cu adevĕrat ne arătăm fidelĭ următorĭ aĭ învĕțătureĭ sale, și demnĭ d'a purta numele seŭ aci pe pământ.

Biserica dar propunêndu-ne asta-dĭ adorarea și închinarea Sânteĭ Cruceĭ fórte potrivit cu acest simbol, care tot-déuna ne reamintește, umilinta, suferința si mórtea pentru mântuirea nóstră a Domnuluĭ și Dumnedeuluĭ nostru, a hotărât a ne pune 'nainte și cuvintele acestea relative la Cruce, prin care ne arată dumnedeescul asezământ și perfecta lege evangelică pentru practicarea și realisarea adevĕrateĭ virtuțĭ evangelice. Fórte potrivit a întocmit, ca să ne pună în vedere as ă dĭ acest așezământ: pentru ca să se convingă tot cel ce pórtă numele de creștin, că prin ferma voință d-a urma luĭ Iisus, prin ferma voință de a ne lepăda de tot ce ne îndeamnă la rĕŭ, prin ferma voință de-a ne înbrăca cu Crucea sa, imitând viața sa, și prin stabila hotărîre de-a aplica în tótă viața nóstră dumnedeésca sa povață, urmând tot déuna luĭ făcênd numaĭ binele, și păzind așezămêntul Cruceĭ sale prin *abstinență și abnegațiune cu vointa liberă,* putea fi aci pe pământ

imagine adevĕrate a Dumneḍeuluï celuï viŭ, al căruï chip şi fiï suntem.

E te adevĕr t însă că fă ă luptă, fără înfrânare şi lepădare d s'ne, nu put m înd plini acéstă perfecţiune morală, pe care Iisus Christos ne îndeamnă a o urma în viaţa nóstră, în care avem a lupta cu multe şi chiar cu noï înşi-ne, cu dorinţele corpuluï şi ale egoismuluï nostru. Dar să nu n îndoim de isbândă şi realisarea acesteï perfecţiunï evangelice. Crucea lui Christos, simbolul suferinţeï şi al învingereï, pe care Biserica ne-o propune spre închinare şi adorare astă-ḍi, ne încredinţéză d spre siguranţa victorieï nóstre. A ne îndoi despre realisarea acesteï perfecţiunï evang lice, ar fi ca să renunţăm la cunoştinţa vieţeï nóstre, căcï însăşï ex eri nţa lum i aceştia şi a vieţeï nóstre, ne as'gură că fără luptă, fără abstinenţă şi abnegaţiune cu liberă voinţă, nu se póte realisa nimic bun.

Crucea luï Christos dar, pe care Biserica ne-o propune astă ḍi ca simb l al tăriei în luptă, şi al învingereï în practicarea virtuţei evangelice, să fie tăria nóstră în tóta fapta bună ca prin acest dar eva gelic al mântuirei nóstre, sa putem realisa in viaţa nóstră tó ă dreptatea şi sânţenia, şi ca ast-fel să ne putem învrednici şi cu demnitate să putem pronunţa cuvint le cu carï Santa B'serică îndémnă la inch narea şi adorarea Sînt i Crucï, ḍicênd:

„*Cruceï tale ne închinam Stepâne şi Sânta învierea ta o laudam şi prea mărim*"; Amin.

D.

imagine adevĕrate a Dumneḑeuluĭ celuĭ viŭ, al căruĭ chip şi fiĭ suntem.

E te adevĕr t însă că fă ă luptă, fără înfrânare şi lepădare d s'ne, nu put m înd plini acéstă perfecţiune morală, pe care Iisus Christos ne îndeamnă a o urma în viaţa nóstră, în care avem a lupta cu multe şi chiar cu noĭ înşi-ne, cu dorinţele corpuluĭ şi ale egoismuluĭ nostru. Dar să nu n îndoim de isbândă şi realisarea acesteĭ perfecţiunĭ evangelice. Crucea luĭ Christos, simbolul suferinţeĭ şi al învingereĭ, pe care Biserica ne-o propune spre închinare şi adorare astă-ḑĭ, ne încredinţéză d spre siguranţa victorieĭ nóstre. A ne îndoi despre realisarea acesteĭ perfecţiunĭ evang lice, ar fi ca să renunţăm la cunoştinţa vieţeĭ nóstre, căcĭ însăşĭ exp eri nţa lum ĭ aceştia şi a vieţeĭ nóstre, ne as'gură că fără luptă, fără abstinenţă şi abnegaţiune cu liberă voinţă, nu se póte realisa nimic bun.

Crucea luĭ Christos dar, pe care Biserica ne-o propune astă ḑĭ ca simb l al tărieĭ în luptă, şi al învingereĭ în practicarea virtuţeĭ evangelice, să fie tăria nóstră în tóta fapta bună ca prin acest dar eva gelic al mântuireĭ nóstre, sa putem realisa in viaţa nóstră tó ă dreptatea şi sânţenia, şi ca ast-fel să ne putem învrednici şi cu demnitate să putem pronunţa cuvint le cu carĭ Santa B'serică îndémnă la inch narea şi adorarea Sînt i Crucĭ, ḑicênd:

„Cruceĭ tale ne închinam Stepâne şi Sânta învierea ta o laudam şi prea mărim“; Amin.

D.

O SERBATOARE LOCALA

In anul 1890 întâmplându-se o mare secetă, fiind căldură şi vênt ardĕtor din postul sânţilor Apostolĭ şi înainte pe vară timp de 3 lunĭ, în cât semănăturile se uscase maĭ cu desăvârşire, precum şi păşĭunea vitelor şi ast-fel, foametea amenința multe locurĭ, iar incendiele bântuiaŭ pădurele exterminându-le pe unde ajungeaŭ. Decĭ orăşeniĭ Câmpulungenĭ nobilĭ fiind întru tóte calităţile ce înalţă pe om şi demnĭ succesorĭ aĭ strĕbunilor noştri de fericită memorie, aŭ năzuit spre ajutorul ceresc şi s'aŭ îndemnat a aduce relicviele (Móştele) Sânteĭ Muceniţe Filoteia Fecióra odorul cel de mult preţ de la Monastirea Curţeĭ de Argeş, şi în séra ḑileĭ de 14 August sântele Móşte purtate de clericĭ orînduiţi sosiră la bariera de din-jos a urbeĭ Câmpulung. Aci aştepta o mulţime imensă de popor. Clerul oraşuluĭ şi toţi demnitariĭ civili şi militarĭ care cu multă evlavie şi respect aŭ urmat după sântele Móşte până în Mânăstir a Catedrală unde s'aŭ făcut rugăciunĭ şi priveghiere până la miezul nopţiĭ când s'a retras fie-care întru ale sale.

Iar Dumneḑeŭ cel ce încunună cu glorie pe sânţiĭ sĕĭ şi este glorificat întru dânşiĭ, care primeşte rugăciunile celor ce cu umilinţă se rógă către dânsul, arată semn prea mare de nespusă milostivirea Sa către lumea suferindă. Ast-fel chiar în acéstă nópte făcu să cadă o plóe ce a durat până la ḑiuă. Aurora zileĭ memorabile de 15 August când serbăm amintir a de Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ se anunţă muritorilor într'un mod splendid. Totul zîmbea în natură prin plóia ce rĕcorise pămêntul.

Acest esemplu dat de Câmpulungenĭ a fost urmat şi de

O SERBATOARE LOCALA

In anul 1890 întâmplându-se o mare secetă, fiind căldură şi vênt ardĕtor din postul sânţilor Apostolĭ şi înainte pe vară timp de 3 lunĭ, în cât semănăturile se uscase maĭ cu desăvârşire, precum şi păşunea vitelor şi ast-fel, foametea amenința multe locurĭ, iar incendiele bântuiaŭ pădurele exterminându-le pe unde ajungeaŭ. Decĭ oraşeniĭ Câmpulungenĭ nobilĭ fiind întru tóte calităţile ce înalţă pe om şi demnĭ succesorĭ aĭ străbunilor noştri de fericită memorie, aŭ năzuit spre ajutorul ceresc şi s'aŭ îndemnat a aduce relicviele (Móştele) Sânteĭ Muceniţe Filoteia Fecióra odorul cel de mult preţ de la Monastirea Curţeĭ de Argeş, şi în séra ḑileĭ de 14 August sântele Móşte purtate de clericĭ orînduiţi sosiră la bariera de din-jos a urbeĭ Câmpulung. Aci aştepta o mulţime imensă de popor. Clerul oraşuluĭ şi toţi demnitariĭ civili şi militarĭ care cu multă evlavie şi respect aŭ urmat după sântele Móşte până în Mânăstir a Catedrală unde s'aŭ făcut rugăciunĭ şi priveghiere până la miezul nopţiĭ când s'a retras fie-care întru ale sale.

Iar Dumneḑeŭ cel ce încunună cu glorie pe sânţiĭ sĕĭ şi este glorificat întru dânşiĭ, care primeşte rugăciunile celor ce cu umilinţă se rógă către dânsul, arată semn prea mare de nespusă milostivirea Sa către lumea suferindă. Ast-fel chiar în acéstă nópte făcu să cadă o plóe ce a durat până la ḑiuă. Aurora zileĭ memorabile de 15 August când serbăm amintir a de Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ se anunţă muritorilor într'un mod splendid. Totul zîmbea în natură prin plóia ce rĕcorise pamêntul.

Acest esemplu dat de Câmpulungenĭ a fost urmat şi de

locuitoriĭ comunelor învecinate, între care şi ceĭ de aicea din Dragoslavele manifestară dorinţa de a aduce sântele Móşte şi aŭ trimis delegaţiune în acest scop de aŭ intervenit pe lângă Părintele Protoiereŭ şi pe lângă clericiĭ ce purtaŭ sântele Móşte care consimţiră bucuroşĭ a satisface dorinţa unanimă a intregeĭ comune, şi în ziua de 17 August pe la orele 4 post-meridiane, pe când tótă populaţiunea comuneĭ gatită ca în zi de mare serbare precum; şi autoritatea comunelor, iar preuţiĭ îmbrăcaţi în vestminte sacedortale ţinênd fie-care în mâni făclii aprinse eraŭ în aşteptare, a sosit şi cortegiul ce aducea sântele Móşte.

Intîmpinarea s'a facut la Podul-Dimboviţeĭ din jos de comună. Unul din preuţiĭ ce venea cu S-tele Móşte salută mulţimea cu imnul: Bucură-te întru Domnul ţară Românéscă avênd întru sneţi ca pre o comóră de mult preţ trupul cel fără de prihană şi fecioresc al Filoteeĭ nestricat tuturor celor ce alérgă la dênsa cu credinţă isvorându-le tămăduirĭ etc. (Stihira 1-a de la Litia serbăreĭ sânteĭ). Notabiliĭ adunaţĭ respunseră la acest salut intonând şi eĭ in cor imnul: Intru răbdarea ta ţi-aĭ agonisit plata ta fericită Filoteio, întru ispite neincetat rabdând, întru bătaĭ suferind, întru necazuri bine-voind, pre săracĭ miluindu-ĭ şi pre flămandĭ săturând. Ci te róga luĭ Christos Dumneḑeŭ bună Fecioară să se mântuiască sufletele nóstre. (Troparul sânteĭ.)

Aceste cântarĭ fură intonate de ambele părţĭ cu o dulce melodie, dupe care Părintele Protoiereŭ ţinu o scurtă, dar frumósă cuvêntare. Entusiasmul de bucurie era general. Dupe acésta imposantul cortegiŭ porni inainte spre Biserica Domnéscă cu hramul Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ în ordinea următóre: Inainte mergeau caţi-va tinerĭ purtând stindardele ambelor Biserici, apoĭ purtătoriĭ de sfeşnice cu făcliĭ aprinse, apoĭ preuţiĭ de la Argeşŭ orânduiţi cu aducerea S-telor Móşte, şi cântăreţiĭ apoĭ sicriele cu S-tele Móşte purtate de preoţiĭ locali şi câţi-va tinerĭ voinici, apoi d. Sub prefect şi cu părintele Protoiereŭ; dupe care urma o mulţime nenumĕrată de popor, atât din comună cât şi din alte parţi. In tot parcursul corul cântareţilor intona cantărĭ întru lauda sânteĭ şi a altor sânţĭ ale cărora móşte venise de asemenea; iar clopotele ambelor Bisericĭ sunaŭ fără încetare şi duceaŭ în depărtare vestea de mare serbare.

locuitorii comunelor învecinate, între care şi ceï de aicea din Dragoslavele manifestara dorinţa de a aduce sântele Móşte şi aŭ trimis delegaţiune în acest scop de aŭ intervenit pe lângă Părintele Protoiereŭ şi pe lângă clericiï ce purtaŭ sântele Móşte care consimţiră bucuroşï a satisface dorinţa unanimă a întregeï comune, şi în ziua de 17 August pe la orele 4 post-meridiane, pe când tótă populaţiunea comuneï gatită ca în zi de mare serbare precum; şi autoritatea comunelor, iar preuţiï îmbrăcaţi în vestminte sacedortale ţinênd fie-care în mâni făclii aprinse eraŭ în aşteptare, a sosit şi cortegiul ce aducea sântele Móşte.

Intîmpinarea s'a facut la Podul-Dimboviţeï din jos de comună. Unul din preuţiï ce venea cu S-tele Móşte salută mulţimea cu imnul: Bucură-te întru Domnul ţară Românéscă avênd întru sneţî ca pre o comóra de mult preţ trupul cel fără de prihană şi feciorese al Filoteeï nestricat tuturor celor ce alérgă la dênsa cu credinţă isvorându-le tămăduirï etc. (Stihira 1-a de la Litia serbăreï sânteï). Notabilii adunaţï respunsera la acest salut intonând şi eï in cor imnul: Intru răbdarea ta ţi-aï agonisit plata ta fericită Filoteio, întru ispite neincetat rabdând, întru bătaï suferind, întru necazuri bine-voind, pre săracï miluindu-ï şi pre flămanḑi săturând. Ci te róga luï Christos Dumneḑeŭ bună Fecioară sa se mântuiască sufletele nóstre. (Troparul sânteï.)

Aceste cântari fura intonate de ambele părţï cu o dulce melodie, dupe care Părintele Protoiereŭ ţinu o scurta, dar frumósă cuvêntare. Entusiasmul de bucurie era general. Dupe acésta imposanul cortegiŭ porni nainte spre Biserica Dumnéscă cu hramul Adormirea Maiceï Domnuluï în ordinea următóre: Inainte mergeau caţi-va tinerï purtând sândardele ambelor Biserici, apoï purtătoriï de sfeşnice cu fecliï aprinse, apoï preuţii de la Argeşŭ rânduiţi cu aducerea Stelor Móşte, şi cântăreţiï apoï sicriele cu S tele Móşte purtate de preoţii locali şi câţi-va tinerï voinici, apoi d. Sub prefect şi cu părintele Protoiereŭ; dupe care urma o mulţime nenumĕrată de popor, atât din comună cât şi din alte parţi. In tot par ursul corul cântareţilor intona cantărï întru lauda sânteï şi a altor sânţï ale cărora móşte venise de asemenea; iar clopotele ambelor Bisericï sunaŭ fără încetare şi duceaŭ în depărtare vestea de mare serbare.

Iar dacă aŭ sosit la Biserica Domnéscă, sicriele cu S-tele Móşte aŭ fost duse în interior unde, de către Părintele Protoiereŭ şi preoţiĭ locali s'a ofi iat servi iul r gă ciuneĭ de sé ă (Vecernia) cu Litie, şi d pe terminare tótă mulţimea în bună ordine a venit de a sărutat S-tele Móşte.

O ce fericiţĭ muritorĭ carĭ s'aŭ învrednicit a a inge cu buze curate aceste scumpe odóre ce aŭ strălu it în viaţa timporală prin cele maĭ ra i ex mple de virtute şi pietate, cari prin minune Dumnedeească s'aŭ conservat intacte de putregiune, pline de mirésmă bine mirositóre, spre a fi ca model de imitat!

Şi nefericiţĭ iarăşĭ, cari s'au ap opiat cu buze întinate de lăcomie şi clevetire!

Adoua-di de dimineaţă s'a oficiat s rviciul S-teĭ Liturghiĭ la care a fost de f ţă iarăşĭ acea mulţime nenumĕrată de popor, în cât mulţi nu aveaŭ loc în B ser că ci stăteau pe din afară. Dup te minarea servici luĭ s'a dispus de Părintele Protoiereŭ în u ma cererei ienoria ilor de a merge şi la Biserica Inălţarea Domnuluĭ, fiind apa aprópe s'a oficiat rugăciunea de sanţirea apeĭ şi pentru încetarea seceteĭ, după care s'au introdus S tele Móşte în interiorul Bisericeĭ pe la ora 12, şi mulţimea s'a re ras la locuinţele sale pentru puţin repaus.

Pe la ora 2. p. m. sunetul clopotelor anun a plecarea S telor Móşte la comuna Rucăr de und ven se delegaţiune cu cerere în acest sens. Deci tótă populaţiunea comuneĭ a însoţit S-tele Móşte până în marginea Rucăruluĭ unde aşteptaŭ locuitoriĭ de acolo în mare numĕr, dupe care aĭ noştri s'aŭ înapoiat.

Iar S tele Móşte aŭ stat în Rucăr până a doua-di şi aŭ trecut îndărat spre Câmpulung, fără a maĭ sta la trecere prin comună. Mulţĭ din aĭ noştri aŭ eşit iarăşĭ spre întimpinare privind dupĕ S-tele Móşte până ce aŭ dispărut în zarea depărtată; şi s'aŭ întors fie-care la casa sa cu inima veselă şi plinĭ de speranţe că uscăciunea va înceta şi foametea îngrozitóre maĭ mult nu-ĭ va bântui; ceea ce s'a şi adeverit căcĭ cu rugăciunile Sânteĭ Mucenițe Filoteia Fecióra timpul secetos s'a schimbat fără întârziere în ploĭ rĕcoritóre şi aducĕtóre de ródă, pentru care se cuvine ca tótă lumea să mulţumescă bunătăţeĭ providenţiale în tot dé-una şi să cânte ca şi óre când ceĭ 3 tinerĭ în cuptorul Babilonuluĭ: Tótă suflarea şi tótă făp-

Iar dacă aŭ sosit la Biserica Domnéscă, sicriele cu S-tele Mósţe aŭ fost duse în interior unde, de către Părintele Protoiereŭ şi preoţiĭ locali s'a oficiat serviciul rugăciuneĭ de séră (Vecernia) cu Litie, şi d pe terminare tótă mulţimea în bună ordine a venit de a sărutat S-tele Móşte.

O ce fericiţĭ muritorĭ carĭ s'aŭ învrednicit a a inge cu buze curate aceste scumpe odóre ce aŭ strălucit în viaţa timporală prin cele maĭ rarĭ exemple de virtute şi pietate, cari prin minune Dumneḑeească s'aŭ conservat intacte de putregĭune, pline de mirésmă bine mirositóre, spre a fi ca model de imitat!

Şi nefericiţĭ iarăşĭ, cari s'au apropiat cu buze întinate de lăcomie şi clevetire!

Adoua-ḑi de dimineaţă s'a oficiat serviciul S-teĭ Liturghiĭ la care a fost de faţă iarăşĭ acea mulţime nenumĕrată de popor, în cât mulţi nu aveaŭ loc în Biserică ci stăteau pe din afară. După terminarea serviciuluĭ s'a dispus de Părintele Protoĭereŭ în urma cereriĭ ĭenoriaşilor de a merge şi la Biserica Inălţarea Domnuluĭ, fiind apa aprópe s'a oficiat rugăcĭunea de sanţirea apeĭ şi pentru încetarea seceteĭ, după care s'au introdus S tele Mósţe în interiorul Bisericeĭ pe la ora 12, şi mulţimea s'a retras la locuinţele sale pentru puţin repaus.

Pe la ora 2. p. m. sunetul clopotelor anunţa plecarea S telor Móşte la comuna Rucăr de unde venise delegaţiune cu cerere în acest sens. Deci tótă populaţiunea comuneĭ a însoţit S-tele Móşte până în marginea Rucăruluĭ unde aşteptaŭ locuitoriĭ de acolo în mare numĕr, dupe care aĭ noştri s'aŭ înapoiat.

Iar S tele Móşte aŭ stat în Rucăr până a doua-ḑi şi aŭ trecut îndărat spre Câmpulung, fără a maĭ sta la trecere prin comună. Mulţĭ din aĭ noştriĭ aŭ eşit iarăşĭ spre întîmpinare privind dupĕ S-tele Móşte până ce aŭ dispărut în zarea depărtată; şi s'aŭ întors fie-care la casa sa cu inima veselă şi plinĭ de speranţă că uscăcĭunea va înceta şi foametea îngrozitóre maĭ mult nu-ĭ va bântui; ceea ce s'a şi adeverit căcĭ cu rugăcĭunile Sânteĭ Mucenişe Filoteia Fecióra timpul secetos s'a schimbat fără întârziere în ploĭ rĕcoritóre şi aducĕtóre de ródă, pentru care se cuvine ca tótă lumea să mulţăméscă bunătăţeĭ providenţiale în tot dé-una şi să cânte ca şi óre când ceĭ 3 tinerĭ în cuptorul Babilonuluĭ: Tótă suflarea şi tótă făp-

tura să bine cuvinteze să laude şi să prea mărească pre Domnul în vecĭ. Amin.

Iar persónele clerice şi civile maĭ vredn'ce de notat ce au participat la acéstă sĕrbare so emnă, sunt:

Sântia Sa Păiinte e D. Ionescu E onomu, Protoïereŭ de Muscel, D. Sub-prefec Cr'stian Z atiano, Cu ioşia sa părintele Galaction I romonahul M l ovénu de la Mônăstirea de Argeş a pr a f ri ' uluĭ Domn Négoe Vodă, Preoţiĭ I. Pop scu şi Stef n Dumi rescu de la B serica Domnească din Arg ş, aces i 3 veni ĭ cu S-tele Móşte. Din localitate aŭ fost Ioan Predoiu, I. Ca r nu şi N. Tătaru cum şi I. Ţulucu din L reştĭ şi D. An stasiu din Rucăr. D ntre Locu tor se notézā numai D.niĭ N. C trinu, N. Predoiu, G. Aldulescu, N. Catri es u învĕţătorul, N. S. Catrinu Primarul, I. Predoiu şi C. Ce uş scu, cariĭ s'aŭ distins prin zelul şi stăruinţa de a se aduce S tele Móşte, de şi toţi locui oriĭ eraŭ animaţĭ de aceléşi sentimente, pentru care fie, ca Domnul nostru Iisus Chr stos să resp'atéscă fi şte căruia cu bogatele sale darurĭ pentru purtarea lor de bună cuviinţă. Amin.

Ca o scumpă şi fericită amintire de acest eveniment am s ris aceste rândurı eŭ maĭ micul între preoţĭ Ioan Predoiŭ ca e am fost onorat de Inalt Prea Sfinţia Sa Părintele Mitropolit Primat al nostru Arhipăstor cu funcţiunile onorifice de Sa helarie şi proestos de circumscripţie.

Pr. I. Predoiu

C m. Dragoslavile 1 Decembrie 1893.

tura să bine cuvinteze să laude şi să prea mărească pre Domnul în vecĭ. Amin.

Iar persónele clerice şi civile maĭ vredn'ce de notat ce au participat la acéstă sĕrbare so emnă, sunt:

Sânția Sa Păiinte e D. Ionescu E onomu, Protoĭereŭ de Muscel, D. Sub-prefec Cr'stian Z atiano, Cu ioşia sa părintele Galaction I romonahul M l ovénu de la Mônăstirea de Argeş a pr a f ri ' uluĭ Domn Négoe Vodă, Preoțiĭ I. Pop scu şi Stef n Dumi rescu de la B serica Domnească din Arg ş, aces i 3 veni ĭ cu S-tele Móşte. Din localitate aŭ fost Ioan Predoiu, I. Ca r nu şi N. Tătaru cum şi I. Țulucu din L reştĭ şi D. An stasiu din Rucăr. D ntre Locu tor se notéză numai D.niĭ N. C trinu, N. Predoiu, G. Aldulescu, N. Catri es u învĕțătorul, N. S. Catrinu Primarul, I. Piedoiu şi C. Ce uş scu, cariĭ s'aŭ distins prin zelul şi stăruința de a se aduce S tele Móşte, de şi toți locui oriĭ eraŭ animațĭ de aceléşi sentimente, pentru care fie, ca Domnul nostru Iisus Chr stos să respl'atéscă fi şte căruia cu bogatele sale darurĭ pentru purtarea lor de bună cuviință. Amin.

Ca o scumpă şi fericită amintire de acest eveniment am s ris aceste rândurı eŭ maĭ micul între preoțĭ Ioan Predoiŭ ca e am fost onorat de Inalt Prea Sfinția Sa Parintele Mitropolit Primat al nostru Arhipăstor cu funcțiunile onorifice de Sa helarie şi proestos de circumscripție.

Pr. I. Predoiu

C m. Dragoslavile 1 Decembrie 1893.

DONAȚIUNI.

D-l Locotonent-colonel în retragere Badea Dan, din capitala Bucureşti, a luat iniţiativa de a se construi o Biserica de zid cu treĭ turle şi dupe un plan arhitectonic în centru comunei Cacaleţi-Cireşu (locul natal al D-sale) plasa Cotmena-Galeşeşti, jud ţul Argeşu, în care scop D-nia sa a bine voit a oferi suma de 20,0 lei asociindu-se la acésta faptă laudabila şi alţi pioşi creştini din ḑisa comuna.

In vederea acestuĭ fapt creştinesc, demn de tóta lauda de a fi imitat şi de alţi buni creştinĭ Romînĭ, pe de o parte am dispus ca numele piosului fundator şi a membrilor familiei d-sale sa se trécă atât în pomelnicul cel mare al Bisericei, cum şi în Sinodic ca astfel sa fie pururea pomeniţi de catre preoţii oficianţi la Sântul Jertfelnic, de alta parte exprim în numele Bisericei nóstre cele maĭ vii mulţumiri sufleteşti şi Arhiereşti bine cuvêntări piosului donator D. Loct colonel Badea Dan cum şi celor lalţi creştinĭ ce s'au grabit a se asocia cu d-sa la lucrarea acesteĭ fapte bune.

Din partea santei Episcopiĭ a Huşilor se aduce calduróse mulţimirĭ Doamneĭ Ioana Sin Gheorghe Lupu, din com. Bozia, jud ţul Fălciu, pentru că a daruit bisericei din acea comuna, douĕ sfeşnice marĭ de alamă în valóre de 160 lei.

D-na Ioana soţia decedatuluĭ capitan Alexandru Telman a dăruit Bisericeĭ Skituluĭ Baia de Arama din Judeţul Meheltnţi treì perdele de postav fin, una garnita cu galon de argint şi cele lalte doue cu gaion de matase, precum şi o masa pentru sânta masă; pentru care i se aduce mulţumirĭ publice pentru acésta ofrandă, spre îndemnul şi al altora.

Locuitorul Petru Sanaploeanu, din comuna Gropenĭ, Jud. Braila, a bine voit ca prin spesele sale, să facă reparaţia zugravireĭ la şease icoane micĭ portative ce serves de sarutat; pentru care epitropia respectivă 'ı aduce vii şi adâncĭ mulţumiri.

DONAŢIUNI.

D-l Locotonent-colonel în retragere Badea Dan, din capitala Bucureşti, a luat iniţiativa de a se construi o Biserica de zid cu treï turle şi dupe un plan arhitectonic în centru comunei Cacaleţi-Cireşu (locul natal al D-sale) plasa Cotmena-Galeşeşti, jud ţul Argeşu, în care scop D-nia sa a bine voit a oferi suma de 20,0 lei asociindu-se la acésta faptă laudabila şi alţi pioşi creştini din ḑisa comuna.

In vederea acestuï fapt creştinesc, demn de tóta lauda de a fi imitat şi de alţi buni creştinï Romînï, pe de o parte am dispus ca numele piosului fundator şi a membrilor familiei d-sale sa se trécă atât în pomelnicul cel mare al Bisericei, cum şi în Sinodic ca astfel sa fie pururea pomeniţi de catre preoţii oficianţi la Sântul Jertfelnic, de alta parte exprim în numele Bisericei nóstre cele mai vii mulţumiri sufleteşti şi Arhiereşti bine cuvêntări piosului donator D. Loct colonel Badea Dan cum şi celor lalţi creştinï ce s'au grabit a se asocia cu d-sa la lucrarea acesteï fapte bune.

Din partea santei Episcopiï a Huşilor se aduce calduróse mulţimirï Doamneï Ioana Sin Gheorghe Lupu, din com. Bozia, jud ţul Fălciu, pentru că a daruit bisericei din acea comuna, două sfeşnice marï de alamă în valóre de 160 lei.

D-na Ioana soţia decedatuluï capitan Alexandru Telman a dăruit Bisericeï Skituluï Baia de Arama din Judeţul Mehedinţi trei perdele de postav fin, una garnita cu galon de argint şi cele lalte doue cu galon de matase, precum şi o masa pentru sânta masă; pentru care i se aduce mulţumirï publice pentru acésta ofrandă, spre îndemnul şi al altora.

Locuitorul Petru Sanaploeanu, din comuna Groperï, Jud. Braila, a bine voit ca prin spesele sale, să facă reparaţia zugravireï la şease icoane micï portative ce serves de sarutat; pentru care epitropia respectivă 'i aduce vii şi adâncï mulţumiri.